

การศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม
ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม: การวิจัยพหุกรณีศึกษา

นางสาวอัจฉริยา กุดหอม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF THE BEST PRACTICES OF LEADING MAINSTREAMING
SCHOOLS ACCORDING TO THE SPECIAL EDUCATION STANDARDS
: A MULTICASE STUDY RESEARCH

Miss Atchariya Kudhom

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียน
ร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม: การวิจัยพหุ
กรณีศึกษา

โดย

นางสาวอัจฉริยา กุดหอม

สาขาวิชา

วิจัยการศึกษา

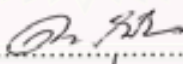
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.พทุทธิ สิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทองกมล ไตรวิจิตรคุณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ดร.วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์)

อัจฉริยา กุดหอม: การศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม: การวิจัยพหุกรณีศึกษา (A STUDY OF THE BEST PRACTICES OF LEADING MAINSTREAMING SCHOOLS ACCORDING TO THE SPECIAL EDUCATION STANDARDS: A MULTICASE STUDY RESEARCH.) อ. ที่ปรึกษา: รศ. ดร. สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, 259 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศในด้าน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และกระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบพหุกรณีศึกษา กรณีศึกษา 2 แห่ง คือ โรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ การสนทนากลุ่ม และการวิเคราะห์เอกสาร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยและการนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ดังนี้ (1) มีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน (2) มีการปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อนักเรียนพิการ (3) มีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) (4) ผู้บริหารนิเทศ ติดตาม ประเมินการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมแบบกัลยาณมิตร (5) มีการจัดสรรงบประมาณ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก ในการเรียนร่วม
2. ผลของการปฏิบัติงาน คือ นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ สามารถช่วยเหลือตนเอง อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อศักยภาพของนักเรียน
3. ปัจจัยที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน คือ ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น เจตคติที่ดี และ มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร การสนับสนุนของผู้ปกครอง ความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดีของนักเรียนปกติ
4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน คือ ครูมีภาระงานมากเกินไป ขาดครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลและขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลนักเรียน และครอบครัวมีฐานะเศรษฐกิจต่ำ
5. กระบวนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามวงจรคุณภาพ คือ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ มีการตรวจสอบและปรับปรุงคุณภาพการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ภาควิชา.....วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....ลายมือชื่อนิสิต..... ฉัตรวิภา กุดหอม

สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก..... ศิริพันธุ์

ปีการศึกษา.....2550.....

498 37827 27: MAJOR EDUCATION RESEARCH

KEY WORD: MAINSTREAMING / BEST PRACTICES / LEADING INTEGRATED/ SPECIAL EDUCATION STANDARD

ATCHARIYA KUDHOM : A STUDY OF THE BEST PRACTICES OF LEADING MAINSTREAMING SCHOOLS ACCORDING TO THE SPECIAL EDUCATION STANDARDS: A MULTICASE STUDY RESEARCH. THESIS PRINCIPAL ADVISOR: ASST. PROF. SIRIPAAN SUWANMUNCA, Ph.D., 259 pp.

This research purposes was to study the best practices, with respect to performance results, supportive factors and obstructive factors of the leading mainstreaming schools, as well the process to develop special education into standards of mainstreaming schools. The qualitative research, was conducted by collecting data through participated and non-participated observation, formal and informal interview, focus group discussion, and documentary analysis. For data analysis, content was analyzed and then contributed to inductive conclusion. The data was then conveyed through descriptive presentation.

The findings were as following:

1. The leading mainstreaming schools carried out their best practices in various dimensions. (1) They prepared students readiness. (2) They adjusted school environment natural atmosphere which is appropriate for disabled students. (3) They designed an individual educational program (IEP) and an individual instructional program (IIP) for their special students to develop them to achieve their own potentials. (4) The schools provided outdoor education activities such as field trips in order to enhance students' first handed experiences and provided tutoring for exceptional students who lacked certain contents.(5) They carried peer supervision and evaluation in these schools. (6) The schools provided budgets, technology and facilities.

2. The performance was that students could develop their parents were satisfied with the students' improved ability.

3. Supportive factors in their practices were appropriate size of classrooms, support from external organizations, staff with positive attitude and good understanding in their missions, support from parents, and normal students having good comprehension and attitudes toward exceptional students.

4. Obstacles factors in their practices were teacher had high workload, the lack of special education teacher, the lack of attention and good understanding in treating students from parents and poor economic status of students' families were also problematic in the practices.

5. The schools' education development process was in line with the Deming Cycle with composed of planning, doing, checking and actioning.

Department: ..Educational Research and Psychology.. Student's Signature:^{อชชาธิยา}.....^{คุดหอม}.....

Field of Study: ... Educational ResearchPrincipal Advisor's Signature:^{สิริพาณ}.....^{สุวานมุนคา}.....

Academic Year:2007.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จรูวงด้วยความรัก ความเมตตากรุณา และความร่วมมือจากบุคลากรหลายท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือ ให้ความรู้ ให้กำลังใจเป็นแรงผลักดันให้ผู้วิจัยสามารถประสบความสำเร็จได้ที่สำคัญยิ่ง คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ความเอาใจใส่ ให้กำลังใจ และเสียสละเวลาอันมีค่าในการดูแล ปรับปรุง แก้ไขสำหรับงานวิจัยเล่มนี้ให้สมบูรณ์นับตั้งแต่แรกเริ่มจนสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาที่อาจารย์ได้มอบให้ และขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ และดร. วันทยา วงศ์ศิลป์ ภิรมย์ ประธานและกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องทำให้งานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่กรุณาอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ทางด้านวิชาการ และวิธีแสวงหาความรู้แก่ผู้วิจัย

ขอบคุณพี่ๆเพื่อนๆ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา ที่คอยให้ความช่วยเหลือต่างๆด้วยดีมาตลอด ผู้เป็นกัลยาณมิตรช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจที่ดีมาโดยตลอด ที่สำคัญขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ที่คอยให้ความรู้ คำแนะนำ ความเอาใจใส่ เป็นกำลังใจ ห่วงใย และสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยมาโดยตลอด จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จได้จนทุกวันนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญแผนภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	
ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม.....	7
ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาพิเศษ.....	32
ตอนที่ 3 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ.....	43
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	46
กรอบมโนทัศน์ในการวิจัย.....	60
ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	61
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ส่วนที่ 1 การศึกษาศึกษาก่อนลงสนาม.....	75
การศึกษาก่อนลงภาคสนาม.....	75
การเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
แผนดำเนินการภาคสนาม.....	77
ส่วนที่ 2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
ส่วนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
ส่วนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูล.....	87

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
โรงเรียนกรณีศึกษาที่1: โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา	
การปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน.....	100
ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน.....	143
กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียน.....	156
โรงเรียนกรณีศึกษาที่2: โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา	157
การปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน.....	167
ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน.....	200
กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียน.....	206
เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม.....	213
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย.....	223
อภิปรายผล.....	233
ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	237
รายการอ้างอิง.....	239
ภาคผนวก	
ก.แผนปฏิบัติงานการวิจัย.....	244
ข.เครื่องมือการวิจัย.....	245
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	259

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. องค์ประกอบและปัจจัยที่สนับสนุนในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม.....	28
2. ปฏิทินการปฏิบัติงานการรับคนพิการ.....	37
3. การสังเคราะห์การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม.....	43
4. สังเคราะห์งานวิจัยการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนร่วม.....	49
5. สังเคราะห์งานวิจัยปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม.....	55
6. แผนปฏิบัติการภาคสนาม.....	78
7. โครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	85
8. บุคลากรในโรงเรียนประถมจำแนกตามเพศ.....	93
9. จำนวนนักเรียนจำแนกตามเพศและระดับชั้น.....	94
10. แผนใช้จ่ายจัดสรรเงินของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา.....	130
11. สถิติการจบการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา.....	141
12. จำนวนบุคลากรโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	160
13. จำนวนนักเรียนจำแนกตามเพศและระดับชั้น.....	161
14. ตารางเรียนสอนเสริมนักเรียนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	185
15. แผนการใช้จ่ายเงินและทรัพยากรโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	191
16. เปรียบเทียบผลวิเคราะห์การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียน.....	213
17. แผนปฏิบัติการวิจัย.....	244

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. กรอบมโนทัศน์ในการวิจัย.....	60
2. ขั้นตอนในการวางแผนการวิจัยคุณภาพ.....	64
3. องค์ประกอบการวิเคราะห์: รูปแบบปฏิสัมพันธ์.....	73
4. บริเวณอาคารเรียนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา.....	91
5. โครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา.....	92
6. รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา.....	99
7. กระบวนการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา.....	154
8. การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา.....	155
9. บริเวณโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	158
10. โครงสร้างการบริหารโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	159
11. รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	166
12. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	171
13. กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	211
14. การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา.....	212

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากหลักสิทธิมนุษยชนที่เน้นความเสมอภาคและโอกาส ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ระบุว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 มาตรา 10 วรรคสอง กำหนดให้ “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีโอกาส หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” สถานศึกษาจึงเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้กับคนพิการ โดยให้คนพิการได้เข้าเรียนในโรงเรียนปกติ หรือที่เรียกว่า “การเรียนร่วม” มีการจัดบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตราที่ 49 ได้กำหนดให้มีมาตรฐาน และการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท เพื่อพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพ และในปีพุทธศักราช 2543 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมขึ้น โดยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนในการประเมินตัวเองแล้วปรับปรุงโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน และให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ได้ยกระดับการศึกษาพิเศษให้มีประสิทธิภาพทั้งด้านปัจจัย การบริหารจัดการ การเรียนการสอน และคุณภาพนักเรียน ในปีพุทธศักราช 2546 ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษาผนวกเข้าด้วยกันเป็นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานปลัดกระทรวง, 2546) มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2543 จึงไม่ได้นำมาใช้อีก โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมต่างๆ ได้ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมเรื่อยมา โดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ก็ยังพบปัญหาที่เกิดขึ้น นั่นคือ โรงเรียนทั่วไปยังขาดความรู้และทักษะ

ในการบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องต่างๆ มีหลายโรงเรียนที่ต้องยกเลิกการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมไป เนื่องจากการดำเนินการจัดการเรียนร่วมที่ผ่านมานั้นยังไม่มีกรอบการปฏิบัติงานและยังไม่มีโรงเรียนต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่ชัดเจน

การจัดการเรียนร่วมนั้น รัฐพยายามขยายการศึกษาไปยังส่วนภูมิภาคมากขึ้น เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของเด็กพิการในส่วนภูมิภาคที่กระจายอยู่ทุกพื้นที่ การจัดการเรียนร่วมที่ดำเนินการผ่านมานั้นยังไม่มีกรอบโครงสร้างที่จะนำไปใช้ จน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจาชลธารินทร์ ได้คิดพัฒนามาตรฐานแบบโครงสร้างซีท (SEAT FRAMEWORK) ในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์การศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต นำมาจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม และกระทรวงศึกษาธิการ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้เริ่มโครงการนำร่องโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจำนวน 390 โรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เมื่อดำเนินการไปได้ระยะหนึ่งได้มีการคัดเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมยอดเยี่ยมขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยระดับประถมศึกษาแบ่งโรงเรียนที่ได้รับรางวัล ตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในระดับประถมศึกษามีดังต่อไปนี้ โรงเรียนบ้านชาวบายศรี โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และโรงเรียนราชวินิต ตามลำดับ และในส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ได้รับรางวัล ได้แก่ โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ ซึ่งต่อมามีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และราชประชานุเคราะห์เข้าร่วมโครงการด้วยการจัดการเรียนร่วมในปัจจุบันนั้น พบว่า มีหลายโรงเรียนที่ประสบปัญหาการจัดการศึกษาจนต้องยกเลิกการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมไป และในอีกด้านหนึ่งก็มีโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่สำเร็จและดำเนินการต่ออีกจำนวนมากเช่นกัน ซึ่งการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมจะจัดให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น ยังต้องคำนึงถึงการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วมด้วย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงนำตัวบ่งชี้ในโครงสร้างซีท มาประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียนเรียนร่วม ทั้งนี้เพื่อการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานมีประสิทธิภาพสูงสุด กระบวนการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ นักเรียน(S-Students) สภาพแวดล้อม (E-Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และเครื่องมือ(T-Tools) ที่เป็นกระบวนการในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนร่วม (เบญจาชลธารินทร์, 2548)

จากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนร่วมเห็นได้ชัดว่า ได้มีผู้ศึกษาถึงสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขพัฒนาการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ในเชิงปริมาณ ซึ่งที่ผ่านมาเป็นการศึกษาโดยภาพรวม เป็นการศึกษาวิจัยในแง่มุมที่กว้าง ยังไม่สามารถอธิบายการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนได้อย่างละเอียด ที่เป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษา

ให้ประสบผลสำเร็จและเป็นระบบได้ ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการศึกษาการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนร่วม ในเชิงคุณภาพ(พหุกรณีศึกษา) ให้เห็นถึงการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และกระบวนการพัฒนาการศึกษา เข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตาม มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน พัฒนาปรับปรุงการ ปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมอื่นๆให้เข้าสู่การเป็นเลิศด้านการจัดการเรียนร่วม และใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติงานของโรงเรียนทั่วไปที่มีแนวคิดต้องการจัดการศึกษา แบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ในสถานศึกษาให้มีการ ปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำถามวิจัย

1. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และผลการปฏิบัติงานตาม มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยใดบ้างที่สนับสนุน และเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษา พิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม
3. กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมของ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร
4. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษา และมัศึกษามีการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยสนับสนุน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่ มาตรฐานต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการ เรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียนแกน นำจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม
3. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียน ร่วม
4. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุน ปัจจัยที่เป็น อุปสรรค และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. กรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการว่าเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมยอดเยี่ยม ในเขตภาคกลาง ปีการศึกษา 2548

2. มาตรฐานการศึกษาพิเศษที่ใช้ คือ กรอบมาตรฐานตามโครงสร้างที่ที่โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ ซึ่งจะครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน คือ นักเรียน(S-Students) สภาพแวดล้อม (E-Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และเครื่องมือ(T-Tools)

3. ประเด็นในการศึกษาการปฏิบัติที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจะครอบคลุมทั้ง 4 ประเด็น ดังนี้ 1) ศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ และผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม 2) ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน 3) กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม และ 4) เปรียบเทียบการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงานที่ยอดเยี่ยม ปัจจัยที่สนับสนุน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนจัดการเรียนร่วม หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนกับเด็กปกติ

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม และได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการว่าเป็น โรงเรียนแกนนำจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมยอดเยี่ยม ในเขตภาคกลาง ปีการศึกษา 2548 ใน 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง การปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ได้รับรางวัล โรงเรียนแกนนำจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมยอดเยี่ยม ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักเรียน(S-Students) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และด้านเครื่องมือ (T-Tools)

มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม หมายถึง ตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม เพื่อเป็นหลักสำหรับกำหนดคุณภาพการศึกษาพิเศษที่ต้องการให้เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม โดยครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน ให้ได้มาตรฐาน คือ 1. มาตรฐานด้านนักเรียน(S-Students) 2. มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม

(E-Environment) 3. มาตรฐานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และ 4. มาตรฐานด้านเครื่องมือ (T-Tools)

มาตรฐานด้านนักเรียน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนเข้าเรียนร่วมกับทางโรงเรียน มีทั้งสิ้น 2 ตัวบ่งชี้ คือ การเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนปกติในการเรียนร่วมทั้งทางร่างกาย วิชาการ อารมณ์และสังคม

มาตรฐานด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีทั้งสิ้น 2 ตัวบ่งชี้ คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและบุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก

มาตรฐานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนของทางโรงเรียน มีทั้งสิ้น 11 ตัวบ่งชี้ คือ การดำเนินงานการบริหารจัดการหลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) การตรวจสอบทางการศึกษา เทคนิคการสอน การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียนและในชุมชน การประกันคุณภาพ การรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน การจัดตารางเวลา การประสานความร่วมมือ ตลอดจนทั้งการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงาน

มาตรฐานด้านเครื่องมือ หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับสิ่งที่นำมาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม เพื่อช่วยให้นักเรียนพิการที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้และดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ เครื่องมือนดังกล่าว มีทั้งสิ้น 10 ตัวบ่งชี้ คือ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ งบประมาณ ระบบการบริหารจัดการ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ค่าเช่า ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา และครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพอื่น

ปัจจัยที่สนับสนุนในการปฏิบัติงาน หมายถึง สิ่งที่จะช่วยสนับสนุน ส่งเสริมให้การดำเนินงาน ประสบความสำเร็จ ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน หมายถึง สิ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ไม่ประสบความสำเร็จ ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษของโรงเรียนเรียนร่วม

กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงาน สนับสนุน สร้างสรรค์พัฒนาให้การศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม หรือเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

1.1 ประโยชน์ที่ได้รับในระดับโรงเรียน ผู้บริหาร ครู บุคลากรในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม มีดังนี้ (1) ทำให้ได้ทราบถึงการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในระดับประถม และมัธยมศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) ใช้เป็นข้อมูลป้อนกลับ และเป็นสารสนเทศที่สำคัญ ให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรได้ปรับปรุงการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ประโยชน์ที่ได้รับในระดับหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ได้สารสนเทศสำคัญในด้านการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุน ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานต้นสังกัดที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม เพื่อใช้เตรียมความพร้อมให้กับสถานศึกษาที่จะนำความรู้ไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

2. ประโยชน์เชิงนโยบาย

2.1 ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงานที่ยอดเยี่ยมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในระดับประถมและมัธยมศึกษา ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรค และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมปฏิบัติงานตามมาตรฐานอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อประสิทธิผลต่อการพัฒนาการศึกษาแบบเรียนร่วมอย่างสูงสุด

2.2 ให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วม ตระหนักถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่ามีส่วนช่วยพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 หัวข้อ โดยนำเสนอสาระสำคัญ ดังนี้

- ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม
- ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาพิเศษ
- ตอนที่ 3 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ
- ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ ของการเรียนร่วม

ในอดีตที่ผ่านมา คนพิการมักถูกกีดกัน ละเลย ทอดทิ้ง ไม่ได้รับการดูแลและให้ความช่วยเหลือจากสังคมมนุษย์โลก จนกระทั่งในยุคที่ศาสนาคริสต์มีอิทธิพลคนพิการถึงได้รับการปกป้อง และให้ความสงสาร จึงเริ่มการยอมรับคนพิการ โดยถือว่าคนพิการนั้นเป็นส่วนหนึ่งของสังคม การศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในยุคต้นๆเป็นการส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนพิเศษที่จัดตั้งขึ้นสำหรับเด็กเหล่านี้โดยเฉพาะ เช่น โรงเรียนสอนคนหูหนวก โรงเรียนสอนคนตาบอด มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กพิการ คือ โรงเรียนคนหูหนวกและคนตาบอดขึ้นในฝรั่งเศส ต่อมาในปี ค.ศ. 1821 ดร.สเตฟฟานี ได้นำเด็กนักเรียนที่ความบกพร่องทางการได้ยินเรียนร่วมกับเด็กปกติ ในแคว้นบาวาเรียในประเทศเยอรมัน โดยใช้ภาษามืออธิบายเพิ่มเติมประกอบการสอนให้แก่เด็ก จึงนับได้ว่าเป็นการเรียนร่วมกับเด็กปกติเป็นครั้งแรกในประเทศตะวันตกที่ระบบการศึกษาเจริญก้าวหน้าแล้วนั้น พิจารณาเห็นว่าโรงเรียนพิเศษที่จัดตั้งขึ้นสำหรับเด็กเฉพาะกลุ่มพิการ ไม่มีความเหมาะสมหลายประการ ผิดหลักการที่จัดแยกเด็กออกเป็น “ชนส่วนน้อย” ของสังคม และขัดแย้งกับสิทธิพื้นฐานของเด็กและของผู้ปกครองที่เด็กควรมีสิทธิเลือกที่จะเรียนร่วมในโรงเรียนปกติหรือเรียนในโรงเรียนพิเศษ จึงมีแนวโน้มที่จะให้เด็กเรียนร่วมในโรงเรียนปกติมากขึ้น รัฐบาลของหลายประเทศจึงกำหนดมาตรการให้จัดการเรียนร่วมขึ้นในโรงเรียน ดังนั้นแนวโน้มในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมา เด็กที่มีความต้องการพิเศษจึงเข้าเรียนร่วมได้ เด็กเหล่านี้จึงย้ายออกมาเรียนร่วมในโรงเรียนปกติมากขึ้น จนทำให้เด็กในโรงเรียนพิเศษเฉพาะทางลดลงมาก บางแห่งต้องปิดไปเนื่องจากไม่มีเด็กเข้าเรียนเลย

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนปกติตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 ระยะแรกจัดในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเฉพาะนักเรียนบกพร่องทางสติปัญญาเท่านั้น ซึ่งโรงเรียนที่เปิดโครงการเรียนร่วมครั้งแรกได้แก่ โรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนพญาไท โรงเรียนวัดนิมมานรดี และโรงเรียนวัดหนึ่ง ต่อมาปี พ.ศ. 2507 เปิดโรงเรียนเรียนร่วมประเภทบกพร่องทางการมองเห็น การเรียนร่วมพัฒนาเรื่อยมา จนในปัจจุบันมีนักเรียนพิการประเภทบกพร่องทางหู ตา ปัญญา และร่างกายเรียนร่วมอยู่ในสถานศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับก่อนวัยเรียนถึงระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังเปิดโครงการเรียนร่วมในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โครงการสำหรับนักเรียนเจ็บป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาล ตลอดจนนักเรียนพิการในสถานสงเคราะห์ด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, กองการศึกษาพิเศษ 2537: 3) ซึ่งมีรายละเอียดการจัดการศึกษาพิเศษในประเทศไทยตามลำดับความเป็นมา ดังนี้

- พ.ศ. 2478** มีการตราพระราชบัญญัติประถมศึกษาภาคบังคับ ประกาศยกเว้นให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาภาคบังคับ ส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษขาดโอกาสทางการศึกษาและการดำรงชีพอย่างเหมาะสม
- พ.ศ. 2482** นางสาวเจนีวีฟ คอลฟิลด์ สตรีตาบอดชาวอเมริกันเริ่มก่อตั้ง โรงเรียนสอนคนตาบอด ในกรุงเทพมหานคร พร้อมกับได้มีคณะบุคคลร่วมจัดตั้งมูลนิธิ
- พ.ศ. 2494** กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการสอนให้แก่เด็กพิการประเภทต่าง ๆ ได้แก่ เรียนช้า ตาบอด หูหนวก ร่างกายพิการ และเจ็บป่วยเรื้อรัง โดยทดลองเปิดโครงการ และโรงเรียนพิเศษเฉพาะความพิการ โดยกรมสามัญศึกษาจัดตั้งหน่วยทดลองสอนเยาวชนหูหนวก 1 ห้องเรียนในโรงเรียนเทศบาล 17 วัด
- พ.ศ. 2495** มีการจัดตั้ง มูลนิธิเศรษฐเสถียร ขึ้นเพื่อร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการเปิดเป็นโรงเรียนสอนคนหูหนวกในปีต่อมา และเปลี่ยนชื่อมูลนิธิเดิมเป็น มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกแทน โดยใช้ที่ดินพร้อมอาคารตีของคุณหญิงไต้ะนรเนติ บัญชากิจ บริจาคเป็นสถานที่เรียน ปัจจุบันโรงเรียนได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนเศรษฐเสถียร และในปี พ.ศ. 2507 สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ ได้โปรดเกล้าฯ ทรงรับมูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกไว้ในพระบรมราชินูปถัมภ์ มูลนิธิจึงมีชื่อใหม่เป็น มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวกในพระบรมราชินูปถัมภ์
- พ.ศ. 2499** นักเรียนพิการตาบอดได้เข้าเรียนร่วมกับนักศึกษาปกติ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาที่โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรก โดยความช่วยเหลือของมูลนิธิคนตาบอดแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. 2500** กระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีการทดลองนำเด็กเรียนช้าเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติระดับประถมศึกษาของกรุงเทพมหานครเป็นครั้งแรก 7 แห่ง คือ โรงเรียน

- พญาไท โรงเรียนวัดชนะสงคราม โรงเรียนวัดพญาไยง โรงเรียนวัดหนัง โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนสามเสนนอก และโรงเรียนวัดชัยชนะสงคราม
- พ.ศ. 2501** กรมสามัญศึกษา อนุมัติให้กองการศึกษาพิเศษจัดทำโครงการสอนเด็กเจ็บป่วยด้วยโรคโปลิโอ หรือโรคไขสันหลังอักเสบ ในโรงพยาบาลศิริราช มีการก่อตั้งมูลนิธิสงเคราะห์คนพิการ ขึ้นเพื่อช่วยเหลือในการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่เด็กเหล่านี้ ซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นมูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการ ในพระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และจัดตั้ง ศูนย์บริการเด็กพิการ ขึ้นที่อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เพื่อช่วยเหลือเด็กพิการที่ยากจน และมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดหรือไกลจากโรงพยาบาลศิริราชในกรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. 2504-2508** มูลนิธิอนุเคราะห์คนพิการฯ ร่วมกับกองการศึกษาพิเศษ จัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กพิเศษขึ้น โดยมีบุคลากรฝ่ายบริหารและทำการสอนจากกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งต่อมากระทรวงศึกษาธิการอนุมัติงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้พระราชทานชื่อให้ว่า โรงเรียนศรีสังวาลย์ ในปี พ.ศ. 2508
- พ.ศ. 2504** กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งโรงเรียนสอนคนหูหนวกขึ้นอีกแห่งหนึ่งในเขตทุ่งมหาเมฆ
- พ.ศ. 2505 - 2509** กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนด้านวิทยาการ จากมูลนิธิอเมริกันเพื่อคนตาบอดโพ้นทะเล (American Foundation Overseas for the Blind)
- พ.ศ. 2505-2507** มีการจัดตั้งมูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ขึ้นใน พ.ศ. 2505 และชั้นเรียนพิเศษในโรงพยาบาลปัญญาอ่อน เมื่อ พ.ศ. 2506 เพื่อสอนเด็กปัญญาอ่อน อายุระหว่าง 7-15 ปี โดยจัดตามระดับความสามารถเป็น 3 กลุ่ม คือระดับเรียนได้ ระดับฝึกได้ และระดับปัญญาอ่อนรุนแรง
- พ.ศ. 2507** กรมสามัญศึกษาขยายการเปิดชั้นเรียนร่วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินประเภทหูตึงขึ้นในโรงเรียนพญาไท ซึ่งเป็นชั้นเรียนพิเศษคู่ขนานกับชั้นประถมศึกษาปกติมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอนและฝึกแก้ไขการพูดให้นักเรียน
- พ.ศ. 2512 - 2516** กรมการฝึกหัดครูอนุมัติการจัดตั้ง ศูนย์ทดลองสอนเด็กหูพิการชั้นเด็กเล็ก ขึ้น

- ในวิทยาลัยครูสวนดุสิต พร้อมทั้งเปิดสอนวิชาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญา เป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2513
- พ.ศ. 2523** มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการ เพื่อให้เด็กพิการมีสิทธิทางการศึกษาเท่าเทียมกับเด็กปกติ ซึ่งผู้ปกครองที่ไม่ต้องการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนสามารถขอยกเว้นได้
- พ.ศ. 2530** มีหน่วยงานหลายหน่วยงานร่วมมือกันดำเนินการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิการทางตาได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในระดับประถมศึกษา
- พ.ศ. 2531** กรมการฝึกหัดครูได้มอบให้สถาบันราชภัฏสวนดุสิตจัดให้มีการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิเศษ และครอบครัวโดยมีจุดมุ่งหมายให้คำแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กพิการซึ่งมีอายุระหว่าง 0-7 ปี เพื่อให้ได้พัฒนาการไปตามขั้นตอนเช่นเดียวกับเด็กปกติ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา กระทรวงศึกษาได้ขยายโครงการสอนเด็กนักเรียนช้าและเด็กหูตึงเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาออกไปอีกหลายโรงเรียน เช่น โรงเรียนอนุบาลสามเสน โรงเรียนอนุบาลพิบูลเวศม์ โรงเรียนอนุบาลวัดนางนอง โรงเรียนวัดหนึ่ง โรงเรียนประถมบางแค โรงเรียนประถมนนทบุรี โรงเรียนวัดเวตวันธรรมมาวาส โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดกรมสามัญศึกษา
- พ.ศ. 2520 - 2531** มูลนิธิช่วยคนปัญญาอ่อนในพระบรมราชินูปถัมภ์ ประกาศจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กและบุคคลปัญญาอ่อน ในปี พ.ศ. 2531 มูลนิธิฯ ได้เริ่มโครงการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพแบบโรงงานในอารักขา พร้อมทั้งฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพแก่บุคคลปัญญาอ่อนวัยผู้ใหญ่ และได้รับพระราชทานชื่อว่า ศูนย์ฝึกอาชีพปัญญาคาร ตั้งอยู่ที่ซอยพระมหากาญจนะ จังหวัดนนทบุรี
- พ.ศ. 2523 - 2530** กองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา ได้ขยายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา โดยรับโอนโรงเรียนกาวิลละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ (พ.ศ. 2523) เดิมชื่อโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์กาวิลละวิทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้นกับค่ายกาวิลละและจัดตั้งโรงเรียนอุบลปัญญาอนุกุล จังหวัดอุบลราชธานี (พ.ศ. 2530)
- พ.ศ. 2529** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมภายใต้ชื่อ โครงการพัฒนารูปแบบการจัดการประถมศึกษาสำหรับเด็กพิการร่วมกับเด็กปกติ โดยมอบให้สำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ดำเนินงานทดลองจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กพิการ 2 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

พ.ศ. 2532-2533 มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก 3 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการสายตา ทางสติปัญญา และทางการได้ยิน โดยจัดในรูปแบบการเรียนร่วมเพื่อขยายบริการการศึกษาแก่เด็กพิเศษประเภทต่างๆ โดยรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เสนอให้มีการปรับจำนวนโรงเรียน

แนวความคิดในการจัดการเรียนร่วมได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนมีการจัดการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติขึ้น โดยเริ่มมีการดำเนินการภายในกรุงเทพมหานครก่อน จนเป็นที่ยอมรับกันว่าเด็กเหล่านี้สามารถเรียนร่วมได้ และได้รับการสนับสนุนให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับความเสมอภาคเท่าเทียมกับเด็กปกติ จึงได้มีการขยายบริการกระจายไปส่วนภูมิภาค และได้มีการดำเนินการจัดการเรียนร่วมทั้งในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมสามัญศึกษา สถาบันราชภัฏ(ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยราชภัฏ) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา แต่ในการดำเนินการที่ผ่านมาไม่มีกรอบโครงสร้างที่จะนำไปใช้ จน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เบญจา ชลธารันนธ์ สมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์การศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ได้คิดพัฒนารูปแบบโครงสร้างซีท (SEAT FRAMEWORK) นำมาทดลองจัดดู เริ่มดำเนินโครงการนำร่องโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในปี 2547 จำนวน 390 โรงเรียน เมื่อดำเนินงานไประยะหนึ่ง ได้มีการคัดเลือกโรงเรียนแกนนำจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมยอดเยี่ยมในแต่ละภาคขึ้น และโครงการดังกล่าวได้ขยายจาก 390 โรงเรียนเป็น 2,000 โรงเรียนโดยปัจจุบันมีโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์และราชประชานุเคราะห์เข้าร่วมโครงการเรียนร่วมด้วย

1.2 นิยามของการศึกษาพิเศษและการเรียนร่วม

1.2.1 ความหมายของการศึกษาพิเศษ

ผดุง อารยะวิญญู (2541: 13-14) ให้ความหมายว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง เป็นการศึกษาที่จัดสำหรับเด็กปัญญาเลิศ เด็กปัญญาอ่อน เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์/พฤติกรรม เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้และเด็กพิการซ้ำซ้อน ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ จึงต้องจัดการศึกษาพิเศษซึ่งแตกต่างไปจากการศึกษาสำหรับเด็กปกติ ในด้านการสอน ขบวนการเนื้อหาวิชา(หลักสูตร) เครื่องมือและอุปกรณ์การสอนที่จำเป็น การศึกษาพิเศษควรจัดให้สนองความต้องการ ละความสามารถของแต่ละบุคคล

ละม้าย กิตติกร (2542: 9) ให้ความหมายว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การจัดการศึกษา ให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเน้นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อรูปแบบการเรียนรู้ และเสริมสร้างศักยภาพส่วนบุคคลให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทอย่างเหมาะสม

กู๊ด (Good, 1973: 381) ให้ความหมายว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่แตกต่าง จากกลุ่มนักเรียนทั่วไป ทางด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา หรือด้านสังคม จนต้องมีการปรับเปลี่ยน เนื้อหาหลักสูตร วิธีการสอน และอัตราความก้าวหน้าที่น่าคาดหวัง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองของความจำเป็น ทางด้านการศึกษาของนักเรียนดังกล่าวอย่างเหมาะสม

เคิร์ก และ กอลเลจ (Kirt and Gallage, 1979 อ้างถึงใน ละม้าย กิตติกร, 2542: 9) ให้ความหมายว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาพิเศษเป็นการจัดให้บริการเพื่อเสริมสร้างจาก โปรแกรมการศึกษาปกติ เพื่อช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการพัฒนาศักยภาพ

ฮิวเวิร์ด และ ออร์ลันกี (Heward and Orlansky, 1980: 29) ให้ความหมายว่า การศึกษา พิเศษ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อ วัสดุอุปกรณ์พิเศษ กระบวนการสอน และ ความช่วยเหลืออื่นๆ โดยการวางแผนเป็นรายบุคคล และการติดตามผลอย่างเป็นระบบ เพื่อมุ่งให้ เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถพึ่งตนเองมากที่สุด และบรรลุความสำเร็จทางการศึกษามาก ที่สุด

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้นี้ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของ การศึกษาพิเศษได้ว่า การศึกษาพิเศษ หมายถึง การศึกษาที่จัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดย จัดขึ้นเพื่อสนองตอบความจำเป็นทางการศึกษา และทางด้านบริการต่างๆ ซึ่งเด็กเหล่านี้ไม่อาจ ได้รับประโยชน์เต็มที่จากการศึกษาที่จัดให้กับเด็กปกติ จึงต้องจัดการศึกษาพิเศษซึ่งแตกต่างไปจาก การศึกษาปกติ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

1.2.2 ความหมายของการเรียนร่วม

การจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนปกติมีลักษณะของการจัดการศึกษาแบ่งออกได้ 2 ลักษณะ คือ 1. การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม และ 2. การจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม ซึ่งแต่ ละลักษณะมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เป็นแนวคิดทางการศึกษาอย่างหนึ่งที่โรงเรียนจะต้องจัด การศึกษากับนักเรียนทุกคนโดยไม่มีการแบ่งแยกว่านักเรียนคนใดเป็นนักเรียนปกติ หรือนักเรียนคน ใดเป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนทุกคนที่ผู้ปกครองพามาเข้าโรงเรียน ทางโรงเรียน จะต้องจัดการศึกษาให้เขาอย่างเหมาะสมเหมือนกับนักเรียนปกติทุกอย่าง ไม่ได้มีการจัดบริการ สื่อ หรือกิจกรรมพิเศษที่เอื้อต่อความพิการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่อย่างใด

2. การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม หมายถึง การศึกษาที่ไม่แบ่งแยกตั้งแต่ระดับ เช่น อนุบาล ประถม มัธยม อุดมศึกษา ตลอดจนการดำรงชีพของคนในสังคม หลักการจัดการเรียนร่วมจะต้องดำเนินไปในลักษณะ “รวมกัน” ที่ทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ทุกคนยอมรับซึ่งกันและกัน ทุกคนยอมรับว่า “ผู้พิการ” อยู่ในสังคม และเขาเหล่านั้นต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ต้องใช้ชีวิตร่วมกันกับคนปกติ โดยไม่มีการแบ่งแยก (ผดุง อารยะวิญญู, 2542) มีการจัดบริการ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545) ซึ่งการจัดการเรียนร่วมนั้น แบ่งออกได้ 2 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

2.1 การเรียนร่วมบางเวลา หมายถึง การที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ในโรงเรียนเดียวกันกับนักเรียนปกติแต่นักเรียนเหล่านี้อาจถูกจัดให้อยู่รวมกันในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนวิชาหลักในชั้นพิเศษ โดยมีครูประจำชั้นเป็นผู้สอนแต่ในบางวิชาที่ไม่ใช่วิชาทักษะ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็มีโอกาสไปเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี เป็นต้น หรือนักเรียนอาจมีส่วนกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กีฬา งานแสดงต่างๆ ของโรงเรียน เป็นต้นโดยคาดหวังว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสแสดงออกและมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนปกติ

2.2 การเรียนร่วมเต็มเวลา หมายถึง จัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนในชั้นเดียวกันกับนักเรียนปกติตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียน นักเรียนปกติได้รับบริการ การเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนอย่างไร นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับบริการเช่นเดียวกัน จุดประสงค์สำคัญของการเรียนร่วมเต็มเวลา คือ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจซึ่งกันและกันตอบสนองความต้องการซึ่งกันและกัน ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนปกติจะยอมรับความหลากหลายของมนุษย์ และเข้าใจว่าคนเราเกิดมาไม่จำเป็นเหมือนกันทุกคนท่ามกลางความแตกต่างกัน มนุษย์เราก็ต้องการความรักความสนใจ ความเอาใจใส่เช่นเดียวกันทุกคน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการเรียนร่วมไว้หลายความหมายดังต่อไปนี้

จันทิรา เลิศจรัสอร่ามดี (2542: 15) ให้ความหมายว่า การเรียนร่วม หมายถึง เป็นกระบวนการจัดการศึกษาแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เข้าเรียนในระบบการศึกษาเช่นเดียวกับเด็กทั่วไปในชั้นเรียนปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมทางสังคม โดยนำวิธีและขั้นตอนการจัดการศึกษาเป็นพื้นฐานร่วมกับการศึกษา และคำนึงถึงความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคล

ปรีชา สุขคุณ (2543: 18) ให้ความหมายว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละคน ซึ่งอาจเรียนร่วมเต็มเวลาหรือเรียนร่วมบางเวลา

นงศ์ลักษณ์ มีศิลป์ (2548: 20) ให้ความหมายว่า การเรียนร่วม หมายถึง การบูรณาการรูปแบบการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยจัดกระบวนการเรียนการสอนภาคพิเศษให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียนปกติ เพื่อตอบสนองความต้องการจำเป็นทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสุข

คอฟมาน (Kauffman, 1975: 35) ให้ความหมายว่า การเรียนร่วม หมายถึง การรวมเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เข้าอยู่ร่วมกับเพื่อนๆ ที่ปกติทั้งในด้านความเป็นอยู่ทางการเรียนการสอนและทางสังคม โดยพื้นฐานอยู่บนการวางแผนทางการศึกษาที่กำลังดำเนินอยู่และพิจารณาเป็นรายบุคคลและกระบวนการวางแผนจะต้องการระบุให้ชัดเจนถึงความรับผิดชอบของบุคลากร ผู้บริหาร ผู้สอน และผู้สนับสนุนทั้งการศึกษาและการศึกษาพิเศษ

จอห์นสัน (Johnson, 1980 อ้างถึงใน พิมพ์อำไพ พุกพิบูลย์, 2535: 6) ให้ความหมายว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดโอกาสทางการศึกษาที่เหมาะสมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนให้อยู่ในที่ที่ถูกจำกัดจำนวนน้อยที่สุดตามแผนการศึกษารายบุคคล (IEP) พร้อมด้วยการเรียกร้องสิทธิต่างๆ รวมทั้งให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทและมุ่งจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีการเข้าถึง และมีปฏิสัมพันธ์ อย่างสร้างสรรค์กับเพื่อนที่ไม่พิการ

คาร์ไรท์ และ วาร์ด (Cartwright & Ward, 1984 อ้างถึงใน จันทิรา เลิศจรธอร่ามดี, 2542: 14) ให้ความหมายว่า การเรียนร่วม หมายถึง เป็นความพยายามในการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด โดยนำเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเรียน

ลีวีส์ และ ดอร์แลก (Lewis & Doorlag, 1987 อ้างถึงใน จันทิรา เลิศจรธอร่ามดี, 2542: 14) ให้ความหมายว่า การเรียนร่วม หมายถึง การรวมเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าไปในกระบวนการการศึกษาปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนในชั้นเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนร่วม โดยเป็นส่วนหนึ่งของเพื่อนทั่วไปในชั้นเรียนปกติของโรงเรียนในกระบวนการเรียนร่วม มีส่วนร่วมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมทางสังคม โดยไปพร้อมๆ กันกับเพื่อนร่วมชั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้จะได้รับการเพิ่มเติมจากนักศึกษาพิเศษ เช่น ครูสอนเสริม

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการเรียนร่วมได้ว่า การเรียนร่วม หมายถึง การจัดการศึกษาให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กปกติ ร่วมกิจกรรมในโรงเรียน โดยคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล มีการจัดสภาพแวดล้อม

จัดบริการ อุปกรณ์สื่อเสริมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย

1.3 ปรัชญาและทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมโดยทั่วไปตั้งอยู่บนปรัชญา และทฤษฎีพื้นฐานของการเรียนร่วม โดยมีผู้กล่าวสรุปไว้ ดังนี้

ทบวงมหาวิทยาลัย (2529: 2-3) ได้กล่าวถึงแนวคิดการจัดการเรียนร่วมไว้ดังนี้

1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน หรือไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนพิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็นภาระผู้ปกครองที่จะต้องรับส่ง ทั้งเป็นการประหยัดพลังงาน และเวลาของนักเรียนที่จะต้องใช้เวลาของนักเรียนที่จะต้องใช้ในการเดินทาง โดยเวลานั้นๆ มาใช้ฝึกหัดหรือฟื้นฟูสมรรถภาพเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถที่จะดำรงชีวิตในสิ่งที่ปกติได้ดีที่สุด

2. เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ไม่ต้องเสียเงินเพื่อส่งบุตรพิการไปอยู่โรงเรียนประจำ

3. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีชีวิตอยู่ในครอบครัวกับบิดา มารดา และญาติพี่น้องตามปกติและมีโอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นสมาชิกของครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการ

4. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสเรียนรู้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งนับว่าเป็นประสบการณ์ตรง เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

5. เป็นการลดภาระของรัฐบาล เพราะการจัดตั้งโรงเรียนพิเศษเฉพาะต้องใช้งบประมาณมาก

6. สังคมเข้าใจ และยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความสามารถเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ และช่วยให้นักเรียนพิการอยู่รวมในสังคมอย่างเป็นประโยชน์

บังกอร์ ดันปาน (2535: 17) ได้กล่าวถึง ปรัชญาของการเรียนร่วมจากพื้นฐาน 3 ประการ มีดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในโอกาสทางการศึกษา ดังนั้นการจัดระบบการศึกษาต้องจัดบริการการศึกษาให้แก่มนุษย์ทุกคน โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องหรือฐานะ เศรษฐกิจและสังคม จึงควรจัดโครงการและปรับปรุงการปฏิรูปให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของแต่ละบุคคล

2. มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิเท่าเทียมกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังนั้นการจัดเตรียมความพร้อมก่อนวัยเรียนและวัยเรียน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ร่วมกับเด็กปกติ

ย่อมเกิดคุณค่าและสร้างสรรค์สังคม เพราะเด็กเหล่านี้มีความเข้าใจอันดีต่อกัน มีการยอมรับซึ่งกันและกัน เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่จะไม่เกิดการแบ่งแยกความแตกต่างของมนุษย์ในสังคม

3. การเรียนการสอนในชั้นเรียนย่อมสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้น การจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในชั้นเรียนร่วม จึงควรได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เป็นการสอนเพื่อบุคคลทั่วไป เพื่อให้พัฒนาการความพร้อมและความรู้ความสามารถของผู้เรียนของทุกคนให้พัฒนาทุกด้าน ด้วยวิธีการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดศักยภาพที่จะดำรงอยู่ในสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม

ผดุง อารยะวิญญู (2541: 17) กล่าวถึง ทฤษฎีพื้นฐานการเรียนร่วม ไว้ดังต่อไปนี้

1. ในสังคมมนุษย์มีทั้งคนปกติและที่มีความบกพร่องต่างๆ เมื่อสังคมไทยไม่สามารถแยกคนที่มีความบกพร่องออกจากสังคมปกติได้ ดังนั้นไม่ควรแยกการศึกษาเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง ควรให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนด้วยกันกับเด็กปกติที่จะสามารถจะทำได้

2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการและความสามารถซึ่งต่างจากเด็กปกติ ดังนั้นควรจัดรูปแบบและวิธีการให้แตกต่างไปจากเด็กปกติ เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีศักยภาพในการเรียนรู้อย่างเต็มที่

3. เด็กแต่ละคนมีความสามารถแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็เด็กปกติหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษการศึกษาจะช่วยให้ความสามารถ แต่ละคนเด่นชัดขึ้น

4. เด็กแต่ละคนมีพื้นฐานทางการเลี้ยงดูจากครอบครัว เศรษฐกิจ สังคม สติปัญญา การศึกษา จะช่วยให้แต่ละคนได้เรียนรู้เพื่อปรับตัวเข้าหากันและให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

5. เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านร่างกาย สติปัญญา และสังคม การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดเพื่อพัฒนาทุกด้านให้สูงสุดตามความสามารถของแต่ละบุคคล

จิตติมา อิมอุตม (2543: 17) ได้สรุปแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญในการจัดการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. แนวคิดการนำนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าสู่ภาวะปกติมากที่สุด เป็นแนวคิดหลักของการศึกษาพิเศษในปัจจุบัน ที่ช่วยให้นักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทต่างๆ สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทั่วไปได้ดีขึ้น การนำนักเรียนเข้าสู่ภาวะปกติมากที่สุดเป็นวิธีการที่เป็นปกติวิสัยของสังคม เพื่อคงทักษะและพฤติกรรมต่างๆของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไว้ให้มากที่สุด ดังนั้นจึงต้องนำนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าสู่ภาวะปกติที่สมบูรณ์ โดยให้โอกาสในการรับสิทธิต่างๆเท่าเทียมกับคนปกติ ได้รับการยอมรับโดยไม่มีกรณีพิเศษใดๆ ทั้งจากเพื่อนและบุคคลอื่นในวัฒนธรรมเดียวกัน

2. แนวคิดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล เป็นการจัดการเรียนการสอนที่มีลักษณะเหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท แต่ละคน เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีความบกพร่องผู้นั้น มีพัฒนาการด้านต่างๆสูงสุดตามพัฒนาการของตน แม้

นักเรียนบางคนมีลักษณะที่เหมือนกันบางอย่าง แต่ย่อมมีความแตกต่างกันในรายละเอียด หรือบางคนอาจมีลักษณะที่นักเรียนประเภทเดียวกันหรือนักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีก็ได้ ดังนั้นเพื่อให้สามารถพัฒนาให้ได้สูงสุดตามความต้องการและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน ครูจำเป็นต้องคำนึงถึงการปฏิบัติต่อนักเรียนเฉพาะบุคคลตามความเหมาะสม โดยการวางแผนการศึกษารายบุคคลอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง

3. แนวคิดการจัดการเรียนการสอนแบบไม่แยกประเภทความบกพร่อง เป็นการจัดบริการให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่แรกเริ่ม โดยไม่บรรจุนักเรียนเข้าในความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่งเพื่อประโยชน์ต่อการพิจารณาว่าปัญหาต่างๆเกิดจากความบกพร่อง หรือความล่าช้าทางวุฒิภาวะ ซึ่งสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เท่าเทียมกับนักเรียนปกติในเวลาอันควร ก่อนที่นักเรียนคนนั้นจะบรรลุลวุฒิภาวะ เพราะนักเรียนที่มีความพิการซ้ำซ้อน หรือนักเรียนก่อนวัยเรียนในระยะแรกของปัญหาทางพัฒนาการอาจมีลักษณะความพิการหลายอย่างแยกประเภทได้ยาก มีผลต่อความคาดหวังต่อตนเองในทางลบ ซึ่งครูหรือผู้ปกครองอาจเกิดความผิดพลาดในการคาดหวังและจัดประเภท

4. แนวคิดการเน้นสิ่งที่ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความบกพร่องต่าง ๆ มีความสามารถที่จะปฏิบัติภารกิจประจำวัน ได้ตามลักษณะที่แสดงออกทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1. ด้านการเรียนรู้หรือสติปัญญา 2. ด้านสังคม อารมณ์ และจิตใจ 3. ด้านสื่อความหมายหรือภาษา และ 4. ด้านประสมการเคลื่อนไหว แล้วพิจารณาว่าแต่ละประเภทมีความบกพร่อง ต้องการบริการด้านการศึกษาพิเศษด้านใด ต้องใช้นักวิชาชีพเฉพาะด้านช่วยเหลือพิเศษ

5. แนวคิดการประสานงานระหว่างงานวิชาชีพสาขาต่างๆ เป็นการจัดการประสานงานในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนอย่างต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ นักวิชาชีพสาขาต่างๆรวมทั้งครอบครัวของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ บุคคลเหล่านี้จะมีความสามารถในการพัฒนาเด็กในสาขาที่ต่างกันตามความรู้ของแต่ละบุคคล ซึ่งถ้าหากไม่ร่วมมือกัน จะทำให้นักเรียนมีพัฒนาการไม่สมบูรณ์ อาจส่งผลในทางลบ หรือความขัดแย้งกันเอง ดังนั้นจึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความเข้าใจในตัวนักเรียนให้ดีขึ้น เพื่อวางแผนการพัฒนาให้มีความสอดคล้องต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุด โดยการจัดตั้งคณะกรรมการและดำเนินการสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งประกอบด้วย นักวิชาการในสาขาต่างๆหลายสาขา

6. แนวคิดทางพฤติกรรมนิยม เป็นการจัดการเรียนการสอนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อควบคุมหรือเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้โดยใช้หลักการวางเงื่อนไข หรือการเสริมแรง ซึ่งความเชื่อว่าครูผู้สอนควรมุ่งสนใจมายังพฤติกรรมซึ่งวัดและสังเกตได้หรือพยายาม

เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายในที่ต้องการให้เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ออกมาเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตและวัดได้

7. แนวคิดทางนิเวศวิทยา เป็นการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยการปรับตัวเข้าหากันระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับสิ่งแวดล้อม เพื่อให้นักเรียนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันดังที่เรียกว่า สภาพความสอดคล้องทางนิเวศวิทยา เทอร์แมน(Thurman. 1985:166) กล่าวถึงรูปแบบการคิดนี้ว่า มี 3 มิติ คือ ความเปี่ยมเบน ความสามารถ และความอดกลั้นต่อความแตกต่าง

อาจกล่าวได้ว่าแนวคิดพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นยิ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในรูปของการเรียนร่วมที่เหมาะสม ให้ความเสมอภาคแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยช่วยให้นักเรียนเหล่านี้มีโอกาสเรียนได้มากที่สุด ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสามารถของแต่ละบุคคล และมีการจัดบริการพิเศษให้ตามความจำเป็น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนรู้และดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข แต่การจัดการเรียนร่วมจะทำได้สำเร็จนั้นจะต้องได้รับความร่วมมือและการยอมรับของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ตลอดจนบุคลากรภายในและภายนอกสถานศึกษารวมไปถึงหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนด้วย

1.4 ประเภทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการโดยประกาศคณะกรรมการพิจารณาให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการรับรองของสถานศึกษาว่าเป็นคนพิการ พ.ศ. 2548 ได้กำหนดบุคคลที่มีความบกพร่องไว้ 9 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นตั้งแต่ระดับเล็กน้อยจนถึงตาบอดสนิท อาจแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1.1 คนตาบอด หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นมาก จนต้องสอนให้อ่านอักษรเบรลล์หรือใช้วิธีการฟังจากเทป หรือแถบเทป หากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับ 6 ส่วน 60 เมตร(6/60) หรือ 20 ส่วน 200 ฟุต (20/200) ลงมา จนถึงบอดสนิท หมายถึง คนตาบอดสามารถมองเห็นวัตถุได้ในระยะห่างน้อยกว่า 6 เมตร หรือ 20 ฟุต ในขณะที่คนปกติสามารถมองเห็นวัตถุเดียวกันได้ในระยะ 60 เมตร หรือ 200 ฟุต หรือลานสายตาแคบกว่า 20 องศา หมายถึง มองเห็น ได้กว้างน้อยกว่า 20 องศา

1.2 คนเห็นเรื่องกลาง หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการเห็นแต่ยังสามารถอ่านอักษรตัวพิมพ์ ที่ขยายใหญ่ได้หรือต้องใช้แว่นขยายอ่าน หากตรวจวัดความชัดของสายตาข้างดีเมื่อแก้ไขแล้ว อยู่ในระดับระหว่าง 6 ส่วน 18 เมตร(6/18) หรือ 20 ส่วน 70 ฟุต (20/70) ถึง 6 ส่วน 60 เมตร (6/60) หรือ 20 ส่วน 200 ฟุต (20/200) หรือ มีลานสายตาแคบกว่า 30 องศา

2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง คนที่สูญเสียการได้ยินตั้งแต่ระดับรุนแรงจนถึงระดับน้อย อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.1 คนหูหนวก หมายถึง บุคคลที่สูญเสียการได้ยินมากจนไม่สามารถรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน ไม่ว่าจะใส่หรือไม่ใส่หรือไม่ใส่เครื่องช่วยฟังก็ตาม โดยทั่วไปหากตรวจการได้ยินจะสูญเสีย การได้ยิน ประมาณ 90 เดซิเบลขึ้นไป(เดซิเบลเป็นหน่วยวัดความดังของเสียง) หมายถึง คนปกติ เริ่มได้ยินเสียงเมื่อ ความดังไม่เกิน 25 เดซิเบล แต่คนหูหนวกจะเริ่มได้ยินเสียงเมื่อเสียงดัง มากกว่า 90 เดซิเบล

2.2 คนหูตึง หมายถึง บุคคลที่มีการได้ยินเหลืออยู่พอเพียงที่จะรับข้อมูลผ่านทาง การได้ยิน โดยทั่วไปจะใส่เครื่องช่วยฟัง และหากตรวจการได้ยินจะพบว่ามี การสูญเสียการได้ยินน้อยกว่า 90 เดซิเบล ลงมาจนถึง 26 เดซิเบล หมายถึง คนปกติเริ่มได้ยินเสียงเมื่อความดังไม่เกิน 25 เดซิเบล แต่คนหูหนวกจะเน่ได้ยินเสียงเมื่อเสียงดังมากกว่า 26 เดซิเบล จนถึง 90 เดซิเบล

3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา หมายถึง บุคคลที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนปกติ ทั่วไป เมื่อวัดระดับเชาว์ปัญญาโดยแบบทดสอบมาตรฐานแล้วมีระดับเชาว์ปัญญาต่ำกว่าคนทั่วไป และความสามารถในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่ำกว่าเกณฑ์ทั่วไปอย่างน้อย 2 ทักษะหรือมากกว่า เช่น ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการใช้สารานุกรมสมบัติ ทักษะทางสังคม การดูแลตนเอง การ ดำรงชีวิตในบ้าน การควบคุมตนเอง สุขอนามัยและความปลอดภัย การเรียนวิชาการเพื่อ ชีวิตประจำวัน การใช้เวลาว่างและการทำงาน ซึ่งระดับความบกพร่องทางสติปัญญาพบตั้งแต่แรก เกิดจนก่อนอายุ 18 ปี

4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ หมายถึง คนที่มีอวัยวะไม่สมส่วน อวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งขาดหายไป กระดูกและกล้ามเนื้อพิการ เจ็บป่วยเรื้อรังรุนแรง มีความพิการ ของระบบประสาท มีความลำบากในการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสภาพปกติ ทั้งนี้ไม่รวมคนที่มีความบกพร่องทางประสาทสัมผัสได้แก่ ตาบอด หรือหูหนวก

5. บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่งหรือ หลายอย่าง ในกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยาที่เกี่ยวกับความเข้าใจหรือการใช้ภาษา อาจเป็น ภาษาพูดหรือภาษาเขียน ซึ่งจะมีผลทำให้มีปัญหาในการฟัง การพูด การคิด การอ่าน การเขียน การ สะกดคำ หรือการคำนวณ รวมทั้งสภาพความบกพร่องในการรับรู้สมองได้รับบาดเจ็บ การ ปฏิบัติงานของสมองสูญเสียไป ซึ่งทำให้มีปัญหาในการอ่าน และปัญหาในการเข้าใจภาษา ทั้งนี้ไม่ รวมคนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ เนื่องจากสภาพความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การ เคลื่อนไหว ปัญญาอ่อน ปัญหาทางอารมณ์หรือความด้อยโอกาสเนื่องจากสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม หรือเศรษฐกิจ

6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องในเรื่องของการเปล่งเสียง เช่น เสียงผิดปกติ อัตราความเร็วและจังหวะการพูดผิดปกติ หรือคนที่มีความบกพร่องในเรื่องความเข้าใจ หรือการใช้ภาษาพูด การเขียนหรือการใช้ระบบสัญลักษณ์ที่ใช้ในการติดต่อ สื่อสารซึ่งอาจเกี่ยวกับรูปแบบของภาษา เนื้อหาของภาษาหรือหน้าที่ของภาษา

7. บุคคลที่มีปัญหาทางพฤติกรรมหรืออารมณ์ หมายถึง คนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากปกติเป็นอย่างมาก และปัญหาทางพฤติกรรมเป็นไปอย่างต่อเนื่องไม่เป็นที่ยอมรับทางสังคม หรือวัฒนธรรม

8. บุคคลออทิสติก หมายถึง บุคคลที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการด้านสังคม ภาษา และการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์และจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานในหน้าที่บางส่วนของสมองที่ผิดปกติไป และความผิดปกตินี้พบได้ก่อนวัย 30 เดือน

9. บุคคลพิการซ้อน หมายถึง บุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทบุคคลคนเดียวกัน เช่น คนปัญญาอ่อนและสูญเสียการได้ยินหรือหูหนวกและตาบอด

1.5 รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน

การจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียน มีหลายวิธีขึ้นอยู่กับระดับของความพิการ โดยยึดหลักให้เด็กได้รับประโยชน์จากการเรียนร่วมมากที่สุด แต่บางประเภทก็ยังคงต้องให้เรียนในโรงเรียนปกติ เด็กจะไม่ได้รับประโยชน์เต็มที่ เพราะเด็กจะมีปัญหาในการรับฟังและการสื่อความหมาย ในการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ได้ผลตามระดับการศึกษา ดังนั้นวิธีที่เหมาะสมสำหรับเด็กหูหนวก ควรจะเป็นโรงเรียนสอนคนหูหนวกโดยเฉพาะหรืออาจจะให้เรียนร่วมควรเป็นการจัดชั้นพิเศษเฉพาะในโรงเรียนทั่วไปนั้นๆ ส่วนในกรณีของเด็กหูตึงที่สามารถรับฟังและสื่อความหมาย โดยการพูดได้ ก็ควรจัดในแบบของการเรียนร่วม โดยให้เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการพิเศษ เช่น การแก้ไขการพูดหรือชั้นเรียนพิเศษเฉพาะในช่วงระยะหนึ่งก่อนและเมื่อสามารถสื่อความหมายด้วยการพูด การฟังที่ดีแล้วจึงส่งเข้าเรียนร่วมชั้นเรียนปกติต่อไป สำหรับคนตาบอด ต้องให้ความรู้เพื่อการอ่าน และเขียนด้วยอักษรเบรลล์ที่เหมาะสมกับคนตาบอด โดยให้รายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก่อน ทั้งนี้ ตามความจำเป็นและความเหมาะสมกับเวลาและการสอนเสริมที่จะบริการให้นักเรียนได้ ซึ่งผดุง อารยะวิญญู (2542: 221-222) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน มี 6 วิธีดังนี้

1. เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ เป็นการจัดให้เด็กที่มีความพิการน้อย มีความฉลาดและมีความพร้อมในด้านการเรียน ตลอดจนวุฒิภาวะทางอารมณ์ สังคม โดยเด็กรับบริการพิเศษบ้างหรือไม่ต้องรับบริการพิเศษเลย เนื่องจากได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพจนถึงระดับที่ช่วยเหลือตนเองได้แล้ว

2. เรียนร่วมในชั้นปกติเต็มเวลาและครูมีการศึกษาพิเศษคอยให้การช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา โดยจะให้คำแนะนำหรือชี้แจงให้เข้าใจความต้องการและความสามารถของเด็กช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีสอนจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กและช่วยประเมินผลการพัฒนาในการเรียนรู้ของเด็ก

3. เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการพิเศษจากครูเวียนสอนหรือครูเดินสอน(Itinerant teacher) เป็นการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับบริการสอนเพิ่มเติมจากครูเวียนสอน ซึ่งจะเดินทางไปตามโรงเรียนต่างๆ เพื่อให้การช่วยเหลือเด็กเนื่องจากจำนวนเด็กในแต่ละโรงเรียนไม่มีมาก อาจประมาณ 2-3 คนต่อโรงเรียน ครูจะเดินทางจากโรงเรียนหนึ่งไปยังอีกโรงเรียนหนึ่ง เมื่อครบสัปดาห์จะวนกลับไปสอนเด็กกลุ่มเดิมอีก

4. เรียนร่วมในชั้นปกติ และรับบริการจากครูเสริมวิชาการ(Resource Teacher) ซึ่งครูเสริมวิชาการ คือ ครูการศึกษาพิเศษที่ปฏิบัติงานประจำโรงเรียนอยู่ในโรงเรียน เด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเข้ามาเรียนกับครูเสริมวิชาการเป็นบางเวลา อาจเป็นวันละ 1-2 ชั่วโมงหรือมากกว่านี้ ขึ้นอยู่กับความต้องการของเด็ก เด็กที่เข้ามาเรียนในห้องเรียนนี้จะต้องมีตารางเรียนที่กำหนดไว้แน่นอน นอกจากนี้ครูเสริมวิชาการอาจจะให้คำแนะนำหรือความช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชาเมื่อเกิดปัญหา

5. เรียนในชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมเป็นบางเวลา เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษไว้ในชั้นเดียวกันเป็นกลุ่มเล็กๆมีครูประจำชั้นสอนเกือบทุกวิชายกเว้นบางวิชาที่เด็กสามารถเรียนร่วมได้ เช่น พลศึกษา หรือ ศิลปศึกษา เป็นต้น

6. เรียนชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทเดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน เด็กเหล่านี้เรียนในชั้นเรียนพิเศษตลอดเวลา การเรียนร่วมในลักษณะนี้เหมาะสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พิการค่อนข้างรุนแรง

การจัดการเรียนร่วมในรูปแบบใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละคนว่าจะเรียนในลักษณะใดได้ หรือขึ้นอยู่กับสภาพความพิการและความพร้อมของนักเรียน นักเรียนที่มีความพิการน้อยและมีความพร้อมสูงอาจจัดให้เรียนร่วมเต็มเวลา ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีความพิการมากและมีความพร้อมน้อย อาจจัดให้เรียนชั้นพิเศษบางเวลา และร่วมกิจกรรมต่างๆกับนักเรียนปกติ หรือจัดชั้นเรียนพิเศษให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความต้องการและความสามารถต่างไปจากนักเรียนปกติ ดังนั้นทางโรงเรียนจึงต้องจัดรูปแบบการศึกษาและวิธีการที่แตกต่าง โดยจัดให้สอดคล้องกับความต้องการและความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีศักยภาพเรียนรู้ได้เต็มที่และเป็นส่วนหนึ่งให้โรงเรียนจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จได้

1.6 องค์ประกอบ และปัจจัยที่สนับสนุนให้การจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จ

องค์ประกอบและปัจจัยที่สนับสนุนให้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จได้นั้น มีผู้กล่าวถึงไว้ดังต่อไปนี้

พวงแก้ว กิจกรรม (2539 อ้างใน สมพร หวานเสริญ, 2544: 44) ได้สรุปภาพรวมของการจัดการเรียนร่วมในประเทศไทย จากผลการสัมมนาการเรียนร่วมของเด็กพิการจากผู้แทนของคณพิการ ผู้ปกครองของเด็กพิการ หน่วยงานของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลืองานด้านคนพิการรวม 200 คน จาก 75 หน่วยงาน พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเรียนร่วมของเด็กพิการประสบความสำเร็จ ได้แก่ กฎหมาย นโยบาย การประสานงาน การบริหารงบประมาณ บุคลากร การเรียนการสอน หลักสูตร และการประเมินผล การนิเทศ การเตรียมความพร้อม การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมสนับสนุนและบทบาทของนักการเมือง

ผดุง อารยะวิญญู (2542: 18) กล่าวว่า การดำเนินการจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ควรพิจารณาความพร้อมและการดำเนินงานในประเด็นต่อไปนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน โดย ผู้บริหารโรงเรียนควรเห็นความสำคัญ และยินดีในการจัดการเรียนร่วม ต้องมีความเข้าใจความต้องการพิเศษทางการศึกษาของเด็ก

2. ครูผู้สอน โดย จะต้องมีความรู้การศึกษาพิเศษในโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการสอนและให้การช่วยเหลือแก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษ ถ้าโรงเรียนจะจัดกิจกรรมการเรียนร่วมสำหรับเด็กประเภทใดควรมีครูที่สำเร็จการศึกษาในการสอนเด็กประเภทนั้น และครูที่สอนเด็กปกติ จะต้องมีความรู้ที่ติดต่อเด็กพิเศษ มีความเข้าใจในระบบและวิธีการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วย

3. สิ่งแวดล้อมในตัวเด็ก ต้องพิจารณาความพร้อมของโรงเรียนทั้ง 3 ด้าน คือ สภาพทั่วไป ในบริเวณโรงเรียน ห้องเรียน เครื่องมือวัสดุและอุปกรณ์ ดังนี้

3.1 สภาพทั่วไปในบริเวณโรงเรียน ก่อนจัดการเรียนร่วมทางโรงเรียนจะต้องตรวจสอบดูว่าสภาพทั่วไปในบริเวณโรงเรียนเอื้ออำนวยต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่

3.2 ห้องเรียน ไม่ควรจัดให้เด็กเข้าเรียนร่วมในห้องเดียวกันมากนัก หากให้ได้ผลดีควรมีห้องละ 1-2 คน แต่ถ้ามีเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องมากขึ้น ควรจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ให้มีเด็กห้องละ 4-5 คน มีครูการศึกษาพิเศษประจำ 1 คน ในกรณีนี้จำเป็นต้องใช้ห้องเรียนเพิ่ม ควรจัดหาสถานที่เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน ไม่มีสิ่งรบกวนทางสายตา

3.3 เครื่องมือ วัสดุ และอุปกรณ์ หากเด็กที่มีความบกพร่องไม่มากนัก ก็ไม่จำเป็นต้องมีอุปกรณ์เสริม เด็กทุกอย่างเช่นเดียวกับเด็กปกติได้ แต่ถ้าเด็กที่มีความบกพร่องมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในห้องพิเศษ อาจต้องได้รับบริการเพิ่มเติม จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์เฉพาะ

3.4 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมเด็กให้พร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วม ทั้ง ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางด้านอารมณ์ ความพร้อมทางด้านวิชาการ และความพร้อมทางด้านสังคม

3.5 เด็กปกติ ทางโรงเรียนจะต้องเตรียมเด็กปกติ เช่นกัน โดยให้ข้อมูลกับเด็ก เพื่อให้เข้าใจ เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง ข้อควรปฏิบัติต่อเด็ก และไม่ควรปฏิบัติ เป็นต้น

สมพร หวานเสรี (2544: 37) ได้กล่าวถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพ ในภาพรวม ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหาร ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากในการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน ก่อนอื่นผู้บริหารมีความรู้พื้นฐานในการจัดการศึกษาพิเศษ เนื่องจากการจัดการศึกษาพิเศษมีลักษณะเฉพาะ เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการหลักในการบริหารเด็กพิการเรียนร่วม เครือข่ายการทำงานแบบร่วมมือกัน ความรู้ด้านอาคารสถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ต้องทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาว่าเป็นเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมาย รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ต้องมีการวางแผนดำเนินการเป็นขั้นตอนตั้งแต่ขั้นก่อนการดำเนินงาน โดยมีการเตรียมความพร้อมในสถานศึกษา ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทุกด้านเกี่ยวกับการเรียนร่วม ทศนคติของครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน สมรรถภาพของครู และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ชั้นระหว่างดำเนินการ ได้แก่ การวางแผน ประชุม กำหนดเป้าหมายในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม การประสานงานกับชุมชน บริการและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งเสริมศักยภาพครู และขั้นประเมินผลการดำเนินงาน ได้แก่ การวัดและประเมินผลอย่างเป็นระบบ การปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ทั้งนี้ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารในการจัดการเรียนร่วม ได้แก่

1.1 ต้องสนับสนุนและจัดให้มีการรวมในสถานศึกษาโดยร่วมมือกับบุคลากรและผู้ปกครอง ตลอดจนบุคคลในชุมชนที่ให้ความสนใจเด็กพิการ ซึ่งเป็นผู้ที่มีการตัดสินใจที่ดี มีวิสัยทัศน์ ร่วมเป็นตัวแทนของเด็กพิการ

1.2 ผู้บริหารต้องวางแผนจัดระเบียบ จัดระเบียบวาระการประชุม กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจนและเห็นความสำคัญในบทบาทของผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้แก่เด็กพิการอย่างเท่าเทียมกันทุกคน

1.3 ผู้บริหารต้องจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกและร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขา ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตารางต่างๆ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และเทคนิคการช่วยเหลือเด็ก ตลอดจนการจัดขนาดของห้องเรียนให้เหมาะสม

1.4 จัดหาผู้ช่วยครู

1.5 อบรมบุคคลากรและสนับสนุนให้ได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาความเป็นผู้เชี่ยวชาญเท่าที่โอกาสจะอำนวย

1.6 สนับสนุนให้ครูที่สอนเด็กทั่วไปในชั้นเรียนร่วมได้มีความรู้ความสามารถในการสอนแบบต่างๆ และจัดตารางในการปรึกษาหารือ แก้ปัญหาร่วมกันเป็นทีมกับครูการศึกษาพิเศษ

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 และนโยบายการจัดการศึกษา

3. ทศนคติและความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูในโรงเรียนทุกคน นักเรียน ปกติ ผู้ปกครองและชุมชน โดยเฉพาะครูต้องมีการสอนแบบร่วมมือกัน (Co-operative Teaching) เพราะในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมต้องทำงานร่วมกันเป็นทีม การแบ่งภาระหน้าที่รับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูที่สอนในชั้นของเด็กทั่วไป ครูการศึกษาพิเศษ ผู้บริหารผู้ปกครอง ครูที่สอนเด็กทั่วไปสามารถเรียนรู้ยุทธศาสตร์การสอนได้จากครูการศึกษาพิเศษและสามารถจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ เพื่อให้เด็กสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี และเนื่องจากครูที่ทำงานร่วมกันอาจได้รับปรัชญาและการอบรมมาแตกต่างกัน ซึ่งอาจนำไปสู่ข้อขัดแย้งได้ ครูจึงควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลอันเป็นกุญแจสำคัญในการทำงานร่วมกันให้ประสบผลสำเร็จได้

4. สิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ อาคารสถานที่ อุปกรณ์พิเศษเฉพาะคนพิการและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

5. สมรรถภาพที่จำเป็นของครู เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพในระดับที่แตกต่างกัน ครูที่สอนในชั้นเรียนทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษจำเป็นต้องมีสมรรถภาพที่จำเป็น ดังนี้

5.1 ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการกำหนดเค้าโครงการแก้ปัญหาอย่างไม่เป็นทางการ

5.2 มีความสามารถนำทางเด็กๆ ที่มีความสนใจต่างกันให้ทำกิจกรรมร่วมกันได้และกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจภายในเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็น

5.3 จะต้องพิจารณาความสมดุลของพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ทั้งนี้เพื่อให้เกิดแรงจูงใจภายในเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้

5.4 การตระหนักว่าเด็กทุกคนในชั้นต้องการความเอาใจใส่ รับผิดชอบ ครูจำเป็นต้องค้นหาว่าจะทำงานอย่างไรกับเด็กแต่ละคน การเรียนรู้ยุทธศาสตร์การสอนและการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมความสามารถในการปรับสื่อการเรียนการสอน การปรับจุดประสงค์เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของเด็กด้วย

สรรเพชญ์ อินทะพันธุ์ (2546: 14-16) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วมว่าการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งทางสภาพแวดล้อม และทางด้านบุคลากร ดังนี้

1. อาคารสถานที่ ผู้บริหารควรวางแผนจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อความสะดวก และความเหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนอาจใช้เหมือนเด็กทั่วไป แต่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ห้องเรียนอาจใช้เหมือนเด็กทั่วไป แต่ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั่งด้านหน้าของชั้นเรียน และจัดมุมสำหรับวางเครื่องใช้ต่างๆ และอุปกรณ์ที่จำเป็น บางครั้งอาจจำเป็นต้องจัดสร้างหรือดัดแปลงให้เหมาะสมกับเด็กพิการบางประเภท เช่น การทำทางลาดหรือห้องน้ำมีราวจับใกล้โถส้วมสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย

2. การจัดห้องเรียนและที่นั่งเรียนร่วม การจัดห้องเรียนไม่ว่าจะจัดเป็นชั้นพิเศษหรือจัดให้เด็กได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป ห้องเรียนห้องหนึ่งไม่ควรเกิน 3 คน หรือไม่เกิน 8-15 คน แล้วแต่กรณี ควรเป็นห้องที่ไม่มีเสียงรบกวนหรือมีเสียงรบกวนน้อยที่สุด รูปแบบการจัดห้องเรียนเหมือนกับเด็กทั่วไป คือ มีโต๊ะครูจัดไว้มุมห้อง กระดานดำจัดไว้หน้าห้อง กระดานป้ายนิเทศ แผนภูมิ แผนผัง แผนที่รูปแบบต่างๆ ติดไว้ที่ผนังห้องเรียน โต๊ะเก้าอี้เรียนควรเหมาะสมกับวัยหรือตามสภาพความบกพร่องของเด็ก มีตู้เก็บเอกสาร สื่อ อุปกรณ์ และมีที่ว่างสำหรับประกอบกิจกรรม นอกจากนี้ควรมีห้องเสริมวิชาการหรือห้องฝึกพูด ตามความต้องการจำเป็นของเด็ก

3. การจัดเตรียมบุคลากร ควรมีการจัดเตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ ให้พร้อมที่จะยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนร่วมอย่างเพียงพอ และเข้าใจการปฏิบัติงานที่จำเป็นต่อการเรียนการสอน เพื่อเสริมงานเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งควรมีการจัดเตรียมดังนี้

3.1 ผู้บริหาร ผู้บริหารต้องมีเจตคติที่ดี มีหลักการบริหารจัดการเรียนร่วมสามารถ ทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน ต้องจัดหาบริการสนับสนุนเพื่อเสริมงานเรียนร่วม และส่งเสริมให้กำลังใจในกาปฏิบัติงานของบุคลากร

3.2 ครูประจำชั้นเรียนร่วมกับเด็กปกติหรือครูประจำวิชา ควรได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้พื้นฐานและวิธีสอนเด็กที่มีความบกพร่องในห้องของตนเอง ควรเข้าใจ วิธีการประสานงาน กับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม มีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนได้และยอมรับให้เข้าเรียนในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของโรงเรียน

3.3 ครูประจำชั้นพิเศษ เป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษาพิเศษ หรือได้รับการฝึกอบรมทางการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ และควรเป็นบุคคลที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วมมีความเชื่อว่าเด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ และมีความต้องการพัฒนาตนเอง มีความตั้งใจในการสอน

3.4 ครูเสริมวิชาการ เป็นครูที่ทำหน้าที่สอนเพิ่มเติมจากการที่เด็กได้เรียนในชั้นเรียนปกติ เป็นผู้ประสานให้คำแนะนำครูให้ปฏิบัติต่อเด็กที่มีความบกพร่องได้ถูกต้อง

3.5 เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การเตรียมตัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นขั้นตอนสำคัญมาก หากเด็กได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนส่งเข้าเรียนร่วมแล้ว จะช่วยลดปัญหาที่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียนร่วม และช่วยลดความยุ่งยากให้กับครูประจำชั้นเรียนร่วม เด็กบางคนอาจได้รับการเตรียมความพร้อมหรือพัฒนาความสามารถแล้วจากศูนย์การศึกษาพิเศษหรือจากโรงเรียน หรือมูลนิธิต่างๆ และส่งต่อเพื่อการเรียนร่วม สำหรับเด็กที่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อมควรได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นว่ามีความพร้อมมากเพียงใด เพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการเตรียมความพร้อม โดยให้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และเมื่อเด็กมีความพร้อม จึงส่งต่อเข้าชั้นเรียนร่วมเต็มเวลาหรือบางเวลา หากโรงเรียนไม่สามารถจัดเป็นชั้นพิเศษ อาจส่งเด็กเข้าเรียนร่วมปกติและจัดเวลาพิเศษให้เด็กได้รับบริการเสริมเพื่อพัฒนาความสามารถในบางเรื่อง

3.6 เด็กปกติ เพื่อให้เด็กเข้าใจในการปฏิบัติ หรือวิธีการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกต้อง มีเจตคติที่ดี ไม่ล้อเลียนและยอมรับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยอาจจัดในรูปของกิจกรรมต่างๆ

3.7 ผู้ปกครอง ควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองรู้ถึงสิทธิของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รู้แนวทางในการอบรมเลี้ยงดู แนวการสอน การประเมินผล และบทบาทของผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน

เกษม ทองสัมฤทธิ์ (2540 อ้างใน วีระดี กองแก้ว, 2547: 81) ได้สรุปถึงการศึกษาเกี่ยวกับโครงการเรียนร่วมที่ประสบผลสำเร็จ มีลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ

1. การฝึกเตรียมเพื่อการเรียนร่วม
2. เจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม
3. การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้รับการฝึกเพื่อความคุ้นเคย
4. สัดส่วนของจำนวนครูและนักเรียนที่เหมาะสม
5. การจัดให้มีบริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนร่วม
6. การประเมินเด็กได้เร็วที่สุดและการควบคุมติดตามผล

สมจิตร อุดม (2548) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคใต้ ซึ่งความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนได้แก่ ด้าน การบริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการบริหารและสนับสนุน และผลการศึกษาพบว่า

1. ปัจจัยระดับผู้บริหาร เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และบรรยากาศในโรงเรียน ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในภาคใต้

2. ปัจจัยระดับครู เกี่ยวกับคุณภาพการสอนของครู ความพึงพอใจในการทำงานและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ในภาคใต้

3. ปัจจัยระดับนักเรียน เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านสังคมกับกลุ่มเพื่อน พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน และเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในภาคใต้

จากแนวคิดต่างๆขององค์ประกอบ และปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 องค์ประกอบ และปัจจัยที่สนับสนุนในการปฏิบัติการจัดการเรียนร่วม

ประเด็น	พวงแก้ว กิจธรรม (2539)	เกษม ทองสัมฤทธิ์ (2540)	ผดุง อารยะวิญญู (2542)	สมพร นวนเสด็จ (2544)	สรรเพ็ชญ์ อินทะพันธ์ (2546)	สมจิตร์ อุดม (2548)
1.เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วมและต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	✓	✓	✓	✓		✓
2. สมรรถภาพ/ความรู้/ความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง			✓	✓	✓	✓
3. ความพร้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ	✓		✓			
4. สภาพแวดล้อม/บรรยากาศของโรงเรียน	✓		✓	✓	✓	✓
5. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ ตำรา บริการ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	
6. สัดส่วนของครูและนักเรียนที่เหมาะสม		✓	✓			
6. จำนวนบุคลากรที่เพียงพอ	✓					
7. มีการบริหารหลักสูตรที่ดี			✓			
8. การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล อย่างต่อเนื่อง	✓	✓				
9. ความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
10. การสนับสนุนจากบุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
11. การประสานงาน และการประชาสัมพันธ์	✓					
12. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง				✓		✓

องค์ประกอบ และปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จ มีดังต่อไปนี้

1. บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู นักเรียนปกติ และผู้ปกครองมีเจตคติที่ดี มีสมรรถภาพ ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม
2. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความพร้อม ทั้งทางด้านวิชาการ พฤติกรรม อารมณ์ สังคม และร่างกายอยู่ในระดับที่สามารถเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้

3. มีการจัดเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วม เช่น จัดเตรียมสภาพแวดล้อมห้องเรียน บรรยากาศที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียน เตรียมความพร้อมบุคลากรให้เพียงพอ จัดหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

4. ความร่วมมือ การสนับสนุนทางการศึกษาของบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5. การประสานงานและการประชาสัมพันธ์ที่ดีของสถานศึกษา

6. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง แนวนโยบายที่ส่งเสริมการจัดการเรียนร่วมอย่างจริงจัง และตอบสนองความต้องการได้ตรงความต้องการจำเป็น

การจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จนั้นควรพิจารณาความพร้อมและลักษณะความบกพร่องของเด็ก กอปรกับการคำนึงถึงความพร้อมของทางโรงเรียน ความร่วมมือประสานงานกับบุคลากรหลายฝ่าย เช่น ผู้บริหาร ครูปกติ ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง นอกจากนี้ยังมีผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ เช่น นักจิตวิทยา นักกายภาพบำบัด นักอาชีพบำบัด และนักสังคมสงเคราะห์ ที่มีส่วนช่วยให้การจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

1.7 ประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดการเรียนร่วมไว้ ดังนี้

1. ด้านการเรียน นักเรียนได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติ โดยไม่มีข้อยกเว้น และไม่ต้องเดินทางไปโรงเรียนการศึกษาพิเศษที่อยู่ห่างไกลมากจนเป็นภาระของผู้ปกครอง

2. การมีชีวิตอยู่ในครอบครัวกับบิดามารดาและญาติพี่น้อง นักเรียนมีโอกาสประพฤติปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกในครอบครัว โดยไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปด้วยเหตุแห่งความพิการและเป็นการช่วยให้ครอบครัวเกิดความสำนึกและตระหนักในการรับผิดชอบนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยไม่พยายามผลักภาระให้แก่ผู้อื่น

3. การเปลี่ยนเจตคติ การที่นักเรียนปกติมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะช่วยให้ให้นักเรียนปกติและผู้ปกครองของนักเรียนมองโลกได้กว้างขึ้นและเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดีขึ้น ทั้งยังช่วยลดความรู้สึกยึดมั่นในบุคลิกหรือภาพพจน์ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษซึ่งสังคมนิยมคิดกัน นักเรียนจะเรียนรู้ที่จะเข้าใจความต้องการของเพื่อน และวิธีที่จะช่วยเหลือกันและอยู่ร่วมกัน เนื่องจากทุกสังคมมีทั้งคนปกติและคนพิการอยู่ร่วมกัน

4. ด้านสังคมและชุมชน นักเรียนจะสามารถปรับตัวและควบคุมอารมณ์ให้เข้ากับสังคมปกติได้ การอยู่ร่วมกันจะช่วยให้สังคมได้เรียนรู้วิถีปฏิบัติที่เหมาะสมต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วย

5. ประหยัดงบประมาณของรัฐบาล เมื่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐไม่จำเป็นต้องลงทุนสร้างโรงเรียนพิเศษหรือศูนย์เฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพียงแต่เพิ่มบุคลากรเฉพาะทางที่จำเป็นขึ้นในโรงเรียนปกติเท่านั้น

ซินเดลี (Schindele, 1981 อ้างถึงในประภาพร เสกสิริ, 2542: 20) ได้กล่าวถึงประโยชน์การเรียนร่วม 3 ประการดังนี้

1. ประโยชน์ในด้านการเรียนรู้ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนสามารถมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามเนื้อหาหลักสูตรทั้งหมดพร้อมเพื่อนนักเรียนปกติ สามารถได้รับความรู้และประสบการณ์มากมายจากเพื่อน

2. ประโยชน์ในด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมสามารถปฏิบัติทางสังคมกับเพื่อนนักเรียนปกติได้ ทำให้อคติและทัศนคติแง่ลบต่อกันหมดไป

3. ประโยชน์ในด้านประสบการณ์จริงที่พบในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานในอนาคต นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสที่จะได้รับประสบการณ์การทำงานร่วมกันและการแข่งขันกับผู้อื่นอันเป็นสภาพที่แท้จริงของเขา ที่จะประสบเมื่อผ่านชีวิตการศึกษาไปแล้ว

ฮอทช์คิส (Hotchkis, 1984 อ้างถึงใน สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2542: 16) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนร่วม ไว้ดังนี้

1. ทางด้านการเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น จะต้องปรับตัวให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆและได้รับทักษะต่างๆมากกว่าเรียนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษพิเศษด้วยกัน เพราะจะต้องทำตามวัตถุประสงค์ที่ครูตั้งไว้เท่าเทียมนักเรียนปกติ

2. ทางด้านสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสปรับตัวให้เข้ากับสังคมดีขึ้น มีเพื่อนมากขึ้นกว่าเรียนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยกัน มีสังคมที่กว้างขึ้น เนื่องจากผู้ปกครองของนักเรียนปกติ มีความเข้าใจและยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ยอมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเล่นและคบหาสมาคมกับลูกของตน

3. ทางด้านเจตคติ นักเรียนปกติจะมีความคุ้นเคย และเข้าใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น ทำให้ขจัดความกลัว ละความดูหมิ่น เย้ยหยันให้หมดไป ไม่เห็นว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นมนุษย์ประหลาด ที่มีท่าทีขบขันต่อไป นักเรียนปกติได้เรียนรู้ถึงความต้องการความช่วยเหลือของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้เกิดการยอมรับและแสดงความเอื้อเฟื้อต่อ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีความสุขสบายใจ และไม่เก็บกอด ลดอารมณ์ร้ายแรงลง จึงก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกัน

4. ทางด้านเศรษฐกิจ เมื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนร่วมในโรงเรียนปกติได้ รัฐย่อมไม่มีความจำเป็นในการสร้างโรงเรียนเฉพาะ ทำให้ลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณได้มาก อาจ

เพิ่มแต่เพียงบุคลากรพิเศษตามความจำเป็นเท่านั้น ได้แก่ ครูสอนเสริม ครูเวียนสอน หรือครู การศึกษาพิเศษพร้อมด้วยวัสดุอุปกรณ์พิเศษเฉพาะเพียงบางอย่าง ส่วนผู้บริหารและโครงสร้างของ ระบบการศึกษายังคงเดิม

การจัดการเรียนร่วมนั้นเกิดประโยชน์ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้ ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนตามระดับชั้นในโรงเรียนปกติโดยไม่มีข้อยกเว้น ได้รับ ทักษะต่างๆเท่าเทียมนักเรียนปกติไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกแยกออกไปจากสังคมด้วยเหตุแห่งความ พิการ สามารถปรับตัว และอยู่ร่วมในสังคมปกติได้ และทำให้บุคคลรอบข้าง เช่น ผู้ปกครอง เพื่อน นักเรียนปกติ ผู้บริหาร ครู บุคลากรภายในโรงเรียน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมีเจตคติที่ดี เข้าใจใน ตัวนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากยิ่งขึ้น และลดค่าใช้จ่ายงบประมาณของรัฐในการจัดสร้าง โรงเรียนเฉพาะความพิการ

ตอนที่ 2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

2.1 ความเป็นมาและความสำคัญของมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 9(3) กำหนดให้มีการกำหนด มาตรฐานการศึกษาและการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันคือสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) จึงได้จัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม พุทธศักราช 2543 ขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ (นงศ์ลักษณ์ มีศิลป์, 2548) คือ

1. เพื่อจัดทำมาตรฐานการศึกษาพิเศษสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของโรงเรียนในการ ประเมินตัวเองแล้วปรับปรุงโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน
2. เพื่อให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมได้ยกระดับการศึกษาพิเศษให้มีประสิทธิภาพทั้งด้าน บัณฑิต การบริหารจัดการ การเรียนการสอน และคุณภาพนักเรียน ใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมิน คุณภาพในการจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนจัดการเรียนร่วม

ในปีพุทธศักราช 2546 ได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารของกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) และกรมสามัญศึกษาผนวกเข้าด้วยกันเป็นสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2543 จึงไม่ได้นำมาใช้อีก โรงเรียนที่จัดการ เรียนร่วมต่างๆได้ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมเรื่อยมาโดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และดำเนินการตามนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ การจัดการเรียนร่วมที่ดำเนินการผ่านมานั้นยังไม่มีกรอบโครงสร้างที่จะ

นำไปใช้ จน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมา ชลธารินทร์ ได้คิดพัฒนารูปแบบโครงสร้างซีท (SEAT FRAMEWORK) เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมจึงนำโครงสร้างซีทมาใช้ในการบริหารจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำตัวบ่งชี้ในโครงสร้างซีทมาประเมินการปฏิบัติงานของโรงเรียนเรียนร่วม ทั้งนี้เพื่อการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐาน มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยเห็นว่าโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จนั้นจำเป็นต้องพัฒนางานอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ทั้งด้านนักเรียน(S-Students) สภาพแวดล้อม (E-Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และเครื่องมือ(T-Tools)โรงเรียนมีเป้าหมายและแนวทางที่ชัดเจน สามารถดำเนินงานโดยใช้กระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย นั่นคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน มีคุณภาพชีวิตที่ดีและอยู่ร่วมในสังคมได้เป็นปกติ ภายใต้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมโดยใช้กระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ นักเรียน(S-Students) สภาพแวดล้อม (E-Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และเครื่องมือ(T-Tools) ที่เป็นกระบวนการ เป็นในการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนร่วม

2.2 ความหมายของมาตรฐานการศึกษาพิเศษ

1. ความหมายของมาตรฐาน (Standard)

ศิริชัย กาญจนวาสี (2537: 69) ได้ให้ความหมายว่า มาตรฐาน หมายถึง ระดับการปฏิบัติที่แสดงถึงความสำเร็จอันเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) ให้ความหมายว่า มาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ซึ่งระบุ ปัจจัย วิธีการดำเนินการหรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพ และต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเรียนร่วม

สเตก (Stake, 1973 อ้างถึงใน นงลักษณ์ มีศิลป์, 2548: 27) ให้ความหมายว่า มาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงปรารถนาหรือสภาพที่ควรจะเป็นของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บางทีอาจจะกล่าวถึงสภาพที่เป็นอุดมคติ แต่ต้องไม่ใช่เรื่องเพ้อฝัน จะต้องเป็นเรื่องที่มีโอกาสเป็นจริงได้และมีลักษณะเป็นสากล คือ ทุกคนยอมรับสิ่งนี้ มาตรฐานตามแนวคิดของสเตกนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ มาตรฐานสมบูรณ์ (Absolute Standard) เป็นมาตรฐานที่ได้จากทฤษฎี การวิจัยและหลักการต่างๆ กับมาตรฐานสัมพัทธ์ (Relative Standard) เป็นมาตรฐานที่ได้จากการเปรียบเทียบสิ่งที่เราสนใจกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ใช้เทียบกันได้ ซึ่งจะผิดแปลกแตกต่างกันไปตามสภาพหรือการดำเนินงานนั้นๆ

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของมาตรฐานได้ว่า มาตรฐาน หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติ เพื่อเป็นหลักสำหรับกำหนด จุดคุณภาพขั้นต่ำที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนจัดการเรียนร่วม

2. ความหมายของมาตรฐานการศึกษา (Education Standard)

สำนักงานทดสอบการศึกษา (2542: 30) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่าเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทางการศึกษา

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น (2542, อ้างถึงใน นงค์ลักษณ์ มีศิลป์, 2548: 27) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาว่า คือ ข้อกำหนดซึ่งเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษาเพื่อเป็นหลักสำหรับเทียบกำหนดจุดคุณภาพขั้นต่ำที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

นงค์ลักษณ์ มีศิลป์ (2548: 27) กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนด หรือตัวบ่งชี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการศึกษาทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อเป็นหลักสำหรับกำหนดคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของมาตรฐานการศึกษาได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา

3. ความหมายของมาตรฐานการศึกษาพิเศษ (Special Education Standards)

ปรีชา สวัสดิ์ทา (2546: 6) กล่าวถึงความหมายของการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมว่า หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานในการปฏิบัติงานของการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม โดยพิจารณาได้จากคุณภาพนักเรียน คุณภาพการเรียนการสอน คุณภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพด้านปัจจัย

นงค์ลักษณ์ มีศิลป์ (2548: 27) กล่าวถึงความหมายของการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมว่า หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ซึ่งระบุสภาพ ปัจจัย วิธีการดำเนินการหรือสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพและต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนเรียนร่วม

จากความหมายที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของมาตรฐานการศึกษาพิเศษได้ว่า มาตรฐานการศึกษาพิเศษ หมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยครอบคลุมการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านนักเรียน(S-Students) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และด้านเครื่องมือ(T-Tools) ในการบริหารจัดการเรียนร่วมตามรูปแบบซีท(SEAT)

4. มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

1. กระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้าง SEAT (SEAT Framework)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินการจัดโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับเด็กทั่วไป โดยใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในปี 2547 เริ่มการดำเนินการในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้งสิ้น 390 โรงเรียน ซึ่งในปัจจุบันมีโรงเรียนที่ใช้รูปแบบหรือแนวทางการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท จำนวน 2,000 โรงเรียน โดยมีการบริหารจัดการดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ด้านนักเรียน (S: Students)

โรงเรียนจัดการเรียนร่วมต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนทั่วไป และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อการเรียนร่วม ดังนี้

1.1.1 นักเรียนทั่วไป จำเป็นต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความพิการของเพื่อนก่อนที่เพื่อนจะเข้ามาเรียนร่วม ครูประจำชั้นอาจต้องใช้เวลาในวันเปิดเรียนวันแรกบอกให้นักเรียนทั้งชั้นได้รับรู้และจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ช่วยให้เกิดทั้งชั้นเข้าใจข้อจำกัดของเพื่อนพิการ

1.1.2 นักเรียนพิการ จำเป็นต้องได้รับบริการจากศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา/ประจำจังหวัด ก่อนเข้าเรียนร่วม เพื่อเรียนทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในชั้นเรียนร่วม ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นเฉพาะบุคคล

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment)

โรงเรียนจำเป็นต้องบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ดังนี้

1.2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ควรจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด และจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใช้สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และเข้าถึงได้ (Barrier-free and Accessible) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกอาคาร เช่น บริเวณภายนอกอาคารประเภทของตัวอาคาร ทางเชื่อมอาคาร ทางเข้า ทางเดิน ทางข้าม ลานจอดรถ เก้าอี้กลางถนนต้นไม้ ร่องน้ำ

2) การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาคาร ได้แก่ ประตู สวิตช์ไฟ ทางลาด ระบบเตือนภัยบันได ลิฟต์ ทางเดินภายในตัวอาคาร พื้น แสงสว่าง ห้องน้ำ โทรศัพท์ เป็นต้น

3) การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกและภายในอาคาร ต้องจัดให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2542) ตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เรื่อง กำหนดลักษณะอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่นที่ต้องมีอุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกโดยตรงแก่คนพิการ โดยคำนึงความสะดวกและปลอดภัย

1.2.2 บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อม(Significant Others) ได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมจะเป็นผู้นำ ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- 1) จัดประชุมทุกกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อแจ้งให้ทราบว่าโรงเรียนมีโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม และจะต้องมีการดำเนินงานอย่างไรบ้าง
- 2) เป็นผู้นำสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการเรียนร่วมในโรงเรียนให้ครูและบุคลากรทุกคน แม่ค้า รวมทั้ง นักการ ยาม และคนขับรถรับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี
- 3) จัดให้มีคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหาร นักวิชาชีพอ ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครองและบุคคลภายนอกจากชุมชน ร่วมกันกำหนดนโยบายแนวทางดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียน
- 4) ประชาสัมพันธ์โครงการให้บุคลากรทุกคน และชุมชนทราบ เพื่อเกิดความร่วมมือกันในการทำงานเป็นคณะและชุมชนมีส่วนร่วม

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A: Activities)

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการทั้งหมดเกี่ยวกับการเรียนการสอนทั้งภายใน ภายนอกห้องเรียน และในโรงเรียน เช่น

1.3.1 การบริหารและการใช้หลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการ หรือหลักสูตรทั่วไปแต่ปรับบางวิชา หรือหลักสูตรเพิ่มเติม

1.3.2 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program: IEP) เป็นแผนที่จัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan : IIP) เป็นแผนการสอนที่จัดทำขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนนั้นๆในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อน

1.3.3 การตรวจสอบทางการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ใช้วิธีการหลายวิธีในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาทางด้าน วิชาการ พฤติกรรม และร่างกายของนักเรียน รวมทั้ง ตัดสินใจเกี่ยวกับการส่งต่อ การคัดแยก การกำหนดประเภทนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การวางแผนการสอน และการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียน

1.3.4 การใช้เทคนิคการสอนพิเศษ

1) การวิเคราะห์งาน (Task Analysis) คือ เป็นเทคนิคการสอนและเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบหรือประเมินนักเรียนว่านักเรียนมีทักษะในเรื่องนั้นๆแล้วหรือไม่ หากครูต้องการสอนทักษะใหม่ ต้องมีการประเมินความรู้เดิมของนักเรียนก่อนที่จะเริ่มทักษะใหม่ เพื่อตรวจสอบว่าเด็กมีทักษะพื้นฐานเพียงพอแล้ว หรือมีทักษะพื้นฐานอยู่ในระดับใด แล้วจึงเริ่มสอนจากจุดนั้นขึ้นมาเรื่อยๆ

2) การสอนโดยเพื่อนช่วยสอน (Peer Tutoring) หมายถึง วิธีการสอนที่ครูให้เพื่อนนักเรียนช่วยสอนให้เพื่อนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ แบบตัวต่อตัว โดยเพื่อนช่วยสอนอาจเป็นนักเรียนชั้นสูงกว่าหรือนักเรียนชั้นเดียวกันอายุเท่ากันแต่มีความสามารถสูงกว่ามาสอน

3) ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Buddy System) ในการจัดการเรียนการสอนโดยเพื่อนช่วยเพื่อนในด้านวิชาการยังต้องอาศัยความร่วมมือของเพื่อนักเรียนทุกคนในการช่วยเหลือ และอำนวยความสะดวก ทางด้านการเรียน ทักษะสังคม

1.3.5 จัดให้มีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการของนักเรียน เช่น นำเสนอกออกมาเป็นรูปของกราฟ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.3.6 มีการจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เช่น ในวิชาพลศึกษาจัดให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้ร่วมกิจกรรมในสนามเด็กเล่น จัดทัศนศึกษาตามสถานที่สำคัญๆ

1.3.7 จัดให้มีการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม

1.3.8 การรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าเรียน คือ ดำเนินงานการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ตามปฏิทินการรับคนพิการของคณะกรรมการคัดเลือกและจำแนกความพิการเพื่อการศึกษา (2543, 38-39) ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ปฏิทินการปฏิบัติงานการรับคนพิการเข้าเรียน

เดือน	การปฏิบัติงาน
พฤศจิกายน-กุมภาพันธ์	ประกาศรับสมัครคนพิการเข้าเรียนโดยประชาสัมพันธ์ และแจ้งระยะเวลาให้ทราบโดยทั่วกัน
มีนาคม	1. จำแนกและคัดแยกคนพิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยร่วมมือและประสานงานกับศูนย์การศึกษาพิเศษ แพทย์ นักจิตวิทยา นักการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง 2. ส่งต่อคนพิการเข้ารับการศึกษิตตามความสามารถและความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล และประสานงานกับสถานพยาบาล เพื่อส่งต่อเข้ารับการฟื้นฟูบำบัดในกรณีจำเป็น
เมษายน	1. เตรียมพร้อมในด้านความรู้หรือเจตคติกับบุคลากร เช่น ผู้บริการ ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการอบรมหรือประชุม 2. เตรียมพร้อมในด้านสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน 3. แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน
พฤษภาคม	จัดตั้งคณะจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน
พฤษภาคม-ตุลาคม	1. ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลที่ได้จัดทำไว้เพื่อคนพิการให้เกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ 2. ติดตามและประเมินผลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เพื่อเป็นการประกันคุณภาพว่าการศึกษาและการบริการที่ให้คนพิการได้รับความสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของคนพิการแต่ละบุคคล

1.3.9 มีการจัดตารางเรียนสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.3.10 มีการประสานความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการเรียนร่วม

1.3.11 มีการนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล ปรับปรุงงานในการจัดการเรียนร่วมอย่างต่อเนื่อง

1.4 ด้านเครื่องมือ (T: Tools)

เครื่องมือมีความหมายกว้างขวาง หมายถึงถึง สิ่งที่น่ามาเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเรียนร่วม สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือที่มีความบกพร่องเกิดการเรียนรู้ และดำรงชีวิตอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เช่น

1.4.1 งบประมาณ มีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วม

1.4.2 กำหนดวิสัยทัศน์/พันธกิจ/ยุทธศาสตร์/แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อเป็นทิศทางในการปฏิบัติงานและระบบให้บริการชัดเจน ซึ่งควรสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐบาล

1.4.3 จัดให้มีสื่อ อุปกรณ์ ตำรา เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก หรือความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

1.4.4 ระบบการบริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียนต้องนำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วม จัดตั้งคณะกรรมการวางแผน โดยนำเสนอให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมประจำโรงเรียนให้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม กำหนดแนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน กำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม และร่วมมือกับหน่วยงานและบุคลากรภายนอกที่เกี่ยวข้อง

1.4.5 มีครูการศึกษาที่ได้รับการศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษในระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือผู้ที่ได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูเดิน ครูสอนเสริม หรือครูสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียน

ตัวบ่งชี้ในโครงสร้างชี้ที่นำมาปฏิบัติงานของโรงเรียนเรียนร่วม เพื่อการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยครอบคลุมภารกิจทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านนักเรียน(S-Students) 2. ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) 3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และ 4. ด้านเครื่องมือ (T-Tools) มีดังต่อไปนี้

ด้านนักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษา

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป

ด้านสภาพแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ตัวบ่งชี้ที่ 2 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก

ด้านการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ที่ 1 การบริหารจัดการหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ที่ 2 การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล

ตัวบ่งชี้ที่ 3 การตรวจสอบทางการศึกษา

ตัว บ่งชี้ที่ 4 เทคนิคการสอน

- ตัวบ่งชี้ที่ 5 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 จัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน และในชุมชน
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 การประกันคุณภาพ
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 การรับนักเรียนพิการหรือที่มีความบกพร่องเข้าเรียน
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 การจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริม
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 การประสานความร่วมมือ
- ตัวบ่งชี้ที่ 11 การนิเทศ ติดตามผล ประเมินผล ปรับปรุงงาน

ด้านเครื่องมือ

- ตัวบ่งชี้ที่ 1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ
- ตัวบ่งชี้ที่ 2 งบประมาณ
- ตัวบ่งชี้ที่ 3 ระบบการบริหารจัดการ
- ตัวบ่งชี้ที่ 4 กฎกระทรวง
- ตัวบ่งชี้ที่ 5 สิ่งอำนวยความสะดวก
- ตัวบ่งชี้ที่ 6 สื่อ
- ตัวบ่งชี้ที่ 7 บริการ
- ตัวบ่งชี้ที่ 8 ตำรา
- ตัวบ่งชี้ที่ 9 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา
- ตัวบ่งชี้ที่ 10 ครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาการอื่นๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542) ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมไว้ว่า การจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพในการจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนในสังกัด โดยนำแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ. 2541 และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติเพื่อประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแนวทางในการจัดการทำ ซึ่งได้กำหนดครอบคลุมทั้งด้าน 4 ด้าน คือ คุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน การบริหารจัดการและด้านปัจจัย รวมทั้งสิ้น 13 มาตรฐาน 22 ตัวบ่งชี้ รายละเอียดของมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ในแต่ละด้าน มีดังนี้

มาตรฐานด้านคุณภาพนักเรียน

- มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ
- ตัวบ่งชี้ นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ

- มาตรฐานที่ 2 บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจต่อพัฒนาการของนักเรียน
ตัวบ่งชี้ บุคลากรในโรงเรียนและชุมชนมีความพึงพอใจต่อพัฒนาการของนักเรียน

มาตรฐานด้านการเรียนการสอน

- มาตรฐานที่ 1 วางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล
ตัวบ่งชี้ วางแผนพัฒนาการนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
- มาตรฐานที่ 2 จัดทำกิจกรรมเพื่อการเรียนร่วม
ตัวบ่งชี้ที่ 1 กิจกรรมเตรียมความพร้อมและ/หรือฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการ
ตัวบ่งชี้ที่ 2 จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนร่วม
ตัวบ่งชี้ที่ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนร่วม
ตัวบ่งชี้ที่ 4 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
- มาตรฐานที่ 3 จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถตามศักยภาพเป็นรายบุคคล
ตัวบ่งชี้ วัดผลและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล

มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

- มาตรฐานที่ 1 สํารวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ
ตัวบ่งชี้ สํารวจและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาพิเศษ
- มาตรฐานที่ 2 ดำเนินการรับเด็ก คัดแยกเด็ก ส่งต่อ และจักเข้าเรียน
ตัวบ่งชี้ ดำเนินการรับเด็ก คัดแยก ส่งต่อและจัดเข้าเรียน
- มาตรฐานที่ 3 ส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษ
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ส่งเสริมบุคลากรในการปฏิบัติงานด้านการศึกษาพิเศษ
ตัวบ่งชี้ที่ 2 สนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษให้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อัน
เหมาะสมกับผู้เรียน
ตัวบ่งชี้ที่ 3 สนับสนุนและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้านการศึกษาพิเศษ
- มาตรฐานที่ 4 ส่งเสริมการใช้งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ช่วยเหลืออื่นในทางการศึกษาพิเศษ
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ใช้งบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาพิเศษอย่างมีประสิทธิภาพ
- มาตรฐานที่ 5 จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม
ตัวบ่งชี้ จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม

มาตรฐานด้านปัจจัย

- มาตรฐานที่ 1 บุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสมและต่อการจัดการเรียนร่วม
ตัวบ่งชี้ที่ 1 ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดีและปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างถูกต้อง
ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้บริหาร วิทยาลัยมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม

ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมี ส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์หาความสอดคล้องของกระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีทที่ใช้เป็นกรอบในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมในปัจจุบัน และมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ เพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมที่ครอบคลุมการปฏิบัติงานของโรงเรียนเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังตารางต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 สักระยะการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ

การปฏิบัติงาน	มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม (สังกัดประถมศึกษา)	กระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (สังกัด ส.พ.ฐ.)
1. การเตรียมความพร้อมนักเรียนพิเศษ	✓	✓
2. การเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ		✓
3. ปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	✓	✓
4. บุคลากรที่เกี่ยวข้อง	✓	✓
5. การบริหารหลักสูตร		✓
6. วางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล	✓	✓
7. การตรวจสอบทางการศึกษา		✓
8. การจัดการเรียนการสอน เทคนิคการสอน การวัดผล	✓	✓
9. การรายงานความก้าวหน้านักเรียน	✓	✓
10. การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนร่วมนอกห้องเรียน	✓	✓
11. การประกันคุณภาพการเรียนร่วม		✓
12. การคัดแยก ส่งต่อเด็ก และการรับนักเรียนเข้าเรียน	✓	✓
13. จัดบริการสอนเสริม		✓
14. การประสานความร่วมมือ		✓
15. การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล		✓
16. นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ		✓
17. ส่งเสริมการใช้งบประมาณ สื่อ สื่ออำนวยความสะดวก บริการ ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา	✓	✓
18. ระบบบริหารจัดการ		✓
19. กฎกระทรวง		✓
20. ครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพ	✓	✓

จากตาราง สังเคราะห์การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม พบว่า กระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท (SEAT) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ส.พ.ฐ.) มีการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติโดยครอบคลุมการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมในทุกๆ ประเด็นของการปฏิบัติงานและมีการปฏิบัติงานในบางประเด็นของกระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีท ที่เพิ่มขึ้นจากมาตรฐานเดิม เพื่อให้การจัดการเรียนร่วมมีประสิทธิภาพสูงสุด ในเรื่องต่อไปนี้ 1) การเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การตรวจสอบทางการศึกษา 4) การประกันคุณภาพการเรียนร่วม 5) จัดบริการสอนเสริม 6) การประสานความร่วมมือ 7) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล 8) กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ 9) ระบบบริหารจัดการ 10) กฎกระทรวง จึงกล่าวได้ว่า การจัดการเรียนร่วมตามกระบวนการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท นั้น ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติงานที่ได้มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม

ตอนที่ 3 โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practices)

3.1 การได้มาซึ่งโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ

ในปีพุทธศักราช 2547 กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดโครงการนำร่องโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมขึ้นจำนวน 390 โรงเรียน และจัดให้มีห้องเรียนคู่ขนานสำหรับบุคคลออทิสติกจำนวนทั้งสิ้น 52 ห้องเรียน เพื่อแก้ปัญหาในด้านการศึกษาพิเศษขั้นพื้นฐานให้เด็กพิการ และพัฒนาเป็น 2,000 ในปีการศึกษา 2548 โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนมาเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม (เบญจฯ ชลธารินทร์, 2548) ดังนี้

1. โรงเรียนที่มีนักเรียนพิการเรียนร่วมอยู่แล้ว
2. ผู้บริหารโรงเรียนมีความมุ่งมั่นและพร้อมรับนโยบายที่จะดำเนินงานโดยใช้โครงสร้างซีทและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน
3. โรงเรียนมีจำนวน ประเภทของนักเรียนพิการเหมาะสมที่จะพัฒนาเป็นต้นแบบ
4. โรงเรียนมีผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม ซึ่งมีความรู้พื้นฐานด้านการศึกษาพิเศษ อย่างน้อย 1 คน
5. โรงเรียนได้รับการคัดเลือก โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา/จังหวัด ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

6. โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกต้องกระจายอยู่ทุกจังหวัดๆ ละ 2 อำเภอๆ ละ 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 390 โรงเรียน

3.2 การนำเสนอผลงานการปฏิบัติงาน

เมื่อโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมีการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามกระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วม ตามโครงสร้างซีท (SEAT) ไประยะหนึ่งได้มีการจัดประชุมวิชาการ (symposium) เพื่อใช้เป็นคะแนนส่วนหนึ่งในการตัดสินหาโรงเรียนที่ได้รับรางวัล โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมยอดเยี่ยม โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2548 ณ โรงแรมแอมบาสเดอร์พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน
2. ให้มีการนำเสนอผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามกระบวนการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท ทั้ง 4 ภาค
3. มอบโล่ประกาศเกียรติคุณและค้นหาโรงเรียนดีเด่นในแต่ละภาค โดยมีการคัดกรองมาแล้วจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร่วมกับศูนย์การศึกษาพิเศษให้เข้าเสนอผลงาน
4. การประเมินโครงการ มีการประเมินเมื่อครั้งปี และสิ้นปี เพื่อรวบรวมการบริหารจัดการของโรงเรียนที่ดีมาจัดทำการเผยแพร่โดยรูปแบบสื่อต่างๆ เพื่อขยายผลต่อ
5. ในการประชุมครั้งนี้ได้มีการรายงานการใช้จ่ายเงินกองทุนงบประมาณที่ใช้ในโครงการนี้ในปี 2547 เป็นเงินกองทุนการศึกษาสำหรับคนพิการปี 2548 ของงบประมาณจากสำนักสลากกินแบ่งรัฐบาล

3.3 เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสิน

เกณฑ์การตัดสินโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) หรือโรงเรียนเรียนร่วมยอดเยี่ยม ส่วนหนึ่งได้จากการพิจารณาผลงานวิชาการของโรงเรียนที่ปฏิบัติการจัดการเรียนร่วม ตามกระบวนการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีทในการจัดประชุมวิชาการ (symposium) และวิพากษ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาพิเศษในด้านจุดเด่นและสิ่งที่ควรเพิ่มเติมเพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดการพัฒนาขึ้น โดยเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา มีดังนี้

1. การใช้กระบวนการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ในการบริหารจัดการ ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านนักเรียน (S-Student) 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และ 4) ด้านเครื่องมือ (T-Tools)
2. โรงเรียนที่มีการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management)

3. คะแนนที่ได้จากการนำเสนอผลงานวิชาการร้อยละ 70 และจากการประเมินเชิงประจักษ์ ร้อยละ 30 โดยคณะกรรมการได้ออกไปเยี่ยมดูสภาพจริงของโรงเรียนตามที่นำเสนอผลงานทาง วิชาการ จากการดูการปฏิบัติงานตามสภาพจริง การสัมภาษณ์พูดคุยกับนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษ และผู้ปกครองถึงความพอใจที่ได้รับจากการที่นำลูกที่เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้า มาเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป และคัดเลือกโรงเรียนแกนนำในการจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติที่ดี เลิศ หรือโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมยอดเยี่ยมขึ้นในแต่ละภาค แบ่งตามขนาดโรงเรียนเป็น โรงเรียนระดับประถมศึกษาขนาดเล็ ก กลาง ใหญ่ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และตัดสินโรงเรียนที่ มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศประเภทละโรงเรียนเดียวเพื่อเป็นต้นแบบในการปฏิบัติงานการจัดการ เรียนร่วมที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยระดับ ประถมศึกษาแบ่งตามขนาดของโรงเรียน คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับรางวัลในระดับประถมศึกษามีดังต่อไปนี้ โรงเรียนบ้านชาวบายศรี โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ และโรงเรียนราชวินิต ตามลำดับ และในสวนโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ได้รับรางวัล ได้แก่ โรงเรียนพิบูลประชาสรรค์

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนร่วมมีจำนวนทั้งสิ้น 55 เรื่อง สืบค้นจาก ฐานข้อมูลปริญญาโท 24 มหาวิทยาลัย (<http://dcms.thailis.or.th/dcms/basic.php>) ศูนย์ บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (<http://lib.edu.chula.ac.th>) โดยคำที่ใช้ในการสืบค้น คือ “เรียนร่วม” ระหว่างปี 2554-ปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอรายละเอียดของงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่ศึกษา นั่นคือ จากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วมในสถานศึกษานั้น พบว่า ลักษณะของงานวิจัย สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง และ ชุมชน มีจำนวน 26 เรื่อง
2. ศึกษาสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขพัฒนาการดำเนินงาน การจัดการศึกษาของโรงเรียน มีจำนวน 18 เรื่อง
3. การพัฒนานวัตกรรม (แผน ระบบ หลักสูตร มาตรฐาน ฯลฯ) มีจำนวน 11 เรื่อง

เนื่องจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียนร่วมมีจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอ รายละเอียดของงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับประเด็นที่ศึกษา นั่นคือ ศึกษาสภาพ ปัญหา แนวทางแก้ไขพัฒนาการดำเนินงาน การจัดการศึกษาของโรงเรียน ได้มีการสรุปและสังเคราะห์

งานวิจัยดังกล่าวให้เห็นถึงสภาพ ปัญหาของการปฏิบัติงานในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมตั้งแต่ 25540-ปัจจุบัน ที่มีผู้ศึกษาวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอรายละเอียดออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

1. ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม มีจำนวน 7 เรื่อง
2. ศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไข พัฒนา ในการจัดการศึกษา มีจำนวน 11 เรื่อง

ผู้วิจัยขอนำเสนอเนื้อหาสาระพอสังเขป และนำเสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้เห็นถึงข้อความรู้ที่ค้นพบใน 2 ประเด็นข้างต้น ต่อไปนี้

4.1.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนร่วม

ละม้าย กิตติพร (2542) ได้ศึกษาการประเมินการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาตามกรอบแนวคิดทั้ง 4 ด้าน ของ CIPP Model คือ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ ด้านปัจจัย และด้านบริบท ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามสภาพการ มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับเหมาะสม ปานกลาง โดยเรียนจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ 1. ด้านผลผลิต พบว่า โรงเรียนคัดเลือกครูตรงตามสาขาที่จบการศึกษา ละการคัดเลือกครูผู้สอนตรงตามความสนใจ 2. ด้านกระบวนการ พบว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อที่น้อยสุด คือ การเชิญนักวิชาชีพมาช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่เด็กพิเศษ 3. ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ข้อคิดเห็นเห็นว่าไม่เพียงพอ คือ โรงเรียนคัดเลือกครูสอนตรงตามสาขาที่จบการศึกษา และตรงตามความสนใจ และ 4. ด้านบริบท พบว่าข้อที่ เหมาะสมน้อยที่สุด คือ การประชุมเพื่อระดมความคิดเห็นการกำหนดขั้นตอนของงานมีความชัดเจน

เจษฎาภรณ์ แก่นนาคำ (2545) ได้ ศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษ ในโรงเรียนแกนนำในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูวิชาการ ครูผู้รับผิดชอบการสอนนักเรียนพิเศษในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ มีการจัดห้องเรียนพิเศษอื่นเพิ่มจากห้องเรียนร่วมในโรงเรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมให้พร้อมและอุปกรณ์พิเศษเฉพาะความพิการ 2) สภาพการดำเนินงานด้านบุคลากร มีการจัดให้บุคลากรที่เพียงพอกับภาระงานในการจัดการเรียนร่วมในโรงเรียน มีการใช้บุคลากรจากหน่วยงานอื่นหรือบุคลากรในชุมชน และมีการพัฒนาบุคลากร มีการสร้างความเข้าใจ 3) สภาพการดำเนินงานด้านหลักสูตร มีการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับการเรียนร่วม จัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เป็นไป

ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ของเด็กพิเศษตามหลักสูตร 4) สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียน การสอน มีการจัดการเรียนการสอนให้พร้อมให้นักเรียนพิเศษก่อนการจัดการเรียนการสอน 5) สภาพการดำเนินงานด้านสื่อการสอน มีการใช้สื่อ ดัดแปลงสื่อ พัฒนาสื่อ มีการควบคุมติดตาม การใช้สื่อการสอนนักเรียนพิเศษ 6) สภาพการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผล มีการพัฒนา ความรู้ในด้านการวัดและประเมินผล การปรับเกณฑ์ให้เหมาะสมกับเด็กพิเศษ แจกผลการเรียน การสอนให้ผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองเป็นระยะ

ฐาปกรณ์ อ่อนคำ (2545) ได้ศึกษาการบริหารการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในจังหวัดพะเยา โดยศึกษาการบริหารทั้ง 2 ด้านคือ ด้านการบริหารจัดการและด้านการนิเทศ โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด พะเยา ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการบริหารงานการจัดการเรียนร่วมและสภาพปัญหา มีการ ประชุมชี้แจงแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน มีการ กำหนดให้ครูที่ผ่านการอบรมเข้าสอนเสริมเด็กพิเศษ มีการกำหนดบุคลากรให้รับผิดชอบโครงการ จัดเด็กพิเศษ มีคู่มือการจัด การเรียนร่วมสำหรับผู้บริหาร โรงเรียน และโรงเรียนได้มีการสำรวจและ คัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยครูผู้สอนสำรวจและคัดแยกเอง ด้านอาคารสถานที่ โรงเรียน ส่วนใหญ่ไม่มีการปรับสภาพอาคารต่างๆ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เหมาะสมกับสภาพของเด็ก พิเศษ 2) ด้านการนิเทศส่วนใหญ่ครูผู้สอนได้รับการนิเทศด้วยการสนทนาพูดคุย ผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ คือครูวิชาการโรงเรียน และจำนวนครั้งที่นิเทศครูผู้สอนคือเดือนละ 1 ครั้ง

ปรีชา สุขคุณ (2543) ได้ศึกษาการบริหารวิชาการของโรงเรียนในโครงการเด็กพิเศษเรียน ร่วมกับเด็กปกติ ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม ใช้ วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และพบว่ามี ปัญหาในการบริหารงาน 3 งาน คือ งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน งานนิเทศ ภายใน งานวัดและประเมินผล

อุไรวรรณ เจริญถาวรพาณิชย์ (2545) ได้ศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วม ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการบริหาร ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลากร โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหาร การจัดการเรียนร่วม ครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กออทิ สติกทั้ง 5 ด้าน พบว่า โรงเรียนใช้นโยบายของกระทรวงมาจัดการเรียนร่วม ส่วนหลักสูตรมีลักษณะ เปิดโอกาสให้เรียนร่วมกับเด็กปกติ โดยโรงเรียนมีรูปแบบเรียนร่วมเต็มเวลา มีการจัดคอมพิวเตอร์ เพื่ออำนวยความสะดวก และมีการพัฒนาบุคลากร

ปรีชา สวัสดิ์ทา (2546) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาพิเศษ โดยศึกษาการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ กระบวนการสอน คุณภาพนักเรียน และปัจจัย ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานมากที่สุด คือ ด้านการเรียนการสอน 2) ปัญหา พบว่าด้านการเรียนการสอนมีปัญหามากที่สุด 3) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) ผลการเปรียบเทียบปัญหา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จุไรรัตน์ คงปั้น (2544) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินโครงการพัฒนารูปแบบการจัดศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โดยศึกษาการสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามโครงการ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจตัวอย่างประชากร ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบโครงการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ศึกษานิเทศก์และผู้บริหารส่วนใหญ่ ปฏิบัติตามนโยบาย แจ้งนโยบายโดยการประชุมชี้แจงและกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน มีการประสานงานตามสายงานและหน่วยงาน อื่นๆ ในด้านการดำเนินงานโครงการ ในด้านบุคลากร ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และครู รับผิดชอบต่อโครงการส่วนใหญ่ได้รับอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ โรงเรียนต่างๆ ส่วนใหญ่มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับบุคคลกรที่เกี่ยวข้อง โดยการทำความเข้าใจที่ทัศนคติที่ดีต่อการจัดการศึกษาพิเศษ ครูทุกคนจัดกิจกรรมเสริม ศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่นิเทศโดยการให้คำแนะนำปรึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเยี่ยมชั้นเรียน ผู้บริหารส่วนใหญ่นิเทศโดยการเยี่ยมชั้น ครูส่วนใหญ่วัดและประเมินผลเด็กโดยการสังเกต สัมภาษณ์ และประเมินผลตามความรู้ความสามารถโดยลดเกณฑ์ลงบ้าง ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารและครูประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลโดยแจ้งในที่ประชุม 2) ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ขาดแคลนงบประมาณ ครูมีงานมาก บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน ขาดผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ในด้านปัญหาการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่า เด็กเรียนรู้ช้า เสียเวลามาก ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้ง 7 เรื่องที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์อีกครั้ง เพื่อให้เห็นถึงประเด็นปัญหาการวิจัยที่ชัดเจน และนำมาออกแบบการวิจัย ข้าพเจ้าขอเสนอประเด็นที่ได้จากการสังเคราะห์จากงานวิจัยทั้งหมดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนร่วม

ประเด็นที่ศึกษา	ละม้าย กิตติพร(2542)	ปรีชา ศุขคุณ (2543)	เรืองเวช ผาสุก(2544)	ฐาปกรณ์ อ่อนคำ (2545)	เฉษฎาพร แก่นนาคำ (2545)	ตุ้ไรรารณ เจริญถาวร (2545)	ปรีชา สวัสดิ์ทา (2546)
ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)							
ปรับสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม			✓		✓		
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)							
ปรับหลักสูตรใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ					✓		
จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล					✓		
แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม				✓			
มีการจัดสอนเสริม				✓			
การดำเนินการรับเด็ก คัดแยกเด็ก ส่งต่อและจัดเข้าเรียน	✓		✓	✓	✓		✓
ส่งเสริม พัฒนาบุคลากร	✓	✓		✓	✓	✓	✓
จัดกิจกรรมสนับสนุนพัฒนาศักยภาพผู้เรียน	✓	✓	✓		✓	✓	✓
สร้างเครือข่ายความร่วมมือ	✓				✓		
การนิเทศและประเมิน		✓		✓			✓
การวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล	✓	✓			✓		✓
จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนร่วม	✓	✓			✓	✓	✓
วัดและประเมินผลตามสภาพจริง	✓	✓					✓
ด้านเครื่องมือ (T-Tools)							
มีการตั้งนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับการเรียนร่วม	✓						
มีการคัดเลือกครูจบการศึกษาพิเศษมาโดยตรง	✓						
การดำเนินการด้านสื่อ อุปกรณ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

การศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้นได้ข้อสรุปถึงสภาพการปฏิบัติงานในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ จากการสังเคราะห์งานวิจัยผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นดังนี้

สภาพการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่ผ่านมา พบว่า มีผู้ศึกษาในประเด็นการปฏิบัติงานในแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านนักเรียน พบว่า จากงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ตั้งแต่อดีตนั้น ไม่มี

การศึกษาการปฏิบัติการจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียน (S-Students) ที่ให้สาระสำคัญในเรื่องของการจัดเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนปกติในการเรียนร่วม

2) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) พบว่า มีผู้ศึกษาในประเด็นการปรับสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม โดยสาระสำคัญที่ได้ นั่นคือ โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียน โดยคำนึงถึงประเภทของความบกพร่องของนักเรียนเป็นหลัก

3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) ได้มีผู้ศึกษาการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมในด้านนี้ แต่ไม่ได้ครอบคลุมการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ทั้งหมด มีผู้ศึกษาในประเด็น การพัฒนาบุคลากร และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน โดยสาระสำคัญที่ได้คือ โรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมจะให้ความสำคัญในการพัฒนาบุคลากร และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4) ด้านเครื่องมือ (T-Tools) มีผู้ศึกษาในประเด็น สื่ออุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนร่วมไว้มาก โดยสาระสำคัญที่ได้คือ โรงเรียนมีการสนับสนุนทางด้านสื่อ มีการพัฒนา ดัดแปลงสื่อ มีการควบคุมติดตามการใช้ สนับสนุนทางด้านอุปกรณ์ และงบประมาณในการจัดการเรียนร่วม

4.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม

สุชาติ ชัยวรศิลป์ (2541) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการปรับตัวของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาจากนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนส่วนมากสนใจใฝ่เครื่องช่วยฟัง และมีปัญหาในการใช้เครื่อง ต้องใช้ภาษาพูดติดต่อกับบุคคลอื่น นักเรียนต้องการเรียนรู้และต้องการใช้เครื่องช่วยฟังประกอบกับการอ่านริมฝีปาก ด้านการปรับตัวกับผู้สอน พบว่า นักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับการพูดกับครูผู้สอน ต้องการให้ครูมีการแสดงออกในทุกลักษณะ มีวิธีการสอน และการพูดที่เหมาะสม ด้านการปรับตัวกับเพื่อน พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการยอมรับ และการติดต่อกับเพื่อนทั่วไป ต้องการเล่นกับเพื่อนทั่วไปและต้องการให้เพื่อช่วยเหลือด้านการเรียน

ส่องแสง สารบรรณ (2543) ได้ศึกษาศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านการประสานงาน โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ ศึกษาครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีสภาพการอบรม และสอนในโรงเรียนขนาดต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาที่พบ คือ ด้านงบประมาณ และด้านอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก ยกเว้นครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปัญหาโดยภาพรวมและเป็นรายด้าน 3

ด้าน คือ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ และด้านการประสานงาน อยู่ในระดับมาก และมีปัญหาอีก 2 ด้านที่เหลืออยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูที่สอนในโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาเป็นรายด้าน และโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีสถานภาพการอบรมการจัดการศึกษาพิเศษต่างกัน มีปัญหาการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ ไสโรถาวร (2543) ได้ศึกษาศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและข้อเสนอแนะการเรียนร่วมกันของเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาจากครูผู้สอน ครูแกนนำ และผู้บริหาร ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการดำเนินการเรียนของเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยภาพรวมแล้วมีปัญหา คือ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ดังนี้ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อความต้องการยังขาดแคลนในหลายๆ ด้าน เช่น ทางลาดขึ้นลงที่ไม่มี ห้องน้ำสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย ห้องเสริมวิชาการ เครื่องพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์ หนังสือแถบเสียง เป็นต้น ขาดแคลนงบประมาณในการจัดการและการสนับสนุนการศึกษา จากชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านบุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการเรียนร่วม

อภิสิทธิ์ เดชะคำภู่ (2544) ได้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการนิเทศ และด้านการวัดประเมินผล โดยใช้วิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน, ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และศึกษานิเทศก์ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรโดยรวมเห็นว่า ปัญหาการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง และที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จำนวนครูการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอ ด้านการบริหาร จำนวนงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอกับการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ และด้านการวัดและประเมินผล โรงเรียนไม่ค่อยจัดให้มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ปิยพร ผ่องแผ้ว (2544) ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการ การใช้สื่อการเรียนการสอนเด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูผู้สอนเด็กพิเศษเรียนร่วมมีปัญหาในการใช้สื่อการเรียนการสอนมาก สื่อการสอนมีจำนวนจำกัด ขาดงบประมาณในการจัดหาสื่อตามต้องการ และสื่อที่ไม่ตรงความต้องการ 2) สภาพทั่วไปของโรงเรียนด้านอาคารสถานที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน เช่น ยังไม่มีห้องเรียนพิเศษโดยเฉพาะสำหรับสอนเสริม บริเวณโรงเรียนไม่มีทางลาดชัน เป็นต้น

วิเชียร แดงสาย (2545) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพนักเรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านปัจจัย ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่ม

ตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัญหาทั้ง 4 ด้านตามความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมมีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แล้วส่วนอื่น ๆ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

อำพรธน รัตโนสถ (2546) ได้ศึกษาโดยศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษาในชั้นเรียนที่มีการจัดการเรียนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารประสบปัญหาการจัดการเรียนร่วม ระดับปานกลางทุกด้าน คือ ความเพียงพอของงบประมาณ และการจัดประชุมครู นักเรียน และผู้ปกครอง ข้อเสนอแนะ โรงเรียนต้องมีครูการศึกษาพิเศษและควรจัดอบรมผู้บริหาร ครู เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ครูประสบปัญหาในระดับปานกลาง ประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การปรับพฤติกรรมเด็ก การประเมินผลพัฒนาการเด็ก ข้อเสนอแนะของครู ควรมีการจัดฝึกอบรมการจัดการเรียนการสอนระหว่างนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ครูและผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการ

สุวิรัช สาย แก้ว (2546) ได้ศึกษาศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระนองที่มีนักเรียนพิการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ โดยใช้วิธีการสำรวจ ศึกษาข้อมูลจาก ผู้บริหาร และครูผู้สอน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการจัดการศึกษามี 7 ด้าน มีปัญหาในระดับมาก คือ ด้านบุคลากร เรื่องครูขาดความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน เรื่องการใช้เทคนิคเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ด้านการนิเทศ เรื่อง การสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมการสัมมนาหรืออบรมเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาพิเศษ และด้านสื่อ เองความเพียงพอของสื่อกับความต้องการของครู มีปัญหาในระดับปานกลาง คือ ด้านอาคารสถานที่ ในเองการเตรียมความพร้อมของบริเวณและสิ่งแวดล้อม ด้านการวัดและประเมินผล เรื่องการวัดผลตามสภาพจริง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2546) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาพิเศษโดยศึกษาทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านบุคลากร วิชาการ ด้านบริหาร ด้านสื่อ และด้านการประชาสัมพันธ์และการสนับสนุน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา การดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษ มีดังนี้

1. ปัญหาด้านนโยบาย พบว่านโยบายไม่ชัดเจน จึงทำให้เกิดปัญหาในการประสานงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ปัญหาด้านบุคลากร ได้แก่ บุคลากรศึกษาพิเศษไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

3. ปัญหาทางวิชาการ ได้แก่ ขาดศูนย์เตรียมความพร้อมเด็กก่อนส่งเข้าโรงเรียนขาดหลักสูตรที่ปรับให้เหมาะสมกับประเภทของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การวัดผลและประเมินผลไม่สอดคล้องกับกับแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นต้น

4. ปัญหาด้านบริหาร พบว่า ผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ

5. ปัญหาด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมขาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น ขาดครุภัณฑ์สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท

6. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์และการสนับสนุน ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ขาดการณรงค์ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในขณะเดียวกันได้มีผู้ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการพิเศษเรียนร่วมไว้

นางลักษณ มีศิลป์ (2548) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ครอบคลุมการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารจัดการ การเรียนการสอน คุณภาพนักเรียน และปัจจัย โดยใช้วิธีการเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงาน มีการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับ คือ จัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่ส่งเสริมการเรียนร่วม วัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริงเพื่อพัฒนานักเรียนเป็น รายบุคคล และวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล ส่วนที่ดำเนินงานน้อยที่สุดคือ จัดบรรยากาศส่งเสริมการเรียนร่วม สำหรับการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมีการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับ คือ ส่งเสริมและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากรด้าน การศึกษาพิเศษ จัดกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษใน การเรียนร่วม และสนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อันที่ เหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนที่ดำเนินงานน้อยที่สุด คือ จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาพิเศษ 2) ปัญหาการดำเนินงาน โดยในด้านกระบวนการเรียนการสอนมีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับ คือ วางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลโดยจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล จัดกิจกรรมการเรียน การสอน ที่ส่งเสริมการเรียนร่วม และจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมและหรือฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนร่วม สำหรับปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมีปัญหาการดำเนินงานมากที่สุดตามลำดับ คือ สนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการ

วลัยทิพย์ สิริจวัฒนา (2548) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการวิจัย กลุ่ม

ตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ ผู้อำนวยการเขตพื้นที่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพได้สูงเท่าที่ควร เพราะ ด้านนโยบาย โรงเรียนแกนนำยังไม่มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณโดย ขาดสื่อ อุปกรณ์ที่จำเป็น และงบประมาณสนับสนุนด้านบุคลากร โดยผู้บริหารบางท่านยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา ขาดครู บุคลากรโดยตรง และส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจด้านเครือข่าย ขาดการวางแผนอย่างเป็นระบบ ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างโรงเรียนและองค์กร

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหา อุปสรรคการจัดการเรียนร่วมทั้ง 11 เรื่องที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์อีกครั้ง เพื่อให้เห็นถึงประเด็นปัญหาการวิจัยที่ชัดเจน และนำมาออกแบบการวิจัย ข้าพเจ้าขอเสนอประเด็นที่ได้จากการสังเคราะห์จากงานวิจัยทั้งหมดดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาเรียนรู้ร่วม

ประเด็นที่ศึกษา	สุชาติ วัชรศิลป์ (2541)	สองแสง สารบรรณ (2543)	สมศักดิ์ ไสโรถาวร (2543)	อภิสิทธิ์ เดชะภู (2544)	ปิยพร ผ่องแผ้ว (2544)	วิเชียร แดงสาย (2545)	อำพรธณ รัตโนสถ (2546)	สุวัชชัย สายแก้ว (2546)	ส.ปช. (2546)	นงคัลักษณ์ มิตติ (2548)	วลัยทิพย์ สิริจางวัฒนา (2548)
อาคาร สถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา		✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	
ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)											
หลักสูตรไม่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้								✓			
ขาดการประสานงาน ความร่วมมือ			✓			✓			✓		✓
ขาดแคลนศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้/ความเข้าใจ				✓		✓	✓	✓			
ขาดการวางแผนพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล						✓	✓		✓	✓	
ขาดความรู้ในด้านการวัดและประเมินผล				✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
ขาดนโยบายที่ความชัดเจน			✓						✓		✓
ขาดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ชั้นเรียน										✓	
ด้านเครื่องมือ (T-Tools)											
ขาดการวางแผนในการบริหารดำเนินงาน			✓						✓		✓
บุคลากรไม่เพียงพอ		✓	✓	✓		✓		✓	✓		✓
บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจ				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ขาดการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง	✓			✓	✓		✓		✓	✓	
งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ มีจำกัด		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ						✓					✓

การศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยข้างต้นได้ข้อสรุปถึง ปัญหาอุปสรรคในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่มีผู้ศึกษาวิจัยไว้ จากการสังเคราะห์งานวิจัยผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็น ดังนี้

ปัญหาอุปสรรคการจัดการเรียนร่วม พบว่า 1) ด้านนักเรียน พบว่า จากงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ตั้งแต่อดีตนั้น ไม่มีการศึกษาในเรื่องปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียน (S-Students) ที่ให้สาระสำคัญในเรื่องของ การจัดเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนปกติในการเรียนร่วม 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) พบว่า มีผู้ศึกษาในประเด็นปัญหา อุปสรรคด้านการปรับสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนร่วม โดยสาระสำคัญที่ได้ นั่นคือ อาคาร สถานที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) มีผู้ศึกษาในประเด็นปัญหา อุปสรรคด้านการจัดการเรียนร่วมในด้านนี้ พบว่า ปัญหา อุปสรรคที่พบมากด้านนี้ คือ ขาดความรู้ทางด้านทฤษฎี ประเมินผล รองลงมาคือ ขาดการประสานความร่วมมือที่ดี และขาดศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม และ 4) ด้านเครื่องมือ (T-Tools) มีผู้ศึกษาปัญหา อุปสรรคในประเด็น นี้ โดยปัญหา อุปสรรคที่พบมากด้านนี้ คือ งบประมาณ สื่อ อุปกรณ์มีจำนวนจำกัด รองลงมาคือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม และบุคลากรไม่เพียงพอต่อความต้องการ

จากงานวิจัยที่ศึกษาเห็นได้ชัดว่า ได้มีผู้ศึกษาถึงสภาพ ปัญหา อุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม ในเชิงปริมาณ ซึ่งที่มึ้นนั้นเป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบระดับของการปฏิบัติงานโดยภาพรวมว่าอยู่ในระดับใด เป็นการศึกษาในแง่มุมมองที่กว้าง ยังไม่สามารถอธิบายการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนได้ อย่างเป็นระบบตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สามารถเป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานร่วมได้ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมให้มีการปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จและเป็นระบบยิ่งขึ้น

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บาร์เนส (Barnes, 1997) ได้ศึกษากระบวนการพัฒนาการใช้การบริหารจัดการแบบองค์รวมที่เน้นการประเมินตามเกณฑ์การให้รางวัลจัดการศึกษาดีเด่นแห่งชาติของ Malcolm Baldrige โดยสร้างกรอบความคิดพื้นฐานทางทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพการศึกษาจากทฤษฎีองค์การที่นิยมใช้กันอยู่ในปัจจุบันพร้อมทั้งอาศัยการสังเกตอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานดำเนินการใช้การบริหารจัดการแบบองค์รวม ในระยะเวลา 2 ปี ผลการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ในการดำเนินการดังกล่าวของหน่วยงานปรากฏว่ายังไม่เคยมีการกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษร ในเรื่องกรอบความคิดในการพัฒนาปรับปรุงความต้องการของหน่วยงานและระดับขั้นในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงคุณภาพ จึงทำให้เกิดความสับสนและความวิตกกังวลของหน่วยงานที่ใช้

การบริหารจัดการแบบองค์รวม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เสนอทฤษฎีใหม่ว่าด้วยการปรับปรุงคุณภาพและความสามารถในการปรับตัวขององค์กร ให้ดำเนินการสอดคล้องกับเกณฑ์ของ Malcom Baldrige

รันทรี (Rountree, 1981) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพของการทำงานของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐเวอร์จิเนีย ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะงานซึ่งเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนนั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานธุรการและการเงิน การบริหารอาคารสถานที่แต่ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในระดับสูง

ไบรท์ (Bright, 1986 อ้างถึงใน สมศักดิ์ ไสโรถาวร, 2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของโครงการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูโครงการเรียนร่วมที่จัดว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จและครูปกติ ผลจากการศึกษา พบว่า โครงการเรียนร่วมที่ถือว่าประสบความสำเร็จนั้นจะมีลักษณะทั่วไป 3 ประการ คือ 1. เจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วม 2. การจัดประสบการณ์ให้ได้รับการฝึกเพื่อทำความคุ้นเคย 3. การจัดให้บริการเสริมเพื่อสนับสนุนการเรียนรวม

บิชอป (Bishop, 1986 อ้างถึงใน ประภาพร เคิกศิริ, 2542) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่ทำให้การเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็นประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดตามลำดับ ได้แก่ ครูปกติที่มีความยืดหยุ่นและการให้การยอมรับปฏิสัมพันธ์และการยอมรับของเพื่อนนักเรียน ทักษะทางสังคม ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ ภาพพจน์ที่ดีเกี่ยวกับตนเอง การพึ่งพาตนเอง ทศนคติที่ดีในครอบครัว แรงจูงใจ บุคลากรสนับสนุน สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เพียงพอ ผลการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านทัศนคติมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการเรียนร่วม

บัสเซ และคณะ (Buysse et al, 1998 อ้างถึงในอำพรพรณ รัตโนสถ, 2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และสนับสนุนให้การเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ โดยใช้แบบประเมินรายการที่พบอุปสรรคและสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมระดับปฐมวัย โดยการศึกษาจากผู้บริหาร ผู้ให้การช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม ผู้ให้บริการในสถานศึกษาพิเศษ และในโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย จำนวน 201 คน และพ่อแม่ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแม่ของเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง ห้าขวบ ผลการวิจัยพบว่า อุปสรรคมีความสัมพันธ์กับโปรแกรมปฐมวัยที่มีคุณภาพ การสนับสนุนช่วยเหลือชุมชนและการประสานงานและร่วมให้บริการกับเด็กพิการและครอบครัว การสนับสนุนช่วยเหลือของพ่อแม่จะแตกต่างกันตามระดับการยอมรับ การศึกษา อาชีพและประสบการณ์เกี่ยวกับการเรียนร่วม

แวง และ แบงก์เกอร์ (Wang and Banker, 1985 อ้างถึงใน นงศ์ลักษณ์ มีศิลป์, 2548) ได้ทำศึกษาลักษณะและผลสัมฤทธิ์ของการเรียนร่วมโดยวิเคราะห์จากงานวิจัยตั้งแต่ปี 1975 ถึงปี

1984 ผลการวิจัยพบว่า เด็กพิเศษที่เรียนร่วมมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กพิเศษที่ไม่ได้เรียนร่วม เด็กพิเศษที่เรียนร่วมสามารถพัฒนาทั้งในด้านการปฏิบัติตนด้านทัศนคติ และด้านผลการเรียน ส่วนลักษณะที่พบในการเรียนร่วมที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ได้แก่ การประเมินอย่างต่อเนื่องการกำหนดให้มีทางเลือก สื่อวัสดุอุปกรณ์ หละหลักรที่หลากหลาย แผนความก้าวหน้ารายบุคคล และการบริหารตนเอง ของนักเรียนเช่นเดียวกับ Garlberg and Kavale (1980) พบว่า การจัดชั้นเรียนปกติให้ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูง

เดกเกอร์ (Decker, 1977) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ควรระวังในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมให้แก่แก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ ในระบบการเรียนร่วมมีอัตราที่ต่ำกว่าเพื่อนนักเรียนปกติอันเนื่องมาจากที่ตนต้องแข่งขันในระดับเดียวกันกับนักเรียนปกติ การขาดความเอาใจใส่เป็นรายบุคคลจากครู และครูมีการเตรียมตัวในด้านการสอนนักเรียนพิเศษไม่เพียงพอ

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศข้างต้นนั้น พบว่า การศึกษาการปฏิบัติงานในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมนั้นยังไม่มีผู้วิจัยไว้โดยชัดเจน แต่ที่นำมานี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม กล่าวโดยสรุปถึงในเรื่องต่อไปนี้เป็นกระบวนการพัฒนาในการบริหารจัดการ คุณลักษณะ องค์ประกอบของการเรียนร่วม และทำให้การจัดการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ และปัจจัยที่เป็นอุปสรรค และสนับสนุนให้การจัดการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ

งานวิจัยที่ศึกษาผ่านมามีเห็นได้ชัดว่า ได้มีผู้ศึกษาถึงสภาพ ปัญหา การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ในเชิงปริมาณ ซึ่งผ่านมาเป็นการศึกษาเพื่อต้องการทราบระดับของการปฏิบัติงานโดยภาพรวมว่าอยู่ในระดับใด ยังไม่สามารถอธิบายการปฏิบัติงานแต่ละขั้นตอนได้อย่างเป็นระบบครบถ้วน และไม่สามารถวิเคราะห์ถึงปัญหา สาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมเป็นต้นแบบที่มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ และการวิจัยนั้นๆศึกษาในประเด็นการปฏิบัติงานที่ยังไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้งหมดของกระบวนการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างสี่ที่โรงเรียนจัดการเรียนร่วมในปัจจุบันยึดถือปฏิบัติ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านนักเรียน (S-Students) 2) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) 3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และ 4) ด้านเครื่องมือ (T-Tools) ที่เห็นว่าครอบคลุมการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้งหมด และจัดการปฏิบัติงานให้เป็นระบบยิ่งขึ้น จึงเห็นได้ว่ายังไม่มีการศึกษาในลักษณะของการวิจัยเชิงคุณภาพ กับสถานศึกษาที่สามารถอธิบายถึงการปฏิบัติงานในแต่ละด้านอย่างชัดเจน ครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้งหมดของกระบวนการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างสี่ที่ ทั้ง 4 ด้าน

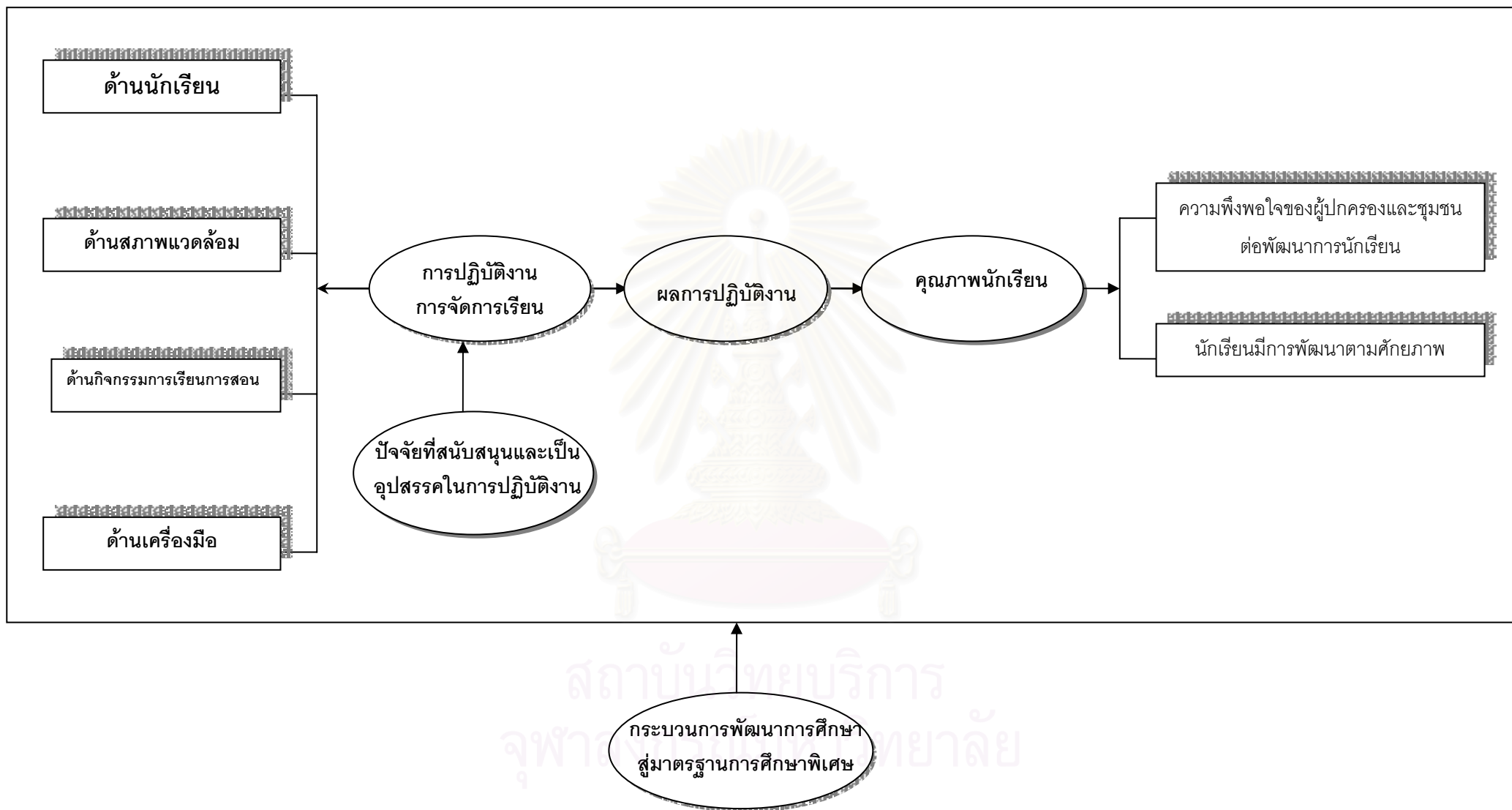
ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการที่จะศึกษาการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ในเชิงคุณภาพ พหุกรณีศึกษา โดยเป็นการศึกษาการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมในเชิงลึก เพื่อให้เห็น

ถึงการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม ที่เป็นกระบวนการว่าในโรงเรียนมีการปฏิบัติการจัดการเรียนร่วมที่ได้มาตรฐาน การศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมได้ในแต่ละด้านอย่างไร ผลการปฏิบัติงานเป็นอย่างไร ปัจจัยใดที่ สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐาน การศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมเป็นอย่างไร เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การพัฒนา ปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการ ปฏิบัติงานของโรงเรียนทั่วไปที่มีแนวคิดต้องการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามเกณฑ์มาตรฐาน การศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมให้สถานศึกษาปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สูงสุด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และออกแบบการวิจัย เพื่อตอบปัญหาการวิจัยข้างต้น และขอนำเสนอออกมาให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นออกมาเป็นกรอบมโน ทัศน์ในการวิจัยในการวิจัย ดังต่อไปนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 1 กรอบมโนทัศน์ในการวิจัย

ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพมีลักษณะสำคัญ คือ การแสวงหาความรู้โดยพิจารณาปรากฏการณ์ทางสังคมจากสภาพแวดล้อมความเป็นจริงในทุกมิติ เพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ของสภาพแวดล้อมนั้น วิธีการนี้จะสนใจข้อมูลด้านความรู้สึกนึกคิด ความหมาย ค่านิยมหรืออุดมการณ์ของบุคคล นอกเหนือไปจากข้อมูลเชิงปริมาณ มักใช้เวลาในการศึกษาติดตามระยะยาว ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นวิธีหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (สุภางค์ จันทวานิช, 2545) วิจัยเชิงคุณภาพ มีจุดมุ่งหมายในการศึกษาปัญหาในแนวลึกมากกว่าแนวกว้างเป็นการวิจัยเพื่อตอบคำถามว่าทำไมจึงเป็น เช่นนั้น ปรากฏการณ์นั้นๆเกิดขึ้นได้อย่างไร มีกระบวนการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ผลการวิจัยนำสู่การสรุปเป็นข้อทฤษฎีที่เรียกว่า Grounded theory วิธีวิทยาวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้รับการพัฒนาในระยะหลังเป็นแบบแผนการวิจัยแตกต่างกันตามแนวปรัชญาที่นักวิจัยใช้ (Tiemey และ Lincoln, 1994 อ้างใน ศุภมาศ ลิมาวัฒน์ชัย, 2547) กล่าวถึง แผนแบบการวิจัยเชิงคุณภาพในปัจจุบันไว้ว่า มีความแตกต่างกันเป็น 3 แบบ ตามแนวปรัชญาหน้าที่นิยม (functionalism) โครงสร้างนิยม (structuralism) และวิพากษ์นิยม (criticalism) นอกจากนี้การวิจัยเชิงคุณภาพยังมุ่งผสมผสานเทคนิควิธีการวิจัยปริมาณมากขึ้นเพื่อแก้ปัญหาจุดอ่อนของวิจัยเชิงคุณภาพ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2541)

ในสาระเกี่ยวกับวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะแบ่งนำเสนอเป็น 6 ส่วน คือ

1. การวิจัยรายกรณี (Case Study Research)
2. การวิจัยพหุกรณีศึกษา (Multi-case Study Research)
3. การวิจัยพหุเทศกรณี (Multi – Site Case Study Research)
4. องค์ประกอบและขั้นตอนการทำวิจัยเชิงคุณภาพ
5. เทคนิคภาคสนาม
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยรายกรณี (Case study research)

การวิจัยรายกรณี เป็นวิธีการในการรวบรวมข้อมูลและจัดระบบเชิงสังคม เพื่อนำเสนอภาพความเป็นจริงของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หน่วยในการศึกษาของการวิจัยรายกรณีนั้นอาจจะเป็นบุคคล ครอบครัว กลุ่มบุคคล สถาบันสังคม หรือแม้แต่ชุมชนก็ได้ จุดมุ่งหมายในการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจวงจรชีวิต หรือช่วงเวลาใดช่วงเวลาหนึ่งของวงจรชีวิตของหน่วยที่ศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับกรณีรายนั้น ส่วนแนวทางในการศึกษานั้นเป็นการศึกษาโดยใช้วิธีการทางคุณลักษณะแบบเจาะลึก และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ซึ่งอธิบาย

สถานภาพปัจจุบันของหน่วยงานที่ศึกษา หรือมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆของหน่วยที่ศึกษาประโยชน์ของการวิจัยรายการกรณีที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการรักษาความเด่นของหน่วยงานที่ต้องการศึกษาไว้ได้ ตัวอย่างเช่น ในการศึกษาถึงตัวบุคคลที่เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ เช่น เพศ วัย อาชีพ รายได้ เชื้อชาติ การศึกษา สถานภาพสมรส การศึกษาเชิงปริมาณไม่สามารถคงลักษณะที่เด่นชัดของหน่วยงานที่ศึกษาไว้ได้ เมื่อถามถึงซึ่งลงไปถึงความคิดเห็น ทศนคติ บุคลิกภาพในความเป็นปัจเจกบุคคล หรือความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไว้ได้ทั้งหมด (สุทธิดา ภัคดีบุญ, 2548)

2. การวิจัยพหุกรณีศึกษา (Multi-case Study Research)

การวิจัยพหุกรณีศึกษา เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและจัดระบบของข้อมูลจากกรณีตัวอย่างงานวิจัยตั้งแต่ 2 กรณีตัวอย่างขึ้นไป เพื่อที่จะทำความเข้าใจสิ่งที่ต้องการศึกษาได้อย่างลึกซึ้งและสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับบริบทที่ใกล้เคียงได้มากขึ้น วัตถุประสงค์ของกรณีศึกษา นั้นมี 3 ข้อ คือ 1) เพื่ออธิบาย (Explanation) 2) เพื่อบรรยาย (Description) และ 3) เพื่อแสวงหา (Exploratory) (Yin, 1994) การวิจัยแบบพหุกรณีศึกษาเป็นวิธีการวิจัยที่ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ลึก ครอบคลุม และสมบูรณ์มากกว่าการวิจัยรายการกรณี โดยสนใจทำการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ และมุ่งหาความสัมพันธ์จากข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อนำไปสู่การสรุปเป็นทฤษฎี มักใช้เวลาในการศึกษาติดตามระยะยาว ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ เป็นวิธีการหลักในการเก็บข้อมูลและเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ซึ่งขยายความเป็นลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ เป็นการเน้นการมองปรากฏการณ์เป็นองค์รวม โดยมองอย่างหลายแง่มุม เน้นปัจจัยหรือตัวแปรด้านความรู้สึกนึกคิด จิตใจ ความหมาย ในการศึกษาปรากฏการณ์ในสังคมเพราะคิดว่าสิ่งเหล่านี้อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมมนุษย์ และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่แสดงออกมา จำต้องทำความเข้าใจจึงจะสามารถอธิบายปรากฏการณ์นั้นได้

3. วิจัยพหุเทศะกรณีศึกษา (Multi-site case study Research)

การวิจัยพหุเทศะกรณีศึกษา เป็นเทคนิควิธีการวิจัย ที่ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะเทคนิค พหุเทศะกรณีศึกษาแบบหลายพื้นที่ และหลายขนาด พหุเทศะกรณี (Multi - site case study) เป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่น่าสนใจในการรอบการออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีความแตกต่างจากการวิจัยแบบพหุกรณี (multi case study) กล่าวคือ การวิจัยแบบพหุกรณี ให้ความสำคัญกับการเปรียบเทียบเพื่อการสร้างข้อสรุปอ้างอิง ส่วนการศึกษาแบบพหุเทศะกรณี ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทฤษฎีที่เป็นจริงในทุกพื้นที่และใช้กระบวนการอุปมานเชิงวิเคราะห์ (analytic induction) ในการวิจัย การ

วิจัยพหุเทศการณศึกษาที่เป็นวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพที่ออกแบบมาเพื่อให้ได้รับความรู้เชิงลึกของปรากฏการณ์ธรรมชาติซึ่งเป็นวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยใช้กลยุทธ์การตรวจสอบ (strategic scanning) ซึ่งเป็นการผสมผสานวิธีวิจัยหลายวิธีเข้าด้วยกันเพื่อศึกษการณศึกษา โดยยึดแนวคิดวิธีวิทยาการเชิงปฏิฐานนิยม (positivist tradition) วิธีการตีความข้อมูล (interpretative approach) และประมวลวิธีวิทยาการเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นวิธีที่เกี่ยวข้องกับการสังเกตและการวิเคราะห์หลายพื้นที่โดยการใช้การเปรียบเทียบข้ามกลุ่ม (cross-case comparison) และเทคนิคการสร้างคำอธิบายเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล (ศุภมาส ลิมาวัฒน์ชัย, 2547)

4. องค์ประกอบและขั้นตอนการทำวิจัยคุณภาพ

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ประเด็นปัญหา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และวิธีวิทยาการวิจัยจะสืบเนื่องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันและกัน การวางแผนงานวิจัยมีความยืดหยุ่นสูง เพราะต้องการปรับแนวทางและกระบวนการไปตามความซับซ้อนของปัญหา ในสภาพสนามที่เข้าไปเก็บข้อมูลจริง ถ้านักวิจัยมีความชำนาญในวิธีวิจัย รู้พื้นฐานเกี่ยวกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และปัญหาดีพอควรแล้ว ยุทธวิธีที่สำคัญก็คือ “เข้าสู่สนามการวิจัย” จากสภาพการณในสนามนั้นๆพร้อมที่จะสร้างสมมติฐานในการทำงานอยู่ในสนามเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่างๆ ดังแผนภาพ (นิศา ชูโต, 2545) รายละเอียดดังแผนภาพที่ 2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 ขั้นตอนในการวางแผนการวิจัยคุณภาพ

5. เทคนิคการวิจัยภาคสนาม

5.1 การเลือกสนามวิจัย (Setting, Site)

การเลือกสนามวิจัยนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายๆประการเกี่ยวกับตัวแปรที่ศึกษาว่าเหมาะสมกับสถานที่วิจัย และ/หรือ ความสามารถของนักวิจัยที่จะเข้าไปเก็บข้อมูลได้ รวมทั้งความรู้เดิมของนักวิจัยที่คุ้นเคยกับเรื่องนั้นๆ มาก่อน ประเด็นสำคัญในการเลือกสนาม ได้แก่

5.1.1 นักวิจัยสามารถจะเข้าศึกษาในสถานที่หรือสนามที่ตั้งใจจะเข้าศึกษานั้นเจ้าของอนุญาตให้เข้าไปศึกษาได้หรือไม่

5.1.2 บทบาทของนักวิจัย ที่เข้าไปศึกษาจะเป็นแบบใด

5.1.3 บทบาทที่จะเป็นหรือบทบาทที่จะสวมเข้าไปในสถานการณ์นั้นๆ จะช่วยให้เข้าถึงข้อมูล ที่สนใจได้มากน้อยเท่าไร พอเพียงหรือไม่ (นิศา ชูโต, 2545)

5.2 วิธีเข้าสู่สนามวิจัย

ยุทธวิธีการเข้าสู่สนามวิจัยในฉกมนุษย์นั้น นักวิจัยมียุทธวิธีใหญ่ๆ 2 แบบ ในการแสดงสถานภาพของนักวิจัย อันได้แก่

5.2.1 แบบเปิดเผย (Overt) คือ นักวิจัยขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลในสถานที่ใดที่หนึ่งโดยเปิดเผย สถานภาพเป็นนักวิจัย วิธีการนี้เป็นวิธีที่นิยมปฏิบัติกันเป็นส่วนใหญ่ เพราะเป็นวิธีการที่ง่าย และไม่มีปัญหายุ่งยากด้านจริยธรรมในการวิจัยและเก็บข้อมูลเมื่อได้รับอนุญาตจากเจ้าของสนามแล้ว ส่วนใหญ่นักวิจัยมักจะได้รับความสะดวกเหลือ ให้เข้าถึงข้อมูลส่วนตัวที่นักวิจัยสนใจ

5.2.2 แบบปกปิด (Covert) นักวิจัยจะไม่แจ้งให้ผู้คนในสนามรู้บทบาทที่แท้จริงของตัวเอง นักวิจัยสวมบทบาทเป็นคนอื่นๆเข้าไปปะปนในสนาม (นิศา ชูโต, 2545)

5.3 การใช้เวลาในสนาม

การใช้เวลาในสนาม นักวิจัยต้องหาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดช่วงเวลาที่อยู่ในสนาม คือ จะเข้าสนามช่วงไหน ใช้เวลานานเท่าใด และจะออกจากสนามช่วงใด นักวิจัยต้องคำนึงถึงกิจกรรมของชุมชนที่ตนควรเข้าไปมีส่วนร่วม (สุภางค์ จันทวานิช, 2543)

5.3.1 การเตรียมตัวเข้าสู่สนาม

การเตรียมตัวเข้าสู่สนาม คือ การพยายามที่จะเข้าไปอยู่ในสนามอย่างดีที่สุดที่ผสมผสานกลมกลืนที่สุด และพร้อมที่สุด สิ่งที่ต้องเตรียม คือ ภาษา ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่ได้ใช้ภาษาเดียวกับที่ใช้ในสนาม การแต่งกายนักวิจัยควรแต่งกายให้เหมือนกับคนที่เราจะเข้าไปศึกษา เพื่อให้คนในสังคมนั้นยอมรับ เตรียมอุปกรณ์อื่นๆที่จำเป็นในการปฏิบัติงานภาคสนาม เช่น กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง จะช่วยให้การเก็บข้อมูลสมบูรณ์ขึ้น (สุภางค์ จันทวานิช, 2543)

5.3.2 การสร้างสัมพันธภาพในสนาม

เมื่อนักวิจัยได้รับอนุญาตให้เข้าไปในสนามแล้ว สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเก็บข้อมูลราบรื่น และได้ข้อมูลที่มีคุณภาพขึ้นอยู่กับ การสร้างสัมพันธภาพ (Rapport) ที่ดี การปฏิบัติตนให้เข้ากับบรรยากาศของสนาม ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การแต่งกาย กิริยา วาจา การประพฤติ การปฏิบัติตน ซึ่งไม่ควรจะมากหรือน้อยหรือเกินเลยมาตรฐานของบุคคลในสนามที่ศึกษาอยู่ การสร้างความร่วมมือและความไว้วางใจ ในระดับบุคคลของแต่ละคนในสนามนั้นย่อมจะไม่เท่าเทียมกัน อันเป็นเรื่องปกติธรรมดา ซึ่งจะขึ้นอยู่กับ การให้และการรับ ระหว่างผู้ให้ข้อมูล นักวิจัยต้องระวังในเรื่องการแบ่งปันไม่ว่าจะเป็นวัสดุ สิ่งของ ซึ่งจะไม่ใช่ทำให้รู้สึกว่าเป็นสินบน หรือซื้อขาย ในระยะแรกๆ นักวิจัยจะถูกทดสอบความสัมพันธ์จากคนในสนามหลายๆเรื่อง ในมิติต่างๆหลายครั้งและจากหลายคน จนกว่าจะเกิดความเชื่อใจและได้รับความไว้วางใจเชื่อถือ ต้องใช้เวลานานพอสมควร เมื่อเกิดขึ้นแล้วก็ต้องรักษาไว้ให้คงทน (นิศา ชูโต, 2543)

5.4 การรวบรวมข้อมูลในสนาม

ยุทธวิธีสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลในสนาม คือ การสังเกต การสัมภาษณ์แบบลุ่มลึก และการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสนาม การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลจะกระทำควบคู่กันไป กล่าวคือ เมื่อได้ข้อมูลมาไม่ว่าจะได้จากเอกสาร สังเกตหรือสัมภาษณ์ นักวิจัยจะวิเคราะห์ตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งต่างๆในสนาม โดยการสังเกต สัมภาษณ์ซ้ำจากแหล่งข้อมูลหลายคน ด้วยวิธีการหลายๆวิธีการ แล้วค่อยๆปรับสมมติฐานชั่วคราวไปเรื่อยๆ จนกระทั่งเกิดความชัดเจนในข้อมูลและการตีความหมาย (นิศา ชูโต, 2543)

5.4.1 การสังเกต (observation)

การสังเกต เป็นเทคนิคอย่างหนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการสอบถามตรงๆจากผู้ที่เราต้องการศึกษาอย่างเช่นวิธีอื่น และเป็นเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประสาทสัมผัสอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างพร้อมกัน เช่น ใช้ตา ใช้หูฟัง การสังเกต จัดว่าเป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทางอ้อม (indirect methods) การสังเกตที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ มี 2 แบบ คือ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

1) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) หรือบางครั้งเรียกว่า การสังเกตสนาม (field observation) หรือการสังเกตเชิงคุณภาพ (qualitative observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นักวิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมใช้ชีวิตกับกลุ่มคนที่ถูกศึกษา มีการร่วมกิจกรรมและพยายามให้คนในชุมชนนั้นยอมรับว่านักวิจัยมีสถานภาพเดียวกัน การสังเกตแบบนี้ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การสังเกต การซักถาม และการจดบันทึก เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทำให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง แต่นักวิจัยควรระวังอคติของตนเองด้วย

2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) เป็นการสังเกตที่นักวิจัยไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มเท่านั้นในขณะที่เก็บข้อมูล มักใช้เมื่องานวิจัยไม่ต้องกาารให้ผู้ถูกสังเกตรู้สึกถูกรบกวนจากนักวิจัย

การสังเกตทั้งสองแบบข้างต้นนี้อาจเกี่ยวเนื่องกันได้ เช่น ระยะเวลาแรกๆใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แต่เมื่อนักวิจัยคุ้นเคยกับชุมชนดีแล้วอาจขออนุญาตเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมได้ ผู้วิจัยจึงต้องตระหนักว่าจะสังเกตอะไร ปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มคนเป็นอย่างไรเพื่อให้เห็นความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ส่วนการบันทึกนั้น ถ้าเป็นการสังเกตแบบมีส่วนร่วมการบันทึกอาจจะไม่สะดวก ควรบันทึกเมื่อเสร็จจากการสังเกตแล้ว ในขณะที่สังเกตหรือบันทึกนั้น ผู้วิจัยต้องคิดหรือตีความ และตรวจสอบลักษณะต่างๆของกิจกรรมไปด้วย การสังเกตจะให้ประโยชน์แก่ผู้วิจัย คือ ทำให้เห็นพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติ ทำให้ได้ข้อมูลคนที่ไม่ยากบอกหรือไม่อาจตอบได้ และจะเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ในการสังเกตนั้นนักวิจัยไม่สามารถสังเกตทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสนามได้หมด ดังนั้นจำเป็นต้องมีศูนย์กลางของการสังเกต กรอบของปรากฏการณ์ในฉากสนาม(Social Setting) ไม่ว่าจะเป็นองค์กร โรงเรียน ชุมชน มุมถนน ซึ่งสามารถแยกย่อย ออกเป็นศูนย์กลางของการสังเกต ตั้งแต่เล็กไปหาใหญ่ได้ประมาณ 6 หน่วย (Lofland, 1971 อ้างถึงใน นิศา ชูโต, 2545) ดังนี้

1. การกระทำ (Acta) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์หนึ่งในช่วงเวลาสั้นๆ คือตั้งแต่วินาที นาที ไปจนถึงชั่วโมง

2. กิจกรรม (Activities) หรือการกระทำของหลายๆคนในฉาก ซึ่งแสดงความสำคัญและความผูกพันการกระทำที่เกี่ยวข้องกับหลายคนมากกว่าเป็นส่วนบุคคลหรือส่วนตัว ซึ่งใช้เวลาเป็นหน่วย สัปดาห์ เดือน หรือเป็นช่วงฤดูปลูก หนาว ไถ เป็นต้น

3. ความหมาย (Meaning) คือ การให้ความหมายของการกระทำหรือกิจกรรมโดยคำพูดที่แสดงออกของผู้ให้ข้อมูล (Actor's Verbal) อธิบายให้คำจำกัดความและทิศทางของการกระทำต่อสิ่งของ เหตุการณ์และคุณลักษณะต่างๆของมนุษย์ เช่น ทำตามนวัตกรรม ความเชื่อ ความเข้าใจอุดมการณ์ ภาพตายตัวหรือภาพเหมารวม (Stereotype) อคติต่างๆทั้งทางบวกและทางลบ

4. การมีส่วนร่วม (Participation) ของบุคคลต่างๆในสถานการณ์หรือฉากที่เราศึกษา ซึ่งอาจเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรที่มีอยู่แล้วในฉาก เช่น ร่วมอยู่ในทีม นักกีฬา เป็นกรรมการกลุ่มอาชีพทำหน้าที่เป็นกรรมการงานโรงงาน กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้ใช้แรงงาน หรืออาจเป็นรูปแบบอันเกิดจากการคิดสร้าง โดยคุณสมบัตินั้นมีส่วนร่วมในฉากหนึ่งๆ (Constructing Pattern)

5. ความสัมพันธ์ (Relationship) ของบุคคลต่างๆ ลักษณะของความสัมพันธ์อันเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่มีอิทธิพลต่อกันและกัน ความสัมพันธ์ของกิจกรรมที่เชื่อมโยงในรูปแบบต่างๆไม่ว่าจะเป็น

ทางแนวตั้งหรือแนวนอน ทางมิตรหรือทางปรปักษ์ ทางปกป้องหรือละเลย รวมทั้งด้านความตระหนักในเรื่องราวเกี่ยวกับสถานภาพของมนุษย์ เช่น ความเจ็บป่วยในกลุ่มผู้เป็นโรคเอดส์

6. สถานที่ (Setting) รูปแบบทุกสิ่งทุกอย่างภายใต้ “สภาพการศึกษา” ซึ่งถือเป็นหน่วยการวิเคราะห์ อาจเป็นสถาบันรูปแบบต่างๆ เช่น โรงงาน โรงพยาบาล โรงแรม หรืออาจเป็นระบบ เช่น ระบบราชการ ระบบเอกชน ซึ่งถ้ามีหลายหน่วยงานการวิเคราะห์ ก็อาจแยกเป็นอนุระบบ (Sub Setting) เช่น การศึกษาเต็มรูปแบบของโรงเรียนราษฎร์ หรือโรงเรียนขนาดเดียวกัน หรือประเภทเดียวกัน

5.4.2 การสัมภาษณ์ (interview)

การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าที่ใช้กันโดยทั่วไปในแขนงวิชาทางสังคมศาสตร์ เป็นรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ถามและผู้ตอบ ภายใต้กฎเกณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลเป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (สุภาษิต จันทวานิช, 2543) ประเภทของการสัมภาษณ์ มี 2 แบบ คือ

1) การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (structured interview or formal interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้แน่นอน มีทั้งคำถามที่ต้องการคำตอบเฉพาะเจาะจง และคำถามที่ตอบได้ตามความต้องการ คำตอบจะมีความสมบูรณ์และถูกต้องเมื่อผู้วิจัยมีการเตรียมตัวเป็นอย่างดี

2) การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) เป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพ มักใช้คู่กับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม สามารถตั้งคำถามขณะสัมภาษณ์ได้นอกเหนือจากแนวคำถามที่เตรียมไว้ แบ่งเป็น

1. การสัมภาษณ์โดยเปิดกว้างไม่จำกัดคำตอบ

2. การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจโดยเฉพาะหรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (indepth interview)

3. การตะล่อมกล่อมเกล่า (probe)

4. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (key informant interview)

5.4.3 การวิเคราะห์เอกสาร

การใช้ข้อมูลเอกสารในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการนำข้อมูลที่นอกเหนือไปจากข้อมูลที่ต้องเก็บรวบรวมในสนามโดยตรง ข้อมูลเหล่านี้ได้แก่ เอกสาร สถิติ ตัวเลข และข้อมูลหลักฐานต่างๆ ที่มีอยู่ปกติในสังคมจัดเก็บกันอยู่แล้ว เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า unobtrusive measures เท่าที่ผ่านมากการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์สังคมมีไม่มากนัก ทั้งนี้ข้อมูลเหล่านี้มีอยู่แล้วโดยต้องเก็บรวบรวมเพิ่มเติม แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

1) ข้อมูลเกี่ยวกับร่องรอยตามปกติธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การสีกกร่อนหรือสึกหรอ และส่วนที่เหลืออยู่หรือส่วนที่เพิ่มเข้ามา

2) ข้อมูลสถิติและบันทึกต่างๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สถิติที่มีการบันทึกสม่ำเสมอ และข้อมูลซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญขององค์กรหรือเรื่องราวส่วนตัวของบุคคล

3) ข้อมูลที่อาจสังเกตเห็นได้ง่าย ข้อมูลประเภทนี้ได้แก่ ข้อมูลที่ปรากฏอยู่แล้ว แต่อาจไม่มีผู้ใดให้ความสนใจมาก่อน นักวิจัยที่ช่างสังเกตและมีกรอบแนวคิดหรือข้อสงสัยบางอย่างอยู่ในใจ จะใช้ประโยชน์จากข้อมูลประเภทนี้ได้

การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารอาจใช้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เป็นวิธีการหลักของการวิจัย หรือเป็นส่วนช่วยขยายเพิ่มเติมในการวิจัยก็ได้ ข้อมูลเอกสารให้ภาพที่มีทั้งตัวปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษาและสภาพแวดล้อมหรือบริบททางสังคมที่ปรากฏนั้นเกิดขึ้น

5.4.4 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการอันหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการวิจัยเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับจิตใจและพฤติกรรมของมนุษย์ รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นๆ และยังทำให้ทราบถึงปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า คำถามในวงสนทนากลุ่มจะเป็นคำถามที่ถามถึงความรู้สึก การตัดสินใจ การให้เหตุผล แรงจูงใจ หรือสภาวะภายในต่างๆ ของบุคคล ความประทับใจ เป็นต้น การสนทนากลุ่มมีลักษณะเป็นการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างกว้างขวางของผู้เข้าร่วมสนทนากันเองและนักวิจัย การถกประเด็นสนทนามีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการโต้แย้งปัญหาหรือหัวข้อของการสนทนาถูกกำหนดโดยนักวิจัยหรือผู้สนใจที่การศึกษาในเรื่องนั้นๆ แล้วเลือกสรรบุคคลที่คิดว่าสามารถให้คำตอบในเรื่องที่สนใจได้ตรงประเด็นที่สุดเข้าร่วมในการสนทนา

1) ความหมายของการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม หมายถึง การรวบรวมข้อมูลจากการนั่งสนทนากับผู้ให้ข้อมูล (Key Informants) เป็นกลุ่มซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มนี้จะได้มาจากเลือกสรรตามหลักเกณฑ์ที่นักวิจัยกำหนดไว้ว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้คำตอบตรงประเด็น สามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด และขนาดของกลุ่มสนทนาควรประกอบด้วยผู้เข้าร่วมสนทนา 7-8 คนซึ่งนับว่าเป็นขนาดที่กำลังเหมาะที่จะก่อให้เกิดการถกประเด็นปัญหาและการสนทนา ถ้าหากกลุ่มมีขนาดใหญ่กว่านี้ จะลำบากในการนั่งสนทนาเป็นกลุ่ม และยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อมูล

2) องค์ประกอบของการจัดสนทนากลุ่ม

(1) สิ่งแรกที่ต้องทำในเรื่องของการสนทนากลุ่ม คือ การกำหนดเรื่องที่จะทำการศึกษา การกำหนดหัวข้อเรื่องนี้ อาจเกิดมาจากแนวคิด ทฤษฎี หรือเรื่องที่น่าสนใจศึกษานั้นเอง

(2) กำหนดตัวแปรหรือตัวบ่งชี้ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำการศึกษา เพื่อนำมาสร้างเป็นแนวทางในการดำเนินการสนทนา ซึ่งการกำหนดตัวแปรนั้น ก็จำแนกแยกแยะมาจากวัตถุประสงค์ของการศึกษานั้นเอง วัตถุประสงค์ต้องการทราบอะไรก็กำหนดตัวแปรออกมาแล้วนำมาสร้างเป็นแนวคำถามย่อยๆ

(3) แนวทางในการสนทนากลุ่ม ได้จากการนำตัวแปรที่กำหนดไว้มาเรียบเรียงเป็นข้อย่อยจัดลำดับผู้เป็นเรื่องราวสนทนาให้เป็นขั้นตอน

(4) แบบคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา เป็นแนวทางในการคัดเลือกสมาชิก เพื่อเข้าร่วมในกลุ่มสนทนาที่ถือว่าเป็นบุคคลที่สามารถให้คำตอบในการศึกษาครั้งนี้ ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด แบบคัดเลือกนี้อาจจะมาเป็นแบบสอบถามย่อยๆหรือเป็นตารางคัดเลือกก็ได้ ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ของผู้วิจัยที่จะกำหนด และจะต้องมีแบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มในแต่ละครั้งเก็บไว้ด้วย เพราะบางครั้งอาจจะมีประโยชน์ต่อท้าววิเคราะห์ต่อไป

(5) บุคลากรในการจัดสนทนากลุ่ม ในการจัดสนทนากลุ่มแต่ละครั้งควรประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้ คือ

1. ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้ถามคำถาม และเป็นผู้นำการสนทนา ตลอดจนกำกับการสนทนาของกลุ่มให้เป็นไปตามแนวทางของหัวข้อการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนละเอียดที่สุด ภายในเวลาที่กำหนด

2. ผู้จดบันทึกคำสนทนา (Note-taker) เป็นผู้คอยจดบันทึกคำสนทนาจะทำหน้าที่จดทุกคำพูดที่จดทัน รวมทั้งการจดกิริยาท่าทางของสมาชิกผู้เข้าร่วมด้วย เพราะการไม่พูดและการนั่งอยู่เฉยๆอาจไม่ใช่การไม่มีความเห็น แหวตา ท่าทาง ก็อาจแสดงความเห็นด้วยหรือคำตอบการพยักหน้า การส่ายหน้า และสีหน้านั้น เป็นการแสดงออกถึงคำตอบได้ ผู้จดบันทึกการสนทนานอกจากจะช่วยจดบันทึกแล้ว บางครั้งยังมีหน้าที่สะกิดเตือนหรือบอกผู้ดำเนินการสนทนาในกรณีที่ผู้ดำเนินการสนทนาดิถีถามคำถาม หรือข้ามคำถาม และสิ่งสำคัญที่ผู้จดบันทึกต้องทำ คือ เมื่อเริ่มการสนทนาจะต้องเขียนผังการนั่งสนทนากลุ่มให้ผู้ดำเนินการสนทนาด้วย เพราะจะช่วยให้ผู้ดำเนินการสนทนาทราบว่าในกลุ่มมีใครบ้าง ชื่ออะไร นั่งอยู่ตรงไหน ซึ่งช่วยให้บันทึกง่ายขึ้น

3. เจ้าหน้าที่บริการทั่วไป (Provider) เป็นบุคคลที่คอยเอื้ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่อยู่ในกลุ่มสนทนา มีหน้าที่คอยบริการน้ำดื่ม ขนม บันทึกเทป ตลอดจนคอยกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องในวงสนทนากลุ่มเข้าไปเสนอความคิดเห็นในกลุ่ม หรือเข้าไปรบกวนสมาธิของสมาชิกกลุ่ม

(6) อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลในการจัดสนทนากลุ่ม อุปกรณ์ในการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญ คือ เทปบันทึกเสียง เพราะการสนทนากลุ่มจะมีการถกประเด็นปัญหาการโต้แย้งบางครั้งจะเป็นการแสดงความคิดเห็นที่พร้อมกันหรือแย้งกันพูด ซึ่งจะมีเสียงหลายเสียงของบุคคลในเวลาเดียวกัน หรืออาจจะเป็นเสียงพูดเสริมหรือพูดแทรกของผู้ร่วมสนทนา ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ผู้ดำเนินการสนทนาอาจฟังไม่ทัน เทปบันทึกเสียงจะเป็นอุปกรณ์บันทึกข้อมูลที่ดีที่สุดที่สามารถเก็บ เหตุผลรายละเอียดและข้อความตอบต่างๆได้ทั้งหมด ซึ่งเป็นข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นที่สุด ในการสนทนากลุ่มจะใช้เทปบันทึกเสียง 2 เครื่องบันทึกข้อมูลเหลี่ยมล้ากันประมาณ 5-10 นาที เพราะระหว่างการเปลี่ยนเทปจะมีเสียงขาดหายไปและเป็นประโยชน์ในการป้องกันการบันทึกข้อมูล ถ้าหากเครื่องใดเครื่องหนึ่งเกิดขัดข้อง

(7) สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ควรมีการกำหนดให้แน่นอนเป็นสถานที่ที่ผู้เข้าร่วมสนทนาทุกคนรู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี อาจจัดในห้องถิ่นหรือหมู่บ้าน เพื่อให้สะดวกแก่ผู้มาร่วมสนทนากลุ่มมากที่สุด บรรยากาศเงียบสงบ อากาศถ่ายเทสะดวก ไม่มีเสียงรบกวน และเป็นสถานที่ที่ทุกคนรู้สึกสบายใจที่พูดถึงความคิดเห็นหรือทัศนคติวิสัยของตนได้อย่างปลอดภัย

(8) เวลาที่ใช้ในการสนทนา การสนทนากลุ่มและครั้งนั้นควรใช้เวลาประมาณ 1.30-2.30 ชั่วโมง

(9) ของกำนัล ของที่ระลึก เป็นสิ่งที่ผู้จัดสนทนากลุ่มควรเตรียมมามอบให้กับผู้เข้าร่วมสนทนา เพื่อเป็นการขอบคุณที่ได้สละเวลามาแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ซึ่งมีใช้เป็นค่าจ้าง แต่เป็นสิ่งที่มอบให้เพื่อเป็นที่ระลึก

5.5 การจากสนาามวิจัย

การจากสนาามนั้นเป็นเรื่องที่นักวิจัยตัดสินใจว่าควรสิ้นสุดเมื่อไร และควรทำอย่างไรจึงจะเหมาะสมสำหรับนักวิจัยเอง และผู้ให้ข้อมูลก็เริ่มจะเบื่อหน่าย ในกรณีที่ไม่มีปัญหาหรือเป็นเรื่องผิดปกติ ระยะเวลาออกจากสนาามนี้ นักวิจัยหลายๆคนมักไม่รายงานเกี่ยวกับประเด็นที่เป็นเหตุผลของการออกจากสนาาม แต่จะบอกเล่าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ ว่าหลังจากจบภาคสนาามแล้ว ยังมีความสัมพันธ์ติดต่อกันอย่างไร เช่น มีการเลี้ยงอำลา แลกเปลี่ยนของขวัญหรือหลังจากนั้นได้กลับไปเยี่ยมเยียนติดต่อกันมาอีกหลายปี

5.6 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล เดนซิน (Denzin, 1970 อ้างถึงใน สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2543) ได้เสนอวิธีที่ใช้ในการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำมาวิเคราะห์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เป็นการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือการตรวจสอบแหล่งของข้อมูล โดยพิจารณาแหล่งเวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคล

การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) เป็นการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนได้ข้อมูลแตกต่างกันอย่างไร โดยการให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลหลายคน

การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) เป็นการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายในเรื่องเดียวกัน เช่นการใช้สังเกตควบคู่กับการสอบถาม เป็นต้น

5.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการจำแนกหมวดหมู่ของข้อมูลให้เป็นระบบ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจในความหลากหลาย ความหมาย และความสัมพันธ์ของข้อมูลในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมหนึ่ง การอธิบายความหมายและความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ เพื่อให้เห็นความหลากหลายของปรากฏการณ์มากกว่าที่จะเสนอความสัมพันธ์และความคล้ายคลึงที่วัดได้ด้วยค่าทางสถิติ ความหลากหลายของปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ลักษณะเกี่ยวข้องกันเพราะเชื่อมโยงกัน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ที่มีอยู่จริงในสังคมทุกๆ ด้านเพื่อให้ได้ภาพรวม การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพอาจทำได้หลายวิธีตามลักษณะงาน ย่อมนั้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนั้นขณะที่เก็บข้อมูลไม่ว่าจะเป็นการสังเกต การสัมภาษณ์ ข้อมูลเอกสารในสนามนั้น นักวิจัยจะใช้เวลาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ควบคู่กันไป และนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับ แนวคิด ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนเพิ่มความแม่นยำของการวิจัยยิ่งขึ้น (นิศา ชูโต, 2545)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพมีลักษณะที่สำคัญ คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป วิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปมี 3 แบบ คือ การวิเคราะห์แบบอุปนัย การจำแนกชนิดของข้อมูล และการเปรียบเทียบข้อมูล
2. การวิเคราะห์แบบอุปนัย คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ ที่ต่อเนื่องกัน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการเปรียบเทียบข้อมูล คือ การใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเป็นปรากฏการณ์ที่เริ่มเป็นนามธรรมขึ้น (สุภางค์ จันทวานิช, 2545)

5.7.1 การจัดระบบเอกสารข้อมูล

ในขณะที่เก็บข้อมูลนักวิจัยมีเอกสารมากมาย จึงต้องจัดทำเอกสารเหล่านี้ให้เป็นระบบโดยสร้างระบบแยกเป็นหมวดหมู่ (File) เพื่อการสืบค้นได้ง่าย เมื่อแยกเป็นหลายหมวดหมู่หลายแฟ้มก็ต้องทำสำเนาหลายชุดและจะต้องเก็บต้นฉบับทุกสิ่งทุกอย่างไว้ 1 ชุด ในแฟ้มต้นฉบับเก็บไว้ในที่ปลอดภัย แฟ้มสำเนาที่ควรจัดทำนอกจากแฟ้มต้นฉบับแล้ว ควรจัดทำแฟ้มข้อมูล ดังนี้

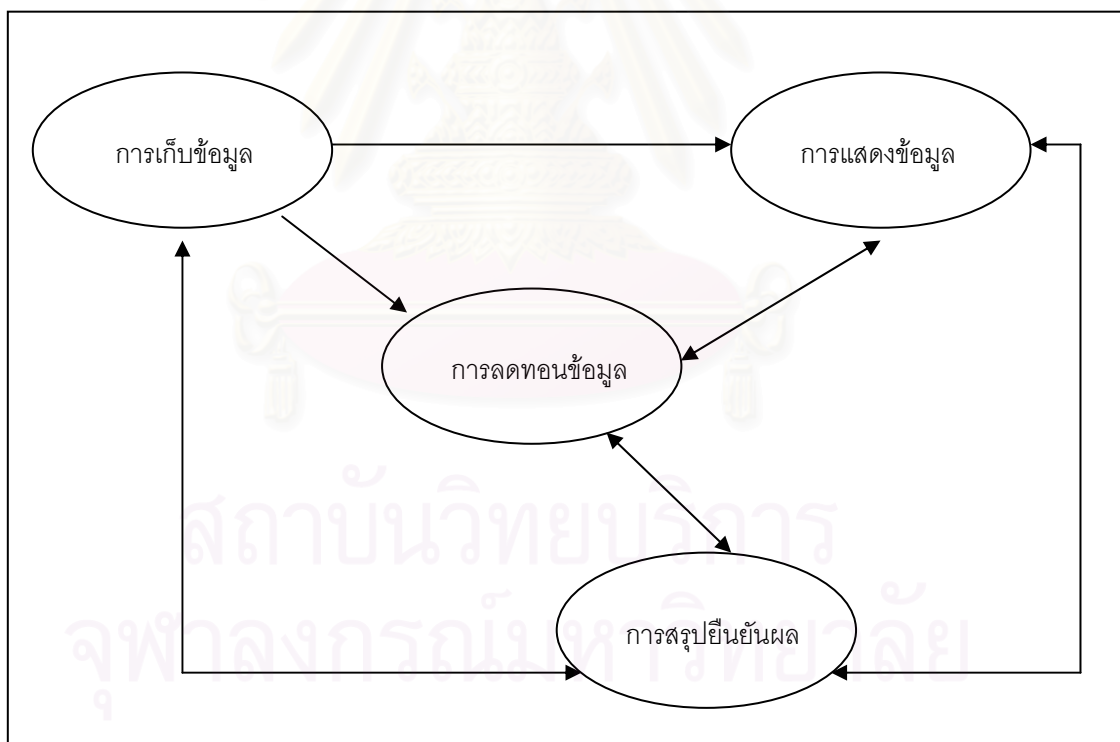
1. หมวดยุทธศาสตร์ทั่วไป เพื่อติดตามเรื่องราวต่างๆ ได้สะดวกรวดเร็วควรแยกเป็นแฟ้มบุคคล สถานที่ องค์กร เอกสาร รู้ได้ว่าอะไรเกิดขึ้นกับใครที่ไหนอย่างไร

2. หมวดยุทธศาสตร์ข้อมูล นักวิจัยควรแยกเป็นแฟ้มข้อมูลการสังเกต แฟ้มการสัมภาษณ์ และแฟ้มบันทึกเกี่ยวกับกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเฉพาะ เพื่อช่วยในการเขียนวิธีการ และกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับรายงานวิจัย

3. หมวดยุทธศาสตร์วิเคราะห์ ในขณะที่เก็บข้อมูลและเริ่มต้นวิเคราะห์ นักวิจัยก็เริ่มจะมีแนวคิดเกี่ยวกับ หัวเรื่อง หัวข้อเกิดขึ้นแล้วจึงสามารถเริ่มทำแฟ้มหัวเรื่องต่างๆ แยกเก็บเหตุการณ์และบันทึกความคิดในการวิเคราะห์

5.7.2 กิจกรรมการวิเคราะห์ข้อมูล

กิจกรรมในการวิเคราะห์นั้น ประกอบด้วย การลดทอนขนาดและปริมาณข้อมูล (Data Reduction) การเลือกเพื่อแสดงหลักฐานข้อมูล (Data display) และการสร้างข้อสรุปและยืนยันข้อสรุป (Conclusion and Verification) กิจกรรมทั้ง 3 กิจกรรมนี้ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ดังแผนภาพ (Miles and Huberman, 1967 อ้างถึงในนิศา ชูโต, 2545)

แผนภาพที่ 3 องค์ประกอบการวิเคราะห์: รูปแบบปฏิสัมพันธ์

รายละเอียดของกิจกรรมทั้ง 3 มีดังนี้

1. การลดทอนข้อมูล (Data Reduction)

การลดทอนข้อมูล หมายถึง วิธีการ “เลือกเฟ้นหาจุดที่สนใจ อันจะทำให้เข้าใจง่าย สรุปย่อ ปรับข้อมูลดิบที่เก็บจากสนาม” การปรับลดทอนข้อมูลดิบนั้นนักวิจัยทำอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่การเลือกสนาม การตัดสินใจว่าจะเก็บข้อมูลอะไรที่จะแสดงแนวคิดและในช่วงการเก็บข้อมูลกระทำเช่นเดียวกัน คือ การลงรหัส การทดสอบแนวคิด รวมเป็นกลุ่มแบ่งเป็นส่วนๆ เขียนสรุปชั่วคราวและแปลงข้อมูลอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งเขียนรายงานเสร็จ นักวิจัยเป็นผู้ตัดสินใจว่าข้อมูลกลุ่มไหนลงรหัส กลุ่มไหนจะใช้สรุป กลุ่มไหนไม่ใช่เพราะซ้ำกับกลุ่มก่อน ฯลฯ การลดทอนข้อมูลจึงเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดความชัดเจน เป็นพวก เป็นประเภท เป็นรูปแบบหาจุดที่น่าสนใจและปรับลด เพิ่ม หาข้อมูลใหม่ จนกระทั่งได้ผลสรุปและพิสูจน์บทสรุปจนเป็นที่น่าสนใจ

2. การแสดงข้อมูล (Data display)

การแสดงข้อมูล หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ การจัด เลือกเฟ้นสรรหาตัวอย่างข้อมูล หรือสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นการสรุปจากรายงาน การสังเกต คำพูดจากการสัมภาษณ์ หรือการกระทำ หรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลสำคัญ แสดงประกอบเป็นหลักฐานของข้อสรุปชั่วคราว เพื่อแสดงตัวอย่างให้เห็น และก่อให้เกิดความเข้าใจว่า เกิดอะไรขึ้นก่อนหลังอย่างไรและทำไม อันจะโยงไปสู่การวิเคราะห์และสรุปผลต่อไป

3. การสร้างข้อสรุปและยืนยันผลสรุป (Conclusion and Verification)

การวิเคราะห์ในส่วนนี้ หมายถึง การสังเคราะห์ปะติดปะต่อข้อสรุปย่อยๆ ในช่วงแรกๆ เข้าด้วยกันเป็นบทสรุป และตรวจสอบยืนยันเป็นผลสรุปการวิจัยในช่วงสุดท้าย เมื่อนักวิจัยได้ข้อมูลมาในช่วงแรกและเริ่มวิเคราะห์เขาจะมองเห็นความหมาย ความคล้ายคลึง ความแตกต่าง ซึ่งควรต้องสรุปเก็บไว้พลางๆ ก่อนแล้วจึงค่อยๆ เก็บข้อมูลต่อเนื่อง ทดสอบแนวคิดของการสรุปชั่วคราวนั้นๆ ไปเรื่อยๆ อีกเพราะข้อสรุปยังไม่มั่นคงหรือยังเคี้ยวไม่ตก “ตะกอน” ยังต้องการหลักฐานพิสูจน์ยืนยันให้ชัดเจนการพัฒนาข้อสรุปย่อยๆ ไปสู่ข้อสรุปใหญ่ๆ เรื่อยๆ ขึ้นไปนี้เป็นก้าวย่อยๆ ก้าวแรกของการพัฒนาทฤษฎี นั่นคือ กระบวนการประมวลผลความคิดอันเกิดจากข้อมูลรูปธรรมในสนามไปสู่แบบที่เป็นนามธรรม จนเป็นแนวคิดทฤษฎีตามวิธีการแบบอุปนัยนั่นเอง

ดังนั้นจะเห็นได้จากกิจกรรมทั้ง 3 ประการ ในช่วงการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นโยงใยซึ่งกันและกัน เกี่ยวเนื่องไปยังช่วงการเก็บข้อมูลเมื่อเก็บข้อมูลแล้วก็ต้องลดทอนลง จนได้ความคิด แล้วนำไปสู่การแสดงข้อมูลไปสู่การสรุปชั่วคราว พร้อมทั้งเพื่อทดสอบเก็บข้อมูล ลดทอน สรุป แสดงหลักฐาน จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่ชัดเจน และมั่นคง (นิตา ชูโต, 2545)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการงานวิจัย

การวิจัย ครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งเป็นวิธีการวิจัยแบบพหุกรณี (Multiple case study) โดยเลือกศึกษาการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วม ของโรงเรียนแกนนำจัดการศึกษาพิเศษเรียนร่วมยอดเยี่ยม ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ การนำเสนอสาระในตอนนี้ แบ่งเป็น 8 หัวข้อ โดยนำเสนอสาระสำคัญ ดังนี้

- ส่วนที่ 1 การศึกษาภาคสนาม
- ส่วนที่ 2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ส่วนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 การศึกษาภาคสนาม

1. การศึกษาก่อนลงภาคสนาม

การศึกษาก่อนลงภาคสนามนั้น นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาก่อนลงภาคสนามโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การปรึกษาพูดคุยกับอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้ในประเด็นปัญหาการวิจัย และผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานวิจัยในลักษณะนี้มาก่อน เพราะจะทำให้ผู้วิจัยสามารถมองเห็นปัญหาโดยกว้างและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการเลือกกรณีศึกษาและการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาการวิจัยที่เหมาะสม โดยมีรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.1.1 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนร่วม การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม และการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา เพื่อกำหนดกรอบในการสังเกต แนวคำถามในการสัมภาษณ์ การวิเคราะห์เอกสาร และการสนทนากลุ่ม

1.1.2 ผู้วิจัยทำความเข้าใจ วิธีการ และขั้นตอน ในการเก็บข้อมูลด้วยการสังเกต สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม และจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการเก็บรวบรวมภาคสนาม ได้แก่ สมุดบันทึกแบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เทปอัดเสียง เครื่องเล่นเทป กล้องถ่ายรูป และของที่ระลึก

1.2 การเลือกกรณีศึกษา

กรณีศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเลือกศึกษาจำนวน 2 โรงเรียน เกณฑ์ที่ใช้ในการเลือกมีดังต่อไปนี้

1.2.1 เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2548 มีจำนวนทั้งสิ้น 2,000 โรงเรียน

1.2.2 ได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการ ว่าเป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมยอดเยี่ยม ที่เป็นเลิศด้านการปฏิบัติ (Best Practices) ประจำปีการศึกษา 2548 ในเขตภาคกลาง มีจำนวนทั้งสิ้น 4 โรงเรียน

1.2.3 เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมยอดเยี่ยม ทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา

1.2.4 เป็นโรงเรียนที่ยินดีให้ความร่วมมือในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยประกอบกับความสะดวกในด้านที่พัก

1.3 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างโดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น คือ เป็นการเลือกแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักต้องอาศัยบุคคลที่อยู่ในลักษณะเดียวกัน หรือวงการเดียวกัน คือ เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมและสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมได้ เป็นผู้แนะนำให้รู้จัก ดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้บริหารในการให้ข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จำนวน 1 คน

1.3.2 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน แนะนำครูที่สามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จำนวน 6 คน โดยเป็นครูผู้สอนหรือครูประจำชั้น จำนวน 3 คน และเป็นครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน

1.3.3 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหาร แนะนำคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ในการให้ข้อมูล(สนทนากลุ่ม) จำนวน 6 คน

1.3.4 ผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ครูผู้สอน และครูการศึกษาพิเศษแนะนำนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่สามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จำนวน 3 คน และนักเรียนปกติที่สามารถให้ข้อมูลได้ จำนวน 3 คน

1.3.5 ผู้วิจัยขอความร่วมมือผู้ปกครองที่สามารถให้ข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา จำนวน 2 คน

1.3.6 ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน หรือคนในชุมชนให้ข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา 2 คน

2. การเข้าสู่สนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเดินทางไปสำรวจสถานที่ตั้งของโรงเรียน และเส้นทางในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลล่วงหน้าก่อนเข้าสู่สนามจริง เพื่อความสะดวกในการเข้าไปเก็บข้อมูลและสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในเบื้องต้น โดยผู้วิจัยเลือกที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงเรียนโดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียนนานประมาณ 6 สัปดาห์ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลในกรณีศึกษาทั้ง 2 แห่งนั้นผู้วิจัยมีความจำเป็นที่ผู้วิจัยต้องเปิดเผยสถานภาพที่แท้จริง เนื่องจากการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนเป็นสถานที่ราชการต้องมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงสามารถเก็บข้อมูลได้

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยตนเองโดยเข้าไปอยู่ในชุมชนและโรงเรียนทั้ง 2 กรณีศึกษารวมทั้งสิ้นเป็นเวลา 12 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม พ.ศ. 2550 ถึงวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2551 โดยศึกษาภาคสนามกรณีศึกษาละ 6 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลการลงภาคสนาม โดยกำหนดเป็น 4 ระยะเวลา กิจกรรมที่ดำเนินการมีดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลของกรณีศึกษา เพื่อศึกษาถึงสภาพโดยรวมของโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา ศึกษาเอกสารของโรงเรียน สังเกตอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและชุมชน สังเกตการเรียนการสอน

ระยะที่ 2 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา สังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมของครู และนักเรียน สัมภาษณ์ครูผู้สอน/ครูการศึกษาพิเศษ สัมภาษณ์นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สัมภาษณ์นักเรียนปกติ สนทนากลุ่มคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชน

ระยะที่ 3 เป็นระยะที่ผู้วิจัยใช้ในการตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลว่ามีความครบถ้วนหรือไม่

ระยะที่ 4 เป็นระยะที่ผู้วิจัยเริ่มทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่เหลือ และในบางประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน และทำการตรวจสอบข้อมูลเป็นระยะๆ โดยการสัมภาษณ์ซ้ำจากผู้ให้ ซึ่งมีแผนการศึกษาภาคสนาม สรุปไว้ในแผนภาพดังนี้

3. แผนการศึกษาภาคสนาม

ผู้วิจัยได้วางแผนการเก็บรวบรวมข้อมูลการลงภาคสนาม โดยกำหนดเป็น 4 ระยะ กิจกรรมที่ปฏิบัติ มีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แผนปฏิบัติการภาคสนาม

การลงภาคสนาม				
ระยะเวลา	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ระยะที่ 1	จุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาภาพรวมของโรงเรียน			
กรณีที่ 1 (24 -29 ธ.ค. 2550)	1. ศึกษาเอกสารของโรงเรียน	1. เอกสารแผนการปฏิบัติงาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน	1. แบบวิเคราะห์เอกสาร	1. ข้อมูลภาพรวมของโรงเรียน เช่น ประวัติโรงเรียน ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลบุคลากร และสภาพทั่วไปของโรงเรียน
กรณีที่ 2 (4-10 ก.พ. 2551)	2. สังเกตอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และชุมชนโดยรอบ	2. โรงเรียนและชุมชน	2. แบบสังเกต	2. ข้อมูลภาพรวมการจัดการสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนร่วม
	3. สังเกตการเรียนการสอนและกิจกรรมภายในห้องเรียนและกิจกรรมภายในโรงเรียน	3. ห้องเรียน และโรงเรียน	3. แบบสังเกต	3. ข้อมูลภาพรวมการจัดการเรียนการสอน เรียนร่วม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสอนของครู นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ
ระยะที่ 2	จุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนร่วมในชั้นเรียน และสัมภาษณ์ผู้บริหาร สัมภาษณ์ครู นักเรียน ผู้ปกครอง หัวหน้าชุมชนในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา			
กรณีที่ 1 (4-15 ม.ค. 2551)				
กรณีที่ 2 (11-27 ก.พ. 2551)	1. สัมภาษณ์ผู้บริหารเพื่อศึกษาข้อมูลในประเด็นของการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุน และเป็นอุปสรรคและกระบวนการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน	1. ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ช่วยผู้บริหาร	1. แบบสังเกต	1. ข้อมูลประเด็นของการวิจัยในเรื่อง ปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุน และเป็นอุปสรรคกระบวนการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน

ตารางที่ 6 แผนปฏิบัติการภาคสนาม (ต่อ)

การลงภาคสนาม				
ระยะเวลา	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>ระยะที่ 2</p> <p>กรณีที่ 1</p> <p>(4-15 ม.ค. 2551)</p>	<p>จุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนร่วมในชั้นเรียน และสัมภาษณ์ผู้บริหาร สัมภาษณ์ครู นักเรียน ผู้ปกครอง หัวหน้าชุมชนในประเด็นที่ผู้วิจัย ศึกษา</p>			
<p>กรณีที่ 2</p> <p>(11-27 ก.พ. 2551)</p>	<p>2. สังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียนสภาพแวดล้อมในห้องเรียน สื่อ และอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมเรียนร่วมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน</p> <p>3. สัมภาษณ์ครูในประเด็นของการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคกระบวนการพัฒนาสู่มาตรฐาน</p> <p>4. สัมภาษณ์นักเรียนในประเด็นของการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน</p> <p>5. สนทนากลุ่มคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม ในประเด็นการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคกระบวนการพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษ</p>	<p>2. ห้องเรียนและในโรงเรียน</p> <p>3. ครูผู้สอน/ครูประจำชั้นและครูการศึกษาพิเศษ</p> <p>4. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนปกติ</p> <p>5. คณะกรรมการจัดการเรียนร่วม</p>	<p>2. แบบสังเกต</p> <p>3. แบบสัมภาษณ์</p> <p>4. แบบสัมภาษณ์</p> <p>5. แบบสนทนา กลุ่ม</p>	<p>2. ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน เรียนร่วม ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสอนของ ครู นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนร่วม</p> <p>3. ข้อมูลในประเด็นของการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคกระบวนการพัฒนาสู่มาตรฐาน</p> <p>4. ข้อมูลในประเด็นของการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน</p> <p>5. ข้อมูลในประเด็นของการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคกระบวนการพัฒนาสู่มาตรฐาน</p>

ตารางที่ 6 แผนปฏิบัติการภาคสนาม (ต่อ)

การลงภาคสนาม				
ระยะเวลา	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ระยะที่ 2 (ต่อ) กรณีที่ 1 (4-15 ม.ค. 2551) กรณีที่ 2 (11-27 ก.พ. 2551)	จุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันในชั้นเรียน และสัมภาษณ์ผู้บริหาร สัมภาษณ์ครู นักเรียน ผู้ปกครอง หัวหน้าชุมชนในประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา (ต่อ) 6. สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน 7. สัมภาษณ์ผู้นำชุมชน/คนในชุมชน ถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน	6. ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 7. ผู้นำชุมชน/คนในชุมชน	6. แบบ บ สัมภาษณ์ 7. แบบ สัมภาษณ์	6. ข้อมูลผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม 7. ข้อมูลผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
ระยะที่ 3 กรณีที่ 1 (16-22 ม.ค. 2551) กรณีที่ 2 (28 ก.พ.- 5 มี.ค. 51)	จุดมุ่งหมายเพื่อ ทำการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากเก็บข้อมูลในระยะที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยได้หยุดพักการเก็บข้อมูลภาคสนาม เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลว่ามีความครบถ้วนหรือไม่	ผู้บริหาร, ครูประจำชั้น, ครูการศึกษาพิเศษ, นักเรียนปกติ, นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ, ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ, ผู้นำชุมชน/คนในชุมชน, คณะกรรมการจัดการเรียนร่วม	แบบสังเกต, แบบ สัมภาษณ์, และแบบ สทน ท น ก ลุ่ม	ผลการตรวจสอบข้อมูล และข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์เรียบร้อยแล้ว

ตารางที่ 6 แผนปฏิบัติการภาคสนาม (ต่อ)

การลงภาคสนาม				
ระยะเวลา	กิจกรรม	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
ระยะที่ 4	จุดมุ่งหมายเพื่อ เก็บข้อมูลในส่วนที่เหลือ และในบางประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน			
กรณีที่ 1 (23-28 ม.ค. 2551)	ผู้วิจัยจึงเริ่มทำการเก็บข้อมูลในส่วนที่เหลือ และในบางประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน และทำการตรวจสอบเป็นระยะๆ โดยการสัมภาษณ์ซ้ำหรือสัมภาษณ์จากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยทำการสัมภาษณ์ซ้ำจากผู้ให้ข้อมูล	ผู้บริหาร, ครูประจำชั้น, ครูการศึกษาพิเศษ, ครูประจำชั้น, นักเรียนปกติ,นักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษ ,ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ , ผู้นำชุมชน/คนในชุมชน, คณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม	แบบสังเกต, แบบ สัมภาษณ์, และ แบบ ส น ท น า กลุ่ม	ข้อมูลครบถ้วนและได้ข้อมูลที่สามารถครอบคลุม วัตถุประสงค์การวิจัยได้ครบทุกข้อ
กรณีที่ 2 (6-12 มี.ค. 2551)				

ส่วนที่ 2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนครอบคลุม เพื่อตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นต้องคำนึงถึงแหล่งข้อมูล และวิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลอย่างครบถ้วน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 แหล่งข้อมูลในการศึกษา

แหล่งข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยแหล่งข้อมูล 3 ประเภท คือ แหล่งเอกสาร แหล่งบุคคล และแหล่งเหตุการณ์ ดังนี้

2.1.1 แหล่งเอกสาร ได้แก่ ประวัติโรงเรียน แผนการดำเนินงานของโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน รายงานการดำเนินงานของโรงเรียน แผนนิเทศ รายงานการจัดประชุมอบรม ผลงานนักเรียนและผลงานของโรงเรียน

2.1.2 แหล่งบุคคล ได้แก่ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานเรียนร่วม ซึ่งได้แก่ผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ นักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครอง และหัวหน้าชุมชน

2.1.3 แหล่งเหตุการณ์ ได้แก่ กิจกรรมทั่วไปของนักเรียน กิจกรรมทั่วไปของครู การจัดการเรียนการสอนภายในห้องเรียน การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน

2.2 วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวม

วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มี 4 วิธีการ ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 การวิเคราะห์เอกสาร โดยจากการศึกษาเอกสารต่างๆของทางโรงเรียน เช่น ประวัติโรงเรียน แผนการดำเนินงานของโรงเรียน ธรรมนูญโรงเรียน รายงานการดำเนินงานของโรงเรียน แผนนิเทศ รายงานการจัดประชุมอบรม ผลงานนักเรียนและโรงเรียน

2.2.2 การสังเกต (observation) โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษ นักเรียนปกติ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครองนักเรียน โดยผู้วิจัยใช้การสังเกตการดำเนินงาน การสังเกตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 แบบ ประกอบด้วย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) **การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation)** เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นักวิจัยเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลที่ถูกรับรู้ มีการร่วมกิจกรรมและพยายามให้ผู้ให้ข้อมูลนั้นยอมรับว่านักวิจัยมีสถานภาพเดียวกัน โดยผู้วิจัยมีการวางแผนการสังเกตมาอย่างรอบคอบ ชัดเจน มีการจดบันทึกการสังเกตอย่างเป็นระบบ มีการบันทึกภาพ และระมัดระวังในเรื่องของความตรงและความเที่ยงในการแปรผลการสังเกต เช่น สังเกตนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการร่วมเชียร์วันกีฬาโดยผู้วิจัยเป็นผู้ดูแลกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3

2) **การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation)** เป็นการสังเกตที่นักวิจัยสังเกตโดยไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม เช่น สังเกตนักเรียนออกทัศนศึกษาเข้าแถวเรียนวิชาลูกเสือแล้วมีอาการกำเริบครูและผู้ปกครองต้องพุงออกจากแถว

การสังเกตทั้งสองแบบข้างต้นนั้นผู้วิจัยใช้ในลักษณะเกื้อกูลกันได้ คือ ระยะเวลาที่ใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม แต่เมื่อนักวิจัยมีความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลและสนามดีแล้วผู้วิจัยจึงขออนุญาตเข้าไปสังเกตแบบมีส่วนร่วมได้

นักวิจัยไม่สามารถสังเกตทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในสนามได้ทั้งหมด ดังนั้นจำเป็นต้องมีศูนย์กลางของการสังเกต เป็นกรอบของปรากฏการณ์ในฉากสนาม (Social Setting) โดยผู้วิจัยใช้กรอบการสังเกตปรากฏการณ์ทางสังคมของ ลอฟแลนด์ (Lofland, 1971 อ้างถึงใน นิสิต ชูโต, 2545) ซึ่งประกอบด้วยกรอบการสังเกต 6 หน่วย ดังต่อไปนี้

(1) การกระทำ (Acts) ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลากรในสถานการณ์ต่างๆในสนามที่เกิดขึ้นชีวิตประจำวันในโรงเรียน เหตุการณ์หรือสถานการณ์ เช่น พฤติกรรมของผู้บริหาร พฤติกรรมของครู พฤติกรรมของนักเรียน เป็นต้น

(2) กิจกรรม (Activities) ผู้วิจัยสังเกตการกระทำหรือกิจกรรมของบุคคลหลายๆ คนที่เกี่ยวข้องกัน เช่น กิจกรรมหน้าเสาธง กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติตอนเช้า หรือตอนเย็น กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่ส่งเสริมศักยภาพเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

(3) ความหมาย (Meanings) การที่บุคคลอธิบายหรือสื่อสารหรือให้ความหมายเกี่ยวกับการกระทำหรือกิจกรรม เช่น การปฏิบัติหน้าที่ เหตุผลในการกระทำหรือไม่กระทำ เป็นต้น

(4) การมีส่วนร่วม (Participation) การที่บุคคลมีความสัมพันธ์ มีส่วนร่วม เข้าร่วมกิจกรรม หรือมีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาเด็ก เป็นต้น

(5) ความสัมพันธ์ (Relationship) ความสัมพันธ์ของบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน ดูว่ามีความสัมพันธ์ เชื่อมโยงกัน ในการดำเนินงานต่างๆ อย่างไร ทิศทางความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางใด เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารกับครู ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครู ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นต้น

(6) สถานที่ (Setting) สถานการณ์และสภาพที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ในความรับผิดชอบของกรณีศึกษา เช่น สภาพโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน เป็นต้น

2.3.3 การสัมภาษณ์ (interview) เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ถามและผู้ตอบ ภายใต้กฎเกณฑ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นการสนทนาอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหลัก ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ ทั้ง 2 แบบ ประกอบด้วย

1) **การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (structured interview or formal interview)** โดยผู้วิจัยมีการติดต่อก่อนหน้าให้ผู้ให้สัมภาษณ์และผู้วิจัยเตรียมคำถามไว้ก่อนแน่นอน เช่น การสัมภาษณ์ผู้บริหารผู้วิจัยจะมีแบบสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับประเด็นการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม โดยมีการนัดหมายผู้บริหารล่วงหน้าก่อนการให้สัมภาษณ์

2) **การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview)** เน้นการพูดคุยแบบธรรมชาติ ซึ่งมีลักษณะเป็นกันเอง เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ตอบคำถามอย่างเต็มที่โดยอิสระโดยไม่มีกังวลใดๆ ผู้สัมภาษณ์สามารถตั้งคำถามขณะสัมภาษณ์ได้นอกเหนือจากแนวคำถามที่เตรียมไว้ เช่น การพูดคุยกับครูสอนคอมพิวเตอร์โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาเกี่ยวกับการใช้บริการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.3.4 การสนทนากลุ่ม (Focus group)

การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการอีกอันหนึ่งที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับจิตใจและพฤติกรรมของผู้สนทนา รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้นๆ และยัง

ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปฏิกิริยาของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้า การถกประเด็นสนทนามีความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการโต้แย้งปัญหาหรือหัวข้อของการสนทนาที่ถูกกำหนดโดยผู้วิจัย ซึ่งผู้ให้ข้อมูลในการสนทนากลุ่มครั้งนี้ คือ คณะกรรมการการัดการเรียนร่วม จำนวน 6 คน โดยได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารแนะนำคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมที่มีความเชี่ยวชาญ และชำนาญในการปฏิบัติการเรียนร่วมให้ข้อมูลในประเด็นการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัญหาอุปสรรค และกระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐาน ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างกว้างขวางของผู้เข้าร่วมสนทนาและนักวิจัย

ส่วนที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นตัวผู้วิจัยเองจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือควบคู่ไปกับการศึกษาเนื้อหาที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำให้ได้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ (ตัวอย่างเครื่องมืออยู่ในภาคผนวก) โดยแบ่งเป็น 4 ฉบับ

1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์เอกสาร จำนวน 1 ชุด คือ แบบวิเคราะห์เอกสารของโรงเรียนและเอกสารของครู

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสังเกต จำนวน 2 ชุด คือ แบบสังเกตสภาพแวดล้อม และแบบสังเกตสภาพชั้นเรียนสำหรับผู้วิจัยดำเนินการสังเกตสภาพโรงเรียน สภาพชั้นเรียน และพฤติกรรมของ ครู นักเรียน

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ จำนวน 6 ชุด คือ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร แบบสัมภาษณ์ครูประจำชั้น/ครูผู้สอน แบบสัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษ แบบสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แบบสัมภาษณ์นักเรียนปกติ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้นำชุมชน/คนในชุมชน

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ชุด คือ แบบสนทนากลุ่มคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม

2. โครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำโครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถามที่ครอบคลุมจุดประสงค์การวิจัยได้ทุกข้อ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 โครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์	ประเด็นคำถาม	แหล่งข้อมูล								
		เอกสาร	การสังเกต	สัมภาษณ์ผู้บริหาร	สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษ	สัมภาษณ์ครูผู้สอน	สัมภาษณ์นักเรียนปกติ	สัมภาษณ์นักเรียนพิการ	สนทนากลุ่ม	สัมภาษณ์ผู้ปกครอง
ศึกษาการปฏิบัติงาน ด้านนักเรียน	1.1 การเตรียมความพร้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการเข้าเรียนร่วม				✓			✓		
	1.2 การเตรียมความพร้อมของนักเรียนปกติในการเข้าเรียนร่วม				✓		✓			
ศึกษาการปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อม	2.1 การปรับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้อต่อการเรียนของนักเรียน		✓		✓		✓	✓		
	2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ		✓	✓	✓	✓	✓		✓	
ศึกษาการปฏิบัติงาน ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน	3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร/การปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	✓		✓	✓					
	3.2 การจัดทำแผน (IEP) และ (IIP) ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	✓			✓	✓				
	3.3 การตรวจสอบทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	✓			✓	✓				
	3.4 เทคนิคการสอนที่ใช้ในการเรียนร่วม				✓	✓	✓	✓		
	3.5 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	✓			✓	✓				
	3.6 การจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนและชุมชน				✓	✓	✓	✓		
	3.7 การประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม	✓			✓					
	3.8 การรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน	✓			✓					
	3.9 การจัดตารางเวลาเรียนสอนเสริมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	✓			✓	✓	✓	✓		
	3.10 การประสานความร่วมมือภายในและภายนอกสถานศึกษา			✓	✓	✓			✓	
	3.11 การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงการจัดการเรียนร่วม			✓	✓	✓				
ศึกษาการปฏิบัติงาน (ด้านเครื่องมือ)	4.1 การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม	✓		✓						

ตารางที่ 7 โครงสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์	ประเด็นคำถาม	แหล่งข้อมูล								
		เอกสาร	การสังเกต	สัมภาษณ์ผู้บริหาร	สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษ	สัมภาษณ์ครูผู้สอน	สัมภาษณ์นักเรียนปกติ	สัมภาษณ์นักเรียนพิการ	สนทนากลุ่ม	สัมภาษณ์ผู้ปกครอง
ศึกษาการปฏิบัติงานด้านเครื่องมือ	4.2 การจัดสรรงบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนรวม	✓			✓					
	4.3 ระบบบริหารจัดการในการจัดการเรียนรวม			✓	✓				✓	
	4.4 เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ตำรา	✓			✓	✓	✓	✓		
	4.5 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา	✓			✓	✓	✓	✓		
	4.6 ความเพียงพอของครูการศึกษาพิเศษ	✓			✓	✓				
ผลการปฏิบัติงาน	1. นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพ		✓	✓	✓	✓			✓	✓
	2. ความพึงพอใจของผู้ปกครอง/ชุมชนที่มีต่อศักยภาพนักเรียน		✓	✓	✓	✓			✓	✓
ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรค	ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓
กระบวนการพัฒนาการศึกษา	กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนรวม	✓		✓	✓	✓			✓	

3. วิธีการสร้างเครื่องมือ

เพื่อให้เข้าถึงข้อมูลอันเป็นข้อเท็จจริงต่างๆภายใต้เงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นบริบทที่โรงเรียนสามารถดำเนินการได้ โดยมีขั้นตอนวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.1 นำตัวแปรที่จะศึกษามากำหนดเป็นนิยามเชิงปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

3.2 กำหนดรูปแบบและโครงสร้างของเนื้อหาสาระที่ใช้ในการวัดตัวแปร

3.3 สร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมนิยามตัวแปรที่จะศึกษา

3.4 นำร่างเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

3.5 นำร่างเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขตามที่ยุเชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

3.6 นำร่างเครื่องมือไปทดลองใช้ตรวจสอบความเข้าใจทางภาษา และดำเนินการแก้ไขภาษาให้เหมาะสม

3.7 นำไปทดลองใช้กับโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ไม่ใช้กรณีศึกษา

3.8 นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจัดพิมพ์นำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การจัดการกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาทำลดทอนข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และเสนอเป็นรายงานการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดการกระทำข้อมูล ดังต่อไปนี้

3.1 การลดทอนข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลบันทึกภาคสนาม (full field note) มาอ่านทบทวน แล้วดึงข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษา เขียนใส่การ์ด ลงหัวข้อเรื่อง (Categories) จากนั้นผู้วิจัยได้จัดแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ (files) ตามประเด็น เพื่อให้ง่ายในการสืบค้นข้อมูลและยังเป็นการตรวจสอบความพอเพียงและความตรงของข้อมูลอีกด้วย

3.2 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ (Valid and reliable) โดยการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) เมื่อผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลมาแล้ว จะทำการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้องหรือไม่ โดยการตรวจสอบจากแหล่งที่มาของข้อมูล ซึ่งได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล เป็นการตรวจสอบด้านความถูกต้องของข้อมูลว่า เมื่อเวลาต่างกัน ต่างสถานที่กันและผู้ให้ข้อมูลที่ต่างกันแล้วข้อมูลที่ได้มา จะเหมือนกันหรือไม่

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร โดยเน้นเนื้อหาที่อิงแนวคิดจากกรอบแนวคิดการวิจัย และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้อย่างถูกต้อง แล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ แล้วนำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย

4.2 การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุป ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 วิธี แล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเช่นกัน คือ

4.2.1 การวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Analysis) คือ การใช้การตีความหมายเพื่อสร้างข้อสรุปจากเหตุการณ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร สังเกต สัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยการมองหาความหมาย ความคล้ายคลึง ความแตกต่าง เป็นรูปแบบซึ่งเป็นข้อสมมุติฐานชั่วคราวย่อยๆหลายสมมุติฐาน และจากนั้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อทดสอบสมมุติฐานจนสามารถหาหลักฐานยืนยันได้ชัดเจนจากข้อสรุปย่อยๆไปสู่ข้อสรุปใหญ่ๆไปเรื่อยๆ (นิตา ชูโต, 2540)

4.2.2 การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิดๆ ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิดทฤษฎี และแบบไม่ใช้ทฤษฎี

4.2.3 การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบข้อมูล (Constant comparison) คือ การใช้วิธีการเปรียบเทียบโดยนำข้อมูลมาเปรียบเทียบเป็นปรากฏการณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ผู้วิจัยได้ศึกษาการปฏิบัติงานในโรงเรียนระดับประถม และมัธยมศึกษา คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาและโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้นนั้น จำเป็นต้องทราบถึงลักษณะบริบท และโครงสร้างของโรงเรียน

ในบทนี้ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ส่วนที่ 1 โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

- 1.1 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม
- 1.2 ผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
- 1.3 ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
- 1.4 กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

ส่วนที่ 2 โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

- 2.1 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม
- 2.2 ผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
- 2.3 ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
- 2.4 กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบกรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

- 3.1 การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม
- 3.2 ผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
- 3.3 ปัจจัยที่สนับสนุนและ เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
- 3.4 กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

ส่วนที่ 1 โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา (นามสมมติ)

ประวัติโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ถือกำเนิดด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปรารภว่าที่จะจัดตั้งโรงเรียนราชอุปถัมภ์ ณ บริเวณสวนเพาะชำ จำนวน 6 ไร่ ทรงให้สำนักพระราชวังจัดตั้งเป็นโรงเรียนราชภัฏ ระดับประถมศึกษา รับนักเรียนที่เป็นบุตรหลานข้าราชการสำนักพระราชวังโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ขอครุจากกระทรวงศึกษาธิการช่วยทำการสอนในงบประมาณจากสวัสดิการของกองมหาดเล็กสำนักพระราชวัง จำนวน 100,000 บาท สร้างอาคารเรียน เมื่อ พ.ศ. 2511 มาลากุล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการทราบพระราชประสงค์ จึงรับสนองพระบรมราชโองการจัดตั้งโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกองการประถมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2509 เปิดสอนชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 รับนักเรียนที่เป็นบุตรหลานข้าราชการสำนักพระราชวังและของบุคคลทั่วไป

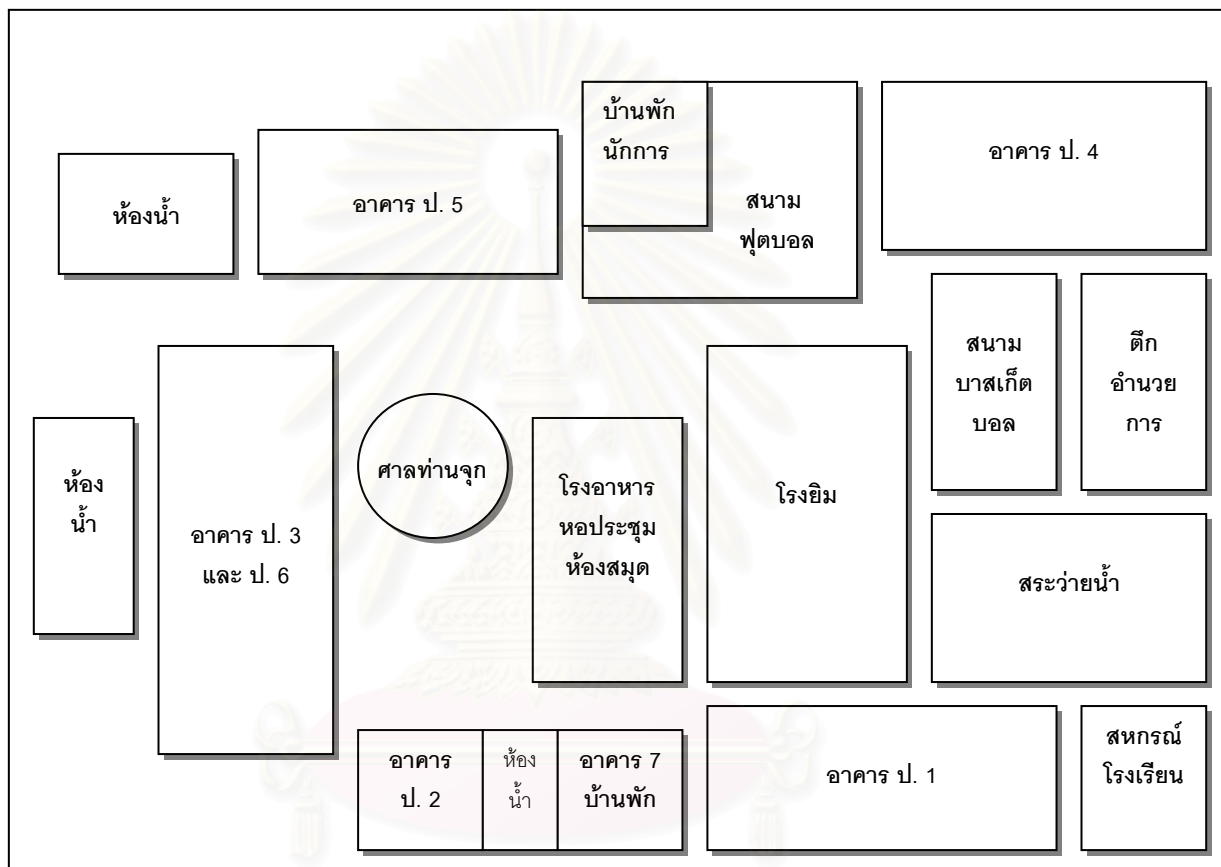
ปี พ.ศ. 2511 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีเปิดโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ จำนวน 100,000 บาท เพื่อใช้ดอกผลเป็นทุนพระราชทานแก่ นักเรียนที่เรียนดี มีความประพฤติเรียบร้อย

ปี พ.ศ. 2535 ได้ปรับปรุงงานของโรงเรียนต่อ อาทิ ปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เป็นระเบียบ สะอาด สวยงามยิ่งขึ้น ปรับปรุงห้องพิเศษต่าง ๆ เช่นห้องสมุด ห้องดนตรี ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ห้องนาฏศิลป์ ห้องคอมพิวเตอร์ ร้านค้าสวัสดิการอาหารและอุปกรณ์การเรียน ปรับปรุงหลักสูตรและเวลาเรียน จัดทำโทรทัศน์วงจรปิด จัดประสบการณ์ตรงให้แก่ นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ปรับปรุงกฎระเบียบ วิธีการเรียนการสอน การปฏิบัติของครูต่อนักเรียน ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน จัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ให้แก่ครูมากขึ้น จึงทำให้โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเจริญก้าวหน้า เป็นโรงเรียนต้นแบบในการบริหารจัดการและปฏิรูปการเรียนรู้อันได้รับความศรัทธาจากผู้ปกครองนำบุตรหลานมาสมัครเรียนจำนวนมาก

สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นโรงเรียนประถมขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตชุมชนเมือง กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่เศษ โรงเรียนอยู่ติดกับสถานที่ราชการหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระราชมงคล เปิดสอนตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษา และเริ่มเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ในปี 2549 โดยในปัจจุบันมีถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนมีอาคารเรียนทั้งหมด 5 หลัง ประกอบไปด้วยอาคารเรียน 2 ชั้น จำนวน 2 หลัง ใช้เป็นห้องเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, ชั้น

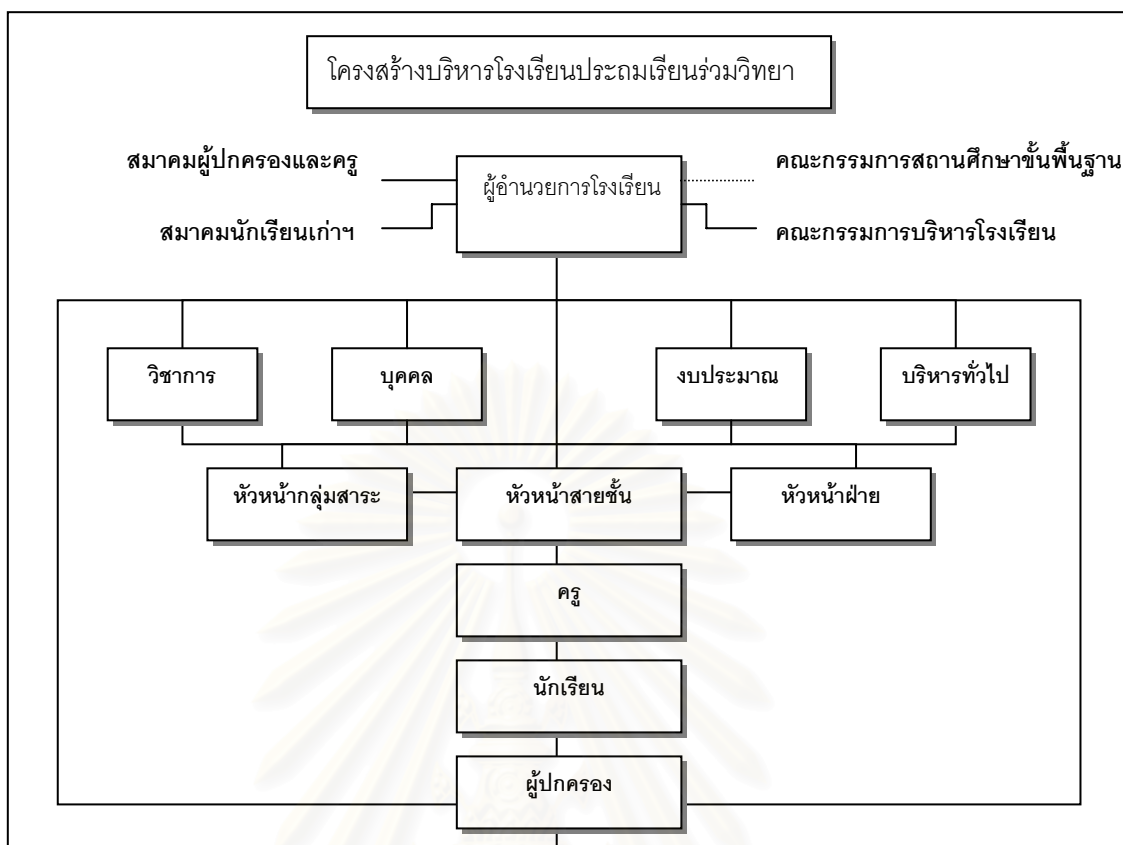
ประถมศึกษาปีที่ 4 ,ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ส่วนอาคารเรียน 3 ชั้นใช้เป็นห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และมีอาคารประกอบ 6 หลัง ประกอบด้วยอาคารสหกรณ์โรงเรียน อาคาร 7 บ้านพัก อาคารบ้านพักนักรการ ห้องน้ำห้องส้วม 3 อาคารโรงอาหาร/ห้องประชุม/ห้องสมุด และอาคารโรงยิม มีสนามเด็กเล่น 1 สนาม สนามฟุตบอล สนามบาสเก็ตบอล และห้องกิจกรรมต่างๆ เช่น ห้องปฏิบัติการวิชาต่างๆ 27 ห้องห้องปฏิบัติการอาหาร 1 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 5 ห้อง ห้องสมุด 3 ห้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังแผนผังของอาคารดังนี้

แผนภาพที่ 4 บริเวณอาคารโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

โครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ดำเนินการบริหารงานภายในโรงเรียนโดยแบ่งออกเป็น 4 ฝ่ายงานอยู่ภายใต้การดูแลของผู้อำนวยการ และคณะกรรมการโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาที่เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนโรงเรียน โครงสร้างการบริหารสามารถแสดงได้ดังนี้

แผนภาพที่ 5 โครงสร้างการบริหารโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทย์ฯ

งานในแต่ละฝ่ายนั้น ทางโรงเรียนจะมีการจัดให้เลือกหัวหน้างานในแต่ละฝ่าย โดยมีการคัดเลือกใหม่ในทุกๆปี ตามความสมัครใจ และความถนัดของตนเอง ดังนั้นครูทุกคนในโรงเรียนจะมีภาระงานอื่นๆที่นอกเหนือไปจากงานสอนในห้องเรียนของตน

“งานแต่ละฝ่าย จะมีครูที่แต่งตั้งให้รับผิดชอบ จะมีการคัดเลือก เปลี่ยนแปลงในทุกๆปี ผันเปลี่ยนเวียนไป แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็อยู่ในความควบคุมดูแลของผอ.โรงเรียนในทุกฝ่ายงาน”

(สัมภาษณ์รองวิชาการ, 18 ก.พ. 51)

“โรงเรียนมีการแต่งตั้งครูที่มีความสามารถ มีความเหมาะสมในงานฝ่ายนั้นๆมาเข้ามาดูแลงาน ซึ่งอยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหาร ประกอบกับครูหลายๆฝ่ายเป็นคนคัดเลือกคนที่เหมาะสมครูแต่ละคนไม่เชื่อว่าจะมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเดียว ต้องรับผิดชอบงานอย่างอื่นด้วย อย่างงานวิชาการครูแต่ละคนมีหน้าที่ทั้งนั้น ซึ่งเยอะมาก”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่1, 15 ก.พ. 51)

สภาพทั่วไปของครู

โรงเรียนมีอัตราบุคลากรประเภทต่างๆ คือ ผู้บริหาร 1 คน รองผู้บริหาร 4 คน ครู 195 คน และลูกจ้างประจำ 8 คนสามารถแบ่งตาม ตำแหน่ง และเพศ ได้ดังนี้

ตารางที่ 8 จำนวนบุคลากรในโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาแบ่งตามเพศ

ตำแหน่ง	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ผู้บริหาร	-	1	1
รองผู้บริหาร	2	2	4
ครู	46	145	191
ครูการศึกษาพิเศษ	-	3	3
พนักงานราชการ	1	1	2
ลูกจ้างประจำ	3	5	8
รวม	52	157	209

สภาพทั่วไปของโรงเรียนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ครูผู้สอนมีทั้งหมด 194 คน เป็นชาย 46 คน หญิง 145 คน และมีอัตราส่วนครู ต่อ นักเรียนเท่ากับ 20:1 นั่นคือครู 1 คนต้องดูแลนักเรียน 20 คน สำหรับห้องเสริมวิชาการที่จัดเรียนร่วมในโรงเรียนนั้น จะมีครูการศึกษาพิเศษประจำห้องละ 1 คน ในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 5 คน โดยอัตราส่วนในการดูแลครูต่อนักเรียนเท่ากับ 1:5 คน

ครู/ครูการศึกษาพิเศษ

ครูผู้สอนมีทั้งหมด 194 คนเป็นครูการศึกษาพิเศษห้องเสริมวิชาการจำนวน 3 คนประจำห้องแต่ละห้อง มีครูผู้สอนจำนวน 191 คน อายุการทำงานเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 32-48 ปี มีประสบการณ์สอนเฉลี่ย 18 ปี ครูการศึกษาพิเศษในห้องเสริมวิชาการเป็นครูที่จบการศึกษาพิเศษมาโดยตรงหรือผ่านการอบรมมาเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาพิเศษมานาน ท่านรับผิดชอบดูแล สอนวิชาหลักให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจัดทำเอกสารทั้งหมด ส่วนครูผู้สอนทำหน้าที่สอนทั้งห้องปกติ และห้องเรียนร่วม ครูแต่ละคนจะสอนคนละ 2 วิชา คือ วิชาที่ตนสังกัดกลุ่มสาระนั้นๆ และวิชาที่ตนถนัดพอที่จะสอนได้ ส่วนมากครูผู้สอนห้องเรียนร่วมเป็นบาง

ท่านเท่านั้นที่ผ่านการอบรมการจัดการศึกษาพิเศษมา แต่บางท่านที่ไม่ได้ผ่านการอบรมมา ก็จะสามารถอาศัยประสบการณ์สอนเดิมที่มีมานานสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วม

สภาพทั่วไปของนักเรียน

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจัดเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวนนักเรียนที่เข้าเรียนทั้งหมด 2,458 คน เปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษา เริ่มการเปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา ในปี 2549 โดยในปัจจุบันมีถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ตารางที่ 9 จำนวนนักเรียนจำแนกตามเพศและระดับชั้น

ชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียนปกติ			ประเภทความพิการ				รวมนักเรียนทั้งหมด		
		ชาย	หญิง	รวม	การได้ยิน		อื่นๆ		ชาย	หญิง	รวม
					ชาย	หญิง	ชาย	หญิง			
ป. 1	11	257	159	416	4	2	-	-	261	161	422
ป. 2	11	242	155	397	3	2	1	-	246	157	403
ป. 3	11	242	140	382	-	-	-	-	242	140	382
ป. 4	11	237	152	389	2	3	-	-	239	155	394
ป. 5	11	254	136	390	3	2	1	1	258	149	407
ป. 6	11	247	137	384	3	3	1	2	251	142	393
ม. 1	10	27	30	57	-	-	-	-	27	30	57
รวม	76	1,506	909	2,413	20	16	6	7	1,524	934	2,458

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเปิดสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและประเภทอื่นๆ เช่น เรียนรู้ช้า สมาธิสั้น โดยปัจจุบันมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งหมด 49 คนเรียนร่วมในโรงเรียนกับนักเรียนปกติ แต่ในปีการศึกษา 2550 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน นักเรียนที่มีความบกพร่องในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 เรียนร่วมบางเวลากับนักเรียนปกติ ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เรียนร่วมเต็มเวลากับนักเรียนปกติ นักเรียนส่วนใหญ่ที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนนี้มาจากชุมชนรอบๆโรงเรียน

นักเรียนปกติ

นักเรียนที่เข้าเรียนร่วมส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีบ้านอยู่ใกล้ชุมชนบริเวณนั้น เดินมาเรียนได้ นักเรียนบางส่วนที่บ้านอยู่ไกลโรงเรียนก็จะโดยสารรถประจำทางมาเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปในลักษณะที่ดี ในห้องเรียนร่วมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 นักเรียนปกติจะคอยดูแล ช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่เสมอ ทั้งเรื่องการเรียน และสังคม แต่สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 บทบาทนี้ของนักเรียนปกติยังไม่เห็นเด่นชัดมากนัก เพราะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมบางเวลากับนักเรียนปกติ ความสัมพันธ์จึงยังมีไม่มาก

“ครูนิรมล(นามสมมติ) ให้ผมเป็นคนดูเขา ให้ช่วยดูแล การบ้าน ให้เขาทำงานส่งครูตลอด”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติที่1, 21 ก.พ. 51)

“พี่ก็จะจับ Buddy ในห้องให้แต่ละคนมีคู่ จะได้ช่วยกันเรียน ช่วยกันดูแล สำหรับเด็กพิเศษพี่ก็จะให้เด็กปกติที่เก่งๆเป็นคู่เขา คอยช่วยในเรื่องการเรียน บางที่เขาไม่เข้าใจอะไรไม่ค่อยกล้าที่จะถามเรา แต่ถ้าเป็นเพื่อนกันเขาก็จะกล้าคุย กล้าถามเพื่อนบางทีให้เด็กปกติช่วยเรื่องการบ้าน ช่วยบอกให้เขาทำ ให้เขาส่ง Buddy ของเขาก็จะช่วยเขา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่1, 19 ก.พ. 51)

“นักเรียนห้องเสริมวิชาการ เขาได้เรียนร่วมบางวิชาไม่ได้อยู่ด้วยกันเลยกับเด็กปกติเหมือนห้องเรียนร่วม ป. 5 ป. 6 ความสนิทสนมมันก็เลยยังมีไม่มาก เด็กปกติเขาก็ไม่ได้รังเกียจหรอก แต่ด้วยความที่ไม่สนิทใจ ก็เลยเหมือนไม่เข้าหา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 15 ก.พ. 51)

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ส่วนมากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหู สูญเสียการได้ยินไม่เกิน 90 เดซิเบล ทุกคนจะมีเครื่องช่วยฟัง โดยบางคนที่มีฐานะจะมีเครื่องช่วยฟังที่ฝังไว้กับศีรษะ สำหรับคนอื่น ๆ ก็จะเป็นเครื่องช่วยฟังธรรมดาที่ใส่ครอบไว้กับหูข้างใดข้างหนึ่ง จากการสังเกตในช่วงตอนเช้า และตอนพักเที่ยงของทุกวัน จะเห็นว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ที่เรียนห้องเสริมวิชาการนั้นจะจับกลุ่มอยู่กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยกัน ประจำอยู่หน้าห้องเรียน เล่นหน้าห้องเรียนของตนไม่ไปไหน ใช้ภาษามือในการสื่อสารระหว่างกัน และไม่ค่อยสังคมกับนักเรียนปกติอื่นๆ จากการสังเกต ด.ญ. ฝน(นามสมมติ) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ(หู) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กำลังเล่นหมากเก็บกับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 4 คน สังเกตได้ว่านักเรียนเหล่านี้ใช้ภาษามือในการสื่อสาร

โต้ตอบระหว่างกัน ไม่เปล่งเสียง ละแวกนั้นจะมีเฉพาะกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้น ไม่มีนักเรียนปกติเลย (หน้าห้องเสริมวิชาการ, 11 ม.ค. 51) แต่สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาปีที่ 5-6 จะมีสังคมกับนักเรียนปกติมากกว่านักเรียนที่เรียนห้องเสริมวิชาการ

“นักเรียนห้องเสริมวิชาการ เขาได้เรียนร่วมบางวิชาไม่ได้อยู่ด้วยกันเลยกับเด็กปกติเหมือนห้องเรียนร่วม ป. 5 ป. 6 ความสนิทสนมมันก็เลยยังมีไม่มาก เด็กปกติเขาก็ไม่ได้รังเกียจหรอก แต่ด้วยความที่ไม่สนิทใจ ก็เลยเหมือนไม่เข้าหา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 3, 15 ก.พ. 51)

สภาพทั่วไปของชุมชน

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ตั้งอยู่ในเขตพระราชฐาน กรุงเทพมหานคร รอบๆโรงเรียนอยู่ติดกับสถานที่ราชการหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระราชวัง และหน่วยงานราชการหลายแห่ง ส่งผลให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านการจัดการศึกษา

สภาพชุมชนมี ระดับอุดมศึกษา 6 แห่ง ระดับอาชีวศึกษา 7 แห่ง ระดับมัธยมศึกษา 16 แห่ง ระดับประถมศึกษา 31 แห่ง และ ระดับอนุบาล 11 แห่ง ทางทิศตะวันออกของชุมชนอยู่ใกล้กับแม่น้ำสายใหญ่ พื้นเพของคนในชุมชนส่วนใหญ่ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนั้นมาช้านาน บ้างก็เป็นข้าราชการเก่าแก่ที่มาจับจองพื้นที่บริเวณนั้นเป็นที่อยู่อาศัย มีบางส่วนที่ย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำกิน ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยท้องถิ่นภาคกลาง มีบางส่วนที่อพยพมาจากแต่ละภาคของประเทศไทย ก็จะใช้ภาษาของถิ่นตนเอง ซึ่งมีเป็นส่วนน้อย

วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ในเขตชุมชน สภาพสังคมเป็นสังคมเมือง มีลักษณะผสมกลมกลืนจนแยกไม่ออก เมื่อพิจารณาในภาพรวม ไม่มีความแปลกแยกที่เด่นชัด มีการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อของแต่ละชุมชนคล้ายคลึงกัน การดำเนินชีวิตมีลักษณะเรียบง่าย อบอุ่น ปลอดภัย ประชากรส่วนใหญ่มีความสามัคคี ร่วมมือกัน มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญๆร่วมกันด้วยดี โดยตลอดประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ(ร้อยละ 89) รองลงมา คือ นับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม (ร้อยละ 8 และร้อยละ 3)

สภาพเศรษฐกิจสำหรับชุมชนรอบๆโรงเรียนนั้น เนื่องจากชุมชนเป็นเขตพระราชฐาน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการและค้าขาย มีสภาพเศรษฐกิจค่อนข้างมั่นคง

จุดเด่น วัดในชุมชนมีการปลูกฝังพระพุทธศาสนาอย่างจริงจัง มีสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แก่เด็กและคนในชุมชน

จุดด้อย เนื่องจากชุมชนบางส่วนอยู่ติดริมแม่น้ำ ในฤดูฝนจะมีปัญหาในเรื่องอุทกภัยมาก น้ำล้นตลิ่งท่วมบริเวณชุมชนเกิดความเสียหาย นอกจากนั้นยังมีปัญหาอบายมุข สิ่งเสพติด เพราะชุมชนมีคนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก พื้นเพแตกต่างกัน และมีสถานบันเทิงร้านเหล้าชายมากในชุมชนใกล้เคียง

“ ในชุมชนมีร้านเหล้าตั้งขายอยู่ในชุมชนเลยเปิดเพลงเสียงดังหลายร้าน ขนาดว่า อยู่ใกล้โรงเรียน มหาลัยนะ แล้วเด็กที่เกี่ยวที่กินก็ลูกหลาน นักเรียน นักศึกษาทั้งนั้น เราก็ไม่รู้จะทำอย่างไรกับเรื่องนี้ หลังๆนี้มีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ...วัดก็เข้ามาให้ความช่วยเหลือ มีการสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้คนในชุมชน ให้นักเรียน เด็ก ถ้าสนใจก็มาได้มาฟังเทศน์ฟังธรรม ปลุกฝังคุณธรรม สังคมสมัยนี้เสื่อมโทรมมาก เราต้องเอาศาสนาให้แหละเข้ามายึดเหนี่ยวจิตใจ”

(สัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนคนที่ 1, 13 ก.พ. 51)

“พอมีฝนตกลงมาหน่อย แม่น้ำเริ่มล้นแล้วก็ท่วม ชาวบ้านที่อยู่แถวริมแม่น้ำจะลำบากมาก ผู้ว่าเขาก็เข้ามาแก้ไขตรงนี้ แต่มันก็ไม่ใช่ว่าจะแก้ได้ทั้งหมดหรอก ปีต่อไปก็ท่วมอีก ลำบากอยู่เหมือนกัน

(สัมภาษณ์หัวหน้าชุมชนคนที่ 2, 27 ก.พ. 51)

การจัดเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากขึ้น จึงริเริ่มให้มีโครงการทดลองให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นอีกหนึ่งโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โดยเริ่มแรกจัดให้มีนักเรียนที่มีความความพร่องทางหู ออทิสติก เข้าเรียนร่วมก่อน ต่อมาการดำเนินงานจัดการเรียนร่วมไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องการสอนเด็กออทิสติก รวมทั้งเด็กออทิสติกส่วนใหญ่มีระดับความพิการค่อนข้างมากกว่านักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทอื่น และต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิดจากครูประจำชั้นและครูผู้สอน การจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กออทิสติกจึงไม่ประสบความสำเร็จ เด็กออทิสติกไม่ได้รับการดูแลอย่างที่ควร ไม่ได้รับการพัฒนา และเป็นภาระที่หนักของผู้ดูแล การจัดการเรียนร่วมให้กับเด็กออทิสติกจึงยกเลิกไป ต่อมาโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจึงจัดโครงการเรียนร่วมโดยเปิดรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหูเข้าเรียนร่วมในโรงเรียนจนถึงปัจจุบัน แต่จะเห็นว่านักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทอื่นๆ เช่น เรียนรู้ช้า สมาธิสั้น ปะปนเข้ามาเรียนด้วยในแต่ละปีการศึกษา

การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในโรงเรียน โดยการจัดการเรียนร่วมนี้จะคำนึงถึงความสามารถและศักยภาพของนักเรียนแต่ละคน มีห้องพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 3 ห้อง ซึ่งในห้องนั้นเป็นที่พักของครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 คน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะต้องเข้ามาเรียนในห้องนี้ก่อน โดยครูการศึกษาพิเศษจะเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการ พฤติกรรม อารมณ์ และทักษะชีวิตเบื้องต้นที่จำเป็น เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตในสังคม โรงเรียนให้กับนักเรียนก่อน ที่จะส่งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ซึ่งห้องพิเศษนี้ได้จัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในวิชาต่างๆ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เรียนร่วมกับนักเรียนปกติในบางวิชา เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี วิชาคอมพิวเตอร์ และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนกับนักเรียนปกติ ทางโรงเรียนจะเน้นให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถช่วยเหลือตนเองได้ อยู่ในสังคมโรงเรียน และสังคมอื่นๆได้อย่างมีความสุขและไม่เป็นภาระของสังคม

“ชั้นป. 1 ป. 2 และป. 4 เรียนร่วมเป็นบางเวลาห้องนี้คือ ป. 1 มีเด็กเฉพาะหุอย่างเดียว เราจะเอาตารางสอนของเขามาคือ เอาตารางเรียนของนักเรียนปกติมาจัดเป็นตารางเรียนของเราแล้วเราที่สอน อย่างวิชาที่สอน คือ ภาษาไทย สังคม วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษครูเป็นคนสอนเอง แต่ถ้าเป็นวิชาอื่น เช่น วิชาดนตรี นาฏศิลป์ วาดรูป วาดรูป วาดรูป จะใช้ตารางสอนห้อง 1/5 มาสอนเด็กพิเศษก็จะไปเรียนกับเพื่อนปกติในวิชาดังกล่าว ป. 1 ป. 2 ป. 4 มีห้องที่จัดเฉพาะ คือห้องนี้ ในที่นี้ไม่มีห้อง ป.3 เนื่องจากว่าไม่มีเด็กพิเศษในปีนี้ ส่วน ป. 5 ป. 6 นั้นจะจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 11 ก.พ. 51)

รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

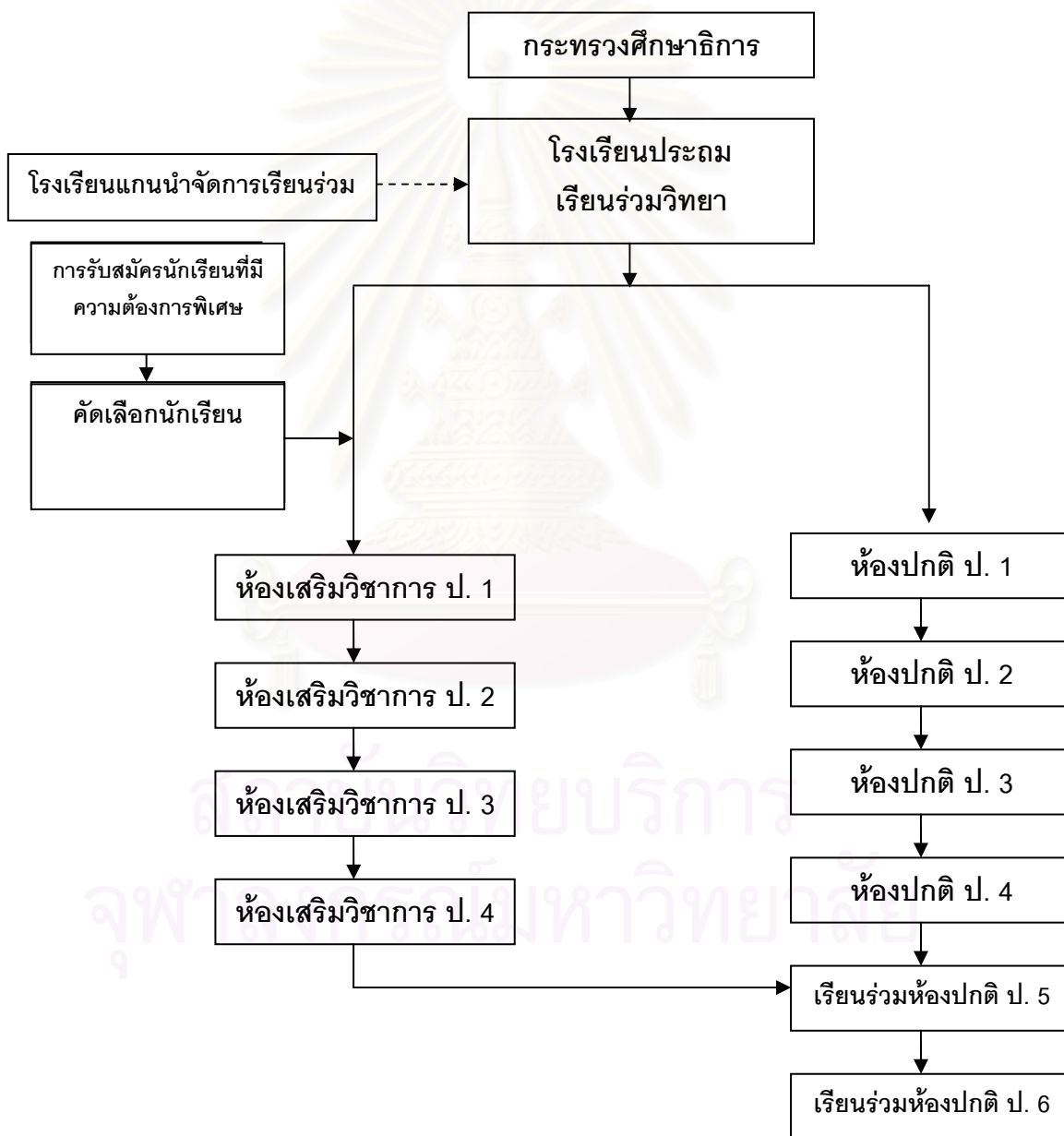
โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีรูปแบบการจัดการเรียนร่วม 2 รูปแบบ โดยแบ่งเป็นระดับชั้นดังนี้

1. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ทางโรงเรียนจะจัดการเรียนร่วมบางเวลา โดยมีการจัดชั้นพิเศษในโรงเรียนที่เรียกว่า **ห้องเสริมวิชาการ** ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ นักเรียนจะเรียนวิชาหลักในชั้นพิเศษซึ่งมีครูประจำชั้นที่เป็นครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้สอน แต่ในบางวิชาซึ่งไม่ใช่วิชาทักษะ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะไปเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เช่น วิชาพลศึกษา วิชาดนตรี วิชาคอมพิวเตอร์ และเข้าร่วมกิจกรรม

ต่างๆของโรงเรียน เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี กีฬา งานแสดงต่างๆของโรงเรียน กิจกรรมทัศนศึกษา และกิจกรรมอื่นๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นกับเพื่อนนักเรียนปกติโดยไม่แบ่งแยก

2. นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ทางโรงเรียนจะจัดการเรียนร่วมเต็มเวลาให้กับนักเรียนเหล่านี้ โดยจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมในชั้นเดียวกับกับนักเรียนปกติตลอดเวลาที่อยู่โรงเรียน นักเรียนปกติที่ได้รับการบริการการเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนอย่างไร นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับการเช่นเดียวกัน

ผู้วิจัยสรุปเป็นแผนภาพรูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 6 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

1.1 การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ใช้กระบวนการบริหารจัดการตามโครงสร้างซีท โดยแบ่งการปฏิบัติงานออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านนักเรียน 2. ด้านสภาพแวดล้อม 3. ด้าน กิจกรรมการเรียนการสอน และ 4. ด้านเครื่องมือ ดังนี้

1.1.1 นักเรียน (S-Students)

1) การเตรียมพร้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาได้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษก่อนเรียน โดยมีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ ทางโรงเรียนมีการสอนปรับพื้นฐานก่อนเปิดเรียนในวิชาหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ เป็นการปูพื้นฐานก่อนเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กนักเรียนได้เตรียมความพร้อมและปรับระดับการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลให้เท่าเทียมเพื่อน ทั้งยังให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้มีโอกาสเข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติเป็นครั้งแรก ทำให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้และปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ได้ การสอนปรับพื้นฐานจะคำนึงถึงความพร้อมและความสนใจของเด็กนักเรียนเป็นหลัก ถ้าเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังไม่พร้อมที่จะเข้าเรียนปรับพื้นฐานร่วมกับนักเรียนปกติก็ไม่ต้องเรียนได้

การเตรียมความพร้อมทางด้านพฤติกรรม อารมณ์ และทักษะการดำรงชีวิตในโรงเรียนให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในเดือนแรกของการเปิดภาคเรียน ครูประจำชั้นห้องเสริมวิชาการชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยการปรับพฤติกรรม อารมณ์ให้กับนักเรียน เช่น สอนการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรม สอนให้นักเรียนมีคุณธรรม สอนการอยู่ร่วมกับเพื่อนคนอื่น สอนการดำรงชีวิตในโรงเรียน การเดินเรียนในแต่ละวิชา การรู้จักห้องเรียน อาณาบริเวณต่างๆของโรงเรียน สอนการปฏิบัติตัวที่เหมาะสมให้แก่เด็กนักเรียน ถ้าเด็กนักเรียนคนใดที่มีพฤติกรรมที่ครูเห็นว่าไม่เหมาะสมจะนำพฤติกรรมนั้นมาวิเคราะห์ถึงสาเหตุของพฤติกรรมนั้นๆและช่วยแก้ไขให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น พร้อม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข จากนั้นเมื่อนักเรียนมีความพร้อมในระดับหนึ่งที่ครูเห็นว่านักเรียนสามารถที่จะเพิ่มความพร้อมทางด้านวิชาการแล้ว ครูก็จะสอนวิชาการให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

“ทางโรงเรียนมีการสอนปรับพื้นฐานก่อนเข้าเรียนในชั้นป. 1 ในช่วงก่อนเปิดเทอมเหมือนโรงเรียนปกติทุกอย่าง เด็กปกติทำอย่างไรเราก็จะทำอย่างเขา คือเขารับเด็กปกติเข้ามาแล้วก็จะมีการสอนปรับพื้นฐานเราก็ทำอย่างเขา เขาจะสอนปรับพื้นฐานป. 1 ก่อน

เขาจะแบ่งออกเป็นสองรุ่นวันนี้วันนี้ สอนตั้งแต่วันนี้ถึงวันนี้ เด็กหุที่เข้ามาใหม่แล้วแต่ความสมัครใจ เหมือนเด็กปกติก็แล้วแต่ความสมัครใจว่าคุณจะเรียนกับโรงเรียนใหม่”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 11 ก.พ. 51)

“นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษส่วนมากไม่ได้มาเรียนปรับพื้นฐานทางด้านวิชาการก่อนเปิดเทอม เนื่องจากเขาจะต้องได้เรียนปรับพื้นฐาน ปรับพฤติกรรม อารมณ์ อยู่แล้วในเดือนแรกของภาคเรียนในห้องการศึกษาพิเศษที่แยกเด็กเหล่านี้ออกมาสอนเน้นสอนทักษะการใช้ชีวิตให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองได้เมื่ออยู่ในโรงเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นในชั้นป. 1 มีน้อยที่เข้าเรียนมาเพราะการที่จะนำเด็กเหล่านี้มาเรียนปรับพื้นฐานทางวิชาการก่อนเปิดเทอมไม่จำเป็นเท่าไร เพราะตอนเรียนปกติครูก็สามารถที่จะสอนเขาจะเป็นคนคนได้อยู่แล้ว”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 12 ก.พ. 51)

“เนื่องจากเป็นโรงเรียนเรียนร่วมในระดับชั้น ป. 1 โรงเรียนจะมีการเตรียมความพร้อมพร้อมกับนักเรียนที่เข้าใหม่ทั้งป. 1 ในแต่ละปี รวมทั้งเด็กพิเศษด้วย ก่อนเปิดเทอม ก็มีครูสอนวิชาการต่างๆ วิชาพิเศษต่างๆ เหมือนที่เราเรียนตามปกติ แต่ก็ไม่เข้มงวดมาก เน้นในเรื่องการปรับตัว การใช้ชีวิตในโรงเรียนมากกว่าที่จะเน้นวิชาการ ว่าเราจะไปเรียนวิชานี้เราต้องทำอะไร เราต้องเดินไปเรียนที่ไหน ต้องเตรียมอะไร เข้าไปปรับความพร้อมๆ กับเพื่อนๆ เด็กปกติคนอื่นที่เข้าใหม่”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 3, 15 ก.พ. 51)

2) การเตรียมความพร้อมให้แก่ นักเรียนปกติ

ทางโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการให้แก่ นักเรียนปกติโดยมีการสอนปรับพื้นฐานให้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเป็นโอกาสที่นักเรียนปกติได้เข้าเรียนร่วมเป็นครั้งแรกกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เป็นการเตรียมความพร้อมด้านการดำรงชีวิต การปรับตัวให้กับนักเรียนทั้งสองประเภท การเตรียมความพร้อมทางด้านพฤติกรรม อารมณ์ให้แก่ นักเรียนปกติในการดำรงชีวิตและเรียนร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทางโรงเรียนมีการให้ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตัวต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การใช้ชีวิตร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแก่นักเรียนปกติในวันแรกของการเปิดเรียน คือวันปฐมนิเทศ โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะเป็นผู้ให้โอวาทและสร้างความตระหนักให้นักเรียนปกติเห็นใจนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เขาสามารถช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถอยู่ในสังคมโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

“นักเรียนปกติชั้นป. 1 เข้ามาเรียนปรับพื้นฐานก่อนเปิดเทอม โดยทางโรงเรียนจะจัดครูผู้สอนโดยคณะครูต่างระดับชั้นมาสอนปรับพื้นฐาน สำหรับวิชาที่เรียนก็จะเป็น วิชาหลัก คณิตศาสตร์ ภาษาไทย อังกฤษ วิทยาศาสตร์ โดยก่อนเปิดเทอมเขาจะมีประกาศแจ้งนัดหมายล่วงหน้าให้นักเรียนมาเรียนก่อนเปิดเรียน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 12 ก.พ. 51)

“วันปฐมนิเทศท่านผอ.จะเป็นผู้ให้ความรู้ ให้โอวาทแก่นักเรียนทุกคนในเรื่องการอยู่ร่วมกับเด็กพิเศษ ท่านก็จะบอกวิธีการปฏิบัติตัวนะ ว่าเด็กปกติควรปฏิบัติตัวอย่างไรกับเพื่อนที่พิการ ช่วยเหลือเขาอย่างไร ดูแลอย่างไร เป็นเพื่อนโรงเรียนเดียวกันต้องดูแลกัน ให้เขาตระหนักและเห็นใจในความพิการของเพื่อน ให้เขาอยู่ร่วมกันได้ในโรงเรียน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2, 19 ก.พ. 51)

“มีครูป. เรียนก่อนที่จะเปิดเทอม มีเรียนวิชา ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ตอนเข้าป. 1”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่ 2, 22 ก.พ. 51)

1.1.2 สภาพแวดล้อม (E-Environment)

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

โรงเรียนไม่ได้มีการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความพิการของนักเรียน เนื่องจากเห็นว่าการดำรงชีวิตของนักเรียนในสังคมอื่นๆไม่ได้มีการอำนวยความสะดวกต่อความพิการของเขามากนัก โรงเรียนจึงไม่ส่งเสริมให้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความพิการของเขา เพื่อให้เขาสามารถดำรงชีวิตได้ในสังคมปกติ จึงมีแต่การจัดให้มีห้องเสริมวิชาการที่เห็นว่ามีคามจำเป็น เพื่อใช้เตรียมความพร้อมและสอน ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ที่มีครูการศึกษาพิเศษ 3 ท่านดูแลให้ความช่วยเหลือ มุ่งเน้นให้มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ จะเห็นว่าโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาถึงแม้ว่าจะมีความจำกัดด้วยพื้นที่ แต่ทางโรงเรียนก็มีการปลูกต้นไม้ใหญ่ไว้โรงเรียน มีการจัดสวนย่อมไว้รอบอาคารโรงเรียน จัดให้มีสนามเด็กเล่นไว้ให้เด็กเล่นหน้าอาคารเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อของนักเรียน เนื่องจากเห็นว่าโรงเรียนอยู่ในใจกลางเมืองน่าจะมีสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีความร่มรื่น อากาศปลอดโปร่งดูสบายตา ส่งผลให้เอื้อต่อการเรียนรู้อของนักเรียน

“ส่วนใหญ่เขาก็เหมือนปกตินะ ก็ไม่มีอะไร แทบจะไม่ต้องปรับอะไรให้เขาเป็นพิเศษ เด็กปกติปรับสภาพแวดล้อมให้เด็กอย่างไรก็อย่างนั้นใช้ด้วยกัน แต่โรงเรียนก็มีการทำห้องไว้ให้เพื่อเราจะได้อดูแลเขาได้อย่างใกล้ชิด ก็เช่นทั้ง 3 ห้องนี้แหละที่มีทุกอย่างมีอุปกรณ์ มีทีวี มีครูการศึกษาพิเศษที่ดูแล วิทยุเทป อุปกรณ์ที่เขาต้องใช้ในการเรียนมีเฉพาะเป็น

ห้องๆในแต่ละระดับชั้นก็คือ ห้อง ป.1ก็จะมีครูดูแลรับผิดชอบทั้งระดับชั้น ห้องป.2 ครูกนกพร (นามสมมุติ) ดูแลทั้งระดับชั้น ห้องป. 4 มีครูวรรวรี(นามสมมุติ)ดูแล แต่สำหรับนักเรียนที่เขาเรียนร่วมเต็มเวลาในป. 5 ป. 6 นั้นจะอยู่ในความดูแลของครู ครูวรรวรี(นามสมมุติ) ทั้งหมด”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“โรงเรียนเรามีนักเรียนที่พิการหุอย่างเดียว การจัดหรือปรับสภาพแวดล้อมที่อำนวยความสะดวกกับความพิการของเขา ทางลาด ทางเชื่อม ราวจับ มันก็ไม่ได้จำเป็น แต่ที่เราเน้นก็จะเป็นสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ มีความร่มรื่น เย็นตา มันช่วยให้อากาศปลอดโปร่งดูสบายตาขึ้นนะกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันที่มองไปทางไหนก็มีแต่มลพิษออกไปนอกรั้วโรงเรียนก็เจอแล้ว”

(สัมภาษณ์รองวิชาการ, 18 ก.พ. 51)

“นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนจะมีมาก คือเป็นเด็กหู แต่มีบ้างที่พิการทางอื่น เช่น เรียนรู้ช้า ไฮเปอร์ จึงไม่จำเป็นต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความพิการมากนัก ถ้าที่มีการปรับก็โดยรวมให้นำอยู่เป็นธรรมชาติ คือ มีการจัดทำสวนย่อม สร้างสนามเด็กเล่น สร้างบริเวณกว้างให้เด็กได้วิ่งเล่น เนื่องจากโรงเรียนเราก็สอนเด็กเล็กนะ ก็เป็นเรื่องปกตินะที่ต้องมี”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

2) บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก

บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นเป็นบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถพัฒนาตนเองได้จะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่ายด้วยกันในการส่งเสริมและร่วมกันจัดการศึกษาที่สามารถพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามศักยภาพ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และชุมชน

(1) ผู้บริหาร

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญยิ่งในโรงเรียนเป็นผู้นำในการสร้างเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม เข้าร่วมและให้การสนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการจัดการศึกษาพิเศษ

“ท่าน(ผู้อำนวยการ)ให้ความสนใจทุกงานไม่ว่าว่าแต่งานการศึกษาพิเศษ เมื่อต้นปีการศึกษาต้องๆไปจัดการศึกษาที่โรงเรียนชลบุรี ท่านก็ไปไปด้วยตัวเองว่าต้องจัดอย่างไร

จัดงานที่จะนำเสนออย่างไร ครูต้องทำอะไรบ้าง ท่านก็เข้ามาร่วมเข้ามาดูแลเองเลย คือท่านเอาใจใส่ทุกคน ที่โรงเรียนได้รับรางวัลก็เพราะท่านผู้บริหารให้ความสนใจจะคะ เขาทราบดีว่าปัญหาหนึ่งครูน้อยน้อย ท่านก็มาช่วย มาดู มาช่วยเสนอแนะอะไรอย่างนี้ ใจดีให้ความเมตตากับเด็กพิเศษ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“ท่าน(ผู้อำนวยการ)ก็ดูเหมือนว่าเป็นส่วนหนึ่งของนักเรียนของท่านนั่นแหละคะ อย่างการรับสมัครท่านจะดูนะว่ากฎเกณฑ์นี้ดีไม่ดี เหมาะสมไหม ท่านจะดูตลอด คือไม่ได้แปลกแยก เขาก็จะทำเหมือนเป็นนักเรียนส่วนหนึ่งของเขา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“อย่างที่ผ่านมามีการเชิญท่าน อาจารย์จากมหาวิทยาลัย มาให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษให้แก่ครูในโรงเรียนตอนช่วยปิดเทอมนะ บางที่โรงเรียนก็มีการประชุมเชิญวิทยากรต่างๆมาให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียน แต่ถ้ามีการอบรมประชุมข้างนอก ก็จะเป็นเราทั้ง 3 คนที่เป็นครูการศึกษาพิเศษที่ไปอบรม ผอ.เขาจะส่งเสริมให้ไปอบรมมาก เอาความรู้ บางที่ท่านก็ไปด้วยไปอบรมกับพวกเรา”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมีนโยบายให้ครูทำวิจัยหน้าเดียวเพื่อให้เห็นปัญหาในการจัดการเรียนร่วม มีแนวทางแก้ไขปัญหา และสามารถพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนาการเรียนการสอน ให้การจัดการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

“เป็นนโยบายของ ผอ. เลยนะที่ให้ครูทุกคนต้องมีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน อย่างการเรียนร่วมนี้ครูการศึกษาพิเศษก็ต้องทำในชั้นเรียน เป็นวิจัยในชั้นเรียน พี่ก็ต้องทำทำแล้วก็ส่งไปที่ฝ่ายธุรการ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“เป็นนโยบายของโรงเรียนเลย ว่าครูเราจะต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาการเรียนการสอนของเรา ไม่เยอะนะ เป็นอย่างหนึ่งที่จะพัฒนาเด็กไง อย่างเด็กเราพูดไม่ชัด อย่างนี้เราก็เอามาพัฒนา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“เขา(โรงเรียน)ให้ครูทำวิจัยทุกคน เป็นวิจัยหน้าเดียว วิจัยในชั้นเรียน ว่าถ้าเด็กมีปัญหาในเรื่องนี้ เรื่องนี้แล้วเมื่อครูทำวิจัยเพื่อแก้ไข แล้วผลที่ได้เป็นอย่างไร ดีขึ้นหรือไม่”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

(2) ครูการศึกษาพิเศษ/ครู

ครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 ท่านของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนดูแล ดำเนินงานจัดการเรียนร่วมตั้งแต่รับสมัครนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) จัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรม ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูผู้สอนเช่นเดียวกันทำหน้าที่จัดการศึกษาเรียนร่วมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์อื่น ๆ ในการเรียนร่วม นอกจากการสอนอย่างเดียว

“จัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมโดยประกอบไปด้วยครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 ท่านที่รับผิดชอบงานการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ งานการศึกษาพิเศษทั้งหมด”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“พวกเราครูการศึกษาพิเศษ 3 คนที่เป็น ถ้าพูดถึงก็เป็นพวกเรานี้แหละทั้ง 3 คนนี้ดูแล เข้าประชุมอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ แต่การประชุมไม่ใช่จะไปด้วยกันหมดนะแล้วแต่โอกาส ประชุมอบรมตอนปิดเทอมสามารถไปด้วยกันได้ แต่ถ้าเป็นการอบรมระหว่างปี กลางปีก็ไม่สามารถไปด้วยกันได้ เพราะติดสอนด้วยแต่ละคน”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม, 12 มี.ค. 51)

“เราก็ตอนให้เขามีความรู้ ช่วยเขาให้มากที่สุดนั่นแหละ ถึงเราไม่ใช่ครู กศ. โดยตรงเราก็ถือว่าเป็นครูประจำชั้น ก็ทำทุกอย่าง จัดทำแผนสอนโดยจะดูพัฒนาการและความสามารถที่เขา มีมาก่อนแล้วเอามาวิเคราะห์ร่วมกับการทำแผนการสอน จัดกิจกรรมในห้องเพื่อเสริมการเรียนรู้ของเขาก็ทำเหมือนเด็กปกติแหละสอนเหมือนกัน แต่ถ้าเขามีปัญหาในเนื้อหาไหน พี่ก็จะดึงออกมาสอนตัวต่อตัว”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่4, 25 ก.พ. 51)

(3) ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีส่วนสำคัญในการที่จะช่วยพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพราะนักเรียนเหล่านี้นอกจากที่จะอยู่โรงเรียนได้รับการพัฒนาในระดับหนึ่งแล้ว แต่ต้องอาศัยการพัฒนาศักยภาพจากที่บ้านร่วมด้วยจึงจะพัฒนาได้อย่างสูงสุด ผู้ปกครองจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดกิจกรรม มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองโดยแต่งตั้งตัวแทนผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้นเป็นหัวหน้าผู้ปกครอง เพื่อช่วยในการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

นักเรียนในระดับชั้นต่างๆให้ทั่วถึงและทันต่อความต้องการ โรงเรียนจัดให้มีการประชุมผู้ปกครอง บ่อยครั้งเพื่อให้รับรู้ รับทราบถึงการปฏิบัติงาน และมีการจัดวันเพื่อลูกรัก 3 วันในทุกปี เพื่อเปิด โอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น มาปรึกษาปัญหาของลูก มารับรู้และร่วมจัด กิจกรรมต่างๆของทางโรงเรียน ทางโรงเรียนมีการจัดทำกล่องแสดงความคิดเห็นวางไว้หน้าอาคาร เรียน เพื่อให้ผู้ปกครองได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดการศึกษาของทางโรงเรียน และ ข้อเสนอแนะอื่นๆที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานักเรียน พัฒนาการเรียนการสอนของทางโรงเรียน ให้ตรงกับความต้องการของนักเรียน และผู้ปกครองมากที่สุด

“ผู้ปกครองนะ เราก็จะปรับทั้งเด็กทั้งผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก อย่างเมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา เรามีวันเพื่อลูกรักของเขา เหมือนเด็กปกติเลยคะที่เหมือนเด็ก ปกติ ทางเราก็ไม่ยากให้แปลกแยกมากนัก ผู้ปกครองได้เข้ามาร่วมด้วยเราก็จะจัดโดยจัด ในห้องเรียนสอนเสริม”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“ทุกคนที่เกี่ยวข้องโรงเรียนเขาให้มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธ กิจโรงเรียนทั้งนั้นแหละ อย่างผู้ปกครองเขาจะมีกล่องแสดงความคิดเห็น ไว้หน้าโรงเรียนไว้ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดการศึกษา เน้นอะไร ควรปรับอะไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้แหละที่โรงเรียนเขาเอามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา ถ้า ความคิดเห็น OK นะใช้ได้เหมาะกับสภาพของโรงเรียน ก็อาจมาเป็นส่วนหนึ่งในการนำมา กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของทางโรงเรียน นี่ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทางโรงเรียนได้ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานะ”

(สัมภาษณ์รองวิชาการ, 18 ก.พ. 51)

“ผู้ปกครองก็เข้ามามีส่วนร่วมนะ แต่ในการจัดการศึกษาของทางโรงเรียนเลยนั้น ไม่ค่อยมากเท่าไรเพราะบางคนก็ไม่ได้จบสูง ไม่มีความรู้แบบนี้ แต่ทางด้านกิจกรรมจะมี ส่วนเยอะ เข้ามาช่วยกิจกรรม เข้ามาร่วมประชุมผู้ปกครองรับทราบงานทางโรงเรียน เข้า มาเลี้ยงอาหารเด็ก มี ผู้ปกครองเครือข่าย ด้วยนะที่ถ้าโรงเรียนมีอะไรให้ช่วย ก็ ประสานงานกัน ช่วยเหลือ ช่วยดูแลนักเรียนเป็นหูเป็นตาให้โรงเรียน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

ผู้ปกครองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนที่จัดขึ้นก็จะได้รับความรู้ วิธีการและการฝึก ปฏิบัติตามที่ครูการศึกษาพิเศษหรือทางโรงเรียนแนะนำในการพัฒนาบุตรหลานของตน ก็จะเห็น ถึงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้นของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้ผู้ปกครองก็

จะต้องมีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ ในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างสม่ำเสมอจึงจะทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง ต้องทำงานไม่มีเวลา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคนจึงไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร แต่การจัดกิจกรรมของทางโรงเรียน หรือการมีเครือข่ายผู้ปกครองทำให้ผู้ปกครองได้รู้จักกัน และช่วยเหลือกันดูแลบุตรหลานเป็นหูเป็นตาให้กัน จึงทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าการเข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนถือว่าเป็นประโยชน์กับเขาเป็นอย่างมาก

“ถ้าโรงเรียนเขามีอะไรให้เราช่วย หรือต้องการความร่วมมือจากเรา เขาก็จะมีจดหมายฝากลูกเรามา บางทีคนที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองเขาก็จะแจ้งให้เรา รู้ ว่าให้เราเข้ามา ร่วมกิจกรรม เข้ามาประชุม เราก็จะร่วมมือตลอด คือลูกเราเขาเป็นอย่างนี้เราก็ต้องสนใจมากกว่าพ่อแม่คนอื่น ๆ โรงเรียนเขามีอะไรเราก็ต้องเข้ามา เพราะบางทีเขาให้ความรู้ด้วยนะ เราก็จะได้เอาไปใช้กับลูกเรา ช่วยลูกเราให้ดีขึ้น”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่2, 15 ก.พ. 51)

“น้องพลอย(นามสมมติ) เขาพิการหูไม่มากเท่าไรก็ไม่มีปัญหาอะไรหรอกแล้วมีเครื่องช่วยฟังอีก ก็เกือบเป็นปกติเลย แต่เราเห็นลูกของคนอื่นๆที่พิการด้วยกัน บางคนพิการมากหนักมาก เราก็สงสารนะ การที่มีการประชุมผู้ปกครอง มีวันเพื่อลูกรัก มันทำให้เราคนที่ เป็นพ่อ เป็นแม่มาช่วยกัน ช่วยกันแก้ปัญหา ช่วยกันดูแลลูก บางทีเรามีงานต้องทำงานเราก็ดูแลได้ไม่ทุกวัน บางทีผู้ปกครองคนอื่นเขาก็เป็นหูเป็นตาให้เรา ดูแลแทน ผมว่าที่โรงเรียนเขาทำแบบนี้มันดีนะเปิดโอกาสให้เราได้เข้ามาเจอ มาพูดคุย มาปรึกษากัน ได้ช่วยกันดูแลลูก ทำให้การดูแลมันทั่วถึงขึ้น ได้เพิ่มความรู้อีกด้วย”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่3, 26 ก.พ. 51)

(4) ชุมชน

ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมจัดบางกิจกรรมในโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาที่ทางโรงเรียนประสานงานของความร่วมมือไปทางหัวหน้าชุมชนรอบๆโรงเรียน หัวหน้าชุมชนจะประกาศเสียงตามสาย เพื่อขอความร่วมมือจากคนในชุมชนให้ความร่วมมือ และเข้าร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนขอความช่วยเหลือ

“สำหรับการศึกษานั้นชุมชนยังไม่ค่อยมีบทบาท แต่ในเรื่องของการร่วมกิจกรรมมีมาก โดยดูในภาพรวมนะไม่เฉพาะการศึกษาพิเศษ โรงเรียนทั้งหมดชุมชนเข้ามามากถึงมากที่สุด โดยบางทีคือ ครูไม่ต้องเดี๋ยวเข้ามาทำเอง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ถ้าโรงเรียนเรามีอะไรให้เราช่วย เราก็จะเข้าไป ก็ถ้ามีอะไร ครูเขาจะมาบอกเรา เราก็จะประกาศเสียงตามสายให้ชาวบ้านละแวกนี้รู้ แล้วมารวมตัวกัน ประสานงานกับทางโรงเรียน”

(สัมภาษณ์หัวหน้าชุมชน, 13 ก.พ. 51)

1.1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activitiess)

1) การบริหารจัดการหลักสูตร

ทางโรงเรียนจะส่งหัวหน้าแต่ละกลุ่มสาระไปอบรมการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา กับวิทยากรส่วนกลางที่ให้ความรู้ เมื่อหัวหน้าแต่ละกลุ่มสาระได้ความรู้จากการอบรมก็นำกลับมาขยายผลแก่ครูแต่ละกลุ่มสาระและจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาขึ้น โดยครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร หลังจากได้หลักสูตรของสถานศึกษาแล้วครูผู้สอนจะนำมาทำแผนการจัดการเรียนรู้ในวิชาของตนที่รับผิดชอบในแต่ละกลุ่มสาระ และมีการปรับปรุงหลักสูตรในทุกๆปี

“ทางโรงเรียนจะส่งหัวหน้าหมวดไปอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรของโรงเรียน หลักสูตรของสถานศึกษา กับวิทยากร แล้วนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดทำเป็นหลักสูตรของโรงเรียน มาประชุมแล้วมาปรับใส่ในแผนการจัดการเรียนรู้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“เขา(โรงเรียน)ก็จะมาให้เราช่วยร่างหลักสูตรในเนื้อหาที่เราสอน แล้วก็มีการปรับปรุงอยู่เรื่อยๆปีละครั้ง อย่างพวกพี่ที่รับผิดชอบสอนภาษาไทยพี่ก็ไปทำภาษาไทย ไปทำรวมกันในห้องประชุม ช่วยกัน การทำหลักสูตรก็แล้วแต่กลุ่มสาระ ไม่ได้เกี่ยวกับไม่มีการไปดูของใครเลยน้องว่าทำอย่างไร”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

หลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทางโรงเรียนไม่ได้มีการจัดทำขึ้นเฉพาะ แต่ใช้หลักสูตรเดียวกับนักเรียนปกติ เนื่องจากนักเรียนที่เข้าเรียนร่วมนั้นทางโรงเรียนเห็นว่าสามารถเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติโดยไม่เป็นภาระ และไม่ต้องการแบ่งแยกนักเรียนทั้ง 2 ประเภทออกจากกันมากนัก นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถเรียนในหลักสูตรเดียวกับนักเรียนปกติ และสามารถใช้นั่งสือแบบเรียนเดียวกับนักเรียนปกติได้ โดยครูการศึกษาพิเศษจะเป็นผู้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และนำแผนการจัดการเรียนรู้นี้มาปรับสอนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในชั้นเรียนร่วมของตน ปรับเนื้อหา ปรับแบบฝึกบางแบบฝึกหัด และจัดทำแผน IIP ในบางเนื้อหาที่ต้องการซ่อมเสริม และแก้ปัญหาการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละบุคคล

“ใช้หลักสูตรเหมือนปกติทุกอย่าง คือเราคัดมาแล้วว่าเด็กเหล่านี้เขาสามารถเรียนร่วมได้ เพราะว่าเขาต้องอยู่ร่วมกับเพื่อน หนังสือแบบเรียนทุกอย่างเหมือนปกติทุกอย่าง แต่ครูพยายามสอนเขาเรียกเขามาตัวต่อตัวอย่างนี้นั่งสอนอะไรอย่างนี้ เราไม่ได้มีการปรับหลักสูตรหรอก แต่พยายามย่อให้มันง่ายพยายามแยกย่อให้มันง่ายสำหรับเขา บางเรื่องถ้ายากมากสำหรับเขาก็จะตัดทิ้งเลย เพราะ ป. 2 เขาจะต้องเจออีก อย่างเรื่องเงินเนี่ย ถ้าเหรียญ 50 เหรียญ 25 สตางค์อย่างนี้เราก็ตัดไปบ้าง เดี่ยวชั้น ป. 2 เขาก็ต้องเรียนเรื่องนี้ อีก เดี่ยวรอให้เขาโตขึ้นกว่านี้อีกค่อยสอน อย่างการนับเลขอย่างนี้ถ้าเขานับยังไม่ได้ ใช้การนับนิ้วก็ไม่ได้ก็จะสอนแบบใช้การขีดไปก่อนอย่างนี้ ก็พยายามตัดให้ง่ายสำหรับเขาแต่ละคนแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน คนนี้เขานับนิ้วได้ก็ไปได้เลย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“การที่เขา(นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ)เข้ามาเรียนร่วมกับเด็กปกติถ้าหลักสูตรแปลกแยกมากไป ในใจเขาก็จะว่าทำไมเขาเรียนไม่เหมือนเพื่อน ผู้ปกครองจะว่าอย่างนี้ จากที่เรามาประชุมกันเองก็ว่าครูเราเองที่ปรับใช้กันเองคือเรายึดหยุ่นจากเด็กปกติค่ะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“หลักสูตรรวม เป็นหลักสูตรปกติเพียงแต่เราต้องปรับใช้กับคนๆไป แต่หลักสูตรที่ใช้ก็เป็นโดยรวมครูจะนำมาปรับใช้เอง นำมาปรับใช้ในการจัดทำแผนการสอน ผสมกัน เพราะว่าเขาจะไม่เหมือนกับเด็กปกติ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่1, 15 ก.พ. 51)

2) การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP)

(1) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

ทางโรงเรียนมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน โดยมีการประชุมผู้บริหาร ครู ครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครองร่วมกันวางแผนในการจัดทำ จากนั้นครูการศึกษาพิเศษก็จะมาประชุมย่อยอีกครั้ง เพื่อร่วมกันจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษแต่ละท่านที่รับผิดชอบจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นที่ตนดูแล โดยครูอาสาจะรับผิดชอบจัดทำแผนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูวรวิริ (นามสมมุติ)รับผิดชอบในการจัดทำแผนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และครูกนกพร(นามสมมุติ)รับผิดชอบการจัดทำแผนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษชั้นประถมศึกษาปีที่ 4,5 และ 6 จากนั้นครูการศึกษาพิเศษก็จะรวบรวมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคนในห้องที่ตนดูแลมา

“มีการประชุมระดับผู้บริหารก่อน ครูด้วยกัน ครูที่สอนการเรียนร่วม เพราะว่ามีเด็ก พิเศษที่เรียนในห้องเรียนปกติด้วย แล้วจึงจะมีการประชุมผู้ปกครองที่ต้องประชุมผู้ปกครอง คือผู้ปกครองต้องรับรู้ต้องเลือกสื่อการสอน สื่อการเรียนที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษใช้ในการ เรียนแต่ละปีการศึกษา แล้วก็มาประชุมย่อยมาจัดทำแผน IEP และมีการเลือกสื่อ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ทำทุกคนนะ ก็จะแบ่งกันรับผิดชอบเป็นระดับชั้นไป อย่างพี่ที่ดูแลเด็กชั้น ป. 1 ก็ จัดทำแผนให้กับนักเรียนทุกคนที่มีความบกพร่องในชั้น ป. 1 ทั้งหมด มีประมาณ 6 คนนะ ครูวรวิรี(นามสมมุติ)ก็จะรับผิดชอบระดับชั้น ป. 2 ป. 3 ที่นี้ปีไม่มีเด็กหุ ป. 4 ป. 5 ป. 6 ก็จะเป็นความดูแลของครู กนกพร(นามสมมุติ) ที่ดูแล และรับผิดชอบทำแผน IEP ในกับ นักเรียนทั้งสามระดับชั้น เด็กพิเศษทั้งหมดก็มีไม่มากนักะ ประมาณ 30 คนทุกระดับชั้นนะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“พอทำแผนเสร็จเราก็จะเอาแผน IEP ของนักเรียนทุกคนในห้องมาวิเคราะห์จัดทำ แผนการสอนในแต่ละปีการศึกษาในแต่ละวิชา ดูระดับความสามารถของเขาในแผนแต่ละ คนว่าเป็นอย่างไรแล้วทำออกมาสอน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เข้ามารับรู้ในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) โดยครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ประสานงาน กับผู้ปกครองเข้ามาวางแผนจัดทำร่วมกัน เพราะรายละเอียดภายในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นสิ่งที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษควรจะได้รับตามความต้องการ และตามศักยภาพของเขา ต้องอาศัยข้อมูลจากผู้ปกครอง ครูการศึกษาพิเศษนำมาวิเคราะห์ร่วมกันจึงจะสามารถพัฒนา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้สูงสุด ซึ่งประกอบไปด้วย ข้อมูลของนักเรียน การวางแผนการจัด การศึกษาตลอดระยะเวลา 1 ปี ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความ ช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาของนักเรียน และมีการปรับปรุงแผนในทุกๆปี เนื่องจากว่านักเรียนมี พัฒนาการในแต่ละปีเพิ่มขึ้น ความต้องการก็เพิ่มขึ้นตามเนื้อหาและระดับการศึกษาที่มากขึ้นด้วย

“ผู้ปกครองเขาก็จะรับทราบการจัดทำ เนื้อหาข้างใน เพราะมันเกี่ยวกับตัวลูกเขา เขาต้องรับทราบ ยินยอม ต้องมีเซ็นท์ด้วยนะ ทางโรงเรียนเราก็จะมีบอกว่าในแผน IEP จะ มีอย่างนี้ ส่วนนี้ะ เราจะสอนอย่างนี้นะ ผู้ปกครองเขาก็รับทราบ เขาก็ยอม สอนลูกเขา เขาก็ยอมแล้วละคะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“เราก็จะรู้จักจุดบกพร่องของแต่ละคน อย่างคนที่สอนป. 1 เขาก็จะรู้ว่าใครอ่อนอะไร มีความบกพร่องแค่ไหน พัฒนาการตอนนี้เป็นอย่างไร เรียนรู้อะไรไปบ้างแล้ว จะต้องเติมเน้นอะไร เลขใช้ได้แล้วต้องเติมวิชาภาษาไทยนะคนนี่ เราก็จะมีการส่งต่อเด็ก คือเขียนบอกไปส่งต่อในระดับชั้นถัดไป หรือเด็กบางคนก็นำไปใช้ในการส่งต่อเข้าเรียนที่อื่นอย่างนี้ ครูที่รับมอบเขาก็จะรู้ประวัติ รู้ความบกพร่องของเด็ก รู้การเรียนรู้อะไรว่าเด็กคนนี้มี การเรียนรู้อยู่ในระดับชั้นใด”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 11 ก.พ. 51)

“ในแผนจะประกอบไปด้วยข้อมูลของนักเรียนวัสดุอุปกรณ์ที่นักเรียนต้องการ การเรียน ผล และเมื่อจัดทำเสร็จก็จะต้องส่งไปให้ฝ่ายธุรการ อุปกรณ์ที่เขียนขอไว้ในแผน IEP จะเป็นหน้าที่ของผู้ปกครองที่เขียนขอไปที่ศูนย์การศึกษาพิเศษให้เขาจัดหาให้ เป็นสิ่งที่ทางศูนย์การศึกษาพิเศษช่วยเหลือทางการศึกษาโดยให้เป็นคู่มือ รายหัวแก่เด็กพิเศษ หัวละ 2000 บาท ศูนย์การศึกษาพิเศษจะรวบรวมแผน IEP ของนักเรียนแล้วส่งไปที่กระทรวงอีกทีหนึ่ง”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม, 12 มี.ค. 51)

(2) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

ทางโรงเรียนมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) เพื่อเป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนนั้นๆเป็นรายบุคคล เพื่อซ่อมเสริมในวิชาที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบกพร่องหรือในเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจ ช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 ท่านรับผิดชอบจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นที่ตนรับผิดชอบ คือเฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเสริมวิชาการเท่านั้น ส่วนห้องเรียนร่วมอื่นๆครูผู้สอนไม่ได้มีการจัดทำ โดยหลังสอนครูจะสังเกตผลการเรียนรู้และบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจากการตอบคำถามในห้องเรียน งานที่ส่งของแต่ละบุคคล เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ และจุดที่นักเรียนยังบกพร่องในเนื้อหา วิชาอื่นๆอยู่ จากนั้นก็นำมาวิเคราะห์จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) ให้นักเรียนแต่ละบุคคล ซึ่งในแผนประกอบไปด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการสอน สื่ออุปกรณ์ที่ใช้ ปัญหาอุปสรรคที่เกิด และแนวทางการแก้ไขปัญหา จากนั้นนำไปประกอบการสอนเพื่อแก้ปัญหาความบกพร่องนั้นๆของนักเรียนเป็นรายบุคคล

“สำหรับการจัดทำแผน IIP ของทางโรงเรียนก็คือเขาเจาะมีการเจาะสาระ เนื้อหาในแต่ละเรื่อง อย่างคณิตศาสตร์นี้ เด็กคนนี้เขาได้แล้วเรื่องนี้ แต่เขายังไม่เข้าใจเรื่องอื่น เราก็จะมีการจัดทำแผน IIP เพื่อนซ่อมเสริมในวิชาที่เขายังไม่เข้าใจ เราจะพยายามเอาเขา มาแก้ไขจุดบกพร่องหรือข้อบกพร่องที่เขาให้เขาพัฒนาตรงจุดที่บกพร่องนั้น แล้วเราก็ ปรับเฉพาะเรื่องไหนที่เขาไม่เข้าใจ IIP ไม่ได้ทำทุกเรื่อง เพราะว่า IEP ทำทุกเรื่องแล้ว IEP ทำทุกเรื่องแล้วทำตลอดทั้งหมด แต่ IIP นี้จะทำเฉพาะเจาะจงในเรื่องที่เขาบกพร่อง เรียน ไม่เข้าใจ เรียนไม่ทัน บางคนไม่มีความบกพร่องเลยในเรื่องวิชาคณิตศาสตร์ก็ไม่ต้องทำ IIP คณิตศาสตร์ให้เขาอย่างนี้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 11 ก.พ. 51)

“แผน IIP เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเฉพาะจุดประสงค์ที่เด็กต้องซ่อมเสริม เฉพาะเนื้อหา ที่ยากเท่านั้น ไม่ได้มีการทำทุกเนื้อหา โดยเป็นครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 คนนี้แหละที่เป็นคน ทำให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งหมด”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 12 ก.พ. 51)

“จัดทำให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน เป็นรายบุคคล ถ้าในชั้นเรียน ปกติเจอเด็กที่มีปัญหาครูก็จะทำให้ แต่ในเด็กพิเศษของเรามันควรจะทำทุกคนในการที่จะ อุดหนุนเรียน ใช้ใหม่การอุดหนุนเรียน ต้องบอกอย่างนี้สิ อย่างนี้จะไม่รู้เรื่องหรือ เราก็ต้องทำให้เขามี ปัญหาตรงนี้ๆแต่ละคนก็ไม่เหมือนกันก็ต้องทำให้ทุกคนเป็นรายบุคคลด้วย แต่เราก็ไม่ได้ทำ ทุกบทหรอก เราก็ดูว่าบทไหนที่ยาก ที่มีปัญหาเราก็ทำว่าต้องสอนอย่างไร แก้ปัญหาตรง จุดนี้ๆอย่างไร จะทำทุกอันมันไม่เกิน คือบางอย่างที่เขาได้ เขาก็ได้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 3, 15 ก.พ. 51)

3) การตรวจสอบทางการศึกษา

การรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อกำหนดปัญหา และแก้ไขพัฒนาเกี่ยวกับ ปัญหาทั้ง 3 ด้านคือ 1. ด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การเรียนรู้ของนักเรียน การ พัฒนาด้านวิชาการตามศักยภาพของนักเรียน 2. ด้านพฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม 3. ด้านร่างกาย ได้แก่ การแก้ไขและพัฒนาทางด้านร่างกายให้ได้รับการพัฒนาที่ดีขึ้น ใช้ข้อมูล เหล่านี้ในการส่งต่อ คัดแยก และการกำหนดประเภท บอกระดับความพิการของนักเรียนแต่ละ บุคคล โดยครูการศึกษาพิเศษจะมีบทบาทสำคัญมากในการตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพราะเป็นบุคคลที่ใกล้ชิด ดูแลนักเรียนเหล่านี้มาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน ร่วม

“เราจะต้องมีการตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน โดยเป็นหน้าที่ของครู กศ. แต่ละคนที่รับผิดชอบในชั้นของตัวเอง ตรวจสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลมาเพื่อใช้ในการกำหนดประเภทความพิการ ระดับความพิการของนักเรียนแต่ละคน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“การตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษา ก็เพื่อให้มีข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนแต่ละคนเผื่อว่ามีปัญหาอะไรด้านพฤติกรรมของเขา ด้านการเรียน เราก็จะได้แก้ปัญหาได้ถูกจุดและช่วยเขาได้ และเขาก็ใช้ข้อมูลเหล่านี้ประกอบเพื่อใช้ในการส่งต่อนักเรียนเข้าเรียนในระดับที่สูงขึ้นไปอีก”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

ครูมีวิธีการในการตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาหลายวิธีเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามสภาพจริง ดังนี้ การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน และตัวนักเรียนเอง เป็นการให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนได้ตรงความจริงไม่บิดเบือนและทันเหตุการณ์ที่สุด ครูจะขออนุญาตเจอผู้ปกครองในวันที่มีกิจกรรมที่ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วม แต่ในบางครั้งก็ไม่สามารถพบผู้ปกครองของนักเรียนได้ทั้งหมดเนื่องจาก ฐานะทางครอบครัวทำให้ผู้ปกครองบางส่วนต้องทำงานไม่มีเวลาในการเข้ามาพบครูเพื่อให้ข้อมูล หรือครูอาจหาเวลาไปเยี่ยมบ้านนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบ่อยครั้ง หรือดูแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ประกอบ

“มีหลายวิธีในการที่จะให้ได้ข้อมูลมา อย่างสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พ่อ แม่ของเด็ก สัมภาษณ์เด็ก ตัวเขาเองจะทำให้เราได้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนได้มากเลย ผู้ปกครองเขาไม่ค่อยว่างที่จะเข้ามาหาเรา ในบางคนเราก็ไปหาเขาเอง ไปเยี่ยมบ้านนักเรียนเลย แต่ไม่ได้ทุกคนนะ เพราะว่าเราก็ไม่ได้มีเวลามากส่วนมากก็จะดู วิเคราะห์เอาจากแผน IEP เพราะว่าในนั้นจะมีระบุข้อมูลของนักเรียนไว้ด้วย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“เป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษที่ทำทั้ง 3 คนช่วยกันรับผิดชอบในระดับชั้นที่ตัวเองดูแล ก็จะมีการสัมภาษณ์เยี่ยมบ้านผู้ปกครองบ้าง ดูจากแผน IEP ที่เขาจะมีบอกประวัติของเด็ก มีการสอบถามจากผู้ปกครองตอนที่รับมีการบันทึกไว้เก็บเอกสารไว้ที่ฝ่ายธุรการเป็นคนรวบรวม”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ดูความพิการตามใบแพทย์ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เด็กสามารถเรียนร่วมได้ หรือว่าเขา น่าจะไปโรงเรียนเฉพาะความพิการ ส่วนมากก็จะเป็นพิการหูไซ้ใหม่เราก็จะลองให้เขาพูด เสนอแนะตัวเอง ถ้ามประวัติจากเขา จากผู้ปกครองประกอบ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ตอนรับสมัครนักเรียนครั้งแรก เพราะเราได้เจอทั้งผู้ปกครอง ทั้งเด็กตอนนั้นคือเรา ต้องสัมภาษณ์ถามข้อมูลทั้งหมดของเด็กอยู่แล้ว ได้ตรวจระดับความบกพร่องของเขาด้วย หรือดูจากใบแพทย์ที่เขาเอามาประกอบด้วยจะบอกถึงผลตรวจระดับความพิการของเด็ก ก็ ได้ข้อมูลเยอะนะ แล้วก็อาศัยตอนที่ผู้ปกครองเขาเข้ามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน อย่าง วันเพื่อลูกรัก อย่างนี้ได้เจอผู้ปกครองเราจะขอนัดเขาต่อ เขาก็มานะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

4) เทคนิคการสอน

เทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนครูใช้หลากหลายวิธี เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่สอน และถ้าเวลามีมากครูก็จะใช้กระบวนการกลุ่ม โดยให้นักเรียน แบ่งกลุ่มกันทำงานได้ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคนภายในกลุ่ม สร้างความสามัคคีใน การทำงานร่วมกันของนักเรียน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็จะได้สังคมกับเพื่อนภายในกลุ่ม หรือการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำภายในห้องโดยแทรกเนื้อหาสาระเข้าในกิจกรรมนักเรียนเกิด ความไม่เบื่อและเรียนรู้ด้วยตัวเองจากการปฏิบัติไม่ใช่การฟังและจดอย่างเดียว เช่น การได้วาที่ การแสดงละคร หรือการถามตอบ เป็นวิธีการที่เหมาะสมกับเวลาที่จำกัด และสามารถตรวจสอบได้ อย่างรวดเร็วว่านักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาหรือไม่ โดยครูถามคำถามกับนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อดูความเข้าใจ หรือให้นักเรียนได้ออกไปทำแสดงวิธีคิดตอบคำถามหน้าชั้นเรียน หรือการใช้สื่อ ประกอบการสอนซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ครูใช้ในการสอน ซึ่งสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เช่นกัน และการจัด Buddy ในห้องให้เพื่อนดูแลกัน แต่ครูจะใช้กับเด็กโต ที่สามารถจะดูแลเพื่อนได้ เด็กเล็ก จะใช้ได้ยากมากกับวิธีการนี้

“ต้องให้เขาทำกิจกรรมเยอะๆมันถึงจะดี ไซ้ใหม่ แต่ว่าถ้าพูดความจริงนะ ผู้ปกครองเขาก็แอบที่จะคาดหวังว่าลูกเขาน่าจะได้ แต่ด้วยเนื้อหาที่เยอะ แล้วเวลามันก็น้อย มันก็ทำไม่ได้ มันจะทำได้เต็มทุกเรื่อง ทุกเนื้อหามันไม่ได้ มันทำได้บางเนื้อหาเราก็จะ ทำในเรื่องที่มันยาก ให้เด็กได้เข้าร่วมทำกิจกรรม การได้ทำกิจกรรมเยอะๆให้เขาจับต้อง กิจกรรมได้ ไม่ลอกไม่จดอย่างเดียวเขาก็จะเรียนรู้ได้มาก เรารู้ว่าเขาได้ขนาดไหน แต่ก็ต้อง

อิงความรู้เขา อย่างที่ให้เราทำคัพพท์ สมุดรวบรวมคัพพท์แต่ก็ต้องอิงความรู้เขาด้วย เขาได้ทำ เขาก็จะมีความสุข อะไรอย่างนี้ เราแทรกศิลปะเข้าไปด้วยเขาก็จะชอบมาก”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“ทำสื่อการสอนในบางเนื้อหาวิชาที่ยาก ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสนใจในการเรียน ไม่น่าเบื่อด้วย แต่ครูก็ไม่ค่อยมีเวลามากหรือในการที่จำสื่อทุกเนื้อหา ก็ทำบางเรื่องเท่านั้น แต่มันก็ช่วยนะ ทำให้เด็กเข้าใจมากขึ้น”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“พี่ก็จะจับ Buddy ในห้องให้แต่ละคนมีคู่ จะได้ช่วยกันเรียน ช่วยกันดูแล สำหรับเด็กพิเศษพี่ก็จะให้เด็กปกติที่เก่งๆเป็นคู่เขา คอยช่วยในเรื่องการเรียน บางที่เขาไม่เข้าใจ อะไรไม่ค่อยกล้าที่จะถามเรา แต่ถ้าเป็นเพื่อนกันเขาก็จะกล้าคุย กล้าถามเพื่อนบางทีให้เด็กปกติช่วยเรื่องที่บ้าน ช่วยบอกให้เขาทำ ให้เขาส่งBuddy ของเขาก็จะช่วยเขา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่1, 19 ก.พ. 51)

“คุณนิรมล(นามสมมติ) ให้ผมเป็นคนดูแล ให้ช่วยดูแล การบ้าน ให้เขาทำงานส่งครูตลอด”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติที่1, 21 ก.พ. 51)

วิธีการสอนที่ครูเห็นว่าได้ผลในการนำมาจัดการเรียนการสอน แล้วทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด คือ การสอนรายบุคคล ครูจะสอนนักเรียนทั้งหมดก่อนหน้าห้องเรียน โดยจะดึงนักเรียนที่มีความบกพร่องให้มานั่งติดกระดาน ให้เขานั่งหน้าสุดใกล้กระดาน เขาจะได้เห็นได้ยินชัดเจนขึ้น เพราะการที่เด็กนั่งใกล้กระดานใกล้ครูจะทำให้เขาไม่วอกแวก ตั้งใจเรียน มีสมาธิ ครูจะพูดเสียงดังๆแล้วอ้าปากให้เขาสามารถอ่านปากครูได้ ประกอบการได้ยิน จากนั้นครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนว่ามีความเข้าใจหรือไม่ โดยดูจากพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมาในขณะที่มีการเรียนการสอน เช่น การพยักหน้า การทำหน้ายุ่ง การส่ายหน้า การนั่งเงิบไม่ตอบคำถาม การมีพฤติกรรมร่วมในการสอน หรือสังเกตจากการตอบคำถามว่าเขาสามารถตอบได้หรือไม่ ออกไปแสดงวิธีคิด หรืออธิบายหน้าห้องได้หรือไม่ หรือการสังเกตจากงานที่ครูมอบหมายให้ทำ ว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ โดยครูเดินดูการทำงานของนักเรียนทุกคนในห้อง จากนั้นครูจะดึงนักเรียนที่ไม่เข้าใจออกมาสอนหลังห้อง เพื่อไม่ให้รบกวนเวลาเรียน หรือนัดหมายนักเรียนคนนั้นเรียนเพิ่มเติมในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจในตอนพักเที่ยงหรือหลังเลิกเรียนอีกครั้งเป็นรายบุคคล

“เป็นการสอนแบบเน้นเป็นรายบุคคล คือสอนก่อนหน้าห้องแล้วสังเกตว่า มีใครที่ยังไม่เข้าใจอีก แล้วครูก็จะเดินดูเป็นคณๆไป เด็กมีจำนวนน้อยด้วยละการสอนมันก็เลยครอบคลุมถึงทุกคน เราสามารถรู้ได้เลยว่าใครเข้าใจไม่เข้าใจ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“เป็นการสอนรายบุคคล เจาะเป็นคนคนวิธีนี้ครูว่าได้ผลดีที่สุด แล้วก็มีการตอบให้นักเรียนออกมาทำหน้าที่ เราจะได้เห็นว่าเขาเข้าใจไม่เข้าใจตรงไหนด้วย ครูที่มีส่วนด้วยนะ คืออย่างพี่ก็จะเดินดูเด็กตลอด ถ้ายังไม่ได้อีกก็จะดึงออกมาสอนหลังห้อง”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“สอนโดยเจาะทีละคนดูว่าใครไม่เข้าใจตรงไหน สอนเป็นคนๆในห้องเรียนร่วมจะมีเด็กเรียนร่วมไม่กี่คน ไม่เกิน 2 คนนะเพราะว่าเขาจะกระจายให้หลายๆห้อง เพราะฉะนั้นการที่เราจะดูแลเขามันก็ไม่ใช่เรื่องที่ยากมาก รู้ว่าอ้าวคนนี้ไม่ปกตินะ มีความพิการทางหูเราก็จะให้เขานั่งหน้าสุดใกล้กระดาน เขาจะได้เห็นได้ยินชัดเจนขึ้น เพราะการที่เด็กนั่งใกล้กระดานใกล้ครูจะทำให้เขาไม่วอกแวกนะ จะตั้งใจเรียน ถ้าเด็กทั่วไปเราก็จะพูดรวมๆแต่กับเขาเราก็จะพูดดังๆ พูดใกล้ๆอ่านปากเราออก ให้ดูปาก เขาก็พยักหน้าเป็นอันว่าเขาก็จะรู้ว่าเข้าใจ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

ครูจะตั้งเกณฑ์ขึ้นก่อนในการทำงานแต่ละครั้ง เกณฑ์ที่ใช้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนปกติครูจะใช้เกณฑ์เดียวกัน ไม่ได้ลดหย่อนตามความพิการของเขา ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพราะครูเห็นว่าการลดเกณฑ์ หรือยกเว้นการทำงานให้เป็นกรณีพิเศษแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น เป็นการทำร้ายเขา ไม่ทำให้เขาได้รับการพัฒนาตนเองเทียบเท่ากับนักเรียนปกติ ได้รับการยกเว้นว่ามีความบกพร่องอยู่เรื่อยๆ ครูจึงไม่มีการยกเว้นหรือลดเกณฑ์ในการวัดที่ใช้กับเขา แต่ครูจะให้ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และเพื่อนมีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์การวัดในการทำงานแต่ละครั้ง

“ตั้งเกณฑ์ เกณฑ์นี้จะมาก่อน เกณฑ์ที่ขึ้นงานที่เขาจะทำก็ร่วมกันตั้ง อ้าวขึ้นงานนี้จะให้ยังไง ให้เกณฑ์ไปแล้วให้เขาเอาไปทำ พอเสร็จแล้วครูประเมิน เพื่อนประเมิน แล้วตัวเองประเมิน 3 เกณฑ์”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

“แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ก็ดูความบกพร่อง ดูระดับความสามารถของเขาจากแผน IEP และแผน IIP ที่จัดทำแต่ละเรื่องก็จัดทำโดยดูศักยภาพของเขาเป็นพื้นฐานอยู่

แล้ว เวลานั้นนำมาใช้ในการสอนก็ไม่จำเป็นต้องลดลงอีก ลดเกณฑ์ลง เพราะทำมาเฉพาะอยู่
แล้วไง อย่างเวลาสอบเขาก็ต้องสอบเหมือนกับเด็กปกติ ไม่มีการตัดเกณฑ์ต่ำกว่าเด็ก
ปกติ แต่ก็ครูจะช่วยไง ช่วยในการสอบ อย่างสอบเราก็เป็นคุมสอบเองเราก็จะพยายาม
แปล พยายามชี้ให้เด็กเห็นปัญหา พยายามอธิบายโจทย์ช่วยเขา เพราะว่าถ้าเราลดหย่อน
เขาในการสอบ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

แต่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคนก็ไม่สามารถที่จะใช้วิธีการวัด และเกณฑ์เดียวกัน
กับนักเรียนปกติได้ เพราะจำกัดด้วยความพิการของเขา ครูก็จะอาศัยดูผลงาน หรือให้คะแนนจาก
แหล่งอื่นเช่น ดูความรับผิดชอบในการทำงาน ดูการประพฤติตัวของเขา การตรงต่อเวลา การวัด
และประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

“ไม่หรอกเขาไม่สามารถที่จะทำได้เหมือนกับเด็กปกติ เราก็จะดูจากการปฏิบัติตัว
ของเขา การเข้าร่วมกิจกรรม การทำงานส่งที่เรามอบหมายให้ทำ ดูความรับผิดชอบของ
เขาหลายๆอย่างประกอบ การสอนในห้อง”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

5) การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน

ครูจะรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ผลคะแนนเก็บทั้งหมด และผล
การสอบ โดยครูจะนำเสนอออกมาเป็นรูปแบบของเกรด ครูแต่ละวิชาเป็นผู้รับผิดชอบในการ
ประเมินผล และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และครูประจำชั้นจึงนำ
ผลการประเมินของครูแต่ละคนมาตัดสินร่วมกันเป็นเกรดเฉลี่ยรวม

“สรุปจากผลการเรียน จากงานที่เขาทำส่งทั้งหมดที่เป็นคะแนนเก็บ แล้วก็คะแนน
สอบ ครูแต่ละวิชาก็จะส่งคะแนน ส่งเกรดทั้งหมดมาให้ครูประจำชั้นเป็นผู้รวบรวม พี่ก็จะ
ออกเป็นเกรดเฉลี่ยรวมให้”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

“รายงานในแผน IEP บอกความก้าวหน้าบอกพัฒนาการของนักเรียน เพื่อที่จะได้
นำไปส่งต่อในการเรียนระดับชั้นที่สูงขึ้นไป รายงานในผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง บอกเป็น
เกรดระดับผลการเรียน ก็มาจากการสอบ มาจากงานที่เด็กทำ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

6) การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน ชุมชน

นอกจากการพัฒนาทางด้านวิชาการแล้ว โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีการจัดการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ให้ได้รับการพัฒนาในทุกๆด้าน ทั้งทางวิชาการ และคุณธรรม ทางโรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนนอกห้องเรียนโดยจัดกิจกรรมทัศนศึกษา เรียกว่า “กิจกรรมหาความรู้ในโลกกว้าง” เป็นกิจกรรมที่ ส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงให้แก่ นักเรียน ให้รู้จักหาความรู้ด้วยตนเอง โดยจัดโครงการหาความรู้ในโลกกว้างให้นักเรียนตามสถานการณ์จริง เป็นการจัดทัศนศึกษาให้กับนักเรียนในทุก ระดับชั้น ปีการศึกษาละ 4 ครั้งโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นนักเรียนปกติ หรือนักเรียนที่มีความต้องการ พิเศษสถานที่ไปศึกษา เช่น ศึกษาชีวิตสัตว์ในสวนสัตว์ดุสิต การฝึกสุนัขตำรวจ การฝึกม้าของทหารม้า การทำงานของธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม ไปพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์ พระปกเกล้า ไปวัดพระแก้ว แต่ในบางกิจกรรมทางกระทรวงศึกษาธิการ หรือหน่วยงานอื่นๆก็ขอความร่วมมือให้ทางโรงเรียนจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไปร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนอื่นๆ เช่น เดินเทิดพระเกียรติ 80 พรรษา เข้าค่ายธรรมชาตที่เขายายเที่ยง การแข่งขันวาดรูป โดยจะมีครูการศึกษา พิเศษคอยติดตามดูแลตลอดระยะเวลาที่นักเรียนทำกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่มีความ ต้องการพิเศษทำให้นักเรียนได้เจอสังคม ได้เจอเพื่อนต่างโรงเรียนให้เขาสามารถปรับตัว อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ และได้เกิดการเรียนรู้จากการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน

“ มีการจัดไปทัศนศึกษา เข้าค่าย เป็นปกติ มีศูนย์การศึกษาพิเศษที่บางที่ต้องการ เด็กพิเศษไปร่วมกิจกรรม ไปร่วมกิจกรรมกับเด็กพิเศษที่อื่น บางทีก็มีมาจากหลายโรงเรียน จากประถมเรียนร่วมวิทยา จากพิบูล วิทยาไทไปร่วมขบวนเทิดพระเกียรติ สำหรับเด็กโต ๒. 5 ป. 6 เหมือนเด็กปกติเลย เด็กปกติทำอะไรเขาก็ทำ ไปเข้าค่ายก็ไปด้วยกันไม่ได้แยก แต่ที่บอกถ้าบางกิจกรรมที่ขอให้เข้าร่วมเฉพาะเด็กพิเศษด้วยกันเขาถึงจะแยกออกมา โรงเรียน ก็จะจัดเตรียมไว้ให้ โดยที่ 3 คนไปดูแล”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 12 ก.พ. 51)

“แล้วแต่ว่าหน่วยงานไหนมาว่าเอาเด็กการศึกษาพิเศษเฉพาะไปร่วมงานนะ เราก็ไป พาไป แต่ถ้าเป็นกิจกรรมปกติก็คือเหมือนปกติทุกอย่าง เด็กปกติทำกิจกรรมอะไรเด็ก พิเศษทำเหมือนกัน วันเข้าพรรษาเขาทำอะไร วันเข้าค่ายต้องไป วันเพื่อลูกอย่างนี้ก็ทำ ไปโลกกว้างก็ไปพร้อมกับเด็กปกตินั่งรถไปคันเดียวกันไปพร้อมกันก็ไปไปพร้อมกับเด็กปกติ อย่างพวกพี่ก็จะไปด้วยไปคอยช่วยดู ไปดูแลเราก็ไป เหมือนกับเด็กปกติทุกอย่าง

อย่างการแข่งขันเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างนี้ก็มีนะ อย่างเช่น การแข่งขันเข้าร่วมวาดรูปเฉพาะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การถวายงานพระองค์โสม”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“เราเรียกว่าไปโลกกว้าง จะไป 4 ครั้งในปีหนึ่ง ซึ่งเขาก็ไปด้วยไปด้วยกันไม่แบ่งแยกไปทุกปีแหละไปทุกป. ไปปีละ 4 ครั้ง นี่ปีนี้ก็ไปไปวันเฉลิมพระเกียรติ ไปพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พิพิธภัณฑ์พระปกเกล้า ที่นี้กำลังจะไปวัดพระแก้วไปแล้วมีเรื่องนี้ เดือนนี้ก็เลยไปแค่ 3 ที่”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ไปวัดพระแก้ว ไปหลายที่วันเสาร์ อาทิตย์ที่ว่าง ครูจะนัดให้มาโรงเรียนก่อนแล้วก็ไปรถโรงเรียน

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่2, 22 ก.พ. 51)

นอกจากกิจกรรมทัศนศึกษาแล้วทางโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาได้จัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เรียกว่า “ธนาคารแห่งคุณธรรม” ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งโครงการคุณธรรมนำชีวิต ให้ครูได้ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทางด้าน ความซื่อสัตย์ เสียสละ ประหยัด อุดม และการมีสัมมาคารวะ โดยแต่ละห้องเรียนจะมีธงสีต่างๆหนึ่งผืน เช่น สีทอง สีเงิน และสีแดง ติดหน้าห้องเรียน ธงสีต่างๆจะบ่งบอกถึงระดับคุณธรรมของนักเรียนในห้องเรียนจากระดับมากไปหาน้อย โดยธงสีทองคือห้องที่ได้คะแนนสะสมระหว่าง 100-80 คะแนน ธงสีเงินได้คะแนนสะสมระหว่าง 60-79 และถ้าคะแนนสะสมต่ำกว่า 59 ได้ธงสีแดง ในการเรียนแต่ละวิชานักเรียนจะต้องพกสมุดบันทึกคุณธรรม เพื่อนำไปให้ครูผู้สอนในวิชานั้นบันทึกคุณธรรมในแต่ละชั่วโมงเรียน พอถึงวันสุดท้ายของสัปดาห์ครูประจำชั้นก็จะรวมคะแนนจากสมุดบันทึกคุณธรรมและให้ธงสีต่างๆแก่นักเรียนในห้องของตน ถ้าห้องไหนได้ธงสีทอง 3 สัปดาห์ติดกันทางโรงเรียนก็จะให้รางวัลแก่ห้องเรียนนั้น

“โรงเรียนมีกิจกรรมเสริมคุณธรรมนักเรียน โดยให้ธงสีต่างๆ สีทอง สีเงิน สีแดง บอกระดับความมีคุณธรรมของนักเรียนในห้องเรียน ติดหน้าห้อง นักเรียนเขาจะมีสมุดพกบันทึกคุณธรรมให้ครูที่สอนแต่ละคาบบันทึก และให้คะแนน พอถึงวันศุกร์พี่ก็จะรวมคะแนน แล้วให้ธงสีกับนักเรียนในห้อง อย่างห้องพี่สัปดาห์นี้ได้ธงสีเงิน ถ้าสัปดาห์ไหนได้สีทอง พี่ก็จะมีการรางวัลให้เขา บางทีก็ซื้อขนมมาแจก มากินด้วยกัน ก็สนุกดีนะ เด็กพอเขาได้รางวัลเขาก็จะพยายามให้ได้ธงสีทอง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“เป็นโครงการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทุกคนต้องทำ เด็กพิเศษก็ต้องทำเหมือนกัน เป็นการจดบันทึกพฤติกรรมหรือ กิจกรรมคุณธรรมที่เด็กทำปฏิบัติแต่ละวันเป็นการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมให้แก่เด็ก มี 6 ด้านคือเช่น การประหยัด การกตัญญู การเสียสละขยัน หนึ่งในโครงการคุณธรรมนำชีวิต มีการให้คะแนนการปฏิบัติ แก่เด็ก เขาจึงเหมือนว่ามีภาระตุนให้เขาอยากทำ จากที่ปฏิบัติมาพื้ก็ว่าดีนะ เด็กเขาก็จะแข่งกัน อย่างเรื่องการประหยัดเขาก็จะเก็บตังค์กันนะ แล้วก็จดบันทึกเอาไว้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“โรงเรียนเขาส่งเสริมคุณธรรมนักเรียนแบบจริงจัง โดยให้มีกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่ เรียกว่า “ธนาคารแห่งคุณธรรม” โดยให้ธงเป็นสีๆกับห้องที่นักเรียนเขามีคุณธรรม ประพฤติดี คนที่ให้คะแนนก็คือครูคนที่สอนแต่ละวิชานั้นแหละ วันศุกร์พี่ก็จะเอาคะแนนมารวมแล้วให้สี”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่1, 19 ก.พ. 51)

“เด็กเดินแถวไปเรียนวิชาต่างๆ เดินให้ตรง แถวให้ครบ กฎอย่างนี้ แล้วติดธงไว้หน้าห้องถ้าได้ตามเกณฑ์ขึ้นไปได้ธงทอง อย่างถ้าได้ 80 ขึ้นไปได้ธงทอง ถ้าได้ระหว่าง 60 ขึ้นไปได้ธงเงิน แล้วถ้า ต่ำกว่านั้นได้ธงแดง พอถ้าเด็กไปเรียนเด็กต้องถือสมุดไปเล่นหนึ่งเล่มวินัยไปให้ครูพิเศษให้คะแนน ครูพิเศษคือครูว่ายน้ำ ครูดนตรีครูที่สอนวิชาที่เขาต้องเดินไปเรียน เขาก็จะให้คะแนน ตอนเรียนกับเขาเรามีอุปกรณ์ เครื่องมือครบไหมตั้งใจเรียนไหม มันจะมีเกณฑ์อยู่ในนั้น มากี่คน ไม่มากี่คน มาสายก็คน ให้คะแนน ตัดคะแนน พอสัปดาห์หนึ่งก็จะเอามาคำนวณคะแนน ได้ธงไปติดหน้าห้อง ถึงเกณฑ์อะไรก็ได้ธงอันนั้น เด็กเขาก็จะมุ่งไปที่ธงทอง ของพี่ก็จะถือว่าถ้าได้ดีๆติดกัน 3 ครั้งพี่ก็จะเลี้ยงขนม เคยเลี้ยงแล้วด้วยเลี้ยงพิชซ่า หมดไป 1000 กว่าบาท”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

7) การประกันคุณภาพ

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานันนครอบคลุมไปถึงการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมด้วยโดยไม่ได้แบ่งแยกการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งทางโรงเรียนไม่ต้องการแบ่งแยกให้เห็นถึงการปฏิบัติงานการจัดการเรียนให้นักเรียนปกติกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษออกจากกันอย่างชัดเจนมากนัก เพื่อไม่ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษรู้สึกว่าตนเองเป็นปมด้อยในโรงเรียน ทางโรงเรียนจึงไม่พยายามแยกการศึกษาพิเศษกับการศึกษาปกติออกจากกันมากนัก คือ มีการปฏิบัติงานหลายๆด้านไปด้วยกัน หรือครอบคลุมซึ่งกับและกัน อย่างเช่นการประกันคุณภาพการศึกษา

“ปกติเราก็มีการประกันคุณภาพอยู่แล้ว ไม่ได้แยกออกมาว่ามีการประกันการจัดการศึกษาพิเศษ เขาก็จะบอกว่าครูทุกคนต้องทำอย่างนี้ อย่างนี้ คือเราก็ต้องทำตามที่เขาบอกเป็นการประกันโดยรวม ไม่แยก”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“โรงเรียนไม่มีการจัดประกันคุณภาพเฉพาะเรียนร่วมนะ แต่จะเป็นประกันคุณภาพทั้งโรงเรียน โดยเขาจะมีฝ่ายประกันคุณภาพอยู่แล้ว”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

ทางโรงเรียนได้มีการเตรียมการให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาดังนี้

(1) การเตรียมความพร้อมให้กับบุคลากรของโรงเรียน โดยการให้ความรู้และพัฒนาทักษะเรื่องการประกันคุณภาพให้แก่บุคลากรภายในโรงเรียนโดยเชิญวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ มาบรรยายให้แก่บุคลากรที่โรงเรียน หรือส่งบุคลากรไปเข้าร่วมอบรมสัมมนาในที่ต่างๆ และนำความรู้ในการประกันคุณภาพมาขยายผลในโรงเรียน

(2) มีการวางแผนการปฏิบัติงาน (Plan)

มีการกำหนดเป้าหมายการศึกษา คือการพัฒนาด้านความสามารถและพัฒนาด้านคุณธรรมของนักเรียนควบคู่กันไป โดนการพัฒนาความสามารถของนักเรียนเน้นที่ทักษะมากกว่าสาระ และในทักษะนี้หมายถึงทักษะทางวิชาการและทักษะชีวิต ส่วนการพัฒนาด้านคุณธรรมโรงเรียนมุ่งเน้นที่จะพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนใน 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน และการมีสัมมาคารวะ ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการคุณธรรมนำชีวิต

มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยแปรเป้าหมายทางยุทธศาสตร์มาเป็นแผนงานหลัก และแผนงานรองโดยมีโครงการในแต่ละแผนงานรองรับเพื่อให้มีการจัดสรรทรัพยากรด้านการเงิน บุคลากร และอุปกรณ์ที่ช่วยให้เกิดการปฏิบัติตามแผนงานได้

มีการกำหนดระยะเวลา ในการดำเนินงานของโครงการต่างๆ ของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีการกำหนดระยะเวลาอย่างชัดเจนล่วงหน้าเป็นเวลา 3 ปี มีการกำหนดงบประมาณล่วงหน้า 3 ปีในการดำเนินโครงการนั้นๆ เพื่อความมั่นคงด้านการเงินในการปฏิบัติตามแผน และมีการกำหนดผู้รับผิดชอบ ในโครงการต่างๆอย่างชัดเจนโดยพิจารณาจากความสามารถ และความเหมาะสมที่เกี่ยวข้องกับโครงการนั้นๆเป็นหลัก

(3) การปฏิบัติตามแผน (Do)

ทางโรงเรียนได้มีการส่งเสริมสนับสนุนความพร้อมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการจัดทรัพยากรสนับสนุนในการทำงานประกันคุณภาพภายในอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์สำนักงาน คอมพิวเตอร์ กระดาษ รวมทั้งการสนับสนุนด้านงบประมาณ เพื่อให้โครงการต่างๆดำเนินงานไปตามแผนงานที่วางไว้ สิ่งเหล่านี้ล้วนทำให้ครูได้ทำหน้าที่ในการสอนอย่างเต็มที่ ทางโรงเรียนจะมีรายการเอกสารที่เป็นหลักฐานการปฏิบัติงานการสอนต่างๆ โดยให้ครูผู้สอนส่งที่ฝ่ายธุรการในแต่ละเทอม เพื่อให้เห็นถึงการปฏิบัติงานว่าครูผู้สอนในแต่ละท่านได้ปฏิบัติจริง และเป็นหลักฐานรองรับการปฏิบัติงาน เพื่อเก็บรักษาให้เป็นระบบหมวดหมู่ สามารถง่ายต่อการนำไปปรับปรุง เป็นแนวทาง และง่ายต่อการนำมาใช้งาน

ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนมีกลุ่มงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการให้กำกับ ติดตาม(Monitoring) การดำเนินงานต่างๆ ซึ่งการติดตามส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบไม่เป็นทางการเสียมากกว่า เช่น การพูดคุย สนทนา จากนั้นผู้อำนวยการก็จะประชุมกลุ่มงานให้รายงานผลการกำกับ ติดตามเพื่อดูความก้าวหน้าของงาน และการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามแผนการที่วางไว้หรือไม่ หรือถ้าไม่ได้ผลก็จะแลกเปลี่ยนแนวทางการปฏิบัติใหม่

(4) การตรวจสอบประเมินผล (Check)

การตรวจสอบประเมินผล เป็นสิ่งที่บ่งบอกได้ว่าสิ่งที่ปฏิบัติไปแล้วประสบความสำเร็จหรือต้องปรับปรุงในจุดใดบ้าง โดยผู้บริหารจะเป็นผู้แต่งตั้งกลุ่มงานเป็นคณะกรรมการตรวจสอบของโรงเรียนที่ทำหน้าตรวจสอบ และประเมินภายใน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงงานให้ดีขึ้น โดยมีการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบแสดงรายการ(Checklist) ส่วนการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพนั้นได้จากการสอบถามพูดคุย การสังเกตการเรียนการสอน

(5) นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Action)

โดยทางโรงเรียนจะนำผลที่ได้จากการตรวจสอบ และการประเมินจากคณะกรรมการมาปรับปรุง โดยนำมาใช้ร่วมในการวางแผนการปรับปรุงงานให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์มากยิ่งขึ้น โดยผู้บริหารจะประชุมหัวหน้าฝ่ายงานต่างๆเพื่อร่วมหารือแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น จากนั้นหัวหน้างานจะเป็นผู้ประสานงานในฝ่ายงานของตนเพื่อปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาที่วางไว้ต่อไป

(เอกสารธรรมนูญโรงเรียน, 50)

“เรามีวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการประกันคุณภาพ แล้วก็มีที่ส่งครูไปอบรม เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในตอนที่ทำใหม่ๆ เพราะว่าครูก็ยังไม่ค่อยเข้าใจ ก็ไม่มีความรู้แน่นแหยะเพราะมันเป็นเรื่องใหม่ใช่ไหมล่ะ ตอนสมัยแรกๆนะ แล้วครูเขาก็กลับมาสอนต่อ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ครูต้องทำเอกสาร เป็นร่องรอยหลักฐานไว้เพื่อแสดงว่ามีการจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ให้กับเด็กอย่างไรบ้าง อย่างทำหลักฐานเอกสารเกี่ยวกับธนาคารแห่งคุณธรรม ซึ่งมันเป็นโครงการที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนทุกคนต้องทำ เด็กพิเศษก็ต้องทำเหมือนกันเป็นการจดบันทึกพฤติกรรมหรือ กิจกรรมคุณธรรมที่เด็กทำปฏิบัติแต่ละวันเป็นการปลูกฝังเรื่องคุณธรรมให้แก่เด็ก มี 6 ด้านคือเช่น การประหยัด การกตัญญู การเสียสละขยัน หนึ่งในโครงการคุณธรรมนำชีวิต มีการให้คะแนนการปฏิบัติ แก่เด็ก เขาจึงเหมือนว่ามีภาระกระตุ้นให้เขาอยากทำ จากที่ปฏิบัติมาพี่ก็ว่าดีนะ เด็กเขาก็จะแข่งกัน อย่างเรื่องการประหยัดเขาก็จะเก็บตั้งค้กันนะ แล้วก็จดบันทึกเอาไว้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“การตรวจสอบก็จะบ่งบอกได้ว่าสิ่งที่ทำไปสำเร็จหรือต้องปรับปรุงในจุดไหน ผู้บริหารเขาจะเป็นคนแต่งตั้งคณะกรรมการมาตรวจสอบ ใช้วิธีหลายๆวิธีอย่าง ใช้ แบบสำรวจ แบบสอบถาม พูดคุย สังเกตการเรียนการสอน แล้วก็เอาผลที่ได้มาปรับปรุงให้การ ทำงานดีขึ้น มีการพัฒนา พัฒนาได้ตรงจุด”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 12 ก.พ. 51)

8) การรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าเรียน

ทางโรงเรียนมี การประชุมฝ่ายบริหาร ประชุมครู เพื่อวางแผนการรับสมัครก่อนว่าจะรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวนเท่าใด รับวันไหน ใครเป็นผู้ควบคุมดูแล จากนั้นก็มีการประชาสัมพันธ์ ประกาศรับสมัคร การรับจะรับแยกกับนักเรียนปกติ คือ แยกโต๊ะรับสมัคร เพราะการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนค่อนข้างจะมีขั้นตอนที่มากกว่า

“ทางโรงเรียนมีการวางแผน ประชุมฝ่ายบริหารก่อนว่าปีนี้เป็นอย่างไรมีการเปลี่ยนแปลงจากปีก่อนหรือไม่ รับเท่าไร รับเด็กที่มีความบกพร่องทางหูเท่าไร รับวันไหน ครูแล้วจะแจ้งให้เราทราบ จากนั้นก็มีการประชาสัมพันธ์ ประกาศรับสมัคร การรับจะรับแยกกับนักเรียนปกติ คือ แยกโต๊ะรับสมัคร”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ทางโรงเรียนจะมีการประชุมวางแผนในรับ วางแผนว่าจะรับจำนวนกี่คน จากนั้น ก็จะมีการมอบหมายให้ครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 คนเป็นคนดูแลรับผิดชอบในการรับสมัคร มีการกำหนดวันที่รับ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2, 12 ก.พ. 51)

ในการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ทางโรงเรียนจะประกาศรับสมัคร นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ โดยนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่จะสมัครต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางหู
2. สูญเสียการได้ยินไม่เกิน 90 เดซิเบล
3. ไม่มีการพิการซ้ำซ้อน
4. ช่วยเหลือตัวเองได้

ทางโรงเรียนมีการจัดคัดเลือกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหูเอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะสามารถเข้าเรียนร่วมได้โดยได้รับการพิจารณาจากครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 ท่าน จากการดูประวัติระดับความพิการของนักเรียนว่าสามารถเข้าเรียนได้ จากการตรวจของ โรงพยาบาล ไบตรวจู และแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และมีการ ทดสอบความพร้อมโดย ครูจะลองให้นักเรียนอ่าน พูด เขียนหลังจากทดสอบความสามารถครูจะสัมภาษณ์นักเรียน เพื่อ ทดสอบการตอบคำถามและบันทึกประวัติของนักเรียน ส่วนใหญ่ทางโรงเรียนจะรับนักเรียนเกือบ ทั้งหมด ถ้าระดับความพิการของนักเรียนไม่มากจนไม่สามารถเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้

แต่จากการสังเกตพบว่า นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2550) มี นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษประเภทอื่นๆ เช่น มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (เรียนรู้อ่อน, สมาธิ สั้น, ไฮเปอร์) ผ่านเข้ามาเรียน ซึ่งทำให้เห็นว่าการคัดเลือกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความ ยืดหยุ่นในการรับสมัคร

“ครูทั้งสามท่านเป็นผู้รับผิดชอบการรับสมัคร ครูก็จะตรวจสอบ ดู IEP ดูระดับ ความบกพร่อง สัมภาษณ์ ว่าสามารถเรียนร่วมได้ไหม เหมาะไหม ครูจะเป็นผู้ประเมินให้ คะแนนเด็กแต่ละคนว่าเด็กสามารถเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติได้ไหม ดูผลการตรวจจาก แพทย์ของเขาประกอบด้วยมันจะบอกถึงระดับความพิการของเขาด้วยไม่ต้องพามาด้วยนะ ถือเป็นหลักฐานหนึ่งในการสมัครคือเป็นไบตรวจูว่าสูญเสียการได้ยินกี่เดซิเบล แล้วมี การสัมภาษณ์ประกอบด้วย ว่าเขาชื่ออะไร ดูการโต้ตอบของเขา ดูการได้ยิน ดูเสียงที่เขา เปล่งออกมาประกอบ เรามีการกำหนดเกณฑ์ไว้ว่าปีนี้เราต้องการรับปีละ 8-10 ในระดับชั้น

ป. 1 จะรับเฉพาะ ป. 1 แต่ที่ผ่านมามีการเข้าเรียนกลางคัน แต่มีการออกกลางคัน เพราะว่าเรียนไม่ได้ เรียนร่วมไม่ได้ บางคนผู้ปกครองอยากให้เรียนในโรงเรียนปกติที่ลูกของเขาไปไม่ได้ คือต้องพาไปเรียนโรงเรียนเฉพาะความพิการ แต่คือรับไม่ได้ ผู้ปกครองไม่ยอมรับ ถึงมีการออกกลางคัน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ครูทั้ง 3 คนนี้แหละที่ดู คัดเลือกเอง เด็กเขาจะมีใบตรวจความพิการจากโรงพยาบาลมาแล้ว ผู้ปกครองเขาจะพาไปตรวจ คือการรับเด็กทุกครั้งทางเด็กเองเขาต้องมีใบตรวจ เพื่อนเป็นหลักฐานในความพิการ บอกระดับความพิการของเขาเอง”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ดูความพิการตามใบแพทย์ว่าอยู่ในเกณฑ์ที่เด็กสามารถเรียนร่วมได้ หรือว่าเขาจะไปโรงเรียนเฉพาะความพิการ ส่วนมากก็จะเป็นพิการหูโหน่งใหม่ เราก็จะลองให้เขาพูดแนะนำตัวเอง ถ้ามประวัติจากเขา จากผู้ปกครองประกอบ บางปีถ้าเด็กมากก็จะจับสลาก แต่ก็พยายามที่จะรับทั้งหมดนะ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 12 ก.พ. 51)

9) การจัดตารางเรียนให้เวลาบริการสอนเสริม

ทางโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาไม่ได้มีการจัดตารางเรียนบริการสอนเสริม แต่เป็นลักษณะที่ครูประจำวิชาจัดสอนเสริมให้กับนักเรียนในความดูแลที่มีความบกพร่องทางการเรียนในเนื้อหาสาระที่สอนนั้นๆ ครูจะสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียนที่แสดงถึงความไม่เข้าใจในเนื้อหา เช่น การสายหน้า การนั่งเฉยไม่ตอบคำถาม และสังเกตจากงานที่ครูมอบหมายให้นักเรียนทำในชั่วโมง โดยครูจะดึงนักเรียนออกมาสอนหลังห้องเรียนเป็นรายบุคคลก่อน ถ้านักเรียนคนนั้นยังไม่เข้าใจในเนื้อหาที่สอนอีก ครูก็จะจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) เพื่อซ่อมเสริมในเนื้อหาที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนนั้นๆ บกพร่อง ช่วยให้นักเรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) เมื่อจัดทำแผน IIP ในเนื้อหาที่ต้องการซ่อมเสริมเสร็จ ครูก็จะนัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาสอนเพิ่มเติมหรือสอนเสริมในเนื้อหาที่บกพร่อง ในช่วงเวลาที่ครูและนักเรียนว่างตรงกัน เช่น ตอนพักเที่ยง ตอนหลังเลิกเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหา เรียนได้ทันเพื่อน และผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชานั้นตามที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)

“ที่มีการสอนซ่อมเสริมให้เขาอยู่แล้ว ถ้าเขาไม่ได้ในเรื่องหรือเนื้อหาตรงไหนเราเห็น จะดึงเขาออกมาสอนตอนพักกลางวัน พักเที่ยง ถ้าเป็นนักเรียนห้องป. 5 ป. 6 อย่างนี้ที่เป็นเด็กพิเศษบางทีที่เขาไม่เข้าใจในเรื่องไหน วิชาอะไรก็จะมาหามาให้ครูทั้ง 3 ท่านไม่ว่าจะ

เป็นท่านไหนที่ว่างช่วยสอนเสริม เพิ่มเติมแก่เขาได้ คือเราทั้ง 3 คนจะช่วยกันดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษทั้งหมด ผลัดเปลี่ยนเวียนกันสอน ช่วยกัน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ไม่ได้มีการสอนเสริมที่เด่นชัดไม่ได้มีการจัดตารางเรียนให้เฉพาะ แต่ครูจะเป็นผู้สอนเสริมอยู่แล้ว คือจะคอยสังเกตดูว่าเด็กคนไหนไม่ได้ ไม่เข้าใจก็จะดึงออกมาสอนหลังห้อง ด้วยจำนวนนักเรียนไม่ได้มากการที่จะเข้าถึงเขามันทำได้เป็นคนๆเลย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ครูเรามี 3 คนใช่ไหม เราสอนคณิตเต็มเวลาแล้ว เราก็จะสอนซ่อมเสริมเวลาเที่ยงตรงถึงเที่ยง 40 ที่ว่าจะเปิดโอกาสให้เด็กเขามาเมื่อเขามีปัญหา ก็เรียกว่าพูดอะไรบ้าง แต่ก็สอนซ่อมเสริมก็ดูจังหวะด้วยว่าเขาใช้เวลา หรือเรามีเวลาใหม่ ถ้ามาเราก็มาถามปัญหาว่าเขามีปัญหาอะไร อยากให้เสริมอะไร แต่ไม่ใช่ว่ามีตารางมาญี่ปุ่น ก็มานั่งตัวตรงสอน เราไม่ทันอย่างนั้น ให้เวลาเด็กมาเมื่อเขามีปัญหาในการสอน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“ครูจะสอนบางครั้ง มีนัดเพิ่มนอกห้องเรียน ใครไม่ได้ ตอบไม่ได้ครูจะให้มาเรียน”

(สัมภาษณ์นักเรียนคนที่3, 26 ก.พ. 51)

10) การประสานความร่วมมือ

การจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือของบุคคลหลายฝ่ายด้วยกัน เช่น ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอน บุคลากรอื่น ๆ ภายในโรงเรียน ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกสถานศึกษา การขอความร่วมมือและประสานความร่วมมือกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนร่วมเหล่านี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ถือว่าเป็นสิ่งที่เชื่อมต่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ นั้นได้ให้ความร่วมมือ ให้ความช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานเรียนร่วมให้บรรลุเป้าประสงค์ของโรงเรียน โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีวิธีการประสานความร่วมมือ ทั้งอย่างไม่เป็นทางการ คือ ผู้ที่รับผิดชอบโครงการจะไปพูดคุยขอความร่วมมือเอง หรือการประสานงานขอความร่วมมืออย่างเป็นทางการ โดยผู้บริหารจะเรียกประชุมขอความร่วมมือกับครูผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ หรือ ครูผู้สอนทุกคน หรือการส่งมีจดหมายเวียนขอความร่วมมือไปยังหัวหน้ากลุ่มสาระต่างๆ ให้ประสานงานร่วมมือกับครูในแต่ละกลุ่มสาระ

“มีคุย ประชุมกัน มีหนังสือเวียนให้ทราบ ถ้าเกี่ยวกับการเรียนร่วมโดยตรง อย่างการที่จะส่งเด็กเข้าไปเรียนร่วมในห้องเรียนปกติที่พี่ก็จะเดินไปประสานงานเองกับครูผู้สอนห้องเรียนนั้นๆ พูดคุยชี้แจงเด็กในห้องให้รู้จักลูกศิษย์เรา ขอความร่วมมือ อธิบายถึงความ

บทพร้อมของเขาและสิ่งนี้นักเรียนปกติควรจะปฏิบัติกับเขา ทำอย่างไร ขอความร่วมมือช่วยกันดูแล เป็นบัดดี้เข้าดูแลเขา ให้เขาเห็นใจดูแล อย่างทอดทิ้งอย่ากั้นเขาออกอย่างนี้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ถ้าจะประสานงานส่วนมากพี่ กับครู 2 ท่านการศึกษาพิเศษนั้นก็จะไปพบเองเลย ขอความร่วมมือ ปกติบรรดาครูก็สนิทกันอยู่แล้วนะ การขอความร่วมมือก็ไม่ยากเท่าไรหรอก แต่บางคนถ้าเขามีธุระก็ไม่ได้มาก็เป็นครั้งๆไป แต่โดยรวมก็ดีนะ ร่วมมือดี”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“หน่วยงานอื่นก็เข้ามามีบทบาทกับการจัดการเรียนร่วมมาก ทางโรงเรียนก็จะมีหนังสือ จดหมายขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานนั้นๆเพื่อขอความร่วมมือ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

11) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงาน

การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานันเป็นการให้ความช่วยเหลือทางการจัดการศึกษาของผู้ที่มีความรู้ ความสามารถที่ถูกแต่งตั้งและคัดเลือกจากผู้บริหารให้เป็นผู้คอยช่วยเหลือ เป็นที่ปรึกษา ดูแลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม โดยจะใช้วิธีการนิเทศอย่างพี่น้องครูด้วยกัน ที่คอยช่วยเหลือกัน การนิเทศนั้นจะมีหลายระดับตั้งแต่ นิเทศจากฝ่ายครูการศึกษาพิเศษที่นิเทศกันเอง ซึ่งครูการศึกษาพิเศษโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานันมีการปฏิบัติกรนิเทศอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว เพื่อให้เห็นผลสะท้อนกลับเห็นข้อบกพร่องในการจัดการเรียนการสอนของตน ให้ได้นำกลับมาพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การนิเทศจากหัวหน้ากลุ่มสาระ โดยหัวหน้าแต่ละกลุ่มสาระจะหาเวลามานิเทศการเรียนการสอนของครูผู้สอนในแต่ละวิชา ช่วยแก้ปัญหา พัฒนาการเรียนการสอนในวิชานั้นให้ดีขึ้นไป และการนิเทศโดยคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้บริหาร หรือจากฝ่ายบริหาร ซึ่งก่อนการนิเทศทางโรงเรียนจะมีการแจ้งไปยังครูผู้สอนแต่ละชั้นให้ทราบและเตรียมตัวก่อนที่จะมีคณะกรรมการไปนิเทศ การนิเทศของคณะกรรมการนั้นไม่ได้เป็นการไปจับผิดอะไร แต่เป็นการไปช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูในด้านการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งการนิเทศแต่ละครั้งนั้นครูผู้สอนจึงไม่ได้รู้สึกว่าเป็นเรื่องที่เกิดตันอะไร หลังจากนิเทศการสอนในแต่ละชั่วโมงแล้ว ผู้นิเทศก็จะให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สอนให้มีการปรับปรุง พัฒนาในการเรียนการสอน และการปฏิบัติกรจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

“มีรองวิชาการ หัวหน้าสาย หัวหน้าระดับชั้น หรือเรานิเทศกันเอง มาจากข้างนอกก็มีนะ จากศูนย์การศึกษาพิเศษ จากส่วนกลาง (สพฐ) พอมาดูแลแล้วก็แนะนำ ส่วนใหญ่ผู้ที่มีานิเทศก็จะเห็นใจ สงสารเด็ก ส่วนมากผู้ที่มีานิเทศไม่ค่อยได้สัมผัสกับเด็กพิเศษ ส่วนมากก็ไม่มีมาตำหนิ หรือติอะไร หรือให้แก้ไขส่วนไหน แต่ก็มาแบบเยี่ยม ดูการเรียนการสอนซะมากกว่า”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“การนิเทศของโรงเรียนก็จะช่วยเหลือกัน ดูการเรียนการสอน ดูเอกสารการสอน ว่าถ้าต้องเพิ่มเติมอะไร น่าจะแก้จุดนี้เขา ก็จะบอก พี่ว่าก็เห็นว่าตรงจุดนะ ช่วยได้ดีทีเดียว จากข้างนอกถ้าเป็นมาจากส่วนกลาง เขาก็จะรู้เรื่องเรียนร่วมดีก็ให้ประโยชน์มากนะ พี่ก็ว่าได้อะไรเยอะเหมือนกันแต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ดูสภาพโรงเรียนเราด้วยนะว่าไปได้แค่ไหน ต้องดูความพร้อมอะไรหลายๆอย่างด้วย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ท่านรอง จะเดินตรวจทุกห้องจะเดินดู เดินอะไร ตรวจตราอยู่ตลอด ถ้ามีกิจกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องท่านก็จะมาประชุม มาดูเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษอยู่ตลอด ว่าได้รับเรื่องมาอย่างไร เราจะทำอย่างไรมีมาตลอดเลยคะ เขาจะไม่ได้ทอดทิ้งเรา คือจะมาปรึกษาหารือว่า ถ้าได้รับเรื่องมากก็จะมาปรึกษาหารือ ว่า เทียบนี้เราจะต้องทำอย่างไรกันบ้าง เราจะต้องเตรียมอะไรไป ไม่ใช่มาบอกมาให้ทำอย่างเดียว ร่วมด้วยไม่ทอดทิ้งอะไร แล้วก็จากข้างนอก ดร. วาสนา เลิศศิลป์ เขาก็จะมาประเมินมากับคณะนิเทศของเขานั้นแหละเป็นมาจากส่วนกลาง มากก็ไม่บอกวันไหน วันนี้หรือ มาเลย มาถาม มาดูการสอนเอกสารของเราอย่างนี้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

1.1.4 เครื่องมือ (T-Tools)

1) นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป็นการกำหนดทิศทางในการปฏิบัติงาน และระบบการให้บริการที่ชัดเจน ซึ่งการจัดทำนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนนั้นผู้อำนวยการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน เช่น ผู้บริหาร ครู คณะกรรมการโรงเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางในการมุ่งพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนมุ่งที่จะพัฒนาในเรื่องต่างๆเหล่านี้โดยคำนึงถึงสภาพ และบริบทของสถานศึกษาเป็นหลัก เช่น การจัดทำหลักสูตรของโรงเรียนนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพทัดเทียมและมุ่งสู่ความเป็นสากลโดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้อง

กับความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคล และเสริมสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้โดยจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นธรรมชาติ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม จัดโครงการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มีห้องปฏิบัติการเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์โดยตรง มีห้องคอมพิวเตอร์โดยมีจำนวนเครื่องมารองรับต่อความต้องการของนักเรียนทุกคน และทางโรงเรียนมุ่งเน้นพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนในด้านคุณธรรมทั้ง 5 ได้แก่ ความซื่อสัตย์ เสียสละ ชัยชนะ อุตุน มีสัมมาคารวะ กตัญญูควบคู่กับการพัฒนาทางด้านวิชาการ และมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดีในสังคมโดยจัดกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงส่วนรวมเป็นสำคัญ สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

“โรงเรียนเขา ให้เราไปร่วมดู ไปร่วมอภิปราย ก็จะมีการจัดประชุม ให้แสดงความ
คิดเห็น ให้เรามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของทางโรงเรียน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่1, 19 ก.พ. 51)

“ทุกคนที่เกี่ยวข้องโรงเรียนเขาให้มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธ
กิจโรงเรียนทั้งนั้นแหละ อย่างผู้ปกครองเขาจะมีกล่องแสดงความคิดเห็น ไว้หน้าโรงเรียนไว้
ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดการศึกษา เน้นอะไร
ควรปรับอะไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้แหละที่โรงเรียนเขาเอามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา ถ้า
ความคิดเห็น OK นะใช้ได้เหมาะกับสภาพของโรงเรียน ก็อาจมาเป็นส่วนหนึ่งในการนำมา
กำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของทางโรงเรียน นี่ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทางโรงเรียนได้
เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานะ”

(สัมภาษณ์รองวิชาการ, 18 ก.พ. 51)

2) งบประมาณ

โรงเรียนเห็นว่านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นนักเรียนในความดูแลของโรงเรียน และครูผู้สอน ความบกพร่องของเขาไม่ได้เป็นอุปสรรคหรือสร้างปัญหาอันใดต่อการเรียนการสอนต้องได้รับการพัฒนาเหมือนนักเรียนปกติทุกอย่าง การเสียค่าเทอมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจึงไม่ได้มีการยกเว้น หรือไม่ได้เสียค่าเทอมมากกว่านักเรียนปกติแต่อย่างใด ต้องเสียค่าเทอมใน 1 ภาคเรียนเหมือนนักเรียนปกติ คือ เสียทั้งสิ้น 4,850 บาท ดังนี้

1. ค่าอาหาร	ภาคเรียนละ 1,400 บาท
2. ค่าว่ายน้	ภาคเรียนละ 700 บาท
3. ค่าเรียนคอมพิวเตอร์	ภาคเรียนละ 600 บาท
4. ค่าครูชาวต่างชาติ	ปีละ 1,000 บาท

5. ค่าพี่เลี้ยง	ปีละ	500 บาท
6. ค่าสมัครสมาชิกสมาคมฯตลอดชีพ	ปีละ	500 บาท
7. ค่าสมัครสมาชิกหนังสือประถมเรียนร่วมวิทยา	ปีละ	100 บาท
8. ค่าสมัครสมาชิกออกนิตยสารเฟื่องฟ้า	ปีละ	50 บาท

ทั้งหมดนี้เป็นเงินที่ต้องจ่ายสำหรับใช้ในการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งค่าในจ่ายของนักเรียนเหล่านี้ทางโรงเรียนจะนำมา บำรุงการศึกษาบริหารงานในโรงเรียน ค่าไฟฟ้า ซ่อมอุปกรณ์การเรียน ใช้ในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียน เป็นต้น

(เอกสารคู่มือนักเรียนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา, 2551)

ในการบริหารงานภายในโรงเรียนทางโรงเรียนมีการ วางแผนในการใช้จ่ายเงินและมีการจัดสรรงบประมาณ ภายในปี 2554 เพื่อนำมา บำรุงการศึกษาและบริหารงานในโรงเรียน ในเรื่องต่อไปนี

ตารางที่ 10 แผนใช้จ่ายจัดสรรเงินของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

ลำดับ	รายการ	อัตรา
1.	ใช้ในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้นักเรียน	60%
2.	ปรับปรุงห้องเสริมวิชาการ/ปรับปรุงห้องเรียน	20%
3.	ซื้ออุปกรณ์/เครื่องมือ/สื่อการเรียนการสอน	20%

(เอกสารคู่มือนักเรียนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา, 2551)

การจัดสรรงบประมาณ สื่อการสอน อุปกรณ์ให้กับห้องเรียนแต่ละห้องนั้น ประธานสายชั้นจะเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารจัดการ สำหรับห้องการศึกษาพิเศษระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 จะถือรวมเป็นห้องเรียนห้องเรียนหนึ่งในโรงเรียนไม่แบ่งแยก ในการจัดสรรงบประมาณ สื่อการสอน อุปกรณ์แยกออกจากห้องเรียนห้องอื่นซึ่งมีทั้งสิ้นชั้นเรียนละ 10 ห้อง โดยห้องการศึกษาพิเศษในแต่ละชั้นนับเป็นห้องที่ 11 ของชั้นเรียน แต่ถ้าการศึกษาพิเศษมีกิจกรรม หรือมีความต้องการในการใช้งบประมาณ สื่อการสอน อุปกรณ์ มากกว่าที่ประธานสายชั้นจัดสรรให้ในแต่ละปีการศึกษาทางการศึกษาพิเศษจะเขียนโครงการ เพื่อขอของบประมาณการใช้จ่ายในการจัดโครงการนั้นๆ โดยการจัดสรรงบประมาณให้แต่ละโครงการนั้นจะอยู่ในดุลยพินิจของทางโรงเรียน หรือทางฝ่ายบริหารเป็นผู้พิจารณา

“ถ้าจะใช้อะไร เราก็จะเขียนขอไปทางโรงเรียน ทำเรื่องไป ท่านผู้อำนวยการท่านมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ท่านสนับสนุนนะ ถ้าต้องการอะไรที่เป็นเรื่องมที่พัฒนาตัวเด็กท่านก็สนับสนุน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่1, 19 ก.พ. 51)

“งบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนร่วมทางโรงเรียนไม่ได้มีการจัดเฉพาะเรียนร่วม หรือห้องเด็กพิเศษเท่านั้น แต่จะให้ป็นระดับชั้นโดยห้องการศึกษาพิเศษก็ถือว่าเป็นอีกห้องในระดับชั้นนั้นๆ แล้วให้แบ่งจัดสรรเอง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ให้เหมือนเด็กปกติเลย มีการจัดสรรให้ในแต่ละระดับชั้น ว่าระดับชั้นละเท่าไร แล้วเขาก็เฉลี่ยไป 11 ห้อง นี่คือรวมห้องการศึกษาพิเศษด้วยนะ อย่างอุปกรณ์ที่จัดมาให้ก็ จะจัดให้เหมือนกันหมดในแต่ละห้อง ของระดับชั้นนั้นๆ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ให้การศึกษาพิเศษเฉพาะไม่มีค่ะ แต่จะเป็นให้โดยรวมให้เหมือนเป็นห้องเรียนหนึ่งๆ ห้องนี้เขาได้อุปกรณ์อันนี้ ห้องเราก็ได้ ให้เหมือนเป็นห้องเรียนหนึ่งเลยในโรงเรียน เขาไม่ให้ก็ไม่ใช้ เขาให้เป็นพิเศษมากๆก็ไม่ใช้ เขาให้เหมือนห้องเรียนนี้เป็นห้องเรียนของเขา เพราะว่าเขาเห็นว่าห้องการศึกษาพิเศษมักได้จาก ศูนย์การศึกษาพิเศษมาให้ จาก สมศ. มาให้ อย่าง วิทยุเทปมาเปิดให้เด็กฟังอย่างนี้ เขาเห็นว่าเราได้มาเยอะแล้ว แต่ก็ไม่ใช่ว่าไม่ให้ หมายถึงว่าห้องเรียนปกติได้อย่างไรเราก็ได้อย่างไรเขา”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

3) ระบบบริหารจัดการ

ทางโรงเรียนมีคณะกรรมการโรงเรียนที่มาจาก ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนครู ผู้เชี่ยวชาญ ตัวแทนชุมชน เข้ามาเป็นคณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทางโรงเรียน ผู้บริหารเป็นผู้นำเสนอเรื่องการจัดการเรียนร่วมให้ทางคณะกรรมการโรงเรียนได้รับรู้ในการปฏิบัติงาน ทางโรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมโดยประกอบไปด้วยครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 ท่านทำหน้าที่รับผิดชอบของงานการจัดการศึกษาพิเศษ รวมไปถึงการจัดการเรียนร่วม คือ เป็นครูการศึกษาพิเศษที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน และทำระบบข้อมูลของนักเรียน จัดบริการสนับสนุนการศึกษาพิเศษ บริหารจัดการงบประมาณ และประชาสัมพันธ์ประสานงานการศึกษาพิเศษกับฝ่ายงานอื่นๆในโรงเรียน ผู้ปกครอง และหน่วยงานอื่นๆ

“มีตัวแทนจากผู้ปกครองเด็กพิเศษ เด็กปกติ ตัวแทนของครู ผู้เชี่ยวชาญ นักจิตวิทยา หัวหน้าชุมชน เข้ามาเป็นคณะกรรมการโรงเรียนเขามารับรู้การทำงานของ

การศึกษาพิเศษทุกอย่าง เราต้องรายงานให้เขารู้ถึงการทำงานทุกอย่าง บางทีก็เป็น การมาช่วยกันคิด ช่วยกันทำงานก็เขาเป็นพ่อแม่ผู้ปกครอง เขาก็มาช่วยเราละ ช่วยเต็มที่ให้เราดูถูกเขา พัฒนาดูถูกเขาให้ดี”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“จัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมโดยประกอบไปด้วยครูการศึกษาพิเศษ ทั้ง 3 ท่านที่รับผิดชอบงานการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ งานการศึกษาพิเศษทั้งหมด”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ครูการศึกษาพิเศษ 3 คนที่เป็น (คณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม) ถ้าพูดถึงก็ เป็นพวกเรานี้แหละทั้ง 3 คนนี้ดูแล เข้าประชุมอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ แต่การประชุมไม่ใช่ว่าจะไปด้วยกันหมดนะ แล้วแต่โอกาส ประชุมอบรมตอนปิดเทอมสามารถไปด้วยกันได้ แต่ถ้าเป็นการอบรมระหว่างปี กลางปีก็ไม่สามารถไปด้วยกันได้ เพราะติดสอนด้วยแต่ละคน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

4) เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (AT) / สิ่งอำนวยความสะดวก

ทางโรงเรียนมีการจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เหล่านี้ เช่น ทางโรงเรียนมีห้องคอมพิวเตอร์ที่บริการให้นักเรียนได้เข้ามาทำงาน สืบค้นหางาน จำนวน 5 ห้องโดยมีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ทั้ง 5 ห้องจำนวน 140 เครื่องซึ่งไม่รวมเครื่องคอมพิวเตอร์ประจำห้องเรียนในแต่ละห้องซึ่งเพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักเรียนโดยอัตราส่วนนักเรียนในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ คือ 2:1 มีคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตให้แต่ละเรียนห้องละ 1 เครื่อง โทรทัศน์ 1 เครื่อง เครื่องเล่น CD ,VCD, DVD โดยจะจัดสรรให้แต่ละห้องเรียนในระดับชั้นนั้นๆ ได้เท่าเทียมกัน และห้องเสริมวิชาการถือเป็นห้องเรียนหนึ่งในโรงเรียน ด้านนอกจากทางโรงเรียนจัดสรรให้โดยการศึกษาพิเศษมีความต้องการในการใช้ สามารถเขียนโครงการเสนอขอไปทางโรงเรียนได้ แต่สำหรับเครื่องช่วยฟังที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่นี้ต้องใช้ นั้น ทางโรงเรียนไม่ได้มีการจัดซื้อมา เพื่อสำหรับการยืมแต่อย่างใด เนื่องจากราคาของเครื่องช่วยฟังนั้นมีราคาค่อนข้างสูง นักเรียนแต่ละคนจะต้องจัดหาเอง และสิ่งนี้เองที่เป็นปัญหาอย่างมากต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะนักเรียนที่มีฐานะทางครอบครัวที่ยากจนต้องรอรับบริจาคเครื่องช่วยฟังมาจากทางโรงพยาบาล หรือหน่วยงานอื่นเท่านั้นโดยไม่มีกำลังในการซื้อ ซึ่งแน่นอนว่าประสิทธิภาพของเครื่องนั้นย่อมไม่ดีเท่าที่ควร และส่งผลต่อการสื่อสารและการเรียนรู้ของนักเรียน

“เหมือนปกติห้องอื่นมี เราก็มีเราก็ได้ เด็กปกติเขามีทีวีห้องเราก็มี ก็ได้เหมือนกัน เครื่องเล่น CD เราก็ได้ คอมพิวเตอร์เราก็ได้นะมีประจำห้อง 1 เครื่อง ห้องปกติเขาก็ไม่ได้กันเราขอเขาก็ให้ให้คอมห้องละตัว สำหรับเครื่องช่วยฟังของเด็กต้องเป็นของส่วนตัว โรงเรียนไม่ได้จัดหาให้ แต่เราก็จะหาข้อมูลมาให้ระบุว่าที่ไหน โรงพยาบาลไหนที่จัดหาบริจาคเราก็เอามาบอกเด็กนะให้เขาไปขอ อย่างวัดไร่ขิงที่เคยแจก โรงพยาบาลรามยา เราจะเป็นคนแนะนำมากกว่า คือบางที่เราพาไปไม่ได้ แนะนำผู้ปกครองไปให้ผู้ปกครองพาไปมากกว่า”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ทางเราไม่ได้ขาดตกบกพร่องอะไรนะ เรื่องอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก ทางโรงเรียนเขาจัดให้ตลอด ยิ่งเห็นว่าเป็นห้องการศึกษาพิเศษยิ่งไม่มีปัญหา ขออะไรส่วนมากก็จะได้ทั้งนั้น เพราะเขาเห็นว่าเหมาะสมและเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ อย่างเรื่องคอมก็มีใช้ห้องละ 1 ตัว ในห้องเด็กเขาไม่ค่อยใช้หรอก เพราะว่าเขายังเล็กมาก ส่วนมากเป็นครูที่ใช้ แล้วก็มีอย่างอื่นอีก อย่าง เครื่องเล่น DVD VCD ก็มีหมด จริงๆเครื่องเหล่านี้ก็ไม่ได้มีในห้องเสริมวิชาการทุกห้องหรอกนะ มีที่เสียบ้าง เด็กเล่นพังบ้าง แต่เราก็สามารถที่หยิบยืมใช้กันได้ มันก็เลยเพียงพอไม่ได้ขาดเหลืออะไร”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“เครื่องช่วยฟังที่เด็กหูตึงใช้นั้น โรงเรียนเขาไม่ได้มีให้ยืมหรอก เพราะราคามันแพงมาก อย่างของน้องกาย เห็นไหม นี่อันละ 60,000 นะที่ฝังไว้ในหัว ที่ไม่ฝังไม่รู้เท่าไรนะแต่แพงอยู่เหมือนกัน ซึ่งเด็กแต่ละคนจะหามาเอง และมันก็มีปัญหาเยอะ เพราะเด็กที่ครอบครัวยากจนก็ต้องรออันที่เขาบริจาค จากทางโรงพยาบาล จากคลินิก ซึ่งประสิทธิภาพของเครื่องมันย่อมไม่ดีเท่าไร มันก็ทำให้การได้ยินไม่สมบูรณ์เหมือนเครื่องใหม่ บางคนตอนแรกเรียนเก่งนะ หัวดี แต่พอมาเป็นอย่างนี้มันทำให้การรับรู้ สื่อสารของเขาผิดเพี้ยนไปเลยก็มี”

(สัมภาษณ์การศึกษาพิเศษคนที่2, 22 ก.พ. 51)

“คอมพิวเตอร์โรงเรียนเรามีมากนะ มีประจำห้องห้องละเครื่อง ทั้งโรงเรียนมีก็ห้องละ ป.1 มี 11 ห้อง 6 ชั้นก็ 66 เครื่อง แล้วห้องคอมติคป. 2 ป. 5 แล้วตึกห้อง ศูนย์คอมอีก 140 กว่าเครื่องนะ มั้งหมดก็ราวๆ 200 เครื่อง มีมากนะเพียงพอต่อความต้องการของเด็กเลยละถ้านักเรียนต้องการใช้ก็มาได้เลยตอนพักเที่ยง จะมีครูที่ดูแลประจำห้อง”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

5) สื่อ

ทางโรงเรียนมีการจัดสรรสื่อ และอุปกรณ์ที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยครูสามารถเบิกใช้งานได้ตลอดกับความต้องการ สื่อใช้ในการสอนนักเรียนนั้นค่อนข้างมาก เนื่องจากนักเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นนักเรียนระดับประถมศึกษา เพราะฉะนั้นสื่อการสอนที่ครูใช้จึงต้องมีความหลากหลาย มีสีสัน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนไม่วอกแวก และเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว ในการจัดการเรียนการสอนครูล้วนใช้สื่ออุปกรณ์ต่างๆมากมายทั้งใช้ประกอบการสอน และทำกิจกรรมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นสามารถที่จะขอสื่ออุปกรณ์ประกอบการเรียนที่สอดคล้องต่อความต้องการ และจำเป็นเหล่านี้ได้จากศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งให้งบประมาณช่วยเหลือในการศึกษาพิเศษแก่นักเรียนเป็นรายหัว ละ 2,000 ซึ่งในนั้นได้รวมค่าสื่ออุปกรณ์ที่นักเรียนสามารถเขียนขอได้ด้วย โดยทางศูนย์จะส่งใบรายการสื่อ/อุปกรณ์ที่นักเรียนต้องใช้มาทางโรงเรียน และทางโรงเรียนจะให้สิทธิในการให้นักเรียน และผู้ปกครองได้เลือกสื่อ/อุปกรณ์เหล่านี้เอง และสื่อ/อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจึงไม่ได้รับกวนของทางโรงเรียน

“ทางโรงเรียนเขาจะจัดมาให้ให้นักเรียนทั้งหมดทั้งปกติทั้งพิเศษไม่แยก แต่บางทีก็ได้มาจากโรงเรียนพิบูลที่จัดมาให้ จากศูนย์การศึกษาพิเศษเขาก็ให้มาเราก็ได้ ก็เก็บไว้ที่ห้องการศึกษาพิเศษทั้ง 3 ห้อง ถ้าใครสนใจต้องการขอยืมดู ก็มายืมที่ครูดูแลห้องได้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“สื่อที่ใช้ที่ก็จะเน้นความหลากหลาย สีสันสวยงาม เพราะเราสอนเด็กเล็กไง ก็เอาสื่อพวกนี้แหละมาล่อให้เขาสนใจในเนื้อหา บางทีหนังสืออย่างเดียวมันไม่น่าสนใจ ตัวหนังสือเยอะเยอะไปหมด เด็กเค้าก็เบื่อ ที่ก็จะใช้สื่อนี้แหละเป็นตัวล่อ ทำมาเป็นการ์ตูน เป็นสัตว์เด็กก็จะชอบ สอนในห้องให้ทำกิจกรรมก็มีให้วาดรูป ระบายสีใส่ลงไปด้วยในงาน มันก็ได้ผลนะเด็กเขาก็จะทำส่งอย่างสวยเลยละ ตั้งใจทำมีงานชิ้นเดียวกัน แต่ละคนทำมาแตกต่างกัน หลายรูปแบบด้วยนะเอามาส่งเรา เราก็จะให้คะแนนเห็นงานแล้วก็ดูออกว่า อ้อคนนี้เข้าใจ ไม่เข้าใจทำได้ ทำไม่ได้”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

6) บริการ

มีการจัดบริการต่างๆที่ช่วยเหลือสนับสนุนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาครบทุกด้าน นอกจากการพัฒนาทางด้านวิชาการ และคุณธรรมแล้ว ทางโรงเรียนจัดให้มีบริการพัฒนาทางด้านสุขภาพ ซึ่งทางโรงเรียนเห็นความสำคัญของสุขภาพนักเรียนเป็นเรื่องสำคัญ โดยเห็นว่า การที่นักเรียนมีสุขภาพร่างกายที่ดีนั้น จะส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ และ

ปัญหาสุขภาพจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีการจัดบริการต่างๆที่เป็นการรักษาสุขภาพนักเรียน เช่น จัดให้มีบริการอาหาร บริการดื่มนมบำรุงสุขภาพ ให้นักเรียนได้รับสารอาหารครบถ้วนที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาทางด้านร่างกาย และสมองของเขาในแต่ละวัน

จัดให้มีพยาบาล ประจำห้องพยาบาล เพื่อปฐมพยาบาลกับนักเรียน และบุคลากรภายในโรงเรียนได้ทันถ่วงที ดูแลตรวจสุขภาพอนามัยนักเรียนโดยมีการจัดแพทย์มาตรวจสุขภาพรักษาทุกวันศุกร์ของสัปดาห์ให้แก่ นักเรียน ครู และผู้ปกครอง

จัดให้มีคลินิกฟัน เนื่องจากนักเรียนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นเด็กในระดับประถมศึกษาปัญหาเรื่องฟันจึงมีมาก ทางโรงเรียนจึงเล็งเห็นความสำคัญทางด้านสุขภาพฟันของนักเรียน จึงจัดให้มีคลินิกฟันขึ้นและมีทันตแพทย์ประจำให้การดูแลรักษาทุกวัน

“โรงเรียนเรามีบริการอาหารเช้า อาหารกลางวัน มีให้นักเรียนได้ดื่มนมฟรีในแต่ละวัน ให้เขามีสุขภาพร่างกายที่ดี แข็งแรง พี่ว่าก็เป็นเรื่องที่ดีนะ เพราะเด็กบางคนพ่อแม่เขาก็ไม่ได้ใส่ใจมากนักที่จะซื้อนมให้ลูกกินทุกวันใช่ไหม นี่ทางโรงเรียนก็มี จัดให้กินทุกวันไม่เคยขาด มันก็ไปช่วยบำรุงร่างกายเขา บำรุงสมองของเขา ได้รับสารอาหารครบทุกหมู่ แล้วมีจัดบริการคลินิกรักษาฟันอย่างนี้ ที่ให้มีก็ เพราะว่าเด็กที่นี้เขาเป็นเด็กเล็กอยู่ ก็จะชอบกินลูกอม กินขนมหวาน ฟันก็จะมีปัญหามาก เป็นฟันผุกัน มาก โรงเรียนก็เห็นว่าสำคัญแหละ ก็เขาเสียค่าเทอมมาแล้ว โรงเรียนก็มีจัดให้มีคลินิกดูแลสุขภาพนักเรียน คลินิกฟัน ครูก็สามารถไปใช้บริการได้ อย่างห้องพยาบาลอย่างนี้ผู้ปกครองก็มาใช้ได้นะ ขอยายาพารายาแก้ปวดท้องอย่างนี้ใช้ได้หมดถือว่าเป็นสวัสดิการของโรงเรียน ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“มีห้องทำฟันอยู่ข้างห้องการศึกษาพิเศษ มีครูดูแล รักษา ให้ความรู้เรื่องฟันให้นักเรียน รู้สึกว่าจะเปิดเฉพาะวันศุกร์นะ ก็เห็นนักเรียนมาให้ครูดูรักษาฟันตลอด คือโรงเรียนเราเป็นโรงเรียนประถมมีเด็กเล็กนะนะ ปัญหาเรื่องฟันผุก็มีมาก เด็กเขาชอบกินลูกอมอย่างนี้ มันก็เลยฟันผุกัน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

จัดบริการการแนะแนวการศึกษา โดยทางโรงเรียนจัดให้มีห้องแนะแนวการศึกษา มีครูแนะแนวประจำห้องที่ให้การดูแล เป็นที่ปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาให้กับนักเรียน ซึ่งครูแนะแนวจะให้ความสำคัญกับการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาก โดยจะประสานงานกับครูการศึกษาพิเศษในการให้ความรู้ทางด้านการศึกษาแก่นักเรียนอยู่เป็นประจำ โดยนักเรียนในชั้นป. 6 จะมีชั่วโมงในการเรียนวิชาแนะแนวการศึกษา สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ครูแนะแนวก็จะให้ความรู้ให้

รายละเอียดของการสมัครเรียนต่อ ว่ามีโรงเรียนใดที่มีการเปิดรับสมัครให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้สามารถเรียนต่อได้ เนื่องจากความบกพร่องของเขาทำให้เกิดข้อจำกัดในการศึกษาต่อ อีกทั้งโรงเรียนที่เปิดรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมนั้นมีน้อยที่เปิดรับให้เรียนต่อได้จริง เพราะที่ผ่านมามีปัญหาในการเรียนต่อว่าเมื่อเด็กไปสมัครเรียนแล้วถูกปฏิเสธกลับมา โดยโรงเรียนอ้างว่าจัดการศึกษาไม่ได้ ขาดครู ขาดบุคลากรที่มีความรู้ จำนวนที่รับเต็มแล้ว นอกจากการศึกษาค้นคว้าของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ในบางครั้งบริการแนะแนวการศึกษาของทางโรงเรียนก็ให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องการประกอบอาชีพ การบริการแนะแนวจึงถือว่าเป็นบริการที่มีความสำคัญมากสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่แนะแนวทางให้เขาสามารถเลือกแนวทางในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมที่สุด เมื่อเขาสำเร็จการศึกษาจากทางโรงเรียนแล้ว

“ป. 6 เขามีคาบแนะแนวนะ ครูแนะแนวก็จะมาให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนต่อว่าจะเรียนที่ไหน เรียนต่อ ม. 1 ที่ไหนใหม่ เพราะที่นี้เขาก็เปิดม. 1 นะเพิ่งเปิดมีแต่ ม. 1 แต่เขาก็จะขยายไปเรื่อยๆแต่ไม่ได้เปิดสอนเรียนร่วม เพราะฉะนั้นเด็กพิเศษก็ต้องหาที่เรียนต่อซึ่งก็เป็นเรื่องที่ยากนะ ส่วนมากเขาไปที่พิบูล แต่พิบูลก็รับไม่ได้ทั้งหมดหรอก จากที่คุยกับผู้ปกครองนะเห็นว่าไม่ค่อยเปิดให้เรียนร่วมกันแล้ว น้อยโรง บางโรงก็ไกลบ้านมาก แต่สำหรับเด็กบางคนก็มีที่เลิกเรียนออกไปทำงานช่วยพ่อแม่แต่ก็เป็นส่วนน้อยส่วนมากก็เรียนต่อกัน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

7) ตำรา

ตำราที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทางโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาใช้ตำราเดียวกับนักเรียนปกติ คือ ของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากตำราแล้วทางโรงเรียนมุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีการพัฒนาทางด้านทักษะโดยเน้นให้เด็กทำแบบฝึกหัดมากกว่าที่จะเรียนแต่เนื้อหาอย่างเดียว จะเห็นว่าหนังสือแบบฝึกหัดของเขาจะมีหลายเล่มมาจากหลายสำนักพิมพ์ ทั้งครูยังทำซีทแบบฝึกให้นักเรียนได้ฝึกทำอีก สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษครูจะให้ทำแบบฝึกหัดมาก เพราะบางคนมีความบกพร่องทางสมอง คือ เรียนรู้ช้าการที่เขาได้ฝึกทำแบบฝึกหัดบ่อยๆมันช่วยให้พัฒนาการทางการเรียนรู้ของเขาดีขึ้น จำได้เร็ว

(สังเกตนักเรียนห้องเสริมวิชาการ, 15 ก.พ. 51)

“สำหรับตำราที่ใช้เหมือนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่แตกต่าง เด็กปกติเรียนอย่างไร เรียนตำราไหนเราก็เรียนอย่างนั้น นักเรียนแต่ละคนก็จะมีเป็นของเขาเองนะ เขาก็จะซื้อเอง แต่ถ้าในห้องสมุดก็มีให้ยืมเหมือนกัน แต่ยืมดูยืมอ่านเฉยๆไม่ได้ให้เรียน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

8) ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ทางโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาได้รับ ที่ช่วยส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ การได้รับความช่วยเหลือนี้ได้มาจากหน่วยงานอื่นๆ เช่น จากศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่ให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาโดยให้คุปองแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2,000 บาทต่อหัว เพื่อใช้ในการแลกล้อ อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางการเรียนรู้ของนักเรียนโดยศูนย์การศึกษาพิเศษจะมีใบรายการเกี่ยวกับสื่อ อุปกรณ์มาให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและผู้ปกครองนักเรียนเลือกใช้ในการเรียน และเขียนขอสื่อ อุปกรณ์เหล่านี้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ของนักเรียนแต่ละบุคคล ครูการศึกษาพิเศษจะเป็นผู้รวบรวมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ส่งฝ่ายธุรการ และจัดส่งไปที่ศูนย์การศึกษาพิเศษในแต่ละปีการศึกษา แล้วทางศูนย์การศึกษาพิเศษก็จะจัดสรรสื่อ อุปกรณ์ที่ต้องการมาให้แก่นักเรียนแต่ละบุคคล และคุปองก็สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นคุปองเรียนเสริมกับครูผู้สอนได้โดยแต่ละใบมีมูลค่า 50 บาท

“หน่วยงานอื่น อย่างศูนย์การศึกษาพิเศษเขาให้มา 2,000 ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายหัว เขาจะเอามาให้เอง อย่างที่บอก ก็ไม่ใช่ว่าทุกปี แต่เขาก็จัดมาให้ให้เรื่อยๆเขาก็มาดูงานเขาก็จะจัดมาให้เรื่อยๆให้เป็นอุปกรณ์ ให้สื่อ ให้ไปดูงานช่วยหาหลายๆด้าน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“ศูนย์การศึกษาพิเศษที่ให้คุปองมา 2000 บาทต่อหัวนะ โดยที่ว่าแล้วแต่นักเรียนจะเอาไปแลกให้ครูสอนเสริม เอาไปแลกอุปกรณ์การเรียนการสอน สื่อ เอาไปบำบัดหามือ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“ สพฐ เขาจะมีการจัดให้คุปองแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษหัวละ 2,000 คือคุปองมีมูลค่า 2,000 บาท เด็กก็จะเขียนไปขอในรูปของอุปกรณ์ว่าต้องการอะไรที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยอยู่ในงบ 2,000 การขออุปกรณ์ ทางโรงเรียนจะให้ผู้ปกครองและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นผู้ตัดสินใจว่าต้องการหรืออยากได้อะไรให้เขียนไป ทาง สพฐ. ก็จะมีใบรายการสินค้าให้ให้ผู้ปกครองและเด็กเลือกเอง ตอนแรกจะเป็นศูนย์

การศึกษาพิเศษจะรวบรวมเอกสารที่ขอเหล่านี้ แล้วนำส่งไปที่กระทรวงเพื่ออนุมัติและจัดสรรมาให้แก่เด็กแต่ละคน โดยที่โรงเรียนไม่เกี่ยวข้อง คุปองในจำนวนนั้นเด็กสามารถนำมาแลกเพื่อเรียนสอนเสริมกับครูผู้สอนได้อีกด้วย โดยคุปองจะมีมูลค่า 50 บาท และสามารถนำคุปองไปโรงพยาบาลเออบาบัด ฝึกพูดได้อีกด้วย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

ศูนย์การศึกษาพิเศษยังช่วยเหลือทางการศึกษา โดยจัดให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและเรียนดี เช่น ทุนคุณพุ่ม โดยทางศูนย์การศึกษาพิเศษจะแจ้งมาทางโรงเรียนให้คัดเลือกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีความเหมาะสม คือ มีผลการเรียนที่ดี มีความประพฤติดีให้ได้รับทุนการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา

“วิทยุการบินให้ทุน อย่างศูนย์การศึกษาพิเศษมีทุนการศึกษาให้นะ อย่างศูนย์การศึกษาพิเศษเขาแจ้งมาว่ามีทุนให้นะทุนคุณพุ่มอย่างนี้ให้เราสามารถเขียนขอได้ ของโรงเรียนก็มีทุนอาหารกลางวันถ้าเป็นของโรงเรียนเขาจะให้เฉพาะโรงเรียนนะ เราก็จะเขียนขอไปกับทางโรงเรียนแล้วเขาจะพิจารณาเอง ทางโรงเรียนก็จะพิจารณาว่าจะให้ใคร ปีนี้ให้ใครคนนี้ไว้ก่อนนะปีหน้าโรงเรียนเขาจะพิจารณาเอง อย่างทุนจากธนาคารโรงเรียนเขาได้ทุนมาเขาก็จะแจ้งเรา แล้วเราก็เขียนขอไปโรงเรียนก็จะคัดเลือกโดยดูความเหมาะสมของนักเรียนแต่ละคนที่สมควรได้รับทุน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

นอกจากศูนย์การศึกษาพิเศษ ยังมีหน่วยงานอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาในการจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียน เช่น ให้โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาไปศึกษาดูงานการจัดการศึกษาพิเศษ หรือส่งวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ มาอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษกับครูในโรงเรียน ที่ผ่านมาอาจารย์ผดุง อารยะวิญญู ให้เกียรติมาอบรมให้ความรู้ในการจัดการศึกษาพิเศษแก่ครูการศึกษาพิเศษ และครูผู้สอนการเรียนร่วมคนอื่นๆ ทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาก็จัดให้ครูการศึกษาพิเศษโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาไปดูงาน เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาพิเศษให้กับโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาให้สอดคล้องกับสภาพ บริบทของโรงเรียน และโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้กับโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาให้ความช่วยเหลือทางการศึกษากับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยให้มีแพทย์มาให้ความรู้แก่ครู ผู้ปกครอง ในการปฏิบัติตัว ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธี และทางโรงพยาบาลให้การสนับสนุนบริจาคเครื่องช่วยฟังแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากเครื่องช่วยฟังนี้มีความสำคัญกับนักเรียนที่มีความ

บกพร่องทางหูสามารถช่วยให้นักเรียนมีการฟัง รับรู้ สื่อสารที่ดีขึ้น แต่เนื่องมาจากราคาของเครื่องที่แพงมาก เกินกำลังซื้อของผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบางคน ทางโรงพยาบาลจึงเห็นความสำคัญ และมีการจัดหาซื้อบ้าง รับประทานบ้าง แล้วส่งมาช่วยเหลือให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหูที่มีต้องการเครื่องช่วยฟังเหล่านี้เพื่อช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน

“มีการเชิญท่าน อาจารย์จากมหาวิทยาลัยมาให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ให้แก่ครูในโรงเรียนตอนช่วยเปิดเทอมนะ บางที่โรงเรียนก็มีการประชุม เชิญวิทยากรต่างๆ มาให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียน แต่ถ้ามีการอบรมประชุมข้างนอก ก็จะเป็นเราทั้ง 3 คนที่เป็นครูการศึกษาพิเศษที่ไปอบรม”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“มีวิทยากรมาอบรมความรู้ให้กับครูจากมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมเรียนร่วม วิทยาให้ไปดูงาน บางที่โรงเรียนก็มีทุนให้เป็นทุนเรียนดี โรงพยาบาลมีวิทยากร หมอเข้ามาช่วยด้วย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

9) ครูการศึกษาพิเศษ

ครูการศึกษาพิเศษของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา จบการศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษาพิเศษและผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนทางการศึกษาพิเศษมาทุกคน จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนร่วมได้เป็นอย่างดี เป็นคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมซึ่งทำหน้าที่ปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม จัดการศึกษา ประสานงานกับฝ่ายงานอื่น ทำหน้าที่สอนในชั้นเรียนพิเศษ และเป็นพี่ปรึกษาในด้านการจัดการเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนในห้องเรียนร่วม และเป็นพี่ปรึกษาทางด้านการเรียนให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีจำนวนน้อยมาก ถ้าเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ โรงเรียนประสบปัญหาขาดครู ครูการศึกษาพิเศษที่มีความรู้ ความสามารถเกษียณราชการออกไปหลายท่าน เหลือครูการศึกษาพิเศษไว้ในปัจจุบันเพียงแค่ 3 ท่านที่ดูแลจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในห้องพิเศษ 3 ระดับชั้น คือ ระดับชั้นป. 1 ชั้นป. 2 และชั้นป. 4 สำหรับในระดับชั้นป. 3 ไม่มีการจัดการเรียนร่วมเนื่องจากในปีการศึกษา 2550 ไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นนี้ ครูการศึกษาพิเศษต้องดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้น ป. 5 และป. 6 ด้วย โดยเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเรียน ทางด้านพฤติกรรมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

“ป. 1 ป. 2 ป. 4 มีห้องที่จัดเฉพาะ คือห้องนี้ ในที่นี้ไม่มีห้อง ป.3 เนื่องจากว่าไม่มีเด็กพิเศษในปีนี้ ส่วน ป. 5 ป. 6 นั้นจะจัดเด็กพิเศษเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียนปกติ เรียนในห้องปกติเลยไม่มีครูการศึกษาพิเศษ ครูการศึกษาพิเศษจะมี 3 คน จะเรียนในห้องกับเด็กปกติหมดเลย คือเด็กปกติเรียนวิชาไหนเด็กพิเศษก็ต้องเรียนเหมือนกันไม่มีการแยกมาทางนี้ แต่ถ้าเขาเรียนแล้วเขามีปัญหาอะไรเลขไม่เข้าใจ หรือเรียนไม่รู้เรื่องก็อาจจะมาเป็นบางครั้งมาในชั่วโมงที่ว่าง พักเที่ยง ตอนเย็นอย่างนี้แล้วแต่”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ก็ว่าเพียงพอนะ สำหรับครู 3 คนในห้องการศึกษาพิเศษ คือเฉลี่ยก็ดูแลห้องละ 1 คนแต่จะพูดไปแล้วมันก็ลำบากเหมือนกันนะที่ดูแลทั้งหมด เพราะความเป็นจริงครูการศึกษาพิเศษ 2 คนนั้นเขาดูแลนักเรียนพิเศษ 2 ห้องแต่ครูก็ดูแลทั้งป. 4 ป. 5 ป. 6 ดีหน่อยที่ปีนี้ไม่มีป. 3 นะ ถ้าปีหน้ามีครูก็ต้องดูแลป. 3 อีก มันก็ถือว่าหนักทีเดียว เพราะว่าครูก็เกษียณ บางคนก็ออกไปทำที่อื่น บางโรงเรียนเขาจะมีครูเยอะเนอะ แต่โรงเรียนเรามีจะน้อย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

1.2 ผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม

คุณภาพนักเรียน

1.2.1 นักเรียนมีการพัฒนาตามศักยภาพ

การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา เน้นให้นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การจัดการเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-4 จะให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในห้องเรียนพิเศษหรือที่เรียกว่า ห้องเสริมวิชาการ การจัดห้องเสริมวิชาการและมีครูการศึกษาพิเศษผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการศึกษาพิเศษสอนวิชาหลัก และเข้าเรียนร่วมในบางวิชา กับนักเรียนปกติ ถือว่าการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนวิชาหลักในห้องเสริมวิชาการนั้น เป็นการปูพื้นฐานที่ดีในด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม และด้านสังคมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ด้วยจำนวนนักเรียนที่น้อย และเป็นการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้วยกัน ทำให้นักเรียนไม่เกิดความรู้สึกแตกต่าง หรือเป็นปมด้อยมากนัก สามารถค่อยๆปรับตัวเองให้อยู่ในสังคมได้ และครูการศึกษาพิเศษสามารถที่จะพัฒนานักเรียนได้เป็นรายบุคคล นักเรียนคนไหนที่มีปัญหาไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ ด้านพฤติกรรม หรือการปรับตัวในสังคมครูก็สามารถที่จะแก้ปัญหา พัฒนาได้เป็นรายบุคคล และนักเรียนมีพื้นฐานที่ดีในการเข้าเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ต่อไปเทียบเท่ากับนักเรียนปกติ

ผลของการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างมาก ทั้งทางพัฒนาการทางด้านวิชาการ

และพฤติกรรมนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละคนได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเห็นได้ชัด ในแต่ละปี มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถจบการศึกษาในระดับประถมศึกษาจากทางโรงเรียนได้ 100% ตามที่โรงเรียนได้คาดหวังไว้ โดยร้อยละ 80 ศึกษาต่อเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษา และอีก ร้อยละ 15 ออกไปฝึกอาชีพตามศูนย์ฝึกอาชีพต่างๆ และอีกส่วนหนึ่งร้อยละ 5 ออกไปประกอบ อาชีพช่วยเหลือทางครอบครัว จะเห็นว่าผลจากการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถดำรงชีวิตกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข เหมือนกับนักเรียนปกติ

ตารางที่ 11 สถิติการจบการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

สถิติการศึกษา	ร้อยละ(%)		หมายเหตุ
	นร.ปกติ	นร.พิเศษ	
ศึกษาต่อระดับมัธยมโรงเรียนเดิม	65.34	34.08	
ศึกษาต่อระดับมัธยมโรงเรียนอื่นๆ	30.02	45.12	
ศึกษาต่อสายอาชีพ	3.44	15.35	
ไม่ศึกษาต่อ	1.20	4.45	ออกไปประกอบอาชีพ

(แผนผังสถิติการจบการศึกษา, 50)

“เด็กเรา 100% ที่เรียนจบป. 6 นะส่วนมากก็จะเรียนต่อ แล้วเดี๋ยวนี้ยิ่งเราเปิดสอน ม. 1 สบายเลยไม่ต้องไปหาเรียนที่อื่นไกล มีบ้างนะออกไปเรียนโรงเรียนฝึกอาชีพ มันทำให้ เขาสามารถเอาไปประกอบอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้เลย เขาก็ได้รับการพัฒนาขนาด จบป. 6 การได้ยิน การพูด การสื่อสารของเขาก็เก่งแล้ว ฟังได้มีทักษะขึ้น แล้วเขาก็มี เครื่องช่วยฟัง ก็เกือบเท่ากับนักเรียนปกติเลยจะทำอะไรก็ได้ การใช้ชีวิตในสังคมเขาก็ทำได้ เขาได้รับการฝึกมาตั้งแต่อยู่ในโรงเรียนที่ต้องอยู่ร่วมกับนักเรียนคนอื่นๆ อยู่กับครูอย่างนี้ เขาก็ไม่มีปัญหาอะไรที่ต้องไปอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคมข้างนอก เรามีห้องฝึกไ้ที่บอก ห้อง เสริมวิชาการ ฝึกเขาให้เก่งเลยตั้งแต่ ป.1-ป.3 เขาจบไปก็ไม่พิการมากแล้วลดลง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“นักเรียนเรามีศักยภาพนะ เมื่อเขาเรียนจบจากที่นี่ก็สามารถออกไปเรียนต่อที่ โรงเรียนเรียนร่วมอื่นได้ การพิการหูมันไม่ได้ว่าพิการมากอะไร มีเครื่องช่วยฟังด้วย ไม่ เหมือนพิการอย่างอื่น อย่างออทิสติกที่มีความพิการมากอย่างนี้ อันนี้คือเขาเมื่อจบไป

เรียนต่อมัธยมได้ ประกอบอาชีพหาเงินได้ หรือไปเรียนสายอาชีพที่ให้คนพิการเรียนอย่างนี้ก็ได้ คือเขาไม่ได้เป็นอะไรมาจนเขาอยู่ครบ มีแค่ได้ยินไม่ได้เท่าคนอื่นเท่านั้น”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม, 12 มี.ค. 51)

1.2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนต่อพัฒนาการนักเรียน

ผลของการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาผู้ปกครอง ครู มีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างมาก ทั้งทางพัฒนาการทางด้านวิชาการ ที่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพที่เขาควรจะเป็นที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และการพัฒนาด้านพฤติกรรมนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละคนได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเห็นได้ชัด ตามความคาดหวังของสถานศึกษาที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านคุณธรรมให้แก่ นักเรียน ทางด้านความซื่อสัตย์ เสียสละ ชยัน ประหยัด อุดหนุน และมีสัมมาคารวะ ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต จะเห็นว่าพัฒนาการทางด้านนี้ของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีมากอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ต้องใช้ชีวิตในโรงเรียนกับเพื่อนนักเรียนปกติ จึงส่งผลให้เขามีการปรับตัว และเข้าสังคมสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้เหมือนกับนักเรียนปกติ

“รู้สึกพอใจนะ กับการพัฒนาของเขา การเรียนเขาเรียนได้ดีเหมือนนักเรียนปกติเลย ตอนแรกเรายังกลัวๆว่าเขาเมื่อเข้าเรียนร่วมจะเรียนได้ที่ไหน ที่สุดท้ายหรือเปล่า แต่เห็นแล้วว่าเขาพัฒนาขึ้นก็ดีใจแล้ว พัฒนาการของเขามันก็ค่อยๆดีขึ้นตามระดับแหละ แม้ว่าอย่างนู่นเขาที่เคยดึงมากที่ต้องใช้เครื่องช่วยฟังก็ยังไม่ค่อยได้ยิน แม้ว่าเดี๋ยวนี้เขาเหมือนดีขึ้นนะ พูดคุยกับเรารู้เรื่อง ตอบสนองเลยเวลาเราพูดคุยกัน หรือให้เขาทำอะไร เขาก็ทำได้ทำได้ดีด้วย”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1, 18 ก.พ. 51)

“การที่ทางโรงเรียนรับให้เขาเข้าเรียนด้วย แม่ก็ดีใจแล้วนะ แล้วยังเห็นว่าเขาดีขึ้น กล้าที่จะอยู่กับคนอื่นมากขึ้น อย่างเมื่อก่อนจะเป็นคนเงียบ เก็บตัวอยู่คนเดียว แต่เดี๋ยวนี้กลายเป็นไม่กลัวใคร กล้าพูดมากขึ้น เขาก็จะพูดแบบติดขัดของเขานั้นแหละ แต่แม้ว่ามันก็ดีขึ้น เมื่อก่อนเป็นห่วงเขามาก กลัวเขาจะเป็นอะไร กลัวว่าความพิการของเขามันจะเป็นปมด้อยมากให้เขาอยู่กับคนอื่นไม่ได้ แต่ตอนนี้ก็ไม่ห่วงแล้วละ แล้วโรงเรียนเขาสอนให้ประหยัด อุดหนุน ให้นักเรียนเก็บตังค์จากเงินที่เหลือแต่ละวัน แม่ก็เห็นเขาเก็บตังค์นะใส่กระเป๋าไว้ แล้วเขาก็จะมีจดบันทึกว่าวันนี้ใช้อะไร เหลือเก็บเท่าไร เห็นบอกว่าคุณจะให้รางวัลด้วย อย่างนี้แม้ว่ามันทำให้เขาดีขึ้นนะ ไม่ใช่ว่าความพิการของเขามีการพัฒนา แต่เขายังมีการพัฒนาทางด้านการประหยัด การรู้จักอดออมอีก”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 2, 21 ก.พ. 51)

1.3 ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม

การปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาที่ผ่านมามีทั้งปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีขึ้นและประสบความสำเร็จนั้นมีหลายประการ แต่ส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานทางโรงเรียนก็ต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่ต้องแก้ไขเรื่อยมาเช่นกัน ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอออกเป็น 2 ส่วนคือปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยสนับสนุนของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

ปัจจัยที่สนับสนุนการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จได้นั้น มีสาเหตุมาจากปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ดังนี้

1) ระบบการจัดการของโรงเรียน

โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นโรงเรียนประถมศึกษา มีระบบการจัดการเรียนร่วมที่ครอบคลุมการปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานครอบคลุมได้นั้น คือ จำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีจำนวนน้อย โดยทั้งโรงเรียนมีทั้งสิ้น 32 คน การดูแล พัฒนาศักยภาพของนักเรียนเหล่านี้จึงไม่ใช่เรื่องยาก การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้งหมดอยู่ในความดูแลของครูการศึกษาพิเศษ 3 ท่านที่รับผิดชอบ ดูแลในทุกๆ ส่วน ด้วยความที่ครูมีจำนวนน้อย ทำให้การประสานงานภายในเป็นไปโดยสะดวก

“การที่ครูมีน้อยมันก็เป็นเรื่องที่ดีนะ การประสานงาน การแบ่งหน้าที่ มันง่ายดูแลง่าย แล้วมันก็ได้เกินความสามารถอะไรหรอก เด็กเขามีน้อยด้วย เราก็จะแบ่งกันเป็นห้องๆ เป็นชั้นมันก็ไปได้นะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“การจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียนที่ก็ว่ามันครอบคลุมนะ คือเราต้องทำทุกอย่างอยู่แล้ว อย่างทำแผน IEP แผน IIP เราหมายถึงครูการศึกษาพิเศษนี่นะก็จะแบ่งหน้าที่กันทำรับผิดชอบคนละชั้นที่เราสอน เด็กก็มีประมาณ 30 คนห้องพี่ก็มี 5 คนในห้องเสริมวิชาการมันก็ดูแลกันได้ ได้ดีด้วยดูเป็นรายคนเลย เด็กมันไม่เยอะอะไร ก็เลยไม่เป็นปัญหาอะไร”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

2. ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม

โรงเรียนยังคงมีการจัดขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม ทำให้การดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปอย่างทั่วถึง สามารถพัฒนาเขาได้ ตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล ใน

ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีจำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนทั้งหมด 32 คน เฉลี่ยแล้วห้องเสริมวิชาการมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษห้องละ 5-6 คน ห้องเรียนร่วมประถมศึกษาปีที่ 5 -6 มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมห้องละ 1-2 คน

“เด็กพิเศษโรงเรียนเรามีไม่มาก ถ้าเทียบกับโรงเรียนอื่น เพราะเรารับเฉพาะเด็กหูโง่ ถ้าในห้องเสริมวิชาการเฉลี่ยแล้วก็ได้ห้องละ 5-6 คน ถ้าเป็น ป. 5 ป. 6 เรียนร่วมก็เฉลี่ยห้องละ 1-2 คน มันก็เลยดูแลได้เป็นคนคนเลย ดูแลอย่างทั่วถึง”

(สัมภาษณ์รองวิชาการ, 18 ก.พ. 51)

“ห้องเด็กพิเศษห้องพี่อย่างนี้ คือนักเรียนมีจำนวนน้อยอยู่แล้วไง ประมาณ 6-8 ไม่เกิน 10 เขาก็นั่งเรียนกระจายในห้องนะ ด้วยจำนวนเด็กที่น้อยครูพูดอะไรก็ได้ยินทั่วถึง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

3) ความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นๆ

ปัจจัยที่สนับสนุนอีกหนึ่งปัจจัยมาจากความช่วยเหลือทางด้านการศึกษาจากหน่วยงานอื่นๆส่งผลให้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียนประสบความสำเร็จได้ โดยมาจากการสนับสนุนจากหน่วยงานหลายฝ่ายที่คอยสนับสนุนทั้งทางด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษา โดยจัดให้โรงเรียนได้ไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนร่วมมาก่อน ส่งวิทยากรมาบรรยายอบรมครู ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการศึกษาและในตัวนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้การสนับสนุนทางด้านสื่อ เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ทางโรงเรียนขาดเหลือ สิ่งเหล่านี้ที่ได้รับจากหน่วยงานอื่นๆล้วนทำให้โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับสภาพ บริบทของโรงเรียน และประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

“หน่วยงานอื่น อย่างศูนย์การศึกษาพิเศษเขาให้มา 2,000 ให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายหัว เขาจะเอามาให้เอง อย่างที่บอก ก็ไม่ใช่ว่าทุกปี แต่เขาก็จัดมาให้ให้เรื่อยๆเขาก็มาดูงานเขาก็จะจัดมาให้เรื่อยๆให้เป็นอุปกรณ์ ให้สื่อ ให้ไปดูงานช่วยหาหลายๆด้าน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“มีการเชิญท่าน อาจารย์ จากมหาวิทยาลัย มาให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ให้แก่ครูในโรงเรียนตอนช่วยปิดเทอมนะ บางที่โรงเรียนก็มีการประชุม เชิญวิทยากรต่างๆ

มาให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียน แต่ถ้ามีการอบรมประชุมข้างนอก ก็จะเป็นเราทั้ง 3 คนที่เป็น
ครูการศึกษาพิเศษที่ไปอบรม”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“มีวิทยากรมาอบรมความรู้ให้กับครูจากมหาวิทยาลัย โรงเรียนมัธยมเรียนร่วม
วิทยาให้ไปดูงาน บางที่โรงเรียนก็มีทุนให้เป็นทุนเรียนดี โรงพยาบาลมีวิทยากร หมอเข้ามา
ช่วยด้วย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

4) ผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจ และให้การสนับสนุน

ผู้บริหารที่มีความรู้ ความเข้าใจ และให้การสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานการจัดการ
เรียนร่วมอย่างจริงจัง โดยเป็นผู้นำในการสร้างเจตคติที่ดีที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มี
ส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วม เข้าร่วมและให้การสนับสนุนให้ครูการศึกษาพิเศษและครูผู้สอนได้
เข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ในการจัดการศึกษาพิเศษ สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน โดยมี
นโยบายให้ครูทำวิจัยหน้าเดียวเพื่อให้เห็นปัญหาในการจัดการเรียนร่วม มีแนวทางแก้ไขปัญหา
และสามารถพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ พัฒนาการเรียนการสอน ให้การจัดการเรียน
ร่วมประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น

“ท่าน (ผู้อำนวยการ)ให้ความสนใจทุกงานไม่ใช่ว่าแต่งานการศึกษาพิเศษ เมื่อต้น
ปีการศึกษาต่างๆไปจัดการศึกษาที่โรงเรียนชลบุรี ท่านก็ไปไปด้วยตัวเองว่าต้องจัดอย่างไร
จัดงานที่จะนำเสนออย่างไร ครูต้องทำอะไรบ้าง ท่านก็เข้ามาร่วมเข้ามาดูแลเองเลย คือ
ท่านเอาใจใส่ทุกคนนะ ที่โรงเรียนได้รับรางวัลก็เพราะท่านผู้บริหารให้ความสนใจนะคะ
เขาทราบดีว่าปัญหาหนึ่งครูน้อยหน่อย ท่านก็มาช่วย มาดู มาช่วยเสนอแนะอะไรอย่างนี้
ใจดี ให้ความเมตตากับเด็กพิเศษ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“ผู้บริหารเขาสนใจที่จะพัฒนา ส่งเสริมในการศึกษาพิเศษใส่ใจ เพราะถ้าท่านไม่
สนใจก็ยากนะที่จะทำอะไรอะไรได้ ส่งเสริมทางด้านนโยบายที่มุ่งจะพัฒนา ส่งเสริม
ทางด้านการเงินจัดสรรเงินให้ เพื่อที่จะให้ฝ่ายนี้เขาเอาไปพัฒนาเด็ก”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“เป็นนโยบายของโรงเรียนเลย ว่าครูเราจะต้องทำวิจัยเพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาการ
เรียนการสอนของเรา ไม่เยอะนะ เป็นอย่างหนึ่งที่จะพัฒนาเด็กไง อย่างเด็กเราพูดไม่ชัด
อย่างนี้เราก็เอามาพัฒนา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

5) ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ความสามารถ

ครูการศึกษาพิเศษมีความเชี่ยวชาญในการที่จะพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้มีศักยภาพตามที่แต่ละบุคคลควรจะเป็น โดยการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียนทั้งทางด้านวิชาการ การปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และทักษะการดำรงชีวิตในสังคมของเขา โดยร่วมมือกับครูผู้สอนที่พัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วม ส่งเสริมให้การจัดการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จ

“...โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการเรียนร่วมมาได้ขนาดนี้ ที่ได้รับรางวัล คุณแลเด็กได้ทั้งหมดก็เพราะว่าครู การศึกษาพิเศษที่คุณแลทั้งหมด ครูเขาเก่งนะทำได้ทุกอย่าง รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษทั้งหมด ถ้าพี่มีปัญหาอะไรพี่ก็โทรหาคุณครูทั้ง 3 คน คือเราสอนเด็กพิเศษ ถึงเขาจะไม่พิการมาก แต่บางที่เราก็ไม่เข้าใจเขานะ เราก็จะไปพูด ไปคุย ไปปรึกษาครูการศึกษาพิเศษ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“ครูการศึกษาพิเศษของเราทั้ง 3 คนนี้แหละที่ทำให้การเรียนร่วมเป็นไปด้วยดี เพราะแต่ละคนก็จบมาทางด้านนี้ อบรมมา ทำได้ทุกอย่าง”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

6) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือ และให้การสนับสนุนการศึกษา

ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้การสนับสนุนทางการศึกษา โดยให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน ไม่ว่าจะโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมใดๆก็จะเข้ามารับรู้ แต่ถ้ามีเวลาก็จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองโดยแต่งตั้งตัวแทนผู้ปกครองในแต่ละระดับชั้นเป็นหัวหน้าผู้ปกครอง เพื่อช่วยในการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนในระดับชั้นต่างๆให้ทั่วถึงและทันต่อความต้องการ ทำให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการศึกษาของโรงเรียนอย่างแท้จริง และให้ความสนใจโดยพานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้ารับการบำบัด ฟันฟู ฝึกการสื่อสาร โดยผู้ปกครองบางท่านพาลูกไปเรียนภาษามือ ให้ลูกได้ใช้ในการสื่อสาร เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหู จะมีผลให้นักเรียนมีความบกพร่องทางการพูดด้วย โดยออกเสียงไม่ชัด พูดติดขัด ผู้ปกครองของนักเรียนก็จะพยายามสรรหาทางช่วยเหลือให้ลูกของตนได้ลดความบกพร่องนั้นลง ช่วยดูแลในเรื่องการบ้าน และงานที่ครูมอบหมายให้ทำ ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากที่บ้าน ไม่ใช่แค่ที่โรงเรียนอย่างเดียว

“โรงเรียนเขามีอะไรให้เราช่วย หรือต้องการความร่วมมือจากเรา เขาก็จะมีจดหมายฝากลูกเรามา บางทีคนที่เป็นตัวแทนผู้ปกครองเขาก็จะแจ้งให้เรา รู้ว่าให้เราเข้ามา ร่วมกิจกรรม เข้ามาประชุม เราก็จะร่วมมือตลอด คือลูกเราเขาเป็นอย่างนี้เราก็ต้องสนใจมากกว่าพ่อแม่คนอื่น ๆ โรงเรียนเขามีอะไรเราก็ต้องเข้ามา เพราะบางที่เขาให้ความรู้ด้วยนะ เราก็จะได้เอาไปใช้กับลูกเรา ช่วยลูกเราให้ดีขึ้น”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่2, 15 ก.พ. 51)

“ผู้ปกครองนักเรียนจะเป็นคนพานักเรียนไปบำบัดฟื้นฟูเอง เขาก็อยากให้ออกของเขาดีขึ้น เขาก็จะใส่ใจมาก สอนให้ฝึกพูด ฝึกออกเสียง บางคนพาไปเรียนภาษามือ เธอลองเดินดูสิ ถ้าสังเกตจะเห็นว่าเด็กบางคนเขาใช้ภาษามือคุยกัน โดยที่ทางโรงเรียนก็ไม่ได้มีสอนให้นะ ผู้ปกครองพ่อแม่เด็กพาไปทั้งนั้น ผู้ปกครองที่สนใจลูกมาก เราจะสังเกตเห็นได้เลยว่าเด็กจะมีการพัฒนาได้เร็ว เราสอนอะไรไปได้หมด บางเรื่องรู้ก่อน อ่านมาก่อนอีก อย่างนี้เด็กเขาก็ได้รับการพัฒนาจริงๆ ไม่ใช่แค่จากโรงเรียนทางเดียว เพราะถ้าอาศัยโรงเรียนอย่างเดียวมันไม่พอหรอก มันต้องอาศัยที่บ้านด้วยจึงจะพัฒนาได้สูงสุด บางคนอย่างน้องฟรุค พ่อแม่เขาเป็นหมอ เขาจะเก่งมากเลยนะ สมองเขาไปเร็วมาก พ่อแม่ก็จะคอยดูแล การบ้าน งานที่เราให้ทำส่ง อย่างถ้าดูแบบฝึกหัดของเขาจะเห็นร่องรอยการทำ การลบเลย อย่างนี้ความบกพร่องเขามันก็ไม่ได้เป็นอุปสรรคเลยนะ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 22 ก.พ. 51)

“ความร่วมมือของผู้ปกครอง เพราะถ้าผู้ปกครองไม่ร่วมมือนี้ก็ยากที่เด็กจะได้ในเรื่องการเรียน การทำงานส่ง การบ้านผู้ปกครองเขาช่วยทั้งนั้นแหละ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

7) นักเรียนปกติมีความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดี

นักเรียนปกติยังมีความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ คอยช่วยเหลือทางด้านการเรียน และการเข้าสังคมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจะเป็น Buddy ที่คอยดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระหว่างเรียน ช่วยเหลืออธิบายงานที่ครูมอบหมายให้ทำ สอนการบ้านให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ถือว่านักเรียนปกติเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้สามารถเรียนรู้ในด้านวิชาการ และอยู่ในสังคมโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

“ห้องพี่ก็จะให้เต้(นามสมมติ)เป็นคนดูแล เป็น Buddy เต้(นามสมมติ)เขาเป็นเด็กเรียนเก่ง มีความรับผิดชอบ ดูแลเพื่อนได้ ดูแลทุกเรื่องแหละ การเรียนในห้อง การบ้าน พี่ก็

จะพูด จะบอกให้เขาเข้าใจ ให้เขาเห็นใจเพื่อน เขาก็ดูแลกันดีนะ พี่ถามตลอดว่ามีปัญหาอะไรไหม ถ้ามีก็ให้มาปรึกษา แต่ก็ยังไม่เห็นนะ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

“ถ้าเขาไม่เข้าใจคำสั่งของครู หรือมีปัญหาอะไร เขาก็จะมาถาม แต่การบ้านเขาไม่ค่อยส่ง ผมต้องคอยบอกคอยเตือนให้เขาส่งงานตลอด”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่1, 20 ก.พ. 51)

“ส่วนหนึ่งมันต้องอาศัยเพื่อนด้วยนะ ในการเรียนในห้อง การดำรงชีวิตในโรงเรียน ถ้านักเรียนปกติไม่เข้าใจ ไม่เห็นใจกันมันก็ลำบากที่เด็กพิเศษจะอยู่ร่วมในโรงเรียนได้ เราก็คอยปลุกฝัง คอยสอนเขาให้เข้าใจเพื่อนนะ ดูแลเพื่อนนะ มันถึงจะอยู่ด้วยกันได้ แต่เด็กเขาก็เข้าใจนะก็เห็นว่าเขาอยู่ร่วมกับเด็กพิเศษได้ บางที่เราคำนึงถึงแต่เด็กพิเศษไง สัมผัสเด็กปกติว่าเขารู้สึกอย่างไร แต่ที่เห็นเขาก็เข้าเด็กพิเศษแล้วก็ช่วยเหลือกันดี”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ได้แก่ ระบบการจัดการของโรงเรียน ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม การสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน ผู้ปกครองให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา และนักเรียนปกติมีความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดี คอยช่วยเหลือทางการศึกษา ซึ่งปัจจัยที่สนับสนุนเหล่านี้ส่งผลให้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จได้

1.3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่ทำให้การปฏิบัติงานล้มเหลว หรือไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควรนั้นมีสาเหตุมาจากหลายประการ ดังนี้

1) ครูมีภาระงานมากเกินไป

การจัดสรรงานธุรการให้ครูผู้สอนมากเกินไป ครูผู้สอนนอกจากมีงานทางด้านการสอนที่มากอยู่แล้ว ต้องรับผิดชอบงานธุรการอีกคนละหลายงาน และต้องทำเอกสารเป็นหลักฐาน ร่องรอยของการปฏิบัติงาน เพื่อใช้ในการอ้างอิงในการประเมินภายในของโรงเรียน ครูผู้สอนจึงมีภาระงานมาก ทำให้ใช้เวลาในการสอนได้อย่างไม่เต็มที่

“พี่ว่าที่อุปสรรค คือ งานของครูที่มีเยอะอย่างพื่นนอกจากจะสอน 2 วิชาแล้วก็ต้องทำงานวิชาการ งานธุรการด้วย ซึ่งก็เยอะมากหน้าที่ อย่างของพี่เป็น 10 เลยนะ พี่ว่าถ้าลดตรงนี้ลงเราก็น่าจะมีเวลาในการสอนมากขึ้นนะ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 12 ก.พ. 51)

“อย่างหนึ่งที่ทำให้การศึกษาที่จัดให้เด็กเหล่านี้ไม่ค่อยได้เต็มที่พี่ก็คิดว่ามันเป็นเพราะครูแต่ละคนนั้นนอกจากมีหน้าที่ทางการสอนที่มาก และต้องทำเอกสารเก็บเป็นร่องรอยการศึกษาไว้ให้ประเมินแล้ว ยังมีงานอื่น อย่างงานวิชาการที่ต้องรับผิดชอบมากหลายงาน มันก็ทำให้ส่งผลนะ ให้การสอนของเราไม่เต็มที่”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่2, 12 ก.พ. 51)

2) ครูการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอ และครูประจำชั้นไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม

ครูการศึกษาพิเศษโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีจำนวนน้อยมาก ถ้าเทียบกับโรงเรียนอื่นๆ โรงเรียนประสบปัญหาขาดครู ครูการศึกษาพิเศษที่มีความรู้ ความสามารถเกษียณราชการออกไปหลายท่าน เหลือครูการศึกษาพิเศษไว้ในปัจจุบันเพียงแค่ 3 ท่านที่ดูแลจัดการศึกษาให้กับนักเรียนในห้องพิเศษ 3 ระดับชั้น คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 4 สำหรับในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไม่มีการจัดการเรียนร่วมเนื่องจากในปีการศึกษา 2550 ไม่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้นนี้ ครูการศึกษาพิเศษต้องดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ด้วย โดยเป็นที่ปรึกษาทางด้านการเรียน ทางด้านพฤติกรรมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้ภาระในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้งหมดตกอยู่กับครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 ท่าน ซึ่งการหาบุคลากรที่จบการศึกษาทางการศึกษาพิเศษโดยตรงมาจัดการเรียนร่วมนั้นหาได้ยาก ไม่สามารถหามาทดแทนครูที่เกษียณได้ทันที จึงทำให้ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนมีน้อย ทั้งครูประจำชั้นและครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาหรือผ่านการอบรมทางการจัดการศึกษาพิเศษมาโดยตรง ดังนั้นเมื่อจัดการเรียนการสอน อาจเกิดปัญหาในจัดที่ไม่สอดคล้องต่อความต้องการกับความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ การไม่เข้าใจในพฤติกรรมนักเรียน ไม่สามารถแก้ปัญหาเมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้

“ก็ลำบากเหมือนกันนะที่ดูแลทั้งหมด เพราะความเป็นจริงครูการศึกษาพิเศษ 2 คนนั้นเขาดูแลนักเรียนพิเศษ 2 ห้องแต่ครูก็ดูแลทั้งป. 4 ป. 5 ป. 6 ดีหน่อยที่ปีนี้ไม่มีป. 3 นะ ถ้าปีหน้ามีครูก็ต้องดูแลป. 3 อีก มันก็ถือว่าหนักทีเดียว เพราะว่าครูก็เกษียณ บางคนก็ออกไปทำที่อื่น บางโรงเรียนเขาจะเยอะนะ แต่โรงเรียนเรานั้นจะน้อย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“เพื่อนครูบางครั้งเขาก็ จะพูดว่าไม่เข้าใจมันก็พูดลำบาก จะพูดอย่างไรดีละ มันแทบจะไม่รุนแรงอย่างนั้น แต่บางครั้งเขาก็บ่นนะว่าสอนยาก ลำบาก ดิฉันรู้สึกว่ามันก็ต้องเป็นแบบนี้แหละ ฉันทเองก็เป็นคนเขียนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในเด็กพิเศษในวารสารโรงเรียนด้วยนะ ก็เป็นเรื่องเล็กๆน้อยๆครูแต่ละคนก็ไม่เหมือนกัน บางคนก็เข้าใจ รักในลูกศิษย์ของเราละ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

“ครูที่สอนห้องเรียนร่วมไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับเด็กพิเศษมากนัก คือมันไม่ใช่ว่าการที่เขาผ่านห้องเรียนพิเศษมาตั้งแต่ป. 1 ถึง ป. 4 แล้วเด็กเขาจะเรียนรู้อะไรเหมือนปกติ เขาก็ยังคงมีความบกพร่องอยู่นะ แล้วเราก็เป็นครูประจำชั้นก็ไม่ว่านะที่สอนถูกไม่ถูก แล้ววิธีการสอนมันก็น่าจะต้องเป็นเฉพาะหรือมีทักษะอะไรในการสอนเขา แต่เราที่สอนมาก็สอนเหมือนเด็กปกติแหละ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

3) ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่มีเวลาดูแลนักเรียนเท่าที่ควร

การที่ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษส่วนหนึ่งไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างต่อเนื่อง เพราะต้องทำงานเลี้ยงดูครอบครัว และบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแล ปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาตามความสามารถตามศักยภาพของเขาที่ควรจะเป็น

“ทางผมก็ไม่มีเวลามากนัก เพราะก็ต้องทำงาน สอนการบ้านลูกก็ได้บางครั้งนานๆที่เราทำงานเช้าจนถึงเย็น จะให้มาดูแลเขาอีกมันก็นักเหมือนกัน ไม่ค่อยมีเวลาเท่าไรหรอกอย่างแม่เขาก็ต้องทำงานหาเช้ากินค่ำเหมือนกันก็ไม่มีเวลาดูแลกันทั้งคู่ ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่4, 27 ก.พ. 51)

“การดูแลเราก็ไม่รู้หรอกว่าที่ถูกต้องเป็นอย่างไร เราก็เลี้ยงเขาเหมือนลูกคนอื่น ๆ แต่เขาก็มีเครื่องช่วยฟังแล้ว ก็พอจะช่วยได้บ้าง เราก็ต้องทำงานด้วยมีเวลาน้อย ทำงานทุกวันนี้ก็ได้แค่มาส่งแล้วก็มารับเอาตอนเย็น สอนการบ้านเขาก็ทำได้เป็นบางครั้งแหละ แต่น้องเขาเรียนดีอยู่นะ ที่แม่สังเกตก็ไม่น่าเป็นห่วงอะไรมากหรอก ก็มีบ้างที่เข้ามาร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน ก็ได้เข้ามา”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่1, 12 ก.พ. 51)

4) ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี

ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษส่วนหนึ่งฐานะทางครอบครัวไม่ค่อยดีนัก ซึ่งเครื่องช่วยฟังที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องใช้นั้นมีราคาแพง ผู้ปกครองไม่สามารถที่จะหาซื้อมาให้ได้ ต้องอาศัยการได้รับบริจาคเครื่องช่วยฟังจากโรงพยาบาลหรือหน่วยงานอื่นที่บริจาค ซึ่งเครื่องที่ถูกบริจาคมานั้นก็สามารถใช้ได้ แต่ไม่ได้มีประสิทธิภาพมากเท่าควร เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเมื่อนำไปใช้แล้ว ส่งผลให้การรับรู้ได้ไม่เต็มที่ เหมือนกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนอื่นๆที่มีกำลังซื้อได้

“เครื่องช่วยฟังที่เด็กหูต้องใช้นั้น โรงเรียนเขาไม่ได้มีให้ยืมหรอก เพราะราคามันแพงมาก อย่างของน้องกาย เห็นไหม นี่อันละ 60,000 นะที่ฝังไว้ในหัว ที่ไม่ฝังไม่รู้เท่าไรนะแต่แพงอยู่เหมือนกัน ซึ่งเด็กแต่ละคนจะหามาเอง และมันก็ปัญหาหนัก เพราะเด็กที่ครอบครัวยากจนก็ต้องรออันที่เขาบริจาค จากทางโรงพยาบาล จากคลินิก ซึ่งประสิทธิภาพของเครื่องมันย่อมไม่ดีเท่าไรหรอก มันก็ทำให้การได้ยินไม่สมบูรณ์เหมือนเครื่องใหม่ บางคนตอนแรกเรียนเก่งนะ หัวดี แต่พอมาเป็นอย่างนี้มันทำให้การรับรู้ สื่อสารของเขาผิดเพี้ยนไปเลยก็มี”

(สัมภาษณ์การศึกษาพิเศษคนที่ 2, 22 ก.พ. 51)

จากข้อมูลสามารถสรุปได้ว่าปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ได้แก่ ภาระงานของครูมีมากเกินไป ครูการศึกษาพิเศษมีไม่เพียงพอ ครูประจำชั้นและครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนร่วม ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียน ขาดความรู้ ความเข้าใจในพัฒนานักเรียน และฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี

1.4 กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

การพัฒนาการศึกษาการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นลักษณะการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบโรงเรียน โดยมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องในทุกๆงาน โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเดิมมีการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมมาแล้ว โดยจัดการศึกษาตามอย่างมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนร่วม สำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติเดิม และปัจจุบันมีการบริหารจัดการตามกระบวนการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท มีการปรับเปลี่ยนการบริหารใหม่ทีครอบคลุมทุกกระบวนการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจึงมีการปรับเปลี่ยนงานในบางส่วนมีกระบวนการพัฒนางานโดยใช้พื้นฐานการปฏิบัติงานการพัฒนาตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) เป็นกรอบของการปฏิบัติงาน เป็นที่ยอมรับในการบริหารงาน

ของหลายๆหน่วยงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) มีการวางแผน 2) มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 3) มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน

1.4.1 โรงเรียนมีการการวางแผนการพัฒนา

1) มีการมอบหมายงาน และพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม โดยโรงเรียนส่งบุคลากรทางการศึกษาพิเศษไปอบรม และเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

2) ทางโรงเรียนร่วมวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบาย เป้าประสงค์ของโรงเรียนที่กล่าวถึงการศึกษาร่วม กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาพิเศษของโรงเรียน กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโรงเรียนมีการจัดทำแผนแม่บทหรือธรรมนูญแผนพัฒนาโรงเรียน และแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนที่มีการวางแผนปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมไว้ด้วย

“มีการกำหนด เป้าหมายในการพัฒนาการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้ไปตามกรอบแนวทางที่วางไว้ โรงเรียนเราก็จะมีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี ที่วางแผนในการปฏิบัติงานที่จะต้องทำในปีนั้นๆ จัดทำธรรมนูญโรงเรียนให้เห็นถึงสภาพโรงเรียนข้อมูลการศึกษา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่2, 20 ก.พ. 51)

“ทุกคนที่เกี่ยวข้องโรงเรียนเข้าให้มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ โรงเรียนทั้งนั้นแหละ อย่างผู้ปกครองเข้ามามีกล่องแสดงความคิดเห็นไว้หน้าโรงเรียนว่าควรปรับอะไรซึ่งสิ่งเหล่านี้แหละที่โรงเรียนเขาเอามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา ถ้าความคิดเห็น OK นะใช้ได้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน ก็อาจมาเป็นส่วนหนึ่งในการนำมากำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน นี่ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทางโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานะ”

(สัมภาษณ์รองวิชาการ,18 ก.พ.51)

“ที่ผ่านมามีการเชิญท่านอาจารย์จากมหาวิทยาลัย มาให้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษให้แก่ครูในโรงเรียนตอนปิดเทอมนะ บางที่โรงเรียนก็มีการประชุมเชิญวิทยากรต่างๆ มาให้ความรู้แก่ครูทั้งโรงเรียน แต่ถ้ามีการอบรมประชุมข้างนอก ก็จะเป็นทั้ง 3 คนที่เป็นครูศึกษาพิเศษที่ไปอบรม”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1,11 ก.พ. 51)

2) การปฏิบัติตามแผนการพัฒนา

มีการปฏิบัติตามแผนพัฒนาในขั้นตอนนี้เป็นการนำกิจกรรมต่างๆที่ระบุไว้ในแผนงาน/โครงการไปปฏิบัติ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยอาจมีการยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานได้บ้างตามเงื่อนไขสถานการณ์แวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่โรงเรียนจะยึดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ในแผนที่วางไว้เป็นสำคัญ

“การเรียนร่วมของโรงเรียนก็จะดำเนินการตามแผนที่วางไว้นั้นแหละ มีการปรับเปลี่ยนบ้างตามสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปบ้าง เราก็ต้องปรับเปลี่ยนในบางส่วนอาจไม่เป็นไปตามแผน 100% แต่คงไว้ซึ่งเป้าหมายที่จะต้องปฏิบัติ”

(สัมภาษณ์รองวิชาการ, 18 ก.พ. 51)

3) การประเมินผล

การประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่จะบ่งบอกถึงผลสำเร็จของการพัฒนาการปฏิบัติงาน การจัดการเรียนร่วม ซึ่งถ้าผลการประเมินได้มาตรฐาน คือ ผ่านเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดจะต้องมีการรักษาสภาพ หรือยกระดับมาตรฐานด้านนั้นๆให้สูงขึ้นตามความเหมาะสม แต่ถ้าการประเมินไม่ได้มาตรฐาน คือ ไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ทางโรงเรียนจะนำกลับมาปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น และนำไปเป็นสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาต่อไป

“ฝ่ายนิเทศ ประเมินผลเขาจะตั้งเกณฑ์ขึ้นมา มีเกณฑ์ของเขาในการประเมินการทำงาน ถ้าเห็นว่าผ่านเกณฑ์แล้ว ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้แล้ว โรงเรียนก็จะคงรักษาคุณภาพหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น แต่ถ้า เห็นว่าตกต่ำมากไม่ได้ ไม่ผ่าน เขาก็จะมีการนำไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในครั้งต่อไป”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม, 12 มี.ค. 51)

“มีรองวิชาการ หัวหน้าสาย หัวหน้าระดับชั้น หรือเรานิเทศกันเอง มาจากข้างนอกก็มีนะ จากศูนย์การศึกษาพิเศษ จากสวนกลาง (ส.พ.ฐ) พอมาดูแลแล้วก็แนะนำ ส่วนใหญ่ผู้ที่มานิเทศก็จะเห็นใจ สงสารเด็ก ส่วนมากผู้ที่มานิเทศไม่ค่อยได้สัมผัสกับเด็กพิเศษ ส่วนมากก็ไม่มีความเห็น หรือติอะไร หรือให้แก้ไขส่วนไหน แต่ก็มาแบบเยี่ยม”

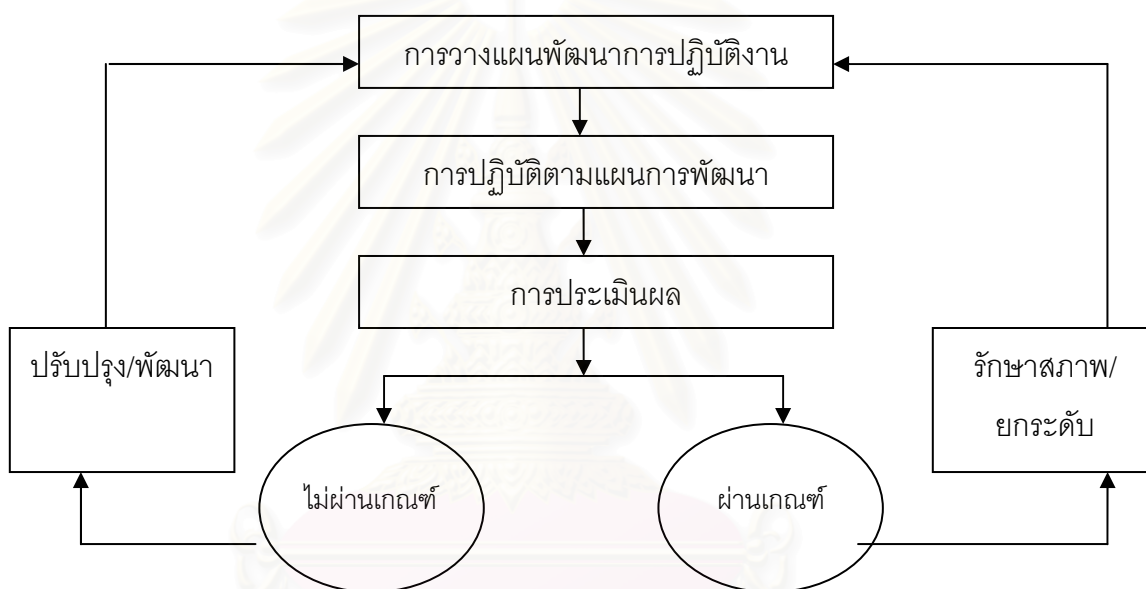
(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่1, 11 ก.พ. 51)

“ท่านรอง จะเดินตรวจทุกห้องจะเดินดู เดินอะไร ตรวจตราอยู่ตลอด ถ้ามีกิจกรรมอะไรที่เกี่ยวข้องท่านก็จะมาประชุม มาดูเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษอยู่ตลอด ว่าได้รับเรื่องมาอย่างไร เราจะทำอย่างไรมีมาตลอดเลยคะ เขาจะไม่ได้ทอดทิ้งเรา คือจะมาปรึกษาหารือว่า ถ้าได้รับเรื่องมาก็จะมาปรึกษาหารือ ว่า เที่ยวนี่เราจะต้องทำอย่างไรกันบ้าง เราจะต้อง

เตรียมอะไรไป ไม่ใช่ว่ามาบอกมาให้ทำอย่างเดียว ร่วมด้วยไม่ทอดทิ้งอะไร แล้วก็มาจากข้างนอก ดร. วาสนา เลิศศิลป์ เขาก็จะมาประเมินมากับคณะนิเทศของเขานั้นแหละเป็นมาจากส่วนกลาง มากี่ไม่บอกวันนั้น วันนี้โทรอก มาเลย มาถาม มาดูการสอนเอกสารของเราอย่างนี้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่3, 15 ก.พ. 51)

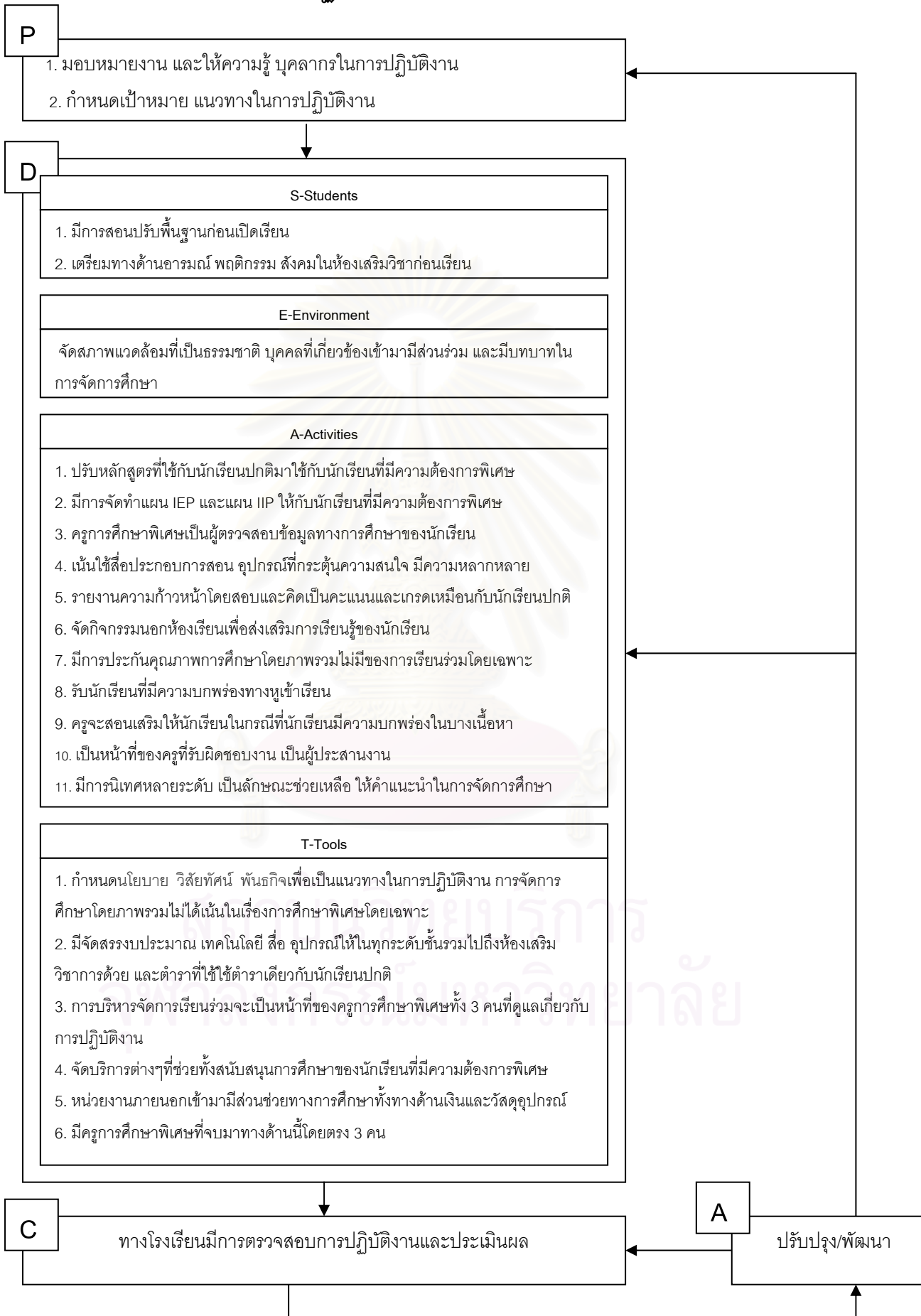
จากการข้อมูลการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา สามารถนำมาเขียนขั้นตอนกระบวนการพัฒนาการศึกษาการจัดการเรียนเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษและยกระดับการศึกษาให้ดีขึ้นได้ ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 7 กระบวนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

จากผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคข้างต้น และกระบวนการการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมผู้วิจัยสรุป เพื่อให้เห็นการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ดังนี้

แผนภาพที่ 8 การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา

ส่วนที่ 2 โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา (นามสมมติ)

ประวัติโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาเดิม เป็นสถานศึกษาในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย ทั้งนี้โดยสืบเนื่องจากการที่คณะรัฐบาล ซึ่งมี ฯพณฯ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติจัดสร้างอาคารสงเคราะห์สำหรับประชาชนผู้ยากไร้ที่อยู่อาศัยบริเวณ แหล่งเสื่อมโทรม เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนเหล่านั้น และเป็นการช่วย แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติด้วย

จึงได้สถาปนา “วิทยาลัยมัธยมเรียนร่วมวิทยา” ขึ้นเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2495 โดยกรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบในเรื่องงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ ตลอดจนดูแลในเรื่องอาคารสถานที่ และกิจการทั่วไป โดย ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี เป็นผู้สถาปนาโรงเรียนนี้ให้เป็นสถานศึกษาของบุตรหลานผู้มีรายได้น้อย และผู้ด้อยโอกาส ในชุมชน โดย กรมสามัญศึกษาและกำหนดให้เป็นโรงเรียนแบบสหศึกษา แบ่งออกเป็น 3 แผนก คือ แผนกอนุบาล แผนกประถม และแผนกมัธยม

พ.ศ. 2500 เปิดโครงการสอนเด็กเรียนช้า I.Q. 70-90 ในระดับประถมศึกษา

พ.ศ. 2503 วิทยาลัยมัธยมเรียนร่วมวิทยา เปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา” ตามนโยบายของภาครัฐที่ต้องการจัดรูปแบบของสถานศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดย ผอ.อำนวยการศึกษาไปให้กับกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย และโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ยังคง สังกัด กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงมหาดไทย โดยให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียนปกติที่ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนด้อยโอกาสและนักเรียนพิการตลอดมา

พ.ศ. 2524 เปิดโครงการเรียนร่วมกับนักเรียนหูตึง ในระดับประถมศึกษาตอนต้น

พ.ศ. 2534 ได้รับคัดเลือกจากกรมสามัญศึกษาให้เป็น “โรงเรียนมัธยมศึกษาดีเด่น” เขต กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2533

พ.ศ. 2540 ได้รับมอบหมายจากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลางกลุ่มที่ 4 ให้เป็น ศูนย์ พละนามัย อีกทั้งกรมสามัญศึกษาตั้งให้โรงเรียนเป็นศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การเรียนร่วมการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา

พ.ศ. 2541 โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาได้เปลี่ยนไปสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา

พ.ศ. 2546 โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาได้เปลี่ยนไปสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2546 จนถึงปัจจุบัน

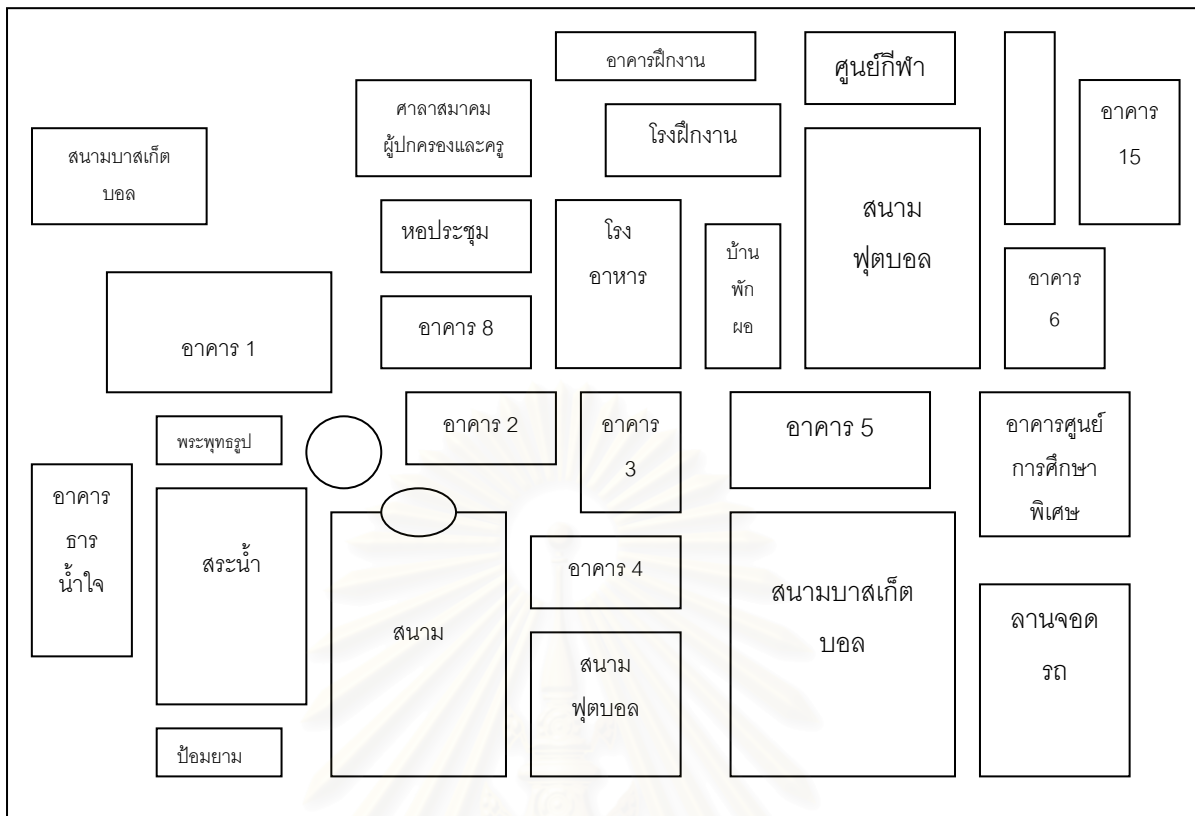
พ.ศ. 2547 โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการว่าเป็น “โรงเรียน แกนนำจัดการเรียนร่วมยอดเยี่ยม” ในระดับมัธยมศึกษา

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานอกจากเป็นโรงเรียนสอนนักเรียนปกติระดับชั้นปฐมวัย-มัธยมศึกษาแล้ว ยังเป็นโรงเรียนที่รับเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการเรียนร่วม โดยเปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ และจัดชั้นเรียนห้องคู่ขนานในสถานศึกษา โดยได้ประกาศรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วม 3 ประเภท คือ บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการได้ยิน และออทิสติก นอกจากนี้ยังมีเด็กพิการอื่นๆที่มีความต้องการจะเรียน เช่น บกพร่องทางร่างกายสุขภาพ บกพร่องทางการเห็น(สายตาลีเลือนลาง) ผู้มีปัญหาทางการเรียนรู้ สมาธิสั้น โดยผู้พิการเหล่านี้อยู่ในระดับความพร้อมใกล้เคียงกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติ

สภาพทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เขตเมือง กรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ 37 ไร่ 2 งาน 16 ตารางวา ภายในบริเวณโรงเรียนกว้างขวางจึงมีพื้นที่ใช้สอยมาก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นอาคารโดยมีอาคารเรียนทั้งหมด 8 หลัง จำนวนห้องเรียนทั้งหมด 67 ห้อง และมีอาคารประกอบ 6 อาคาร พื้นที่ที่เหลือจากอาคารบางส่วนสร้างเป็นสนามกีฬา สวนหย่อม ในโรงเรียนมีอาคารเรียนทั้งหมด 8 หลัง ประกอบด้วยอาคารเรียน 1 ชั้นจำนวน 2 หลัง ใช้เป็นอาคารเรียนของระดับชั้นอนุบาล และเป็นห้องเรียนระดับประถมศึกษา เป็นอาคารเรียน 2 ชั้นจำนวน 2 หลัง ใช้เป็นห้องนาฏศิลป์ ห้องพักรู ห้องเรียนดนตรี ห้องประชุม ห้องมูลนิธิ มัธยมเรียนร่วมวิทยา ห้องผู้อำนวยการ ห้องกลุ่มงานบริหารการเงินและสินทรัพย์ ห้องงานนโยบาย และ แผน ห้องกลุ่มงานบริหารวิชาการ ห้องผลิตเอกสารวิชาการ ห้องการศึกษาพิเศษ ห้องฝึกพูด และเป็นอาคารเรียนคู่ขนานการศึกษาพิเศษ ห้องเรียนคู่ขนานการศึกษาพิเศษ ห้องพักรู ห้องพัสดุ ห้องเกียรติยศท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลสงคราม เป็นอาคารเรียน 4 ชั้น จำนวน 1 หลัง ใช้เป็นเป็นห้องเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นอาคารเรียน 5 ชั้น ใช้เป็นห้องเรียนคู่ขนานออทิสติก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

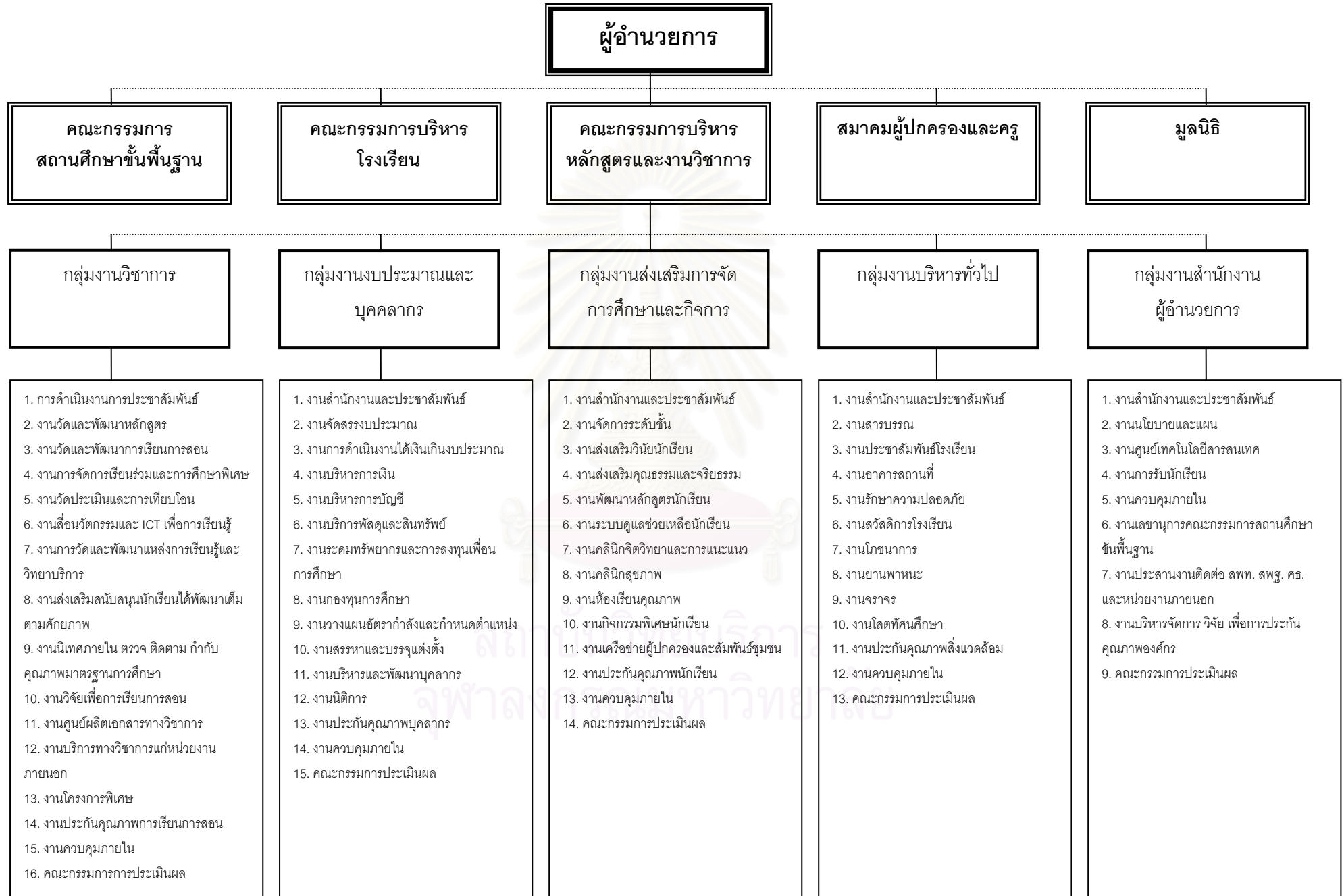

แผนผังที่ 9 บริเวณอาคารโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

โครงสร้างการบริหารงานภายในโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา มีการดำเนินการบริหารงานอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้อำนวยการโรงเรียน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คณะกรรมการบริหารโรงเรียน สมาคมผู้ปกครองและครูมัธยมเรียนร่วมวิทยา และมูลนิธิมัธยมเรียนร่วมวิทยาซึ่งมีบทบาทในการสนับสนุนการบริหารจัดการของสถานศึกษา ฝ่ายงานการบริหารแบ่งออกเป็น 5 ฝ่าย ประกอบไปด้วย กลุ่มงานบริหารวิชาการ ซึ่งมีงานการจัดการเรียนร่วมและการศึกษาพิเศษอยู่ในกลุ่มงาน กลุ่มงานบริหารกิจการนักเรียน กลุ่มงานบริหารการเงินและสินทรัพย์ กลุ่มงานบริหารบุคคล กลุ่มงานบริหารทั่วไป และกลุ่มงานผู้อำนวยการ โดยโครงสร้างการบริหารงานสามารถแสดงได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพทั่วไปของครู

โรงเรียนมีอัตราบุคลากรประเภทต่างๆ คือ ผู้บริหาร 1 คน รองผู้บริหาร 4 คน ครู 117 คน และลูกจ้างประจำ 18 คน สามารถจำแนกตามประเภท เพศ และวุฒิการศึกษา ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 12 จำนวนบุคลากรในโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาแบ่งตามเพศ

ตำแหน่ง	เพศ		รวม
	ชาย	หญิง	
ผู้บริหาร	-	1	1
รองผู้บริหาร	4	-	4
ครู	30	75	105
ครูการศึกษาพิเศษ	3	9	12
พนักงาน	-	3	3
ลูกจ้างประจำ	13	5	18
รวม	50	93	143

ดังนั้นจากจำนวนครูจะเห็นว่าสภาพครูต่อนักเรียน เท่ากับ 1:24 นั่นคือจำนวนครู 1 คน ต่อจำนวนการดูแลนักเรียน 24 คน และจำนวนครูการศึกษาพิเศษต่อนักเรียนห้องเรียนคู่ขนานออทิสติกเป็น 1:5 นั่นคือจำนวนครู 1 คนต่อการดูแลนักเรียนห้องเรียนคู่ขนานออทิสติก 5 คน ซึ่งถือได้ว่าเป็นการจัดขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม ครูสามารถจัดการศึกษาได้ครอบคลุมความต้องการและสามารถพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคลได้

ครู/ครูการศึกษาพิเศษ

ครูผู้สอนมีทั้งหมด 117 คน เป็นครูที่สอนห้องเรียนร่วมจำนวน 105 คนและเป็นครูการศึกษาพิเศษจำนวน 12 คน อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 35-50 ปี มีประสบการณ์ทางด้านการสอนเฉลี่ย 12-20 ปี ครูแต่ละคนจะมีประสบการณ์ทางด้านการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนร่วม เนื่องจากมีประสบการณ์การสอนมานานพร้อมทั้งได้เข้ารับการอบรมการสอนเรียนร่วมมา และมีจำนวนครูไม่น้อยเช่นกันที่มีวุฒิการศึกษาทางด้านนี้โดยตรง ครูผู้สอนทั่วไปจะสอนห้องเรียนร่วมเกือบทุกคนเนื่องจากโรงเรียนแห่งนี้จะมีนักเรียนที่เข้าเรียนร่วมเกือบทุกห้องเรียน ส่วนครูการศึกษาพิเศษก็จะรับผิดชอบในการสอนห้องเรียนคู่ขนานออทิสติกที่นักเรียนไม่สามารถเรียนร่วมได้ โดยภาพรวมครูจะมีความสนิทสนมกันมาก เนื่องมาจากการที่ได้ร่วมทำงานการสอนมาในระยะยาว จะ

ช่วยเหลือ สามัคคี มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ระหว่างชั้นเรียนติดกัน ทำให้รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนได้เป็นอย่างดี

สภาพทั่วไปของนักเรียน

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เปิดสอนตั้งแต่ระดับการศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 1,782 คน เป็นนักเรียนปกติจำนวน 1,495 คน และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวน 287 คน โดยมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบกพร่อง 3 ประเภท คือ บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการได้ยิน ออทิสติก และนอกจากนี้ยังมีนักเรียนพิการอื่นๆ เช่น บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ บกพร่องทางการมองเห็น (เลือนราง) ผู้มีปัญหาทางด้านการเรียนรู้ สมาริชั่น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 13 จำนวนนักเรียน จำแนกตามเพศ และระดับชั้น

ชั้น	จำนวนห้องเรียน	จำนวนนักเรียนปกติ			ประเภทความพิการ								รวมนักเรียนพิการ			
		ชาย	หญิง	รวม	สติปัญญา		ออทิสติก		การได้ยิน		อื่นๆ		ชาย	หญิง	รวม	
					ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง				
1. ระดับก่อนประถมศึกษา																
อ.1	4	39	60	99	1	4	3	0	0	0	0	0	0	4	4	8
อ.2	4	45	31	76	2	3	12	0	0	0	0	0	14	3	17	
2. ระดับประถมศึกษา																
ป.1	5	60	50	110	8	4	4	0	0	0	0	0	12	4	16	
ป.2	6	59	43	102	9	7	13	0	0	0	0	0	22	7	29	
ป.3	6	87	58	145	5	2	7	1	0	0	0	0	12	3	15	
ป.4	6	81	66	147	9	3	9	1	0	0	0	0	18	4	22	
ป.5	6	80	66	146	13	5	5	1	0	0	0	0	18	6	24	
ป.6	6	82	67	149	8	7	5	1	0	0	1	0	14	8	22	
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น																
ม.1	5	87	119	206	14	10	0	0	0	0	0	0	14	10	24	
ม.2	5	89	108	197	14	8	7	1	0	0	0	1	21	10	31	
ม.3	5	95	95	190	10	6	13	1	2	1	0	0	25	8	33	
3. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น																
ม.4	3	36	52	88	11	4	3	1	1	0	0	0	15	5	20	
ม.5	3	37	43	80	9	6	2	0	1	0	0	0	12	6	18	
ม.6	3	16	31	47	3	3	2	0	0	0	0	0	5	3	8	
รวม	65	893	889	1782	116	72	85	7	4	1	1	1	206	81	287	

นักเรียนปกติ

นักเรียนที่เข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาลัยส่วนใหญ่มาจากชุมชนรอบโรงเรียน ซึ่งเป็นชุมชนเมือง การคมนาคมรอบๆโรงเรียนมีความแออัดในการจราจร มีนักเรียนบางส่วนที่บ้านไกลก็จะโดยสารรถเมล์มาเรียน ฐานนะทางครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีฐานะปานกลาง ผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย หาเช้ากินค่ำเป็นส่วนมาก

โดยภาพรวมนักเรียนมีนิสัยกระตือรือร้น เอาตัวรอดเก่ง รีบเร่งมาเรียนแล้วรีบกลับบ้าน มีบ้างที่ก้าวร้าว ซอບแก๊งเพื่อน เนื่องจากนักเรียนอาศัยอยู่ในชุมชนที่แออัดทั้งผู้คนและการจราจรจึงส่งผลให้นักเรียนต้องเอาตัวรอดเพื่อที่จะอยู่ในสังคมให้ได้ ปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น จะเห็นว่านักเรียนปกติจะมีความเข้าใจเห็นใจ ช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากนักเรียนปกติจะเห็นและอยู่ร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาตั้งแต่ระดับอนุบาล เขาจึงมีความเข้าใจเพื่อนพิการเป็นอย่างมาก ทั้งการปฏิบัติตัว การดูแล และการร่วมดำรงชีวิตในโรงเรียน

“ส่วนใหญ่ก็เข้าใจนะ มีความเห็นใจเพื่อน ช่วยเหลือ ไม่ถือสา เพราะเด็กพิเศษเขาจะมีอารมณ์ พฤติกรรมที่บางทีแสดงออกมารุนแรงนะ อารมณ์เขาถ้าเขาโกรธหรือไม่พอใจ เด็กปกติก็จะชิน ก็เข้าใจแหละนะว่าควรหลบอะไรอย่างนี้ แต่ก็มีบางส่วนที่ยังชน ไปแก๊งเขาบ้าง ก็ต้องคอยบอก คอยเตือน แต่เด็กพิเศษเขาจะชอบไปเฉพาะกลุ่มพวกเขานะสังเกต เด็กออทิสติกจะไม่ค่อยเข้ากลุ่มกับเพื่อนหรอกนะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“ถ้าเป็นเด็กปกตินิสัยเขาก็โดยทั่วไปนะ คือ ชน แก๊งเพื่อน เขาอยู่ชุมชนเมืองการ แข่งขัน แย่งชิง มันเยอะ เขาก็จะกระตือรือร้น เอาตัวรอดเก่งก็จะอยู่ได้”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“พี่ว่าการช่วยเหลือ ความเข้าใจเขามีให้นะ อย่างถ้าเด็กพิเศษเข้ามาตีเขาเขาก็ไม่โกรธนะ เขาก็จะวิ่งหนี เขาเรียนร่วมกันมาจนชินนะ เขารู้”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาลัยมากเป็นนักเรียนในชุมชนรอบๆบริเวณโรงเรียนและเป็นนักเรียนเดิมที่เคยศึกษาอยู่ มีความคุ้นเคยกับนักเรียนปกติและครูผู้สอนมาเป็นอย่างดี เป็นส่วนหนึ่งให้ครูผู้สอนสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และมีนักเรียนบางส่วนที่มาจากที่อื่นเข้ามาเรียนต่อระดับมัธยมศึกษา

เนื่องจากว่าโรงเรียนเดิมไม่รับเข้าเรียนต่อในระดับนี้ และบางคนก็มีที่พักอาศัยไกลจากโรงเรียนมาก ส่งผลให้นักเรียนมีความลำบากในการมาเรียนนอกปรกกับความแออัดทางการจราจรให้บางครั้งนักเรียนมาเรียนไม่ทัน

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนมีหลายประเภท เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน และออทิสติก นักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทออทิสติกส่วนมาก จะมีอารมณ์แปรปรวน เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรวดเร็ว บางคนเอาแต่ใจตัวเอง ชอบสันโดษ ซึ้น้อยใจ บางทีอาการกำเริบเขาจะควบคุมอารมณ์ไม่ได้ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องประเภทอื่นๆ ในเรื่องของอารมณ์คล้ายกับนักเรียนปกติ จากการสังเกต ด.ช.เกียรติศักดิ์ (นามสมมุติ) นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (ออทิสติก) ที่กำลังเข้าแถวเรียนวิชาลูกเสือได้ตีกรเรียนกับนักเรียนปกติ ขณะครูผู้สอนกำลังจัดแถวนักเรียนอยู่นั้น ด.ช.เกียรติศักดิ์ (นามสมมุติ) ได้กรีดร้องออกมาโดยไม่มีสาเหตุ และเคี้ยวรองเท้าผ้าใบใส่เพื่อนนักเรียนปกติ นักเรียนปกติมีอาการแตกตื่นและวิ่งออกจากแถวกระจัดกระจาย ครูผู้สอนวิชาลูกเสือพยายามเข้ามาห้ามพฤติกรรมดังกล่าวแต่ไม่สำเร็จ ผู้ปกครองของ ด.ช. เกียรติศักดิ์(นามสมมุติ) จึงเข้ามาประคองออกไปจากแถว นั่งพักที่โต๊ะสักครู่พฤติกรรมดังกล่าวจึงสงบลง (สังเกตนักเรียนได้ตีกรอาคาร 8, 7 ม.ค. 51)

“โดยรวมเขาจะอารมณ์แรงนะ คือที่เป็นเด็กออทิสติก เด็กอื่นๆก็ดู สนตามวัย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“ถ้าเป็นหูตึงอย่างนี้ เด็กก็จะอารมณ์ปกตินะ นอกจากเด็กที่เป็นออ เวลาโกรธก็จะรุนแรงหน่อย ถ้าเกิดมีอะไรขึ้นมาเราก็จะไปเรียกผู้ปกครองมา แต่ถ้าเราหยุดเขาได้เราก็จะหยุด”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

สภาพทั่วไปของชุมชน

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ตั้งอยู่ในเขตเมือง กรุงเทพมหานคร ชุมชนรอบโรงเรียนนั้นเป็นเขตชุมชนเมืองที่ถือได้ว่ามีความแออัดของการจราจรยิ่งนัก มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 157,166 คน ชุมชนที่อยู่อาศัยเป็นแฟลต บ้านไม้ และตึกแถว ที่อยู่อาศัยรอบโรงเรียน มีศูนย์การศึกษาพิเศษที่คอยช่วยเหลือสนับสนุนทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ภายในโรงเรียน

สภาพสังคมเศรษฐกิจชุมชนรอบๆโรงเรียนนั้น ถือเป็นแหล่งการค้า การบริการ และแหล่งที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะเศรษฐกิจปานกลาง คนในชุมชนประกอบอาชีพรับจ้าง ค้าขาย ทำงานหาเช้ากินค่ำ ถือเป็นชุมชนที่มีผู้คนพลุกพล่าน แออัดทั้งด้านผู้คน และการจราจร ผู้คนที่อาศัยอยู่ในชุมชนส่วนหนึ่งจะเป็นคนในท้องถิ่นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตพื้นที่นั้น

และอีกส่วนหนึ่งจะเป็นคนอพยพเข้ามาทำงานจากต่างจังหวัดรวมคนหลายภูมิภาค วัฒนธรรมหลายอย่างจึงค่อนข้างแตกต่างกัน แต่อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมไทย เพราะคนในชุมชนส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธโดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ(ร้อยละ 82) รองลงมา คือ นับถือศาสนาคริสต์ และอิสลาม (ร้อยละ 12 และร้อยละ 6)

จุดเด่นของชุมชน คือ มีการก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านชุมชนขึ้นเมื่อประมาณปีพ.ศ. 2537 เพื่อผลิตและเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่แต่ละคนมีความถนัด เป็นการสร้างอาชีพเสริม เช่น ขนมต่างๆ คุกกี้ ทองม้วน โดนัท หัตถกรรมจากเรซิน นอกจากสามารถทำรายได้เสริมให้กับชุมชน แล้วยังเป็นการส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่เขตใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นภูมิคุ้มกันยาเสพติดและอบายมุขอีกทางหนึ่ง โรงเรียนได้ผนวกเอาวิชาหัตถกรรมจากเรซินมาเป็นหนึ่งในวิชาที่สอนนักเรียนในโรงเรียนด้วย เพื่อให้พื้นฐานในการประกอบอาชีพทางหัตถกรรมให้แก่นักเรียน

จุดด้อยของชุมชน คือ เนื่องจากเป็นชุมชนแออัด ผู้คนอาศัยอยู่มากจึงมีปัญหาตามมามากมาย เช่นในชุมชนจะมีปัญหามากในเรื่องของแหล่งอบายมุข ยาเสพติด การลักขโมย และการจราจรที่ติดขัด สำนักงานเขตพื้นที่พยายามหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าว และทำให้ปัญหาเหล่านี้ดีขึ้นในบางส่วน

การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีแนวการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของชาติ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ส่วนการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นได้จัดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาเป็นโรงเรียนที่รับเด็กด้อยโอกาสและเด็กพิการเรียนร่วม โดยเปิดสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รับเด็กพิการเรียนร่วมกับเด็กปกติ และจัดชั้นเรียนห้องคู่ขนานสำหรับเด็กพิเศษ โดยทางโรงเรียนได้เปิดบริการทางการศึกษาให้แก่เด็กพิการที่ต้องการเข้าเรียนในสถานศึกษา ประกาศรับเด็กพิการเข้าเรียนร่วม 3 ประเภท คือ บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางการได้ยิน และออทิสติก นอกจากนี้ยังมีเด็กพิการอื่นๆที่มีความต้องการเรียน เช่น บกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ บกพร่องทางการเห็น(สายตาลีออนวาง) ผู้มีปัญหาด้านการเรียนรู้อัจฉริยะ โดยคนพิการเหล่านี้อยู่ในระดับความพร้อมใกล้เคียงกับนักเรียนในชั้นเรียนปกติ

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา มีความโดดเด่นในการจัดการเรียนร่วมในระดับมัธยมศึกษา โดยเป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการในปี 2548 ว่าเป็นโรงเรียนที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศทางด้านการจัดการเรียนร่วม โดยใช้กระบวนการบริหารจัดการตามโครงสร้างที่ซึ่งนำมา

เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียน โดยในการจัดการเรียนการสอนของทางโรงเรียนนั้นมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ เป็นคนดี มีปัญญา อยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข มีความเป็นไทย ตลอดจนมีความคาดหวังที่จะเกิดกับผู้เรียน คือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดี มีความสามารถด้านสังคม ภาษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและในอนาคต สามารถสร้างและประยุกต์ความรู้นำไปใช้ในการดำรงชีวิตให้ประสบความสำเร็จอันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้รับการศึกษาที่เหมาะสมตามความสามารถของแต่ละบุคคล ให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเอง ได้รับความอบอุ่น ปรับตัวเข้ากับสังคมได้เป็นอย่างดี และศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่

รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

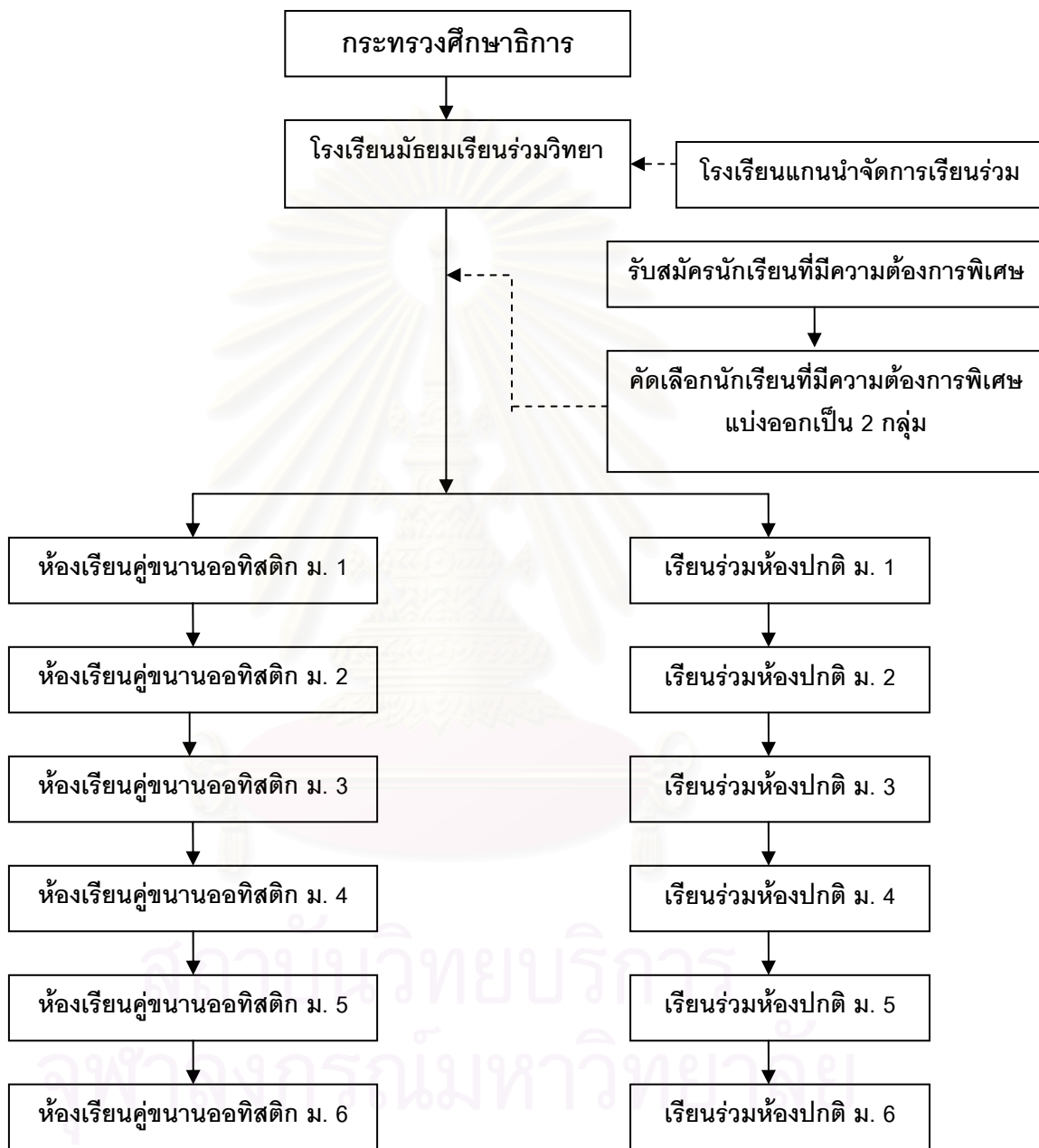
เมื่อรับนักเรียนที่ผ่านการประเมินความพร้อมจากคณะกรรมการโรงเรียนแล้ว ทางโรงเรียนจะคัดแยกเด็กที่มีสติปัญญาต่ำกว่าปกติเล็กน้อย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เรียนร่วมในห้องเรียนปกติ และกลุ่มที่ 2 เรียนในห้องเรียนพิเศษเฉพาะคู่ขนานกับห้องเรียนปกติ การจัดกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมในการเรียนร่วมของนักเรียน โดยมีรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนร่วมดังนี้

1. เรียนร่วมในห้องเรียนปกติ ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนร่วมในชั้นเดียวกันกับนักเรียนปกติตลอดเวลาที่อยู่โรงเรียน เรียกว่า “ชั้นเรียนร่วมเต็มเวลา” นักเรียนปกติได้รับการบริการการเรียนการสอนและบริการนอกห้องเรียนอย่างไร นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับการเช่นเดียวกันไม่แบ่งแยก โดยจัดให้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติห้องละ 3-5 คน ซึ่งทางโรงเรียนจัดนักเรียนที่มีความพิการน้อย หรือมีวุฒิทางอารมณ์ ทางสังคมดีพอที่สามารถเข้าเรียนร่วมได้

2. เรียนในห้องเรียนพิเศษเฉพาะคู่ขนานกับห้องเรียนปกติ เป็นการจัดให้มีห้องเรียนคู่ขนานที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (ออทิสติก) หรือเรียกว่า ห้องเรียนคู่ขนานออทิสติก เป็นห้องสำหรับนักเรียนออทิสติกที่มีความพิการมากไม่สามารถเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ โดยห้องพิเศษนี้จะมีทั้ง 6 ระดับ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 แต่ละห้องมีนักเรียนออทิสติกประมาณห้องละ 8-12 คนซึ่งห้องคู่ขนานออทิสติกนั้นจะมีครูการศึกษาพิเศษ หรือครูที่ผ่านการอบรมทางการศึกษาพิเศษเป็นครูประจำชั้นดูแลนักเรียน บางห้องมีครูการศึกษาพิเศษดูแลมากกว่า 1 คน เพื่อที่จะสามารถดูแลนักเรียนอย่างทั่วถึงเพราะบางคนมีความพิการมากที่ครูต้องเอาใจใส่มากเป็นพิเศษ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะมีโอกาสได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนปกติในบาง

กิจกรรม เช่น การเข้าแถวเคารพธงชาติ กิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมเข้าค่ายทัศนศึกษา แต่ต้องอยู่ในความดูแลของครูการศึกษาพิเศษ หรือครูพี่เลี้ยงอย่างใกล้ชิด

ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพรูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ได้ดังนี้

แผนภาพที่ 11 รูปแบบการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

2.1 การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานันท์มีการบริหารงาน การจัดการเรียนร่วมเป็นไปตามโครงสร้างซีท โดยมีการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ . ด้านนักเรียน (S-Students) 2. ด้านสภาพแวดล้อม(E-Environment) 3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และ4. ด้านเครื่องมือ (T-Tools) โดยมีรายละเอียดของการทำงานดังต่อไปนี้

2.1.1 ด้านนักเรียน (S-Students)

1) การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ทางโรงเรียนจะมีการประชุม และจัดครูในแต่ละกลุ่มสาระ เพื่อให้เตรียมการสอนปรับ พื้นฐานในช่วงก่อนเปิดเทอมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านวิชาการให้กับนักเรียน โดยครูที่จัดสอน เสริมนั้นจะเป็นครูที่ไม่ได้ติดภารกิจอันใด และรับอาสามาเป็นครูสอน ซึ่งครูเหล่านี้จะเป็นครูมาจาก แต่ละกลุ่มสาระ และได้คำตอบแทนจากการสอนกับทางโรงเรียน วิชาที่นักเรียนเรียนปรับพื้นฐาน นั้นเป็นวิชาหลักที่นักเรียนจำเป็นต้องนำไปสอบ เช่น วิชา คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา

“ โรงเรียนเขาจะเรียกประชุมครูก่อนที่จะมีการสอนปรับพื้นฐานนักเรียน จะได้ เตรียมครูที่จะสอนในวิชาต่างๆ แล้วจัดตารางออกมาว่าใครสอนวันไหน ชั่วโมงไหน อย่างไร ก็จะสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่พี่สังกัดอยู่ อย่างครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยก็สอน ภาษาไทย ครูอังกฤษก็สอนอังกฤษ สอนสาระใครสาระมัน เนื้อหาที่สอนก็ไม่ใช่จะวิชาการ มากมายอะไร เป็นเหมือนเตรียมพื้นฐานให้เขา ปรับให้เขาทันเพื่อน อ้าวเพื่อนรู้เรื่องนี้เธอรู้ ไหม บางทีก็สอนเนื้อหาต้นๆท บทที่ 1 ที่ 2 ที่เขาจะต้องเรียนในชั้นม. 1 เปิดเทอมเราก็ เอามาสอนก่อน”

(สัมภาษณ์ครูคณิตศาสตร์, 21 ธ.ค. 51)

“พี่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ปรับพื้นฐานนักเรียนม.1 เนื้อหาที่สอนก็เป็นวิทยาศาสตร์ ม. 1 แล้วก็จะมีการทบทวนความรู้วิทยาศาสตร์ที่เรียนมา ให้เขาทุกคน ต้องบอกว่าทุกคน เพราะเราต้องการปรับให้ทุกคนมีความรู้เสมอหรือใกล้เคียงกันที่สุด เพื่อเขาจะได้เอาเป็น พื้นฐานในการเรียนวิทย์ม. 1 เราก็จะเตรียมซีทเตรียมอะไรมาเอง แต่มันก็ไม่มีปัญหาหรือ กติเราก็สอนอยู่แล้ว ก็ทำซีทมาให้เขาทำ เป็นแบบฝึกหัดมีเนื้อหาหน้อยๆ”

(สัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์, 24 ธ.ค. 51)

“การเตรียมหรือ เปิดเทอมเขาก็จะมีเลย อย่างเป็นการปรับพื้นฐานเด็กก่อนเรียน ความรู้ของเด็ก ก็จะเอาความรู้ของ ป. 6 มากับความรู้อของ ม. 1 หน่อยๆ เด็กพิเศษเขาก็จะ มาร่วมกับเขาด้วย แต่ส่วนที่นี้เขาไม่ค่อยจะมีปัญหา เพราะว่าอะไร เป็นเด็กป. 6 ของเรา

เองที่เรียนต่อ เขาก็จะรู้อะไร รู้สถานที่ รู้จักเพื่อน สำหรับเรื่องเรียนร่วม เขาก็ไม่ต้องเตรียมอะไรมาก เพราะว่าประถมนเขาก็มีอยู่แล้วเห็นมาตั้งแต่ไหนแต่ไร เขายู่กันมาอยู่แล้วไงคะ ป.6 ป. 5 นี่เขาก็มีมาอยู่แล้ว”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“เด็กพิเศษเขาก็มาเรียน แต่มีไม่มาก ครูไม่ได้บังคับให้ต้องมาเรียน ตามความสมัครใจว่าจะมาหรือไม่”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่ 1, 8 ม.ค. 51)

ทางด้านการเตรียมความพร้อมทางอารมณ์ ทางพฤติกรรม ไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมให้เห็นอย่างชัดเจน แต่จะเป็นลักษณะที่ครูจะเตรียมความพร้อมให้เด็กในระหว่างการประชุมพิเศษของโรงเรียน โดยจะกล่าวให้โอวาทและให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการปฏิบัติตัวในโรงเรียนและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในโรงเรียน ในช่วงโมงโฮมรูมของห้องครูประจำชั้นก็จะเป็นให้ความรู้ ให้ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานั้นไม่ได้มีความบกพร่องมากนักจึงไม่เป็นปัญหาในเรื่องการเตรียมความพร้อม ทั้งยังส่วนมากเด็กที่ความต้องการพิเศษที่เข้าเรียนในระดับมัธยมเป็นเด็กเก่าที่ผ่านการฝึกอบรม ผ่านการเรียนการสอนมาแล้วตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ชั้นประถมศึกษา แต่ละคนจึงมีพื้นฐานที่ดี และมีความพร้อมทางด้านร่างกาย วิชาการ และด้านอารมณ์มากเพียงพอสำหรับการเข้าเรียนร่วมกับเด็กปกติในระดับชั้นมัธยมศึกษา

“ทางด้านพฤติกรรมนี้ไม่ได้มีนะ แต่จะเป็นลักษณะการให้ความรู้ ให้ความเข้าใจกับเด็กพิเศษมากกว่าว่าควรปฏิบัติตัวให้เหมาะสมอย่างไร ถ้ามีอาการให้บอกเพื่อน เพื่อนจะได้มาบอกครูแต่เตรียมความพร้อมอย่างจริงจังเลยไม่มี เด็กเขาก็โตแล้วไง วุฒิภาวะเขามันก็มีขึ้น แล้วเขาก็ผ่านชั้นประถมได้รับการฝึกมาแล้ว เขาก็ไม่ได้ว่าจะมีพฤติกรรมที่น่ากลัวหรือหนักหนาอะไร”

(สัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์, 24 ธ.ค. 51)

“กิจกรรมเตรียมความพร้อมเราก็จัดเตรียมก่อนเปิดเทอม ซึ่งมีการจัดเตรียมให้กับทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ โดยเตรียมความพร้อมให้เด็กทั้ง 2 มีความพร้อมในการใช้ชีวิตร่วมกันภายในโรงเรียนได้ ให้รู้จักกัน รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกัน”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 26 ธ.ค. 50)

“ถ้าเป็นความพร้อมทางด้านร่างกายนี้ เขามีอยู่แล้ว คือพวกเรียนร่วมได้นี่เขาก็จะไม่บกพร่องทางร่างกายมากเท่าไร แต่ทางพฤติกรรมก็มีบ้าง บางคนก็จะมีกริยาที่บอก คือก่อนเข้ามาเขาก็จะคัดอยู่แล้ว”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

2) การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนปกติ

การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนปกติหรือนักเรียนทั่วไปนั้น ทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา มีการเตรียมความพร้อมคล้ายกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นั่นคือ มีการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการโดยมีการเรียนปรับพื้นฐานนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน ทำให้นักเรียนได้ฝึกใช้ชีวิตร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เข้าสังคมและปรับตัวในการอยู่ร่วมกัน ทางโรงเรียนมีการให้ความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดการยอมรับ ช่วยเหลือ และปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกวิธีโดยครูจะมีการให้โอกาสพร้อมทั้งให้ความรู้ พูดคุยในวันปฐมนิเทศก่อนเปิดภาคเรียน นักเรียนปกติส่วนมากจะเป็นนักเรียนเก่าที่เรียนมาตั้งแต่ระดับอนุบาล จนถึงมัธยมศึกษา ซึ่งนักเรียนเหล่านี้จะเรียนมาท่ามกลางเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่เด็ก จึงมีความคุ้นเคย มีความรู้ในการปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสมต่อเพื่อนที่มีความต้องการพิเศษทั้งในเรื่องการเรียน และเมื่อเพื่อนมีภาวะอารมณ์เปลี่ยนแปลงกำเริบขึ้นมา

“ก็จะต้องพูดคุยให้เขาเข้าใจในตอนปฐมนิเทศนะ เขาจะได้รู้จัก เด็กที่เข้ามาใหม่ก็จะรู้ว่านี่ห้องเรามีการเรียนร่วม มีเด็กพิเศษอยู่นะ แล้วเด็กเขาก็จะรักกันเอง สำหรับการปฏิบัติต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น เราก็ต้องบอกว่าอย่าไปเหยียดเขานะ เราก็บอกเขา ตอนปฐมนิเทศ และตอนที่เขาเข้ามาปรับพื้นฐาน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“กิจกรรมเตรียมความพร้อมเราก็จัดเตรียมก่อนเปิดเทอม ซึ่งมีการจัดเตรียมให้กับทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ โดยเตรียมความพร้อมให้เด็กทั้ง 2 มีความพร้อมในการใช้ชีวิตร่วมกันภายในโรงเรียนได้ ให้รู้จักกัน รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกัน”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“ครูจะบอกก่อนเปิดเทอม ว่าต้องมาเรียนปรับพื้นฐาน ให้มาทุกคน แต่บางคนก็ไม่เห็นมา ได้เรียนตอนม. 1 ตอนนี่ไม่ได้เรียนแล้ว”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่ 2, 11 ม.ค. 51)

2.1.2 สภาพแวดล้อม (E-Environment)

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ทางโรงเรียนจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด คือ การให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในชั้นเรียนทั่วไปมากที่สุด โดยปราศจากสิ่ง que อื่นที่เอื้อต่อความพิการของเขามากเกินไป โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนในห้องเรียนปกติ ร่วมทำกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมชุมชน กิจกรรมทัศนศึกษา การทำเวรทำความสะอาดห้องเรียนเหมือนกับนักเรียนปกติโดยไม่ได้รับการยกเว้นใดใด แต่ในกรณีที่นักเรียนมีความบกพร่องมากจนไม่สามารถเข้าเรียนร่วมได้ ทางโรงเรียนก็จะจัดให้เข้าเรียนในห้องเรียนคู่ขนานออกทิสติกที่มีครูการศึกษาพิเศษดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นห้องเฉพาะที่โรงเรียนจัดไว้ให้ แต่ครูก็จะพยายามให้นักเรียนได้ฝึกทำกิจกรรมต่างๆ เช่นเดียวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษห้องเรียนร่วม และทางโรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมเพื่อเอื้อต่อความพิการของนักเรียนน้อยมาก เพราะเห็นว่าบางสิ่งไม่จำเป็นต้องปรับควรให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นได้ฝึกปฏิบัติ ฝึกการใช้ชีวิต เพื่อให้เขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยปกติ ไม่เป็นภาระของสังคม แต่ก็มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทางโรงเรียนเห็นว่าจำเป็นต้องมีจริงๆ จึงจัดสร้างให้เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เด็กที่มีความบกพร่องมาก เช่น ทางลาดชัน ลิฟท์ขึ้นอาคารเรียน การปรับระดับพื้นเพื่อสะดวกต่อการใช้รถเข็น และมีระเบียบที่กว้างยื่นออกไปนอกอาคารเรียนเพื่อให้นักเรียนตกจากอาคารเรียน

ภาพที่ 12 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียน

“ด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนก็ไม่ค่อยมีการปรับที่เอื้อประโยชน์กับเด็กพิเศษมากนักนะ คือเราก็ต้องการที่จะฝึกการใช้ชีวิตในสังคมปกติของเด็กๆ เพราะถ้าเขาอยู่ข้างนอกโรงเรียน หรืออยู่ในสังคมเขาจะได้อยู่ได้ ครูว่ามันไม่จำเป็นที่จะต้องอำนวยความสะดวกมากนัก เพราะเด็กที่เข้าเรียนรวมก็ไม่ได้มีความพิการอะไรที่มากนัก คือ สามารถอยู่อย่างคนปกติได้ เขาก็จะสามารถใช้ชีวิตอยู่กับคนอื่นในสังคมได้ อย่างห้องส้วมจะต้องเป็นชักโครกอย่างนี้ไม่นะ ไม่จำเป็น ไม่ใช่ว่าอยู่ที่ข้างอยู่สบายห้องส้วมสบายแล้วจะมาเจอที่โรงเรียนอีก อย่างนี้เขาก็ไม่ได้ปรับตัว เขากินข้าวเราก็กินได้ เขาเล่นกีฬาเราก็ต้องเล่นได้ เขาเข้าแถวเราก็ต้องเข้าได้ เขาสวดมนต์ตอนเช้าเราก็ทำได้”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 26 ธ.ค. 50)

“มีทางลาดชั้นที่ทางเดินขึ้นตึก ที่โรงอาหาร มีลิฟต์ สำหรับเด็กที่ลำบากในการเดินมีคะ คุณแม่ว่ามันเพียงพออะคะ แต่ส่วนอื่นก็ OK นะ”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1, 8 ม.ค. 51)

“การใช้อาคารสถานที่ก็เหมือนกับนักเรียนทั่วไป ยกเว้นเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องทางด้านร่างกาย เรามีทางลาดให้กับเด็ก ส่วนมากเด็กไม่ค่อยได้ใช้

หรือ เด็กสามารถเดินได้ มีผู้ปกครองเข้ามาดูแล ดังนั้น ไม่มีความจำเป็นที่มีทางลาดไว้มากมาย”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

2) บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก

บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น ประกอบไปด้วย พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู/ครูการศึกษาพิเศษ ผู้เชี่ยวชาญ และเพื่อนนักเรียนปกติซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นกำลังสำคัญในการร่วมปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน ล้วนมีบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม เช่น ร่วมกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานของทางโรงเรียน และร่วมเป็นคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม นอกจากนี้ทางโรงเรียนจะมีการจัดทำป้ายประกาศ จัดป้ายนิเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องหรือผู้ปกครองได้ทราบถึงนโยบาย กิจกรรม โครงการ ที่ทางโรงเรียนได้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งผู้บริหารนั้นมีความสำคัญมาก เป็นผู้มีบทบาท เป็นผู้นำ และสร้างบรรยากาศในการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยท่านจะเข้าร่วมประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมในทุกปีการศึกษา ดำรงตำแหน่งเป็นประธานคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม และเป็นประธานในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล และให้การสนับสนุนกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อการศึกษาพิเศษทุกกิจกรรม เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นและร่วมเป็นเจ้าของโครงการ ครู/ครูการศึกษาพิเศษ ก็ถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเช่นกัน นอกเหนืองานสอนนักเรียน ยังเป็นผู้จัดกิจกรรม และเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่จัดขึ้นให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ผู้ปกครองนักเรียนก็ให้ความร่วมมือเข้ามาช่วยดูแลนักเรียน มาร่วมกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนขอความร่วมมืออีกด้วย

“ทางโรงเรียนของเรามีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม โดยมีผู้อำนวยการเป็นประธานคณะกรรมการ มีหัวหน้ากลุ่มการศึกษาและครูในแต่ละช่วงชั้นเป็นคณะกรรมการ และผู้ปกครอง โดยปัจจุบันเรียนกว่าผู้ปกครองเครือข่ายที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“มีการติดประกาศบอกไว้ว่าจะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ประเภทอย่าง
ละก็คน บางปีเด็กออทิสติกไม่รับเลย เพราะเราต้องรวมเด็กเข้ากับจำนวนเด็กเก่าที่เรา
มีด้วย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 26 ธ.ค. 50)

“ผู้ปกครองซึ่งเขามามีบทบาทในการจัดการเรียนร่วมอยู่แล้ว ถ้ามีประชุม
ผู้ปกครองเด็กพิเศษและเด็กปกติก็จะเข้ามาร่วมกิจกรรมต่างๆของทางโรงเรียน”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“ร่วมมือดีมาก ดีกว่าผู้ปกครองของเด็กปกติ ผู้ปกครองบางคนมานั่งเฝ้ารอลูกจน
เย็นนะ ถ้าเราอยากให้เขาร่วมมีอะไร ทำอะไรเขาจะร่วมมาก มันเหมือนเป็นอีกทางที่ช่วย
ลูกเขาด้วย”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

นักเรียนปกติถือว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจะ
เห็นว่าโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานันท์เพื่อนถือว่ามีสำคัญกับนักเรียนที่มีความต้องการ
พิเศษสามารถดำรงชีวิตในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข เนื่องจากได้เรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ครูจะ
ให้นักเรียนปกติช่วยเหลือในเรื่องการเรียน การเป็นอยู่ โดยจะตั้งให้มี Buddy จับคู่ระหว่างนักเรียน
ปกติในห้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ดูแลกันและกัน ช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับครู ช่วย
สอนในเนื้อหาที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังไม่เข้าใจ ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่
รู้สึกว่าเขาว่าแหงและมีปมด้อยมากนัก

“เพื่อนเขาก็มีส่วนช่วยให้เขาเรียนได้ อยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข เพื่อนเขาจะ
คอยดูแล ช่วยเหลือเขาตลอด พี่ก็จะจับให้เขามี Buddy ในห้องจะได้คอยเป็นหูเป็นตาแทน
เรา มันก็มีผลดีนะเราก็ไม่ต้องเหนื่อยมาก บางที่เราดูเขาไม่ได้ทั้งหมดใจ เพื่อนที่เป็น
Buddy ของเขานี้แหละที่ดูแลได้แทนเรา”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“อยู่ด้วยกัน เป็นเพื่อนในกลุ่มคนหนึ่ง เรียนด้วยกันมาตั้งแต่ ม. 1 ก็เลยสนิทกัน”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่ 1, 8 ม.ค. 51)

“เด็กพิเศษแต่ละคนจะมีเพื่อนดูแล ครูจะจับคู่ให้ เลื่อนนักเรียนที่เรียนเก่งมาช่วย
เองเรียนของเขา บางทีก็จะเปลี่ยนเป็นเพื่อนคนอื่นดูบ้าง”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่ 2, 15 ม.ค. 51)

2.1.3 กิจกรรมการเรียนรู้การสอน (A-Activitiess)

1) การบริหารจัดการหลักสูตร

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยมีแนวทางการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทในการจัดการศึกษาของชาติ โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ส่วนการจัดกระบวนการเรียนรู้นั้นได้จัดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรทั่วไป โดยปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนปกติหรือนักเรียนทั่วไปมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยคำนึงถึงความพิการและความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละบุคคลในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ถ้าเนื้อหาสาระมีความยากเกินสำหรับความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ครูก็จะปรับสอนให้ง่ายขึ้นให้เหมาะกับเด็กพิเศษ สอนให้เขารู้หลักการ เน้นให้เขาสามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้ และมีหลักสูตรเพิ่มเติมสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ทักษะการดำรงชีวิต ได้แก่ การรับประทานอาหาร การทำอาหาร การดูแลทำความสะอาดห้องเรียน การผูกเชือกรองเท้า การตัดเล็บ การเข้าสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น

“หลักสูตรเราอิงกับหลักสูตรปกติ ก็มาปรับใช้ในห้องเรียนของเรา อย่างเช่นเรียนเรื่องชีวิตประจำวัน เหตุการณ์สำคัญ เด็กปกติเขาก็จะเรียนว่าเหตุการณ์สำคัญนั้นมีประวัติอย่างไร อะไรที่ลึก แต่พอของเด็กพิเศษก็จะย่อลงมา คือให้รู้ถึงความหมาย การปฏิบัติตน อะไรอย่างนี้ไม่ได้เรียนในเนื้อหาที่ลึกเหมือนเด็กปกติ และจะสอนในเรื่องการใช้ชีวิตประจำวัน ประเพณี ที่ต้องเจอในชีวิตจริง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“หลักสูตรของพี่ อย่างคณิตนะ พี่ก็จะอิงกับหลักสูตรของ ส.ส.ว.ท. ก่อนแล้วเราก็จะมาอิงกับเด็ก เด็กพิเศษว่าเขาจะได้แค่ไหน เราก็จะต้องปรับ เพราะมันยากกว่าเขาก็ไม่ได้ จะสอนเหมือนกันไม่ได้เขาไม่ทัน ตามไม่ทัน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“ต้องดูหลักสูตรของนักเรียนปกติว่าเขาเรียนอะไรบ้าง แล้วเราก็นำมาปรับใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้เข้ากับระดับขั้นความสามารถของเด็ก คือเราก็จะเอามาปรับ ทั้งแผนการสอน ทั้งอะไรทุกอย่างให้ง่ายขึ้น วิทยาศาสตร์ถ้าเด็กปกติเรียนลึกๆเขาเรียนเรื่องไฟฟ้าเรียนเรื่องการต่อไฟ แต่สำหรับเด็กพวกนี้ก็ไม่ต้องเรียนขนาดนั้น เรียนแค่ให้รู้จักสายไฟ มันจะซัดอะไรอย่างนี้ ส่วนใหญ่เรียนเพื่อใช้ชีวิตที่ปลอดภัยของเขา เอาเรื่องในชีวิตประจำวันของเขามาเรียน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

2) การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล IEP และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

(1) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล IEP

แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นแผนการจัดการศึกษาที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเพื่อให้การจัดการศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งรายละเอียดของแผน มีดังนี้ ประวัตินักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ข้อมูลทั่วไป ข้อมูลทางการศึกษา แผนการจัดการศึกษา ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ผลการตรวจโรค ซึ่งแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลนั้นจะทำให้ครูได้ทราบถึงระดับความสามารถ ระดับความพิการของนักเรียน เพื่อครูจะได้ทราบถึงพื้นฐานของนักเรียนและสามารถพัฒนาความรู้ ความสามารถของนักเรียนได้ตรงความต้องการ และเป็นข้อมูลให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียนได้ตรงตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ทุกปีการศึกษา และมีการปรับปรุงแก้ไขทุกปี ซึ่งบอกรายละเอียดของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน การจัดทำแผนนั้นทางโรงเรียนจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) โดยมีผู้อำนวยการเป็นประธาน รองผู้อำนวยการเป็นรองประธาน หัวหน้ากลุ่มงานการศึกษาพิเศษ เป็นผู้ก่อกองงาน ครูการศึกษาพิเศษ ครูประจำชั้น เป็นคณะกรรมการ อาจจะมีครูที่มีความสามารถเฉพาะความพิการของนักเรียนเข้าร่วมเป็นกรรมการ และมีผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลด้วย การจัดทำแผน IEP ของทางโรงเรียนโดยจะมีคำสั่งจากผู้อำนวยการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรให้มีการประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลให้แก่เด็กนักเรียนแต่ละบุคคล เพื่อจัดทำแผน ปรับปรุงแผน และพัฒนาแผนให้ตรงกับระดับความต้องการ และระดับความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

“โรงเรียนของเรามีการจัดทำ IEP ให้แก่นักเรียนสำหรับเด็กพิการทุกคน 187 คน 187 ชุด แต่ในขณะเดียวกัน เราก็ต้องคำนึงถึงหลักสูตรของสถานศึกษาที่ต้องการทำให้ทราบว่า เด็กต้องการอะไรพัฒนาในเรื่องไหน แล้วนำมารวมกับ IEP เด็กพิเศษที่เรียนตามหลักสูตร IEP ของแต่ละบุคคลอีกด้วย”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 51)

“มีการจัดทำ (แผน IEP) โดยมีการประชุมผู้ปกครอง การจัดทำร่วมกัน ว่าในนั้น ต้องรู้ประวัติผู้ปกครองด้วยนะ ก่อนที่จะสอนให้เขาเรียนรู้ ก็ต้องรู้ประวัติ เบื้องหลังของเขาว่าเขาเป็นอย่างไรเราต้องให้ความรู้เพิ่มในแต่ละคนอย่างไร และใน IEP นั้นจะมีระดับขั้นของการเรียนรู้ของเด็ก”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“มีการจัดทำแผน โดยมีคำสั่งเป็นรายลักษณะอักษรว่าครูคนใดจะต้องรับผิดชอบงานทางด้านใด ในงานการศึกษาพิเศษก็จะเป็นครูในแต่ละระดับชั้น มีการจัดทำแผน IEP โดยมีผู้อำนวยการเป็นประธาน มีรองผู้อำนวยการเป็นรองประธานและมีหัวหน้างานการศึกษาพิเศษเป็นผู้ทรงงานอีกทีหนึ่ง ครูการศึกษาพิเศษช่วงชั้น เป็นคณะกรรมการ”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

(2) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) เป็นแผนการสอนที่จัดทำขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนนั้นๆ ในวิชาหรือทักษะที่เป็นจุดอ่อนของนักเรียนคนนั้นๆ ใช้ในการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แผนการสอนเฉพาะบุคคลนี้จัดทำขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งรายละเอียดของแผนการสอนเฉพาะบุคคล มีดังนี้ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาที่ครูจะสอนในชั่วโมงนั้นๆ วิธีการสอนหรือลำดับการสอน สื่อการสอนที่จะใช้ในการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้นในเนื้อหานั้น และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ครูจะบันทึกปัญหาหลังการสอนเสมอ เพื่อนำปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นมาปรับปรุงแก้ไขและนำไปใช้ในการสอนครั้งต่อไป

การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP)นั้นมีการจัดทำตามอย่างการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) คือจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการเป็นประธาน ครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูการศึกษาพิเศษ ครูที่มีความชำนาญด้านความบกพร่องของนักเรียนคนนั้นๆ และผู้ปกครองนักเรียน เป็นคณะกรรมการในการจัดทำ โดยการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) นั้นจะดูแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งมีข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนนั้นๆเป็นพื้นฐานในการจัดทำ กอปรกับข้อมูลของนักเรียนกับผู้ปกครอง เพื่อให้ได้แผนการสอนเฉพาะบุคคลที่มีความเหมาะสม มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคล

“ครูที่สอนในวิชานั้นๆทำ อย่างพีพีพีก็จะต้องทำวิชาคณิตศาสตร์ที่พีจะสอนหมายความว่า ถ้าเป็นเด็ก 3/1 3/2 ห้องละ 3 ไซ้ไหมคะ อย่างพีนี้สอนวิชาคณิตศาสตร์นี้ พีก็จะดูว่าเขาจะเรียนอย่างไร พีก็จะดูจาก IEP ของเขาทั้งหมด ส่วนครูวิชาอื่นเขาก็จะทำของเขา ของพีพีพีก็ดูเขา ดู IEP ของเขาคุยกับผู้ปกครอง คุยกับเขาว่าจะต้องจัดทำเนื้อหาอย่างไรให้เขาจึงเหมาะใน IIP”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“ส่วนแผน IIP ครูทำเองโดยอิงมาจาก IEP ของเด็ก สามารถปรับใช้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษทุกคนได้ตามแต่สถานการณ์ ตามแต่ศักยภาพของเด็กแต่ละคน การสอนแต่ละครั้งก็จะมีการบินที่ทักหลังสอน เพื่อเอาไว้แก้ไขการสอนเรื่องนั้นๆในครั้งต่อไป”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“พอเราได้เด็กคนนี้เราก็ต้องรีบทำเลย มาดู IEP ก่อนว่าเขาถึงขั้นไหน แล้วก็มาอิงกับหลักสูตรว่าจะต้องสอนเขาอย่างไร แต่ถ้าเขายังไม่ได้เราก็ต้องสอนย่อยเขา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

3) การตรวจสอบทางการศึกษา

ทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการ นำมาเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนานักเรียน และนำมาเป็นพื้นฐานในการทำให้เกิดความเข้าใจในตัวนักเรียน เข้าใจในพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมา ส่งต่อ คัดแยกเด็ก จัดการเรียนการสอน และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม

โดยทางโรงเรียนจัดให้เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นห้องเรียนร่วมทุกคน ให้มีการตรวจสอบข้อมูลนักเรียนให้ได้ตรงตามสภาพจริงโดยใช้หลายๆวิธีกอปปรกัน วิธีการในการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวกับนักเรียน ครูมีวิธีการในการตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังต่อไปนี้ การสอบถามผู้ปกครอง การตรวจสอบจากหัวหน้าชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่จากการเยี่ยมบ้านนักเรียน เยี่ยมชุมชน การตรวจสอบจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งจะระบุประวัติของนักเรียน การตรวจสอบจากศูนย์หรือสถาบันสุขภาพที่นักเรียนเคยรักษา แหล่งข้อมูลข้อเหล่านี้จะทำให้ทางโรงเรียนได้ทราบข้อมูลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตั้งแต่ ข้อมูลพื้นฐานประวัติ นักเรียน ประวัติการศึกษา ลักษณะและระดับความพิการ พฤติกรรมที่เป็นจุดเด่น จุดด้อยของนักเรียน

“ครูทุกคนก็ต้องไปศึกษาประวัติเด็กว่า เด็กของเขาเป็นอย่างไร อย่างถ้าห้องเรานี้ที่เรารับผิดชอบ มี 4 คน เราก็จะไปขอทะเบียนบ้าน ขอประวัติของเด็กอะไรอย่างนี้ บางทีถามเพื่อนของเขาที่เรียนมาด้วยกันว่า เขาเป็นอย่างไร อาการเป็นอย่างไร เอาสิ่งเหล่านี้มาประกอบการสอน การแก้ไขปัญหาทางพฤติกรรมให้เขา”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“จะไปเยี่ยมบ้านเขา ไปเจอพ่อแม่เขา ได้พูดได้คุยกัน ว่าลูกเขาเป็นอย่างไร เรียนเป็นอย่างไร ความประพฤติเป็นอย่างไร พ่อแม่เขาก็จะรู้ว่าลูกเป็นอย่างไรเมื่ออยู่ที่

โรงเรียน แล้วเขาก็จะเล่าว่าลูกเป็นอย่างไรอยู่ที่บ้าน เราก็จะได้สัมผัสภาษาของผู้ปกครองว่าเด็กเป็นอย่างไรมีจุดด้อย จุดเสียตรงไหน เราก็จะสัมพันธ์กับผู้ปกครองโดยตลอด”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“เด็กจะมีใบแพทย์มา อาจารย์ที่คัดแยกก็จะดูจากใบแพทย์และดูจากพฤติกรรมอะไรอย่างนี้ของเด็กประกอบด้วย เขาก็จะมีใบแพทย์ของเด็กหมดเลยว่าเด็กมีความบกพร่องตรงไหน ตรงสติปัญญาหรือตรงไหน และเอาประกอบในการจัดการสอนให้กับเขาที่ตรงความต้องการ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

4) เทคนิคการสอน

สำหรับการสอนและเทคนิคที่ใช้ในการสอนแต่ละชั่วโมงนั้น ครูจะใช้หลายเทคนิควิธีเพื่อให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้สื่อประกอบการสอน การวิเคราะห์งาน การใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน การสอนโดยให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม และการสอนเพิ่มเติมนอกห้องเรียน การใช้สื่อการสอนจะเห็นว่าครูใช้สื่อร่วมกันกับนักเรียนปกติไม่แบ่งแยก การวิเคราะห์งานนักเรียนเป็นวิธีหนึ่งที่ครูใช้เพื่อดูความรู้ ความเข้าใจ และตรวจสอบได้ว่านักเรียนมีพื้นฐานความรู้ อะไรมาก่อนที่จะมาถึงทักษะตรงนี้จากงานที่ครูมอบหมายให้ทำ การสอนระบบเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นวิธีการที่ให้เพื่อนที่นั่นข้าง หรือเพื่อนในห้องคนอื่น ๆ ช่วยสอน ช่วยอธิบายให้เพื่อนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าใจในกรณีที่เพื่อนคนอื่นมีความเข้าใจและเรียนรู้ในเนื้อหาที่สอนได้ก่อน แต่จะเน้นให้นักเรียนเข้ากลุ่ม ทำกิจกรรมภายในกลุ่ม ทำโครงการงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันวิธีนี้ก็ถือได้ว่าเป็นอีกเทคนิควิธีหนึ่งที่ทำให้นักเรียนทุกคนได้ช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมาย เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างความสามัคคี นักเรียนได้ช่วยเหลือกันในการทำงาน ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้ฝึกการสื่อสาร การเข้าสังคม เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างเพื่อนอีกด้วยเหมาะกับการสร้างสังคมที่ดีให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ถ้านักเรียนยังไม่เข้าใจในเนื้อหาที่สอนอีก ครูก็จะนัดสอนเพิ่มเติมนอกห้องเรียนในเวลาพักเที่ยง หรือหลังเลิกเรียน เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้นๆ

“การสอนเด็กก็ใช้เทคนิคหลายอย่างเลย อย่างเช่น การวิเคราะห์งานของเด็กจาก การที่เขาได้ทำ ดูว่า เขายังขาดหรือบกพร่องในเรื่องใด บางทีเพื่อนที่นั่งใกล้ก็ช่วยกันนะคนที่รู้เรื่องดีก็ต้องช่วย ช่วยสอนให้ ให้เขาเข้ากลุ่มทำงาน เด็กจะชอบเขาได้ช่วยเหลือกันทำงาน ได้เรียนรู้เองด้วยกันกับเพื่อน เขาจะสนุก ชอบได้สังคมอีกด้วย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“สื่อก็มีบางเรื่องที่มี อย่างเวลาเรียนศิลปะก็จะมีรูปภาพให้ดู หนูชอบ ชอบเรียน ศิลปะมากได้วาดรูปด้วย เวลาอาจารย์สอนก็มีให้เข้ากลุ่มเพื่อนก็จะช่วยเวลาที่หนูทำงาน ไม่ทัน ทำไม่ได้เพื่อนก็จะบอก จะสอนให้เข้าใจขึ้น ชอบนะเวลาที่ครูให้เข้ากลุ่มมีเพื่อนคอย ช่วยดี”

(สัมภาษณ์นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนที่ 1, 8 ม.ค. 51)

“เราก็มีการจัดทำสื่อการสอนเพิ่มเติม เพื่อให้เด็กเข้าใจได้ง่าย ถ้าสอนการเรียน ร่วมสื่อที่ใช้ก็ต้องใช้ร่วมกันเหมือนกันกับเด็กปกติทั่วไป แต่ถ้าเด็กพิเศษไม่เข้าใจเราก็จะดึง เขาออกมาสอนเฉพาะคน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

5) การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน

การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนนั้น ใช้การทบทวนและปรับจากแผนการจัดการ การศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทุกๆปี และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจากแผนการ สอนเฉพาะบุคคล (IIP) ที่ใช้สอนนักเรียนในแต่ละวิชา ซึ่งจะมีการระบุวิธีการประเมิน และเกณฑ์ที่ ใช้ในการประเมินนักเรียน โดยครูที่ประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นจะแตกต่างกัน นักเรียนปกติ คือ ข้อสอบจะมีความยากน้อยกว่า หรืออาจจะมีจำนวนข้อน้อยกว่า หรือวิธีการตอบ ข้อสอบที่ง่ายกว่า เนื่องจากศักยภาพ ความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นจะมีไม่ เท่ากับนักเรียนปกติในชั้นเรียนเดียวกัน

“ดูแต่ละคนโดยใช้ข้อสอบแตกต่างกับนักเรียนปกติ คือความยากก็จะไม่เท่า นักเรียนปกติ ถ้าพัฒนาการได้พร้อมที่จะสามารถเรียนในชั้นต่อไปได้จึงจะเลื่อนชั้นให้ จะดู เด็กเป็นรายคนเลย เกณฑ์ที่ใช้ในการเลื่อนชั้นว่าใครจะได้เลื่อนชั้นนั้น ก็ต้องแล้วแต่ครูคน นั้นวิชานั้น”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“ในการวัดประเมินเด็กก็ต้องดูอีกว่าใครเป็นเด็กเรียนร่วม เพราะจะใช้ข้อสอบ ประเมินเด็กทั้งหมดในชุดเดียวกันไม่ได้ ถ้าเป็นเด็กปกติอาจใช้ข้อสอบ 30 ข้อ แต่ถ้าเป็น เด็กเรียนร่วม ข้อสอบก็จะง่ายกว่าจำนวนข้อน้อยกว่า อาจจะมีแค่ 10 ข้อ นักเรียนปกติ อาจเป็นข้อสอบถามตอบ แต่ถ้าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษข้อสอบก็อาจจะเป็น กากบาท”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

6) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน ชุมชน

นอกจากทางโรงเรียนจะมีกิจกรรมการเรียนการสอนภายในห้องเรียนแล้ว ยังมีกิจกรรมนอกห้องเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักเรียน สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความสนใจเช่น กิจกรรมทัศนศึกษา ทางโรงเรียนมีการจัดทัศนศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทั้งเป็นกิจกรรมที่ทำร่วมกันกับนักเรียนปกติ และกิจกรรมทัศนศึกษาที่จัดให้เฉพาะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจะมีครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ติดตามไปดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น กิจกรรมทัศนศึกษาที่ท้องฟ้าจำลอง กิจกรรมทัศนศึกษาฟาร์มโคนม กิจกรรมทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์

กิจกรรมเข้าค่ายพักแรม เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อ ให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆที่อยู่ระหว่างการเข้าค่ายพักแรม ฝึกการใช้ชีวิตที่ต้องช่วยเหลือตนเองเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ

ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมนี้ในทุกปี เนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญและต้องการปลูกฝังให้นักเรียนทุกคนรักในธรรมชาติ

ซึ่งในการจัดกิจกรรมนอกโรงเรียนต่างๆเหล่านี้ทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาจะมีการบริหารจัดการในเรื่องความปลอดภัย ยานพาหนะ ที่พัก จัดให้มีครูการศึกษาพิเศษดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และมีความปลอดภัย

“เด็กพวกที่มีความต้องการพิเศษอยู่ดีสบายกว่าเด็กปกติซะอีก ซึ่งเด็กปกตินอนเต็นท์นอนเรือนนอนเรียกว่าสบายกว่าเด็กปกติมาก เรียนก็เรียนในห้องแอร์ซึ่งดีกว่าเด็กปกติอีก กิจกรรมหลายๆอย่าง เช่น ค่ายลูกเสือ ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ ก็เข้าร่วมกันไม่แบ่งแยกว่าไหนเป็นเด็กพิการหรือเด็กปกติ กิจกรรมการฝึกทักษะต่างๆเด็กพิเศษและเด็กปกติก็เข้าร่วมรวมกัน”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“ทัศนศึกษาแต่ละครั้งครูการศึกษาพิเศษก็จะไปดูแลนักเรียนในห้องของตน เด็กแต่ละคนก็มีความพิการแตกต่างกัน ถ้าเป็นแบบอื่นก็ไม่น่าเป็นห่วงหรอก แต่ถ้าเป็นเด็กออทิสติกดูแล ถ้าร้อนๆเขาจะหงุดหงิด คือเขาก็มีข้อจำกัดของเขาละในการทำกิจกรรม”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ม.ค. 51)

“มีบ้าง ที่ผ่านเข้าไปเข้าค่ายลูกเสือพักแรม ไปทัศนศึกษา เข้าค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ เด็กพิเศษก็ไปไปด้วยกัน”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่ 2, 11 ม.ค. 51)

7) การประกันคุณภาพ

โรงเรียนมีการประกันคุณภาพภายใน โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้น เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายใน เนื่องจากฝ่ายงานการศึกษาพิเศษของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาเป็นฝ่ายงานหนึ่งในกลุ่มงานวิชาการ ที่ต้องมีการประกันคุณภาพอยู่แล้ว การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานั้นจึงหมายรวมถึงการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมไว้ด้วย ไม่ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมขึ้นเฉพาะ การประกันคุณภาพการเรียนร่วมของโรงเรียนมีการทำงานในเรื่องต่อไปนี้ ประชุมเพื่อแถลงนโยบายกับผู้บริหาร ครู บุคลากรอื่นในโรงเรียน และผู้ปกครอง ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับองค์ประกอบหรือตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ในการประกันคุณภาพจัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน กำหนดกิจกรรมการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วม เช่น จัดห้องเรียนเสริม จัดประชุมครู/ผู้ปกครอง จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม นำเสนอผลการประกันคุณภาพให้ผู้บริหารและบุคลากรอื่นๆทราบ

นอกจากนี้ทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการกำกับ ตรวจสอบ และรายงานผลการปฏิบัติงานส่งผลให้มีการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) การกำกับ (Monitoring)

1. โรงเรียนจัดระบบการกำกับ ติดตามผล การปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้
2. โรงเรียนจัดให้ผู้รับผิดชอบ รายงานการปฏิบัติงานเป็นระยะเพื่อให้ทราบความก้าวหน้า ปัญหา และอุปสรรคของงาน

(2) การตรวจสอบ (Auditing)

1. ให้มีการควบคุมในทางด้านการบริหารหรือควบคุมเชิงคุณภาพ โดยใช้การนิเทศหลายรูปแบบเป็นประจำ สม่ำเสมอตลอดทั้งปี
2. โรงเรียนจัดให้มีการตรวจสอบหรือประเมินภายใน (Internal Quality Auditing)
 - 1) คณะกรรมการโรงเรียนตรวจสอบการปฏิบัติรายงานทุกชั้นตอน
 - 2) โรงเรียนจะประเมินตนเอง (Self Evaluation) เป็นการภายใน ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง พัฒนาโรงเรียน ละการประเมินภายในโดยหน่วยงานต้นสังกัด

2.3 การตรวจสอบหรือประเมินจากภายนอก (External Quality Auditing) โรงเรียนจะได้รับการประเมินผลภายนอก จะเป็นการประเมินจากหน่วยงานอื่น เช่น การประเมินจาก สมศ. เข้ามาประเมินการปฏิบัติงานของทางโรงเรียน เพื่อรองรับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามที่โรงเรียนกำหนด และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

(3) การรายงาน (Reporting)

1. ให้ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงาน จัดทำรายงาน สรุปผลการดำเนินงานทุกภาคเรียน
2. โรงเรียนจัดทำรายงานประจำปี เพื่อรายงานผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์โรงเรียน ทั้งผลสำเร็จ อุปสรรค ปัญหา รวมทั้งสิ่งที่โรงเรียนจะดำเนินการในปีต่อไป
3. รายงานผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในทุกด้าน เสนอต่อผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต หน่วยงานที่รับผิดชอบ และหน่วยงานที่สนับสนุนโรงเรียน จัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบ

(เอกสารธรรมนูญโรงเรียน, 2550)

“ประกันคุณภาพเรียนร่วม ไม่มีนะ มีแต่ประกันของโรงเรียนเลย 14 มาตรฐาน ใช้ 14 มาตรฐาน ก็ใช้ของเรียนร่วมเข้ามาด้วย ครูทุกคนเป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2,7 ม.ค. 51)

“มีนะ คื่องานมันเยอะ หมายความว่าเราต้องทำหลักฐาน เราจะสอนอะไรไปเรา ต้องทำหลักบานเอกสารไว้ ทุกอย่างต้องมีหลักฐานเก็บไว้ คือร่องรอยนะ อย่างนั้นเขาจะ มาตรวจอะไรใช้ใหม่ เราต้องมีหลักฐานไว้ พิมพ์งานอะไรต่อมิมอะไรหลายอย่าง พิมพ์ แผนการสอน ทำนองนั้นการทำเอกสารลำบาก”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2,7 ม.ค. 51)

8) การรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าเรียน

การรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าเรียน ทางโรงเรียนจะมีการเตรียมความพร้อมโดย มีการประชุมวางแผนในการจัดรับนักเรียน ตั้งกรรมการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ จากนั้นสำรวจจำนวนนักเรียนว่าในแต่ละระดับชั้นต้องการนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทจำนวนเท่าไร และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงประเภท และจำนวนที่รับ วันเวลาที่รับ โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการประกาศรับสมัครในเดือนกุมภาพันธ์ ตามนโยบายและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการรับนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่

“ช่วงที่รับนักเรียนก็จะรับพร้อมกับเด็กปกติก่อนเปิดเทอม ตามการประกาศของ
กระทรวง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“มีการติดประกาศบอกไว้ว่าจะรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทอย่าง
ละก็คน บางปีเด็กออทิสติกไม่รับเลย”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

การรับสมัครนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยายนัน ต้อง
คำนึงถึงคุณสมบัติของนักเรียนประกอบการรับสมัคร เพราะต้องคัดเลือกนักเรียนที่มีความบกพร่อง
ที่มีความสามารถเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้

โดยการรับสมัครนักเรียนต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1. สำเร็จการศึกษาในช่วงชั้นที่ 2
2. ภูมิลำเนาอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา มีระดับสติปัญญาไม่ต่ำกว่า 50 และเป็น
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางหู โดยมีการสูญเสียการได้ยินไม่เกิน 90 เดซิเบล
4. ไม่พิการซ้ำซ้อน
5. ผู้ปกครองสามารถรับส่งได้ทุกวัน

ในการรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ทางโรงเรียนจะมีการจำแนกและคัดแยก
คนพิการตามความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยร่วมมือและประสานงานกับศูนย์การศึกษาพิเศษ
ประจำจังหวัด แพทย์ นักจิตวิทยา นักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องที่เหมาะสม พร้อมทั้งศึกษาข้อมูล
พื้นฐานประวัตินักเรียน ประวัติการศึกษา ลักษณะและระดับความพิการ พฤติกรรมที่เป็นจุดเด่น จุด
ด้อยดูข้อมูล ประวัตินักเรียน ประวัติความพิการ จากแผน IEP ของนักเรียน ผลการตรวจจากศูนย์
หรือสถาบันที่นักเรียนรักษา กอปรกับสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และทดสอบระดับความสามารถของ
นักเรียน ข้อมูลเหล่านี้จะนำมาประกอบกันทำให้ครูสามารถคัดแยกนักเรียนได้ว่าควรจัดให้เรียนร่วม
ระดับชั้นใด เลื่อนชั้นได้หรือไม่ หรือต้องแยกไปเรียนที่ห้องเรียนคูชานานออทิสติก ตามเกณฑ์ระดับ
ความพิการของนักเรียนที่กระทรวงระบุไว้ ว่าระดับความพิการเท่าไรจึงสามารถเรียนร่วมได้ หรือ
ต้องแยกไปเรียนที่ห้องคูชานานออทิสติกแทน

“คณะกรรมการก็จะคัดเลือกนักเรียนที่มาสมัคร ดูว่านักเรียนมี IQ เท่าไหร่ เขาก็
จะคัดเลือกเด็กพิเศษ ที่เป็นครูประจำชั้นเรียนร่วม เรียนร่วมห้อง 3/2 ก่อนที่จะเตรียม
ตัวรับเด็ก เขาก็จะมีการประชุม ออกคำสั่ง เขาก็จะมีการสั่งมาทางหัวหน้างาน และ

อาจารย์ก็จะประสานงานต่อมา ทั้งนโยบายและสิ่งที่จะทำ หัวหน้างานก็จะเตรียมทั้ง คณะกรรมการไปคัดเลือกเด็กสมัคร และเขาก็จะมีคณะกรรมการคัดเลือกกว่าใครที่จะได้เข้ามา

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“ส่วนใหญ่เขาตั้งกรรมการ ตั้งกรรมการ คือ เขาคัดเลือกโดยการดู IQ ดูใบรับรอง แพทย์ คือนักเรียนพิเศษที่จะสามารถเข้าเรียนที่นี่ได้ต้องมีใบรับรองแพทย์ว่าเป็น ออทิสติก ปัญหาขั้นไหน เป็นหูชั้นไหน แพทย์จะต้องบอกมาว่าเป็นอะไร ชั้นไหน ทางนี้ คณะกรรมการก็จะมาดูเด็กอีกที่ว่าคนนี้จะเรียนร่วมได้ไหม จะถามประวัติเก่าเขาจะคะ ว่าเขาเคยเรียนร่วมที่ไหน ถ้า IQ เขาสูงเกิน 70 80 นี้นะ หรือ 90 ขึ้นไป ถ้า IQ ของเขาต่ำกว่า 40 นี้คือแย่ ประมาณ 70 นี้แหละที่เขาเอามาเรียนร่วม ถ้าต่ำกว่า 90 ต้องเข้ามาอยู่ในการศึกษาพิเศษ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“เป็นการสอบถาม ลองให้อ่านลองให้อะไร ทดสอบด้วยปาก มีการถามเขาถาม ประวัติจากคุณพ่อคุณแม่ ลองเขียนชื่อชี้ว่าเขียนได้ไหม แต่ละปีก่อนรับก็จะมีกำหนด จำนวนนักเรียนที่รับก่อน ว่าออทิสติกเท่านี้ ปัญหาเท่านี้ คือ รับไม่ให้เป็นคู่ชานานครู 1 คนเด็กไม่เกิน 8 ถ้าห้องเรียนที่มีเรียนร่วมอยู่ห้องหนึ่งก็ ครู 1 เด็ก 3”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

9) การจัดตารางเรียนให้เวลาบริการสอนเสริม

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการจัดตารางเรียนให้บริการสอนเสริมแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยจะมีการจัดครูสอนในแต่ละวิชาที่นักเรียนมีความบกพร่อง และเสริมความรู้ให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถปรับการเรียนได้เทียบเท่ากับนักเรียนปกติ และได้ทบทวนความรู้ที่ตนได้เรียนผ่านมาแล้วในวิชา ภาษาไทย สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ มีการจัดตารางเรียนเสริมในเวลา 14.30-15.20 น. ในแต่ละวัน ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 ตารางเรียนสอนเสริม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (14.30-15.20 น.)

วัน / เดือน / ปี	ม.1/1	ม.1/2	ม.1/3	ม.1/4	หมายเหตุ
วันที่ 8 มกราคม 2551	ท(ครูปาริชาติ)	ส(ครูพงษ์พัฒน์)	ค(ครูธรรมนุญ)	ว(ครูวิฑูรย์)	คาบ 6 (13.40-14.30)
วันที่ 9 มกราคม 2551	อ(ครูธัญพร)	ท(ครูปาริชาติ)	ส(ครูเสถียร)	ค(ครูธรรมนุญ)	
วันที่ 10 มกราคม 2551	ค(ครูธรรมนุญ)	ว(ครูวิฑูรย์)	ส(ครูพงษ์พัฒน์)	อ(ครูธัญพร)	
วันที่ 11 มกราคม 2551	อ(ครูธัญพร)	ว(ครูวิฑูรย์)	ค(ครูธรรมนุญ)	ส(ครูพงษ์พัฒน์)	
วันที่ 15 มกราคม 2551	อ(ครูธัญพร)	ท(ครูปาริชาติ)	ส(ครูเสถียร)	ค(ครูธรรมนุญ)	คาบ 6 (13.40-14.30)
วันที่ 17 มกราคม 2551	ว(ครูวิฑูรย์)	ค(ครูธรรมนุญ)	ส(ครูพงษ์พัฒน์)	อ(ครูธัญพร)	
วันที่ 18 มกราคม 2551	อ(ครูธัญพร)	ค(ครูธรรมนุญ)	ว(ครูวิฑูรย์)	ส(ครูพงษ์พัฒน์)	
วันที่ 22 มกราคม 2551	ส(ครูเสถียร)	ค(ครูธรรมนุญ)	อ(ครูธัญพร)	ท(ครูปาริชาติ)	
วันที่ 22 มกราคม 2551	ค(ครูธรรมนุญ)	ว(ครูวิฑูรย์)	ส(ครูพงษ์พัฒน์)	อ(ครูธัญพร)	คาบ 6 (13.40-14.30)
วันที่ 23 มกราคม 2551	อ(ครูธัญพร)	ค(ครูธรรมนุญ)	ว(ครูวิฑูรย์)	ส(ครูพงษ์พัฒน์)	

(เอกสารเรียนสอนเสริม, 51)

ในบางเนื้อหาวิชาที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนไม่ทันเพื่อนในห้อง ทางครูผู้สอน จะจัดตารางเวลาสอนเสริมให้กับนักเรียนเหล่านี้ โดยครูสอนเสริมจะประสานงานกับครูทั่วไปทุกชั้น เรียนเพื่อจัดเวลาสอนเสริมให้ลงตัว ในช่วงเวลาที่ครู และนักเรียนว่าง เช่น ช่วงเวลาพักเที่ยง หรือ หลังเลิกเรียน เพื่อปรับระดับความรู้ให้เทียบเท่ากับนักเรียนในห้องเดียวกัน และได้พูดคุยให้ คำแนะนำ ปรีกษา แก้ปัญหาได้ทันที่ พร้อมทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนกับ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอีกด้วย

“บางทีก็จะเป็นช่วงตอนเช้า ตอนกลางวันอย่างพีนีก็ต้องรีบกินข้าวตอนเที่ยง เพื่อที่จะมาสอนเขา ก็จะทำแบบฝึกหัดแบบนี้ให้เขา สำหรับเด็กที่เรียนร่วมนะ เพราะว่า ของกระทรวงมันจะยากไปสำหรับเขา เด็กเหล่านี้จะอ่อนกว่าคนอื่น”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“ทางกระทรวงเขาให้มีการสอนเสริม 5 ชั่วโมงในตอนเย็นวันละ 1 ชั่วโมง ต่อคน แล้วก็เวียนกันไป สอนเสริมเวียน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“เรียนในช่วงบ่ายหลังเรียนเสร็จ ที่ห้องประจำชั้นตัวเอง มีตารางมาให้ติดหน้าห้อง ว่าวันนี้เรียนวิชาอะไร กับครูอะไร”

(สัมภาษณ์นักเรียนปกติคนที่ 3, 15 ม.ค. 51)

10) การประสานความร่วมมือ

การช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นหน้าที่ของหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน บุคลากร ครู/ครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียน บุคคลอื่นในชุมชน แพทย์เจ้าหน้าที่ การแพทย์ และหน่วยงานอื่นๆ จึงควรมีการร่วมมือในการช่วยเหลือ ร่วมมือในการจัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้พัฒนามากที่สุด ด้านการประสานความร่วมมือภายในโรงเรียนนั้น จะเห็นว่าทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทย์จะมีการจัดประชุมเพื่อแ่งงานแบ่งหน้าที่ จัดตั้งกรรมการ รับผิดชอบงาน หรือส่งหนังสือเวียนเพื่อขอความร่วมมือจากบุคลากร หรืออาจแจ้งความประสงค์ ของความร่วมมือไปยังหัวหน้างานแต่ละฝ่ายเพื่อขอความร่วมมือ ด้านการประสานงานความร่วมมือของโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น ถือได้ว่าเป็นไปด้วยดี ทางโรงเรียนสามารถประสานความร่วมมือได้อย่างทั่วถึง โดยทางโรงเรียนจะมีจดหมายไปถึงผู้ปกครอง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน เมื่อต้องการขอความร่วมมือ หรือต้องการแจ้งให้ผู้ปกครอง ทราบ และเข้าร่วมดำเนินงานต่างๆภายในโรงเรียน พร้อมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆที่ต้องการพัฒนา นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งผู้ปกครองก็ยอมรับและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในทุกครั้ง สำหรับการประสานงานกับชุมชน หรือหน่วยงานอื่นๆ ทางโรงเรียนก็จะจัดส่งหนังสือเพื่อขอความร่วมมือไป และได้รับความร่วมมือดีจากชุมชน และหน่วยงานต่างๆ

“เขาก็จะมีการประชุม ทั้งหมด ถ้าเป็นเรื่องที่ทั้งหมดต้องรับรู้ก็จะประชุมร่วมกัน ทั้งหมด แต่ถ้าเป็นเฉพาะการศึกษาพิเศษก็จะประชุมในส่วนการศึกษาพิเศษ ต้องมีการ ประชุมกันก่อนว่าจะทำอะไร”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“คุณแม่ว่าทั่วถึงนะ เขาก็จะมีจดหมายแจ้งผู้ปกครองทั่วถึงนะ การประกาศที่น่า เสาวงาม กามีกิจกรรมที่นั่นที่นี้ก็จะมีความหมายจากผู้ปกครองมาให้เขินเราก็จะได้รับรู้ทุกเรื่อง นะ ว่าเราจะเข้าร่วมไม่เข้าร่วม ว่าโรงเรียนจะจัดอะไร วันเวลาเมื่อไหร่”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 1, 8 ม.ค. 51)

“มีการประสานกับบุคคลภายนอก ก็อย่างมีตำรวจเข้ามาให้ความรู้กับเรา อนามัย เข้ามาตรวจ วัดเข้ามาสอน โรงเรียนใกล้เคียงมีการแลกเปลี่ยนความรู้ในเรื่องการร่วมกัน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

11) การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงาน

ทางโรงเรียนมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการทำงานปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม โดยมีการ นิเทศภายใน ซึ่งมีหลายระดับ ตั้งแต่ การนิเทศจากโรงเรียนโดยมีผู้อำนวยการหรือจากฝ่ายนิเทศ ที่

มีการแต่งตั้งขึ้น การนิเทศจากหัวหน้างานการศึกษาพิเศษ การนิเทศจากหัวหน้ากลุ่มสาระต่างๆ การนิเทศจะนิเทศแบบกัลยาณมิตรผู้นิเทศจะช่วยเหลือ ช่วยแนะนำ แก้ไข ติดตาม และช่วยให้การปฏิบัติงานมีการพัฒนา โดยผู้นิเทศจะใช้วิธีการหลายๆวิธีในนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เนื่องจากจะได้เห็นถึงปัญหาได้อย่างครอบคลุม และสามารถแก้ไขปรับปรุงได้ตรงจุด ซึ่งมีวิธีในการนิเทศดังนี้ การตรวจดูผลการปฏิบัติงาน การสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน และการพูดคุยปรึกษาหารือกับผู้ถูกนิเทศ ทางโรงเรียนมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม โดยมีการนิเทศภายใน ซึ่งมีการนิเทศหลายระดับ ตั้งแต่ การนิเทศจากโรงเรียนโดยฝ่ายนิเทศที่มีการแต่งตั้งขึ้น การนิเทศจากหัวหน้างานการศึกษาพิเศษ การนิเทศจากหัวหน้ากลุ่มสาระต่างๆ การนิเทศจะนิเทศแบบกัลยาณมิตรผู้นิเทศจะช่วยเหลือ ช่วยแนะนำ แก้ไข ติดตาม และช่วยให้การปฏิบัติงานมีการปรับปรุง โดยผู้นิเทศใช้วิธีการหลายๆวิธีในการนิเทศ เนื่องจากจะได้เห็นถึงปัญหาได้อย่างครอบคลุม และสามารถแก้ไขปรับปรุงได้ตรงจุด มีวิธีในการนิเทศดังนี้ การตรวจดูผลการปฏิบัติงาน การสังเกตการณ์ปฏิบัติงาน และการพูดคุยปรึกษาหารือกับผู้ถูกนิเทศ ส่วนการนิเทศจากภายนอกนั้น จะเป็นการนิเทศจากหน่วยงานอื่น เช่น การนิเทศจากส่วนกลาง โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่งตั้งมา นิเทศ ติดตามการปฏิบัติการจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นระยะๆ และมีศึกษานิเทศก์จาก สมศ. เข้ามานิเทศการปฏิบัติงานของทางโรงเรียน ซึ่งการนิเทศการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมนั้นส่งผลให้มีการปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพสูงสุด

“ที่นี่เขานิเทศกับแบบกัลยาณมิตร ช่วยเหลือกัน จะไม่ใช่ว่ามาจับผิดอะไรแต่จะมาช่วยเราแก้ปัญหาเรื่องการเรียน เรื่องการจัดการศึกษา บางที ผอ.จะเดินนิเทศเองเลยแต่ละห้อง บ่อยด้วยบางที่เราก็กองนะ เวลานิเทศแต่ละที่ พี่ก็จะมีการเตรียมการสอนมากขึ้น มีสื่อ มีอะไร ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“นิเทศเหมือนกันสำหรับการเรียนร่วม ก็จะมีนิเทศพร้อมกันทั้งโรงเรียนช่วงที่เขานิเทศ โรงเรียนจะแต่งตั้งคณะกรรมการมานิเทศ เป็นฝ่ายบริหารนั่นแหละ ก็จะช่วยกันนะ เป็นพี่เป็นน้องไม่ใช่ว่าจะนิเทศแบบเอาเป็นเอาตาย ที่นี่เขาไม่ขนาดนั้นเป็นการช่วยเหลือกันมากกว่า”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“ มีการนิเทศหลายครั้ง ตั้งแต่ นิเทศกันเองครูที่สอนด้วยกันนี่แหละนิเทศกันเอง นิเทศจากหัวหน้ากลุ่มสาระก็มีนะมานิเทศวิชาที่เราสอนเรียนร่วม มาถาม มาพูดคุย คือ บางทีมันไม่ใช่ว่าการนิเทศต้องเป็นทางการอย่างเดียว บางทีก็เป็นการมาดูการสอนแล้วมา

นั่งคุยกันว่าแกตรงนี้นะ ตรงนี้น่าจะเหมาะกว่านะ แล้วก็มีความกรรมการจากทางโรงเรียนที่ แต่งตั้งมานิเทศ มีศึกษานิเทศก์จากข้างนอกมานิเทศการเรียนร่วมเขาไม่ค่อยจะติอะไร หรอก ส่วนมากก็จะช่วยบอก ให้ความรู้เรา คนที่มานิเทศมีความรู้ ความสามารถทั้งนั้นเขาก็ จะบอกเราได้ ได้รับความรู้มากเลยจากการนิเทศแต่ละครั้ง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

2.1.4 เครื่องมือ (T-Tools)

1) นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ

โรงเรียนมีการกำหนดการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมไว้ใน นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานและระบบการให้บริการที่ชัดเจน ให้บุคลากรทุกคน ในโรงเรียนและบุคคลทั่วไป รวมทั้งผู้ปกครองนักเรียนรับรู้ถึงแนวทางการปฏิบัติงานการจัดการเรียน ร่วมของโรงเรียน โดยมีการกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจให้สอดคล้องกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการและรัฐบาล ที่ต้องการพัฒนาศักยภาพของคนพิการ ให้คนพิการสามารถพึ่งพา ตนเองได้ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

วิสัยทัศน์

เด่นวิชาการ **สานการเรียนร่วม** เน้นจริยธรรมนำชีวิต คิดสร้างงาน

พันธกิจ

1. พัฒนาลักษณะสถานศึกษา ท้องถิ่นและ**การเรียนร่วม**ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของนักเรียนและท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนนักเรียนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ
3. ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก พัฒนาตนเอง การปฏิบัติงาน และพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
4. **พัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนร่วม**
5. พัฒนากิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ของ นักเรียนอย่างต่อเนื่อง
6. เสริมสร้างให้นักเรียนมีทักษะการจัดการและทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

เป้าประสงค์

1. โรงเรียนปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและ**หลักสูตรการเรียนร่วม**
2. โรงเรียนบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
3. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของนักเรียน
4. โรงเรียนปรับปรุงเทคโนโลยี จัดหาสื่อ นวัตกรรม อุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและทันต่อการใช้งาน
5. โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษา
6. โรงเรียนพัฒนาองค์กรตามโครงสร้างเพื่อรองรับการเป็นนิติบุคคลเป็นระบบ ชัดเจน โปร่งใสและตรวจสอบได้ โดยยึดธรรมาภิบาลในการบริหาร
7. โรงเรียนเร่งระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา
8. นักเรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรสถานศึกษา
9. **นักเรียนเรียนร่วมได้รับพัฒนาเต็มศักยภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา**
10. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีจริยธรรม คุณธรรม ดำรงชีวิตแบบวิถีไทย อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
11. นักเรียนมีสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดีมีความสามารถทางกีฬา ดนตรีและศิลปะ

(เอกสารธรรมนูญโรงเรียน, 50)

การกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยายนันทางโรงเรียน จะ คำนึงถึงศักยภาพขององค์กรเป็นส่วนประกอบในการกำหนด วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสของโรงเรียน และคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วม โดยให้บุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน ดังประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และสมาคมผู้ปกครอง โดยขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิเคราะห์และระดมสมองจากทุกฝ่ายกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ร่วมกัน เพื่อเป็นไปตามความต้องการและเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย โดยในนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจกำหนดขึ้นโดยมีแนวทางในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมระบุไว้ในนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจอย่างชัดเจน เพื่อเป็นแนวทาง และเป้าหมายในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียน

“เนื้อหาภายในก็จะมีแนวทางในการทำงานการจัดเรียนร่วมของโรงเรียน โดยมีพื้นฐานมาจากแนวปฏิบัติงานทั่วไปของโรงเรียนด้วย และการจัดทำก็จะมีหลายคนที่ร่วมกันจัดทำ อย่างเช่น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองที่ช่วยกัน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“มีการร่วมกันจัดทำ ส่วนใหญ่ อาจารย์เข้าร่วมในการจัดทำ มีผู้ปกครอง ก็คือที่เป็นคณะกรรมการที่ร่วมกันจัดทำ จะเป็นการกำหนดทิศทางการปฏิบัติงานของโรงเรียน ทิศทางการปฏิบัติงานการเรียนร่วม เป้าหมายที่โรงเรียนต้องการ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“มีคณะกรรมการโรงเรียน ที่ร่วมกันวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสของโรงเรียน แล้วมากำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ก็จะไปประชุมกำหนดร่วมกัน ซึ่งใน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียน ก็จะพูดถึงเรียนร่วมไว้เหมือนกัน จะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

2) งบประมาณ

ทางโรงเรียนมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งระบุงานโครงการที่สอดคล้องวงเงินงบประมาณที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ระบุงานจัดสรรเงินไปใช้ในแต่ละด้านในการปฏิบัติงาน และสามารถตรวจสอบความโปร่งใสได้ การใช้งบประมาณในการจัดการเรียนร่วมนั้น ทางโรงเรียนจะคำนึงถึงเหมาะสม คุ่มค่าในการใช้ภายใต้ความพอเพียง ซึ่งโรงเรียนมีนโยบายในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ด้วย ดังนั้น การใช้งบประมาณในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมจึงเพียงพอต่อความต้องการ และการใช้งาน

“เราได้รับงบประมาณจากเขตพื้นที่อยู่แล้วเป็นปกติ งบประมาณที่เราได้รับเป็นรายหัวมันก็เพียงพอกับความต้องการ โรงเรียนเรามีนโยบายในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้ ดังนั้น การใช้วัสดุ อุปกรณ์หรือสื่อเราก็จะคำนึงถึง Input Output ออกมา โดยคำนึงถึงความเหมาะสม คุ่มค่า ในการออกมาใช้ และการใช้ในปัจจุบันก็ไม่ได้กระเบียดกระเสียดอะไร แต่เราก็สามารถที่จะนำมาใช้ได้”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“ทางเรามีการตรวจสอบงบประมาณที่ใช้อยู่แล้ว การใช้งบประมาณอะไรก็ตาม ก็จะมีแผนรายปีว่าเราจะทำอะไร งบทุกอย่างที่ใช้เราก็จะตรวจสอบทุกครั้งที่ใช้ว่าเรานำไปใช้

อะไรของโรงเรียน เราไม่ใช่ที่เราทำอะไรแล้วเราจะใช้เลยไม่ได้ เราต้องคำนึงถึงวางแผนก่อนว่าเราจะใช้อะไร ว่าที่เราใช้กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ ใช้แล้วได้ประโยชน์อะไรนะคะ”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

ทางโรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณให้ห้องเรียนร่วม และห้องเรียนคู่ขนานออกทัศนศึกษาในแต่ละระดับชั้นเหมือนกับการจัดสรรงบประมาณให้กับห้องปกติห้องหนึ่งเช่นเดียวกัน และมีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ซึ่งระบุงานโครงการและงบประมาณที่ต้องใช้ในการเรียนร่วมแต่ละปี การศึกษา มีการจัดทำแผนกลยุทธ์และการวางแผนงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้า ข้อมูลทางด้านงบประมาณและทรัพยากรโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาปีการศึกษา 2550 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 15 แผนการใช้จ่ายเงินและทรัพยากรปีการศึกษา 2550

ภายใต้	บาท	รายจ่าย	บาท
เงินอุดหนุนเพื่อใช้จ่ายในการจัดการศึกษา	9,379,800	ค่าอาหาร	6,078,600
เงินนอกงบประมาณ	2,443,392	ค่าเชื้อเพลิง,สาธารณูปโภค	675,800
เงินอุดหนุนค่าอาหารเสริม(นม)	760,000	สาธารณูปโภค(จ่ายเพิ่ม)	1,000,000
		ค่าอาหารเสริม(นม)	760,000
		ค่าใช้จ่ายในโครงการ	5,744,592
รวม	12,583,192	รวม	12,583,592

(ธรรมนุญโรงเรียน, 2550)

“ไม่มีการจัดสรรงบในด้านนี้โดยเฉพาะ จะเป็นการจัดสรรงบประมาณในการบริหารงานโรงเรียนทุกงานแล้วถ้าเรียนร่วมต้องการอะไรเพิ่มก็จะมีเขียนโครงการเพื่อขอขบ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“ถ้าเราต้องการงบประมาณมาช่วยการซื้ออุปกรณ์ เครื่องมือ หรือมีกิจกรรม เราก็ต้องเขียนล๊อคแฟรม เหมือนหมวดอื่นๆว่าเราจะทำอะไรก็เขียนไป ก็จะได้ขบเป็นปีๆไป สำหรับอุปกรณ์ เช่น เครื่องช่วยฟังเด็กก็จะซื้อเองนะ สื่อการเรียนการสอนครูก็ต้องจัดทำเอง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“ทุกด้านเลย ในด้านนักเรียน ด้านกระบวนการเรียนการสอน ครู พัฒนาครู เครื่องมือ อุปกรณ์ ทุกๆด้านเลย ในด้านการเรียนการสอนทุกอย่างเราจัดสรรไว้ใช้เป็นรายปี”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

3) ระบบบริหารจัดการ

ทางโรงเรียนได้มีการจัดฝ่ายงานการจัดการเรียนร่วมและการศึกษาพิเศษขึ้น โดยเป็นฝ่ายงานในกลุ่มงานวิชาการที่มีหน้าที่รับผิดชอบในงานการจัดการเรียนร่วมและการศึกษาพิเศษโดยตรง หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ และมีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายในการจัดการเรียนร่วม กำหนดแนวทางการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ กำหนดบทบาทและหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน กำหนดรูปแบบในการจัดการเรียนร่วม โดยมีผู้อำนวยการเป็นประธาน มีหัวหน้ากลุ่มการศึกษา ครูในแต่ละช่วงชั้น ครูการศึกษาพิเศษ และผู้ปกครองเป็นคณะกรรมการ และให้คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามารับรู้ในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียนอีกด้วย

“ทางโรงเรียนของเรามีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม โดยมีผู้อำนวยการเป็นประธาน คณะกรรมการ มีหัวหน้ากลุ่มการศึกษาและครูในแต่ละช่วงชั้น เป็นคณะกรรมการ และผู้ปกครอง โดยปัจจุบันเรียนกว่าผู้ปกครองเครือข่ายที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม นอกจากนั้นเรายังมีกรรมการสถานศึกษาเข้ามารับรู้ในการจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียนอีกด้วย”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา นั้นนอกจากมีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมแล้ว ยังต้องมีการจัดทำระบบข้อมูล ซึ่งเป็นความจำเป็นพื้นฐานที่ต้องนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติงาน

การจัดระบบข้อมูล เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความบกพร่องที่เรียนร่วม เพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศึกษา โดยจัดทำแฟ้มข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับนักเรียนเฉพาะบุคคล มีการจัดข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร ได้แก่ สรรวจจำนวนครู วุฒิการศึกษาพิเศษ เพื่อนำมาวางแผนจัดครูให้ทำการสอนตรงตามความรู้ความสามารถ จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อนำมาวางแผนในการจัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอต่อความต้องการ

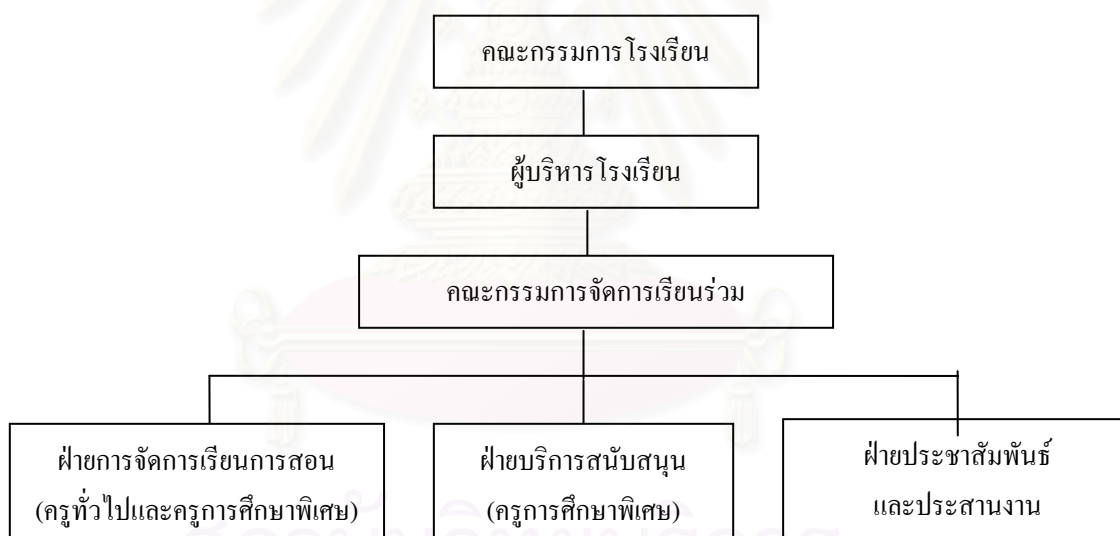
“มีการจัดทำข้อมูล นักเรียนให้เป็นระบบโดยมีการสำรวจจำนวนที่ นักเรียนให้เป็นข้อมูลในปัจจุบันมากที่สุด เพื่อจะได้มีข้อมูลนักเรียนที่จัดเก็บไว้มาประกอบการจัดการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับความต้องการและสามารถพัฒนาการศึกษาของเขาได้ตรงจุด ส่วนข้อมูลครูจะซ้ำออกกันมาก ต้องทำอยู่เรื่องเป็นการ up date ข้อมูลเป็นปัจจุบันมากที่สุดใครเข้าใครออกจะได้รู้ และสะดวกในการปฏิบัติงาน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นเรียนร่วมคนที่3, 11 ม.ค. 51)

“โรงเรียนเขามีการเก็บข้อมูลครู นักเรียน มีการสำรวจจำนวน สำรองวุฒิการศึกษา ก็บ่อยเหมือนกัน ทำให้เป็นระบบง่ายต่อการนำมาใช้ด้วย ถ้าการศึกษาพิเศษก็เป็นครูจิรวดี ที่เป็นคนทำนะข้อมูลการศึกษาพิเศษทุกอย่างก็อยู่ที่ครูเขาหมด”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นเรียนร่วมคนที่2, 7 ม.ค. 51)

จากข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการเรียนร่วมผู้วิจัยสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพโครงสร้างการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ดังนี้

แผนภาพที่ 13 โครงสร้างระบบการบริหารจัดการเรียนร่วม

4) เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (AT) และสิ่งอำนวยความสะดวก

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา โดยในแต่ละปีงบประมาณมีการจัดสรรเงินส่วนหนึ่งมาใช้ในการจัดซื้อ สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้และจัดสรรให้กับห้องต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งทางโรงเรียนมีทั้งหมด 145 เครื่อง ใช้เพื่อการเรียนการสอน 105 เครื่อง ใช้ในการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตได้ 55 เครื่อง

และใช้ในงานบริหาร 30 เครื่อง โทรศัพท์ 7 เลขหมาย โทรสาร 2 เลขหมาย ระบบ LAN 1 ระบบ สัญญาณดาวเทียม 1 ชุด โทรศัพท์ 40 จุด รถโรงเรียน 3 คัน เครื่องปรับอากาศ 47 เครื่อง และ เครื่องกรองน้ำ 37 เครื่อง ส่วนที่นำมาใช้ในห้องการศึกษาพิเศษนั้น โดยนักเรียนสามารถยืมใช้ได้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีจัดให้บริหารในห้องสมุด 8 เครื่อง และในห้องคอมพิวเตอร์ 160 เครื่อง

“คอมพิวเตอร์มีให้บริการอย่างเพียงพอนะ ถ้านักเรียนอยากเข้ามาใช้ก็มาได้เลย แต่ต้องขออนุญาตเพราะครูจะดูแล นักเรียนบางคนคาบเรียนแล้วมาใช้แบบนี้ไม่ให้ใช้ จะให้ใช้ในคาบที่เขาว่าง หรือเรียนคอม ที่นี้ก็จะมึ้นเจ้าหน้าที่เป็นครูเรานี่แหละที่ดูแลเครื่องอยู่”

(สัมภาษณ์ครูสอนคอมพิวเตอร์, 17 ม.ค. 51)

“โรงเรียนติดตั้งทีวีไว้ 40 จุด ให้นักเรียนได้ดู ติดตามข่าวสาร ติดตามได้อาการไป ดูสิ หลายจุดเลยผู้ปกครองของนักเรียนที่เขามานั่งรอเขาก็สามารถดูได้นะ เป็นบริการหนึ่งของโรงเรียน และมีเครื่องคอมพิวเตอร์จำนวนมาก ให้นักเรียนใช้อินเตอร์เน็ตสืบค้นงานใน ชั่วโมงเรียน หรือตอนพักเที่ยง เพียงพอสำหรับนักเรียนทั้งหมด”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นเรียนร่วมคนที่3, 11 ม.ค. 51)

6) สื่อ

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ สามารถขอสื่ออุปกรณ์ที่ต้องการจากศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยให้หวัละ 2,000 บาท ทางศูนย์การศึกษาพิเศษจะมีรายการมาให้ให้นักเรียนและผู้ปกครองเป็นคน เลือกสื่อ/อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและเขียนลงในแผนการจัดการศึกษา เฉพาะบุคคล IEP ทางโรงเรียนจะเป็นผู้รวบรวมแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ของ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคนที่มีการระบุขอสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษา ไปยังศูนย์การศึกษา พิเศษ และทางศูนย์การศึกษาพิเศษก็จะดำเนินการจัดส่งสื่ออุปกรณ์เหล่านั้นมาทางโรงเรียน

“สื่อของเด็กพิเศษโดยเฉพาะ เด็กไม่ต้องหาเองสามารถเขียนขอสื่อได้จากศูนย์ การศึกษาพิเศษ ในแผน IEP ผู้ปกครองและเด็กพิเศษจะเป็นเหลือสื่อเองว่าต้องการ อะไรบ้าง ทางศูนย์เขาจะมีใบรายการของสื่อมาให้เลือก ไม่เกี่ยวกับทางโรงเรียน โรงเรียน แค่เก็บรวบรวมแผนส่งไปที่ศูนย์ แล้วศูนย์ก็จะเอามาส่งให้”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นเรียนร่วมคนที่2, 7 ม.ค. 51)

“ทางศูนย์การศึกษาพิเศษจะให้หวัละเป็นคูปองมา 2,000 ให้เด็กพิเศษเอาไปใช้ในการ ขอสื่ออุปกรณ์การเรียน เอาไปใช้ในการสอนเสริมมีค่า 50 บาทในการสอนเสริม”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นเรียนร่วมคนที่3, 11 ม.ค. 51)

นอกจากนั้นครูผู้สอนจะจัดทำสื่อการเรียนการสอนไว้รองรับการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยสื่อทางการศึกษาที่ช่วยให้คนพิการเกิดการเรียนรู้ นั่นคือ การจัดทำ และใช้สื่อการสอนเดียวกันกับนักเรียนปกติ โดยสื่ออุปกรณ์ที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ทางโรงเรียนจะจัดสรรให้แต่ละกลุ่มสาระในแต่ละปีการศึกษา นอกจากนั้นโรงเรียนยังมีสื่อมัลติมีเดีย VCD DVD ประกอบการสอนให้กับนักเรียนเพิ่มเติมอีกด้วย หรือนักเรียนสามารถขอใช้เพิ่มเติมได้ที่ห้องสมุดนักเรียน

“สื่อ อุปกรณ์ของโรงเรียนเพียงพอ เพราะนักเรียนก็ไม่ได้ใช้อะไรมากเด็กเขาเป็นเด็กโตสื่อที่สีสันสวยงาม การณ์ดูนั้นก็ไม่ได้มีความจำเป็น มีแค่ที่ครูที่ใช้ประกอบการสอนบ้างเล็กน้อยๆ ส่วนเด็กพิเศษเขาก็มีใช้ของเขาเองที่ทางศูนย์การศึกษาพิเศษจัดให้”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นเรียนร่วมคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

“ ที่ต้องใช้ก็สามารถเบิกได้จากทางกลุ่มสาระ หรือทางโรงเรียน เบิกเท่าที่จะใช้ ถ้าเวลาสอนมีการใช้สื่อบ้าง สำหรับเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก การใช้สื่อก็จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น เร็วขึ้นนะ มันก็ช่วยหลายอย่าง การสอนสมัยนี้เขาเอานักเรียนเป็นสำคัญ ฝึกจากการปฏิบัติให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เอง ทำกิจกรรม อย่างนี้ต้องใช้ทั้งหมด ทั้ง กระดาษ แม็ก สี ปากกาสีเมจิก ใช้หมด ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

7) บริการ

ทางโรงเรียนมีการบริการที่ช่วยสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อพัฒนาทางด้านการเรียนรู้ บำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น มีบริการการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ บริการสอนเสริม บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ การแนะแนวทางการศึกษา ทุกบริการที่โรงเรียนจัดขึ้นล้วนอยู่บนพื้นฐานความต้องการของนักเรียน และคำนึงถึงความต้องการที่จะพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ให้สามารถดำรงชีวิตร่วมกับนักเรียนปกติ หรือบุคคลอื่นในสังคมได้

บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ เมื่อเปิดภาคเรียนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการจัดเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยก่อนเปิดเทอมจะมีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการให้กับนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จะมีการเรียนปรับพื้นฐานก่อนเปิดเทอมในทุกระดับชั้น

บริการสอนเสริม ครูผู้สอนจะจัดเวลาสอนเสริมให้กับนักเรียนเหล่านี้ โดยครูสอนเสริมจะประสานงานกับครูทั่วไปทุกชั้นเรียนจัดเวลาสอนเสริมให้หลังตัว ในช่วงเวลาที่ครู และนักเรียนว่าง

เช่น ช่วงเวลาพักเที่ยง หรือหลังเลิกเรียน เพื่อปรับระดับความรู้ให้เทียบเท่ากับนักเรียนในห้องเดียวกัน และได้พูดคุยให้คำแนะนำ ปรีกษา แก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง

บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางโรงเรียนจะจัดบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสอดแทรกในชั่วโมงเรียนแนะแนวของแต่ละห้องเรียน เช่น นำครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะความพิการของนักเรียน เข้ามาบำบัดความบกพร่องต่างๆ เช่น กิจกรรมบำบัดในเรื่องการแก้ไขการพูด ทักษะการสื่อสาร ทักษะเสริมบุคลิกภาพ ทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การดำรงชีวิตในสังคม และมีกิจกรรมการแนะแนวทางการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

“กิจกรรมเตรียมความพร้อมเราก็จัดเตรียมก่อนเปิดเทอม ซึ่งมีการจัดเตรียมให้กับทั้งเด็กปกติและเด็กพิเศษ โดยเตรียมความพร้อมให้เด็กทั้ง 2 มีความพร้อมในการใช้ชีวิตร่วมกันภายในโรงเรียนได้ ให้รู้จักกัน รู้จักการใช้ชีวิตร่วมกัน”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“มีกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนที่จะเปิดเรียนแต่ละเทอม ก็เห็นว่าดีค่ะ เพราะว่าช่วยให้หนูเข้าใจปรับความรู้ที่เราเรียนมาแต่ยังไม่ได้ด้วย ก็จะมาเรียนพร้อมกันกับเพื่อนปกติที่เรียนด้วยกันชั้นเดียวกันนั้นแหละที่โรงเรียน”

(นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนที่ 1, 8 ม.ค. 51)

“บริการสอนเสริม เด็กก็จะมีคู่มือในการใช้สำหรับบริการสอนเสริม แล้วก็บริการบำบัดก็มี คือมีในคาบแนะแนว ให้เด็กได้ฝึกพูดฝึกเขียนคะมี แต่จะเป็นการแทรกเข้ามาในชั่วโมงแนะแนว เขาก็จะดึงออกมาจากห้องเรียนร่วม และก็มีห้องคอมพิวเตอร์”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

8) ตำรา

ตำราเรียนที่ใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานั้น เป็นตำราของกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2550 แต่ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้นครูผู้สอนจะเน้นให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด และครูผู้สอนก็จัดทำแบบฝึกหัดเพื่อเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องด้วยเช่นกัน สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น ทางงานการศึกษาพิเศษจะมีการจัดทำแบบฝึกหัดทักษะให้กับนักเรียนเป็นพิเศษได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อเสริมทักษะที่จำเป็นต่อนักเรียน ที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) แบบฝึกหัดดังกล่าวจะมีความยากไม่เท่ากับของนักเรียนปกติ และมีสีส้ม ลวดลายความน่าสนใจ

“พีจะเน้นให้เขาทำแบบฝึกหัดเยอะๆมากกว่าที่จะท่องจำในหนังสือ วิชาคณิตศาสตร์มันเป็นวิชาทักษะนะ การที่จะทำได้ เรียนรู้ เข้าใจมันต้องมาจากการฝึกทำแบบฝึกหัด พลิกแพลงโจทย์ได้ ถึงจะเก่ง พีจะทำซีทที่รวมโจทย์จากหลายๆเล่มรวมกัน แล้วมาฝึกเขา อย่างนี้เขาถึงจะทันโลกข้างนอก เด็กสมัยนี้เขาเก่งๆทั้งนั้น”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นเรียนร่วมคนที่ 2, 7 ม.ค. 51)

“เป็นโครงการของการศึกษาพิเศษเลยว่า มีการจัดทำแบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ แต่ในนั้นความยากมันก็ไม่เท่ากับของนักเรียนปกติหรอก แต่เราก็พยายามที่จะพัฒนาเขาให้มากที่สุด ให้เขาได้ฝึกทำ การทำแบบฝึกหัดมันทำให้เขาจำได้นานกว่าเรียนในตำราอย่างเดียว”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“ เขามีการจัดทำแบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพราะเด็กเหล่านี้จะต้องได้รับการพัฒนาหลายๆวิธีถึงจะประสบผลสำเร็จ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

9) ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการจัดบริการช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในด้านการศึกษา โดยได้รับการสนับสนุนอุดหนุนสื่อ วัสดุหรือบริการที่รัฐบาลได้อนุมัติเงินอุดหนุนทั่วไป ให้คนพิการได้รับสิทธิช่วยเหลือทางการศึกษาโดยใช้คูปองเป็นเงิน 5 เท่าของนักเรียนทั่วไป คือ คนละไม่เกิน 2,000 บาท และได้รับการสนับสนุนเงินทุนการศึกษาจากมูลนิธิคุณพุ่ม ในทุกๆปี

“เราก็ได้รับจากมูลนิธิคุณพุ่ม ที่เป็นทุนที่ได้ ให้คัดเด็กไปห้องละ 1 คน และได้รับเงินจากกระทรวงโดย 2000 บาทต่อหัว ได้คูปองต่อหัวที่นำมาซื้ออุปกรณ์ และใช้ในการเรียนสอนเสริม งบส่งมาทางโรงเรียนและโรงเรียนก็จะจัดสอนเสริมให้ ซื่อสื่อ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“ที่นี้ก็มีสมาคม มีมูลนิธิ เขามีอยู่แล้ว และได้ทุนจากกระทรวงคนละ 2000 บาทให้นำไปซื้อซื้ออุปกรณ์ต่างๆให้เด็กแต่จะให้มันเป็นคูปองนะคะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

10) ครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพ

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีฝ่ายงานที่รับผิดชอบการศึกษาพิเศษโดยตรงโดยมีครูที่รับผิดชอบงานทั้งสิ้น 12 คน ซึ่งมี หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ และมีครูผู้มีความรู้ความสามารถใน

การปฏิบัติงานทางด้านการเรียนร่วมและการศึกษาพิเศษอีกจำนวนไม่น้อย นอกเหนือจากคู่มือการศึกษาพิเศษที่จบมาทางด้านนี้โดยตรงแล้ว ทางโรงเรียนก็ให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาพิเศษอย่างจริงจังโดยการส่งครูผู้สอนเข้ารับการอบรมให้มีความรู้ ความเข้าใจในการศึกษาพิเศษ สามารถปฏิบัติงานการศึกษาพิเศษทั้งงานทั่วไป และงานสอนได้เป็นอย่างดี ทางโรงเรียนจึงไม่มีความขาดแคลนในครูการศึกษาพิเศษ เพราะการสนับสนุนอย่างจริงจังของผู้บริหาร และความสนใจในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถในด้านการจัดการเรียนร่วมและการศึกษาพิเศษของบุคลากรในโรงเรียน

“บุคลากรส่วนมากจะมีการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนร่วม ทางโรงเรียนมีการจัดอบรมบุคลากร โดยจะเป็นการอบรมปลายเปิด จะเข้าร่วมก็ได้ไม่เข้าก็ได้ ส่วนมากให้ความสนใจจน”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“อาจารย์ที่จบมาโดยตรงมีมาก เขาก็จะไปเรียนโท กันทั้งนั้นนะ ไปอบรมอย่างนี้ พี่คิดว่าพอนะสำหรับจำนวนนักเรียน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

2.2 ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

คุณภาพนักเรียน

2.2.1 นักเรียนมีการพัฒนาตามศักยภาพ

โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่มุ่งเน้นการพัฒนา นักเรียนตามศักยภาพ กระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่ง que พัฒนาศักยภาพนักเรียนได้โดยตรง ครูจึงเป็นผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ในแผนจะระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมี จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งขึ้นนั้นมาจากการวิเคราะห์พิจารณาระดับความรู้ และระดับความบกพร่องของผู้เรียน บ่งบอกถึงศักยภาพที่ผู้เรียนพึงมีจากการเรียนการสอนในเนื้อหาดังกล่าว ซึ่งการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้มีศักยภาพนั้นครูจะศึกษาแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) กอปรกัน ในการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ขึ้น ถ้านักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการดูแลของครู ท่านใดไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ไม่ผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ นั้นๆ ครูจะไม่ปล่อยให้ผ่านไปยังวัตถุประสงค์การเรียนรู้ใหม่ จะนัดนักเรียนดังกล่าวมาสอนเสริมจนกว่านักเรียนจะผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ นั้น การประเมินผลว่านักเรียนดังกล่าวผ่านวัตถุประสงค์หรือไม่ ครูจะดูได้จากผลงานนักเรียนที่ครูมอบหมายให้ทำ และมีเกณฑ์ในการประเมินว่าผ่านหรือไม่ผ่าน เกณฑ์การประเมินนั้น

จะต่ำกว่าเกณฑ์การประเมินผลงานของนักเรียนปกติจะไม่เอาไปรวมกัน เพราะต้องคำนึงถึงศักยภาพที่แตกต่าง นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีผลการเรียนทางด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลางไปจนถึงต่ำเมื่อเทียบกับนักเรียนปกติ การพัฒนาด้านวิชาการยังเห็นผลไม่มากยังไม่ได้มีความโดดเด่นมากนัก แต่เป็นลักษณะที่ว่านักเรียนสามารถเรียนได้ และช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน

“ประสิทธิภาพในการทำงานก็ดีนะ แต่ว่าการพัฒนาเด็กนั้นมันมีความหลากหลาย ถึงแม้ว่าเราจะมีเด็กแค่เพียง 3 ประเภทความพิการ แต่ทั้ง 3 ประเภท ก็จะมีเด็กที่แตกต่างกันมากทั้งยังมีเด็กที่เราเรียกว่าปัญญาอ่อนเยอะ จริงๆแล้วไม่น่ารับเพราะทางโรงเรียนของเราเป็นเด็กที่เรียกว่า เรียนช้า ปรากฏว่าปัจจุบันกลายเป็นแต่เด็กปัญญาอ่อนทั้งนั้น มันทำให้การพัฒนาเป็นรายบุคคลนี้ทำให้พัฒนาได้ยาก”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“พี่จะดูว่านักเรียนคนใดไม่เข้าใจ หรือไม่ผ่านวัตถุประสงค์ พี่จะไม่ปล่อยให้ผ่านไป ยังวัตถุประสงค์อื่น จะนัดเขามาสอนเสริมจนกว่าเขาจะผ่านวัตถุประสงค์นั้น หรือดูจากงานที่เขาทำส่งว่าเขาเข้าใจ ไม่เข้าใจตรงไหน ก็จะดึงมาสอนในช่วงโมงเรียนนั้นเลยให้ผ่านให้เขาเข้าใจ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่3, 11 ม. ค. 51)

“การจบการศึกษาของเขาไม่ใช่ว่าเขาจะจบได้หมดหรือออกก่อนก็มี มีบางส่วนเรียนจบ เรียนต่อก็มีแต่น้อย แต่ที่ผ่านมากก็มีนะที่ไปเรียนต่อในระดับปริญญาตรีที่เป็นออกทิสติกด้วยนะ ส่วน มีบางมหาลัยที่เขาเปิดรับแต่ก็ไม่มาก แต่ที่เยอะก็ออกไปแล้วไปเรียนต่อเสริมอาชีพเขาจะมีโรงเรียนที่เขาสอนการอาชีพให้แก่คนพิการเยอะก็มีที่ออกไปแล้วไปเรียนทางด้านอาชีพ”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

2.2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนต่อพัฒนาการนักเรียน

ผู้ปกครองและชุมชนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีความพึงพอใจในพัฒนาการของนักเรียน โดยเห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการต่างๆดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะได้รับการฝึกจากทางโรงเรียนโดยจะปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเช่นเดียวกันกับนักเรียนปกติ นักเรียนปกติทำอะไร ร่วมกิจกรรมอะไร นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษต้องทำได้เช่นกัน พร้อมทั้งทางโรงเรียนมีการบำบัด พื้นฟูนักเรียนสม่ำเสมอจึงส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยนักเรียนสามารถการช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตเบื้องต้นได้ เช่น การเดินเรียน การไปกลับจากบ้านไป

โรงเรียนเองได้ การเย็บผ้า การทำความสะอาดห้องเรียน ภูพื้น เป็นทักษะพื้นฐานที่นักเรียนสามารถทำได้เอง เพราะนักเรียนที่เข้ามาเรียนร่วม ทักษะพื้นฐานทางด้านช่วยตนเองต้องปฏิบัติได้อยู่แล้ว และทางโรงเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะดังกล่าวได้ดีขึ้น โดยการสอนเพิ่มเติมในเรื่องอื่นที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

พอใจนะ ว่าน้องดีขึ้น แม่คิดว่าก็อาจเกิดจากที่เข้ามาเรียนร่วมด้วย กับการที่ได้รับ การฝึกของทางโรงเรียน เขาได้เข้ามาใช้ชีวิตในโรงเรียนที่ต้องช่วยเหลือตนเอง ก็เหมือนว่า ต้องฝึกตัวเองอยู่ตลอดเวลาที่อยู่ในโรงเรียนนะ แม้ว่าเขาก็ดีขึ้น คือไม่มีคนทำให้เงที่ โรงเรียนคุณเขาก็ช่วยได้บ้างนะแต่ก็แค่ส่วนหนึ่ง

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนคนที่2, 18 ม.ค. 51)

“เขาช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้นเดี๋ยวนี้มาเรียนเองแม่ไม่ต้องมาส่ง แคนี่แม่ก็ว่าเขาดีขึ้นมากแล้ว ก็พอใจแล้วละ อยู่ที่นี้เขาได้เพื่อนได้อะไรเยอะเลย”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนคนที่3, 18 ม.ค. 51)

“ความสามารถทางด้าน การช่วยเหลือตนเองได้ดี ลูกคุณแม่นี้จะมีลักษณะอาการของเขาดีขึ้นมากในการช่วยเหลือตนเอง ประมาณ 90% วิ่งได้ เรียนได้ เข้าเรียนร่วมได้ แต่มีบางครั้งที่ยังเป็นโรคส่วนตัวของเขาอยู่ที่ยังต้องปรับ โรคส่วนตัวก็คือจะไม่คบกับใคร คนรอบข้าง อาจจะเป็นเพราะวัยเขาด้วย ละที่ต้องเดินเรียน”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนคนที่1, 8 ม.ค. 51)

“เกี่ยวกับการทำงาน ดีขึ้นบ้าง ถ้าพี่ให้คะแนนคงได้ประมาณ 70-80% นะคะ อย่างการรับผิดชอบนี่น้องเขามีเต็ม 100 แต่การตรงต่อเวลานั้นพี่คิดว่าไม่ อย่างการส่งงานนี่ คือ โอมเขาจะเป็นเด็กที่หิวของนะ อย่างอาจารย์ให้งานมาส่งมาให้ดูเขาก็จะแค่ให้ดู เขาไม่ส่ง แม่ก็ถามว่าทำไมลูกไม่ส่งงานคุณครู โอมก็บอกว่ากลัวสมุดหาย แต่ส่วนใหญ่ก็ทำงานส่งนะแต่ไม่ตรงเวลาไม่ทุกวิชา”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนคนที่1, 8 ม.ค. 51)

2.3 ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

ผู้วิจัยจึงขอเสนอออกเป็น 2 ส่วนคือปัจจัยที่สนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ดังนี้

2.3.1 ปัจจัยสนับสนุนการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยสนับสนุนหลายประการ ดังนี้

1) ระบบการจัดการของโรงเรียน

โรงเรียนมีการจัดโครงสร้างการบริหาร โดยมีฝ่ายการศึกษาพิเศษเป็นกลุ่มงานหนึ่งในฝ่ายวิชาการ มีหัวหน้างานการศึกษาพิเศษ ที่ดูแลรับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ ทำให้การปฏิบัติงานเป็นระบบ

“ที่นี่มีงานการศึกษาพิเศษ มีหัวหน้างานการศึกษาพิเศษดูแลรับผิดชอบ จัดการเรียนการสอน มีการดูแลงานอย่างเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงาน มอบหมายงาน และงานการศึกษาพิเศษทั้งหมดก็อยู่ภายใต้การดูแลของฝ่ายวิชาการ และผู้อำนวยการท่านก็ให้การสนับสนุน บางทีก็เข้ามามีส่วนร่วมอยู่บ่อยครั้ง”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

“จัดตั้งให้มีงานการศึกษาพิเศษที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาพิเศษหรือเรียนร่วมการทำงานเป็นสัดส่วน การมีงานนี้ไม่ใช่ว่าทั้งงานการศึกษาพิเศษทั้งหมดไว้ที่นี้แล้วไม่มาดูแล แต่เป็นทางโรงเรียนก็ให้ความสนใจให้การดูแลอย่างมาก สนับสนุนทุกอย่าง ผอ.ก็เข้ามาดูแลทั้งไปอบรมด้วย มารับรู้การปฏิบัติงานตลอด”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“จัดให้มีห้องเรียนคู่ขนาน เป็นห้องสำหรับนักเรียนออทิสติกที่มีความพิการมากไม่สามารถเข้าเรียนร่วมกับนักเรียนปกติได้ มีครู กศ.ดูแล ห้องละไม่เกิน 8 คนสามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง พัฒนานักเรียนได้เป็นรายบุคคล โดยแก้พฤติกรรมเขาได้เป็นคนคนละละ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

2) บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีเจตคติที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน

บุคลากรจากหลายฝ่ายให้ความร่วมมือ มีเจตคติที่ดีต่อ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และเข้าใจในหลักการจัดการศึกษาของผู้บริหาร ครู/ครูการศึกษาพิเศษ และบุคลากรอื่นๆ โดยมองเห็นถึงประโยชน์ของการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วม ความต้องการช่วยเหลือ ความต้องการที่จะแก้ปัญหาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทางด้าน วิชาการ พฤติกรรม อารมณ์ และสังคม มีเข้าใจ เห็นใจ และให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

“ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผอ.ก็ดี พ่อแม่ผู้ปกครองก็ดี ครูก็ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเขาก่อน ถึงจะพัฒนาได้ถูกจุด ถ้าไม่มีความรู้ความเข้าใจเอาเสียเลยมันก็ยากนะที่จะพัฒนาเขาอย่างจริงจัง”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2, 7 ม.ค. 51)

“ผู้ปกครองมีความร่วมมือมากนะ ผู้ปกครองเขาเข้าใจดีว่าทางโรงเรียนมีการพัฒนาเด็กได้แค่ไหน มีศักยภาพแค่ไหน บางทีเขาช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับทางโรงเรียนว่าลูกตัวเองเป็นแบบนี้ละ โคนเพื่อนล้ออย่างนี้ คือ ผู้ปกครองก็จะคอยเป็นปากเป็นเสียงให้กับเขา”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“มี ไม่ต้องห่วงอย่างผู้ปกครองนี้ บางทีเขาก็เอาผู้ปกครองมาสอนงานเด็กในช่วงไหนจะแนวอะไรอย่างนี้ บางทีผู้ปกครองก็เข้ามาเลี้ยงข้าวเด็ก หน่วยงานอื่นเราก็มี อย่างวิทยาลัยกรุงเทพอย่างนี้ ก็มีการประสานงานกันเรื่อยๆ เอาครูของเราไปสอนอย่างนี้ มีหนังสือแจ้งไปที่ผู้ปกครอง”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

3) นักเรียนปกติมีความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดี

นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีความรู้ ความเข้าใจในต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ คอยช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และการอยู่ในสังคมโรงเรียน ทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

“เขาส่วนมากก็เป็นนักเรียนเดิมที่เรารู้จักเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาแล้ว เพราะเขารู้เขาอยู่เป็นเพื่อนกันมาตั้งแต่อนุบาล อนุบาลเขาก็มีเด็กที่เรียนรวมอยู่แล้ว พอเขาขึ้นมาในชั้นที่โตขึ้นเรื่อยๆเรื่อยๆ เขาก็จะไม่มีปัญหาที่จะคบ หรือใช้ชีวิตด้วยกัน สามารถเข้ากับเด็กปกติ เพราะเด็กปกติก็จะเข้าใจ ร่วมมือกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างดี”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“เด็กเรียนรวมมันมีมาตั้งแต่แรกแล้ว มีมานานแล้วตั้งแต่อนุบาลเป็นเรื่องของการชินไปเลย เด็กก็ไม่รู้สึกแปลก พอถึงวันปฐมนิเทศครูที่ปรึกษาบ้าง ครูการศึกษาพิเศษบ้างก็จะบอกนี่เรามีเด็กพิเศษนะ ครูก็จะจับเป็น Buddy บ้าง นั่งคู่กันบ้างให้เขารู้จักคุ้นเคยกันทุกที่เขาเรียนมาด้วยกันมันเกิดความเคยชิน มีบ้างที่แต่น้อยมากที่เขาจะแกล้งเด็กพิเศษ

มีแต่เด็กพิเศษนั่นแหละที่เขาแกล้งกันเอง อาจจะช่วยฐานะของเด็กที่นี้จะฐานะพอมีพอกิน ไม่ได้รวย เขาก็จะเรียนได้เรียนแบบไม่รังเกียจนะ คือเด็กพิเศษก็ไม่ได้เข้าที่เด็กปกติมากนักนะ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2, 7 ม.ค. 51)

“ประถมเขาก็มีอยู่แล้วเห็นมาตั้งแต่ไหนแต่ไร เขาอยู่กับมาอยู่แล้วไงคะ ป.6 ป. 5 นี้เขาก็มีมาอยู่แล้ว เด็กที่นี้ก็ดีนะ เขาก็จะช่วยเพื่อน อย่าง อนุรักษ์ ทำอะไร เขาก็คอยช่วย บอกช่วยเพื่อนเขาก็จะดูแลกัน เพราะว่าที่นี้เขามีการเรียนร่วมมานานเิง เด็กปกติที่นี้เขาก็เห็นกันมานานเรียนร่วมกันมา เด็กพวกนั้นก็กลายเป็นเหมือนเห็นว่าเป็นเด็กปกติเิง แต่บางครั้งพฤติกรรมเขาก็จะก้าวร้าว อย่างบางคนเขาก็จะตีเพื่อน เรายังต้องเข้าไปห้าม บางคนนี่พอตีเขาก็จะวิ่งหนีนะ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

4) ความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นในการสนับสนุนการศึกษา

หน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยเหลือทางการศึกษา ทั้งทางด้านกรให้ความรู้ ความสำเร็จ ความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

“เราก้ได้รับจากมูลนิธิคุณพุ่ม ที่เป็นทุนที่ได้ ให้คัดเด็กไปห้องละ 1 คน และได้รับเงินจากกระทรวงโดย 2000 บาทต่อหัว ได้คุมบงต่อหัวที่นำมาซื้ออุปกรณ์ และใช้ในการเรียนสอนเสริม งบส่งมาทางโรงเรียนและโรงเรียนก็จะจัดสอนเสริมให้ ชื่อสื่อ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“ที่นี้ก็มีสมาคม มีมูลนิธิ เขามีอยู่แล้ว และได้ทุนจากกระทรวงคนละ 2000 บาทให้นำไปซื้อสื่ออุปกรณ์ต่างๆให้เด็กแต่จะให้เิงเป็นคุบองนะคะ”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 2, 27 ธ.ค. 50)

5) ความเพียงพอของบุคลากรในการปฏิบัติงาน

อีกปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม คือ ความเพียงพอในด้านบุคลากรทั้งทางด้านจำนวน และความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วม ทำให้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา มีครูการศึกษาพิเศษ และครูที่ผ่านการอบรมการศึกษาพิเศษมาจำนวนมาก การจัดสรรบุคลากรในการรับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษ งานการสอนจึงครอบคลุมการทำงาน เพียงพอต่อความต้องการในการปฏิบัติงานของการเรียนร่วม

“บุคลากรของเรามีความพอเพียงต่อความต้องการของเด็กพิเศษ เนื่องจากว่ามีความรู้ และจบมาด้านการศึกษาพิเศษมาโดยตรง แล้วนอกจากนี้ก็มีการผ่านการอบรมที่เราเรียกว่าการอบรม กศ. มา และครูท่านการอบรมมาทั้งหมด 55 คน ถ้าไม่มีนักเรียนกลุ่มอาการออทิสติกเหมือนปัจจุบัน ขณะนี้โรงเรียนรับภาระมาก คือ เด็กอาการออทิสติกมีมากจนทำให้บางวันเราต้องผจญกับปัญหาของเด็กออทิสติกที่มีมากกว่าการไปมุ่งเน้นในการพัฒนาคุณภาพของเด็กเป็นรายบุคคล”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“ส่วนมากครูจะมีการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนร่วม ทางโรงเรียนมีการจัดอบรมครู บุคลากร โดยจะเป็นการอบรมปลายเปิด จะเข้าร่วมก็ได้ไม่เข้าก็ได้ ส่วนมากให้ความสนใจจนบางครั้งมันแน่นเกิน เพราะที่เราจัดอบรมจัดในนาม ศูนย์พัฒนาเด็กเรียนรวม เราต้องให้ออกโอกาสในการเข้าอบรมแก่โรงเรียนอื่นด้วย ใ้ใหม่ค่ะ ถ้าเราจะจัดโครงการเรียนร่วมสัก 1 โครงการเราก็หมายรวมถึงว่า ถ้าต้องการที่จะให้โรงเรียนอื่นเข้ารับการอบรมด้วย แต่ปรากฏว่า โรงเรียนเรากลับเข้าร่วมมาก เพราะเห็นว่ามันสามารถนำไปพัฒนานักเรียนได้จริง”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

จากข้อมูลสามารถสรุปปัจจัยที่สนับสนุนการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ได้แก่ ระบบการจัดการเรียนร่วมที่ดีของโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีเจตคติที่ดี มีความรู้ ความเข้าใจใน ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน นักเรียนปกติมีความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดี ความช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่นในการสนับสนุนการศึกษา และความเพียงพอของบุคลากรในการปฏิบัติงาน

2.3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้นมีสาเหตุมาจากปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

1) รับนักเรียนที่มีความบกพร่องหลายประเภท

การที่โรงเรียนเปิดรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภท ทำให้การดูแลยากขึ้นสำหรับห้องเรียนร่วม เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องที่แตกต่างกัน ย่อมต้องการการดูแล การจัดการเรียนการสอนที่แตกต่าง เป็นการเพิ่มภาระครูให้มากยิ่งขึ้น

“ประสิทธิภาพในการทำงานก็ดีนะ แต่ว่าการพัฒนาเด็กนั้นมันมีความหลากหลาย ถึงแม้ว่าเราจะมีเด็กแค่เพียง 3 ประเภทความพิการ แต่ทั้ง 3 ประเภท ก็จะมีเด็กที่แตกต่าง

กันมากทั้งยังมีเด็กที่เราเรียกว่าปัญญาอ่อนเยอะ จริงๆแล้วไม่น่ารับเพราะทางโรงเรียนของเราเป็นเด็กที่เรียกว่า เรียนช้า ปรากฏว่าปัจจุบันกลายเป็นแต่เด็กปัญญาอ่อนทั้งนั้น มันทำให้การพัฒนาเป็นรายบุคคลนี้ทำให้พัฒนาได้ยาก”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

2) ความคาดหวังของผู้ปกครอง

ความคาดหวังของผู้ปกครอง ที่ต้องการให้นักเรียนพัฒนาเกินกว่าศักยภาพที่เขามี และมีความคาดหวังต่อทางโรงเรียนว่าจะสามารถพัฒนานักเรียนได้สูงสุด จึงไม่ให้การดูแลนักเรียนเท่าที่ควรเห็นว่าได้รับจากทางโรงเรียนมาแล้ว

“พี่ว่ามันยังไม่ได้ตั้งใจผู้ปกครองนะ ผู้ปกครองก็มุ่งหวังว่า เมื่อเด็กเข้ามาเรียนที่โรงเรียนแห่งนี้แล้วจะลูกตัวเองเก่ง ประสบความสำเร็จ แต่ก็ลืมปัจจัยที่คุณเอามาให้ว่าเด็กที่มาที่มีความต้องการพิเศษเหล่านี้ การพัฒนาก็จะไม่ได้เท่าเด็กปกติ”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

3) ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ

ผู้ปกครองขาดความเข้าใจ ขาดเวลาในการปฏิบัติดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และผู้ปกครองส่วนหนึ่งไม่มีเวลาในการดูแลลูกมากนัก เพราะต้องทำงานเลี้ยงครอบครัว นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจึงไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

“ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการดูแลเด็กพิเศษอยู่มาก เพราะเด็กบางคนไม่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างที่ควร จริงๆแล้วการพัฒนาเด็กนั้นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แต่นี่คือพัฒนาจากที่โรงเรียนแล้วแต่ที่บ้านพ่อแม่ไม่ได้ดูแลสานต่อเลย แล้วสิ่งที่เขาไม่เต็มที คิดว่าเรียนจากโรงเรียนแล้วเขาได้ 100% หอมันเป็นไปไม่ได้ ต้องอาศัยทั้งที่บ้านและโรงเรียนร่วมมือกัน”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“แม่ไม่ได้มีเวลามาดูแลน้องเขามากหรอก เราก็ต้องทำงานทุกวัน ก็ต้องอาศัยครู ที่โรงเรียนนี่แหละดูแลให้ แต่น้องเขาไปเรียนมาเรียนเองได้นะ แม่ไม่ต้องไปรับไปส่งก็ถือว่าดีในระดับหนึ่ง เราไม่ต้องห่วงมาก”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 3, 18 ม.ค. 51)

4. ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี

ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี จึงส่งผลให้กิจกรรมบางอย่างที่นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาไม่เป็นไปตามที่มุ่งหวังไว้ นักเรียนไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูที่ดี ไม่ได้เข้ารับการฝึกตามความต้องการจำเป็น เพราะขีดจำกัดในเรื่องของการเงิน

“แม่ไม่ได้มีเวลามากดูแลน้องเขามากหรอก เราก็ต้องทำงานทุกวัน ก็ต้องอาศัยครู ที่โรงเรียนนี้แหละดูแลให้ แต่น้องเขาไปเรียนมาเรียนเองได้นะ แม่ไม่ต้องไปรับไปส่งก็ถือว่าดีในระดับหนึ่ง เราไม่ต้องห่วงมาก”

(สัมภาษณ์ผู้ปกครองคนที่ 3, 18 ม.ค. 51)

“ครอบครัวของนักเรียนบางคนก็ยากจนนะ ผู้ปกครองเขาก็ไม่มีเวลาที่เข้ามาดูแลเหมือนนักเรียนคนอื่นๆหรอก บางคนก็มีตังค์ มีเวลา เขาก็มานั่งรอลูกใต้อาคาร ทุกวัน ...”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2, 7 ม.ค. 51)

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปถึงอุปสรรคในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ได้ว่ามีดังต่อไปนี้ การที่โรงเรียนเปิดรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหลายประเภท ความคาดหวังของผู้ปกครอง ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี

2.4 กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

การพัฒนาการศึกษาการเรียนร่วมของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาเป็นลักษณะการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบโรงเรียน โดยมีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องในทุกๆงาน ใช้พื้นฐานการปฏิบัติงานการพัฒนาตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) เป็นกรอบของกรปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับในการบริหารงานของหลายๆหน่วยงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) มีการวางแผนการปฏิบัติงาน(P) 2) มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ (D) 3) มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4. ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน

2.4.1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

- 1) โรงเรียนสร้างความตระหนัก ให้ความรู้ ความเข้าใจ และพัฒนาบุคลากรในการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียน โดยส่งบุคลากรไปอบรมทางด้านการศึกษาพิเศษ
- 2) ดำเนินการจัดตั้งงานการศึกษาพิเศษเป็นฝ่ายงานหนึ่งในงานวิชาการ จัดตั้งหัวหน้างานการศึกษาพิเศษรับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษ

“...เริ่มต้นตั้งแต่การเตรียมคน เตรียมผู้รับผิดชอบงานโครงการ โดยส่วนมากการเรียนร่วมก็จะผ่านหัวหน้างาน ก.ศ. เขาที่เป็นผู้ดูแลการจัดการศึกษาพิเศษ ทั้งหมดจากนั้นมีการให้ข้อมูลความรู้ อธิบายการทำงานให้กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน ครูได้เข้าใจในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการดำเนินงาน โดยให้ครูผู้ที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดแผนการปฏิบัติงาน กำหนดเวลา กำหนดงบประมาณที่ใช้ แล้วปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ปฏิบัติเสร็จก็มีการประเมินการปฏิบัติงานว่าผลเป็นอย่างไร ต้องปรับแก้ไขตรงไหนมีปัญหาอะไร เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินงานครั้งต่อไป”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม, 28 ม.ค. 51)

“ในการทำงานในแต่ละครั้งก็จะมีผู้รับผิดชอบงาน หรือโครงการนั้นๆ เป็นหัวหน้างานดูแลโครงการนั้นๆ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2, 7 ม.ค. 51)

“บุคลากรส่วนมากจะมีการพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนร่วม ทางโรงเรียนมีการจัดอบรมบุคลากร โดยจะเป็นการอบรมปลายเปิด จะเข้าร่วมก็ได้ไม่ได้เข้าก็ได้ ส่วนมากให้ความสนใจ”

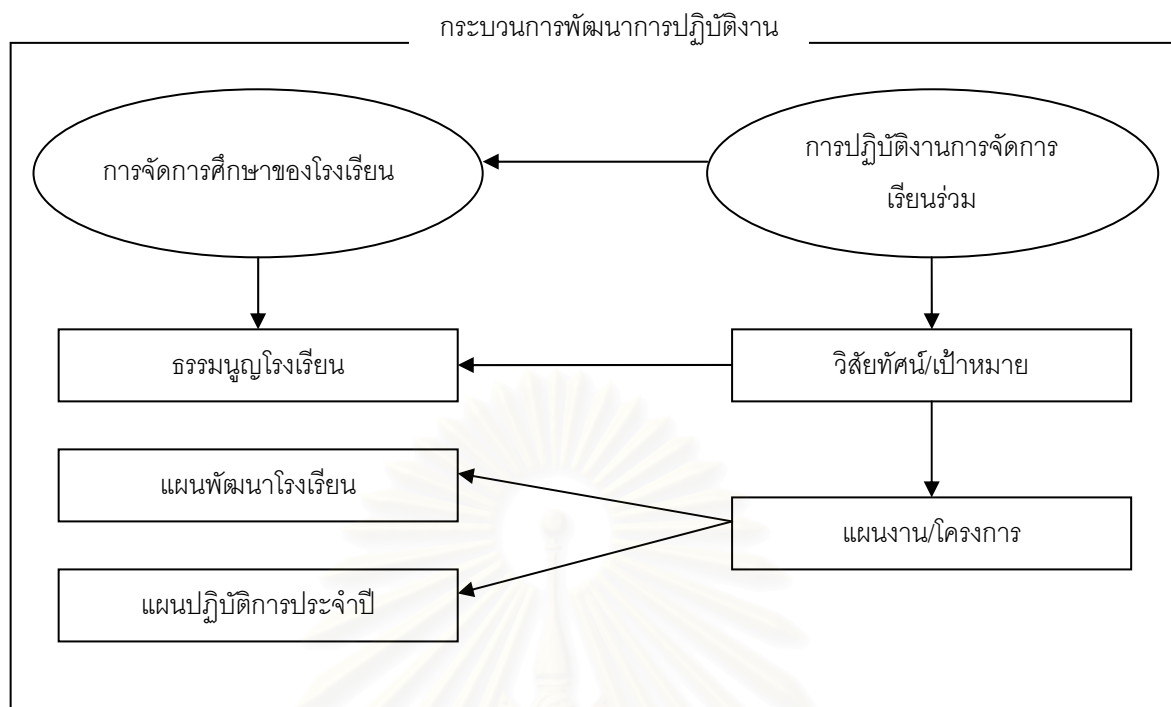
(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 2, 7 ม.ค. 51)

2.4.2 ปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

1) โรงเรียนมีการวางแผนการพัฒนา

(1) โรงเรียนมีการวางแผนการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม โดยมีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายของโรงเรียน กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อเป็นทิศทางในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีการจัดทำแผนแม่บทหรือธรรมนูญ แผนพัฒนาโรงเรียน และแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ นโยบายของโรงเรียน ที่มีการวางแผนถึงการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมไว้ด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 16 กระบวนการพัฒนาการปฏิบัติงานของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

“การพัฒนาทุกเรื่องจะดีได้นั้น เราต้องเริ่มตั้งแต่การวางแผนปฏิบัติงานที่ดี จัดระบบการทำงาน มอบหมายงานให้มีผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ ความสามารถมีความถนัด ในงานนั้นๆ ผู้ปฏิบัติงานร่วมกันวางแผนแสดงความคิดเห็น โดยแผนการปฏิบัติงานมาจากมติของที่ประชุม ที่กลั่นกรองว่าควรดำเนินการตามนี้ถึงจะประสบความสำเร็จที่สุด มาจากความคิดเห็นของคนหลายๆคน แล้วมากำหนดการดำเนินงาน”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม, 28ม.ค. 51)

“มีการกำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะ เป็น พันธกิจ วิสัยทัศน์ ก็จะมีการปฏิบัติงานในเรื่องการจัดการเรียนร่วมเข้าไปเกี่ยวข้อง”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 50)

“เนื้อหาภายในก็จะมีแนวทางในการทำงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน โดยมีพื้นฐานมาจากแนวปฏิบัติงานทั่วไปของโรงเรียนด้วย และการจัดทำก็จะมีหลายคนที่ร่วมกันจัดทำ อย่างเช่น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองที่ช่วยกัน”

(สัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษคนที่ 1, 26 ธ.ค. 50)

“เราจะมีคณะกรรมการโรงเรียน ที่ร่วมกันวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน อุปสรรค และโอกาสของโรงเรียน แล้วมากำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ก็จะไปประชุมกำหนด

ร่วมกัน ซึ่งใน วิทยาลัยฯ พันธกิจ ของโรงเรียน ก็จะต้องถึงเรียนร่วมไว้เหมือนกัน จะได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

(2) มีการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม (SEAT) เนื่องจากว่าทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการจัดการเรียนร่วมมาก่อน โดยปฏิบัติงานอยู่บนพื้นฐานการบริหารจัดการตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านคุณภาพนักเรียน 2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 3. ด้านการบริหารจัดการ และ 4. ด้านปัจจัย เมื่อเข้าสู่การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามกระบวนการบริหารจัดการตามโครงสร้างชี้แล้ว จึงมีการปรับเปลี่ยน เพิ่มเติมการปฏิบัติงานเพียงเล็กน้อย โดยการปฏิบัติงานเป็นลักษณะการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมทั้งระบบโรงเรียน ใช้พื้นฐานการปฏิบัติงานการพัฒนาตามวงจรเดมมิง (PDCA) เป็นกรอบของการปฏิบัติงานเป็นที่ยอมรับในการบริหารงานของหลายๆหน่วยงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) มีการวางแผน(P) 2) มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 3) มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน และทางโรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนพร้อมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวก จัดทรัพยากรสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็น เครื่องคอมพิวเตอร์ กระดาษ รวมทั้งสนับสนุนด้านงบประมาณในการปฏิบัติงาน

“ไม่ได้ว่าจะพัฒนาการศึกษาทั้งโรงเรียนเลยในครั้งเดียว แต่เป็นการพัฒนางาน การจัดการศึกษา พัฒนากิจกรรม พัฒนาสื่อ อุปกรณ์ สภาพแวดล้อม ห้องเรียน เป็นโครงการ เป็นครั้งๆไป ปรับปรุงให้ดีกว่าเดิมมากกว่า”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม, 28 ม.ค. 51)

“ มีการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมตลอด ในทุกๆการทำงาน หรือการจัดกิจกรรมต่างๆ เพราะเขามีการประเมินภายใน ภายนอก ถึงการดำเนินงานตลอด เราก็จะเห็นถึงคุณภาพในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเรา แต่ไม่หวังหรอก เพราะมัธยมเรียนร่วมวิทยา จัดเรียนร่วมมานานแล้วได้รับรางวัลมาด้วยว่าปฏิบัติงานมีคุณภาพจากกระทรวง โรงเรียนอื่นๆก็มาดูงานแล้วปฏิบัติตาม”

(สัมภาษณ์ครูวิทยาศาสตร์, 24 ม.ค. 51)

(3) เมื่อปฏิบัติไปได้ในระยะเวลาหนึ่งจะมีการตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการปฏิบัติงานที่ได้จากการประเมินและนำผลที่ได้นั้นมาปรับปรุงงานให้มี

ความก้าวหน้าและพัฒนาที่ยิ่งขึ้น มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ผลการประเมินทั้งหมด และนำผลที่ได้ไปวางแผนการปฏิบัติงานครั้งต่อไป

“สมัยก่อนเราจัดตามมาตรฐานเดิมที่มี 4 ด้าน คล้ายๆกัน แต่เดี๋ยวนีเราพัฒนางานจากเดิมตาม SEAT แล้ว ปฏิบัติงานในทุกๆด้าน แล้วก็จะมีการประเมินแต่ละงานจากเราเอง มีปัญหาอะไร แก้อย่างไร ปัญหาอะไรแก้ไม่ตก แก้ได้ก็ว่ากันไป แล้วก็นำเอาสิ่งเหล่านี้มาพัฒนาปรับปรุงงานให้มันดีขึ้น แล้วก็มีการประเมินจากทางโรงเรียน ซึ่งจะจัดตั้งคณะกรรมการมาประเมินอีกครั้ง ประเมินจากหน่วยงานภายนอกอีกครั้ง ก็จะได้สารสนเทศเยอะให้เราต้องกลับมาปรับปรุงแก้ไข”

(สนทนากลุ่มคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม, 28 ม.ค. 51)

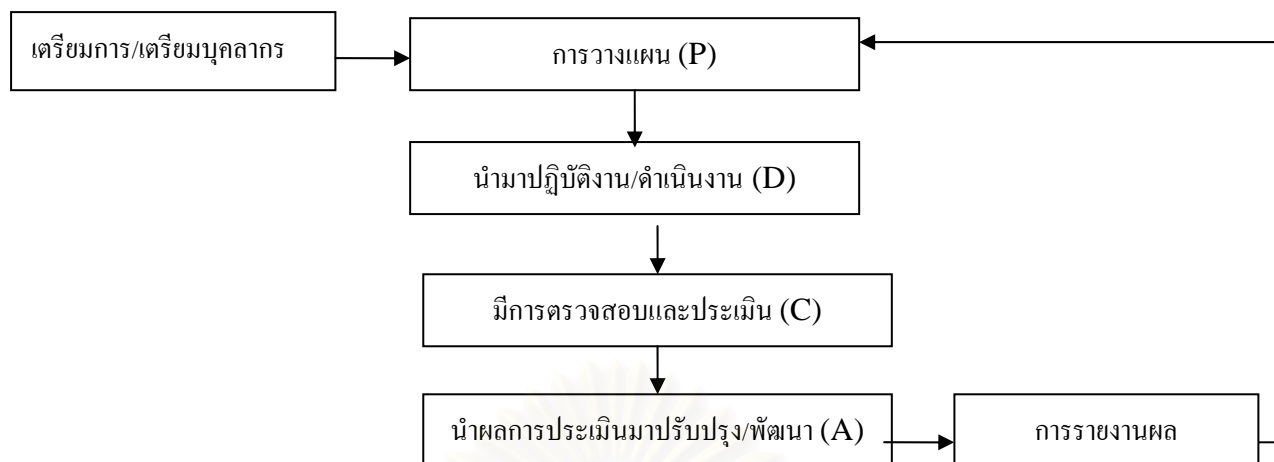
“พอจัดไปได้สักระยะก็จะมีกรรมการของทางโรงเรียนเข้ามาประเมินผลการปฏิบัติงาน โรงเรียนเขาจะจัดขึ้นมาเองนะ ให้มาตรวจสอบการทำงาน ก่อนหน้านั้นเราจะมี การประเมินตนเองก่อน ว่าการทำงานเป็นอย่างไร แล้วโรงเรียนก็ประเมินอีกทีแล้วนำมาปรับปรุง”

(สัมภาษณ์หัวหน้างานการศึกษาพิเศษ, 24 ธ.ค. 51)

“ที่นี้เขานิเทศกับแบบกัลยาณมิตร ช่วยเหลือกัน จะไม่ใช่ว่ามาจับผิดอะไรแต่จะมาช่วยเราแก้ปัญหาเรื่องการเรียน เรื่องการจัดการศึกษา บางที ผอ.จะเดินนิเทศเองเลยแต่ละห้อง บ่อยด้วยบางที่เราก็กองนะ เวลานิเทศแต่ละที่ พี่ก็จะมีการเตรียมการสอนมากขึ้น มีสื่อ มีอะไร ”

(สัมภาษณ์ครูประจำชั้นคนที่ 1, 4 ม.ค. 51)

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ได้ ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาการศึกษา เข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม โดยใช้พื้นฐานการปฏิบัติงานการพัฒนาตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) เป็นกรอบของการปฏิบัติงานเป็นที่ ยอมรับในการบริหารงานของหลายๆหน่วยงาน โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) มีการวางแผน(P) 2) มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ 3) มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน และ 4) ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน ดังนี้

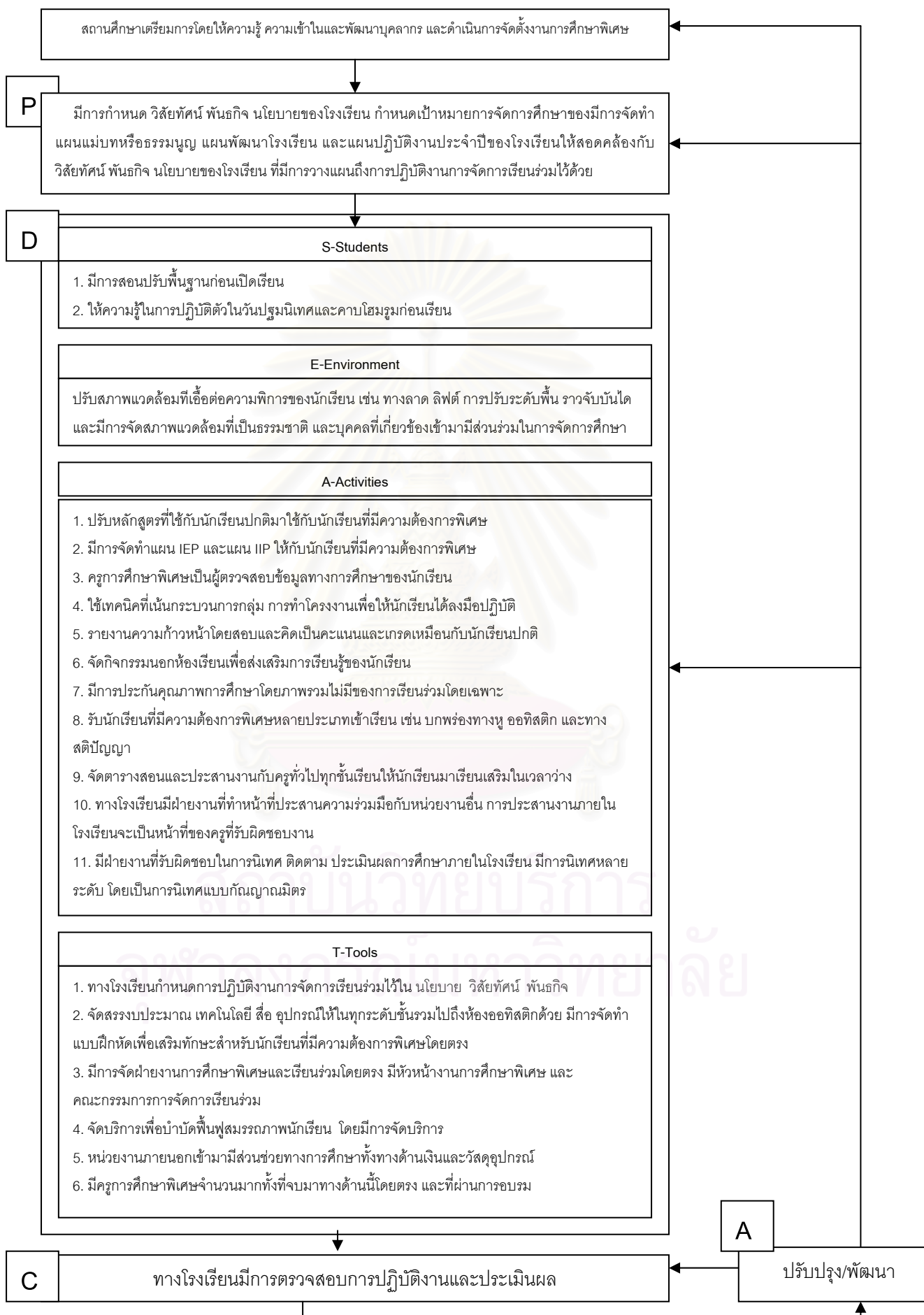

แผนภาพที่ 13 กระบวนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

จากผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคข้างต้น และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมผู้วิจัยสรุป เพื่อให้เห็นการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 14 การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมระหว่างโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาประถม และโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ผู้วิจัยนำเสนอออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่1 การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยม

- 1.1 ด้านนักเรียน(S-Students)
- 1.2 ด้านสภาพแวดล้อม(E-Environment)
- 1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A-Activities)
- 1.4 ด้านเครื่องมือ(T-Tool)

ส่วนที่2 ผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยม

- 2.1 นักเรียนมีพัฒนาการตาศักยภาพ
- 2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนต่อพัฒนาการนักเรียน

ส่วนที่3 ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการ ปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม

ส่วนที่4 กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
S-Students การเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1. มีการสอนปรับพื้นฐานก่อนเปิดเรียน 2. เตรียมทางด้านอารมณ์ พฤติกรรม สังคมในห้องเสริมวิชาการก่อนเรียน ในเดือนแรก	1. มีการสอนปรับพื้นฐานก่อนเปิดเรียน 2. ให้ความรู้ในการปฏิบัติตัวในวันปฐมนิเทศและคาบโฮมรูมก่อนเรียน	1. เหมือนกันคือ มีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนทั้งทางด้าน วิชาการ อารมณ์ สังคม และพฤติกรรม 2. ต่างกันคือ โรงเรียนประถมจะเน้นในเรื่องเตรียมทางด้านอารมณ์ พฤติกรรม สังคมมากกว่าเพราะเป็นเด็กเล็กยังไม่ได้ผ่านการเรียนร่วมมาก่อน ส่วนโรงเรียนมัธยม เป็นแค่การให้ความรู้
E-Environment 1.2.1 กายภาพ	ไม่มีการปรับสภาพแวดล้อมอันใดที่เอื้อต่อความพิการของนักเรียน เพราะเห็นว่าควรให้นักเรียนได้ใช้ชีวิตเหมือนนักเรียนปกติทั่วไปไม่แบ่งแยก จัดสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ	มีการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความพิการของนักเรียน เช่น ทางลาด ลิฟต์ การปรับระดับพื้น รววจับบันได รววจัดระหว่างทางเดิน และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ	1. เหมือนกันคือ การจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ 2. ต่างกันคือ โรงเรียนประถมไม่จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียนส่วนโรงเรียนมัธยมจัดสภาพแวดล้อม เช่น มีทางลาด มีลิฟต์ขึ้นอาคาร มีราวจับระหว่างทางเดิน มีการปรับพื้นที่ให้เรียน
E-Environment 1.2.2 บุคคลที่เกี่ยวข้อง	บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการจัดการศึกษา เช่น ผู้อำนวยการ ครู การศึกษาพิเศษ/ครู ผู้ปกครอง ชุมชน	บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น ผู้อำนวยการ ครู การศึกษาพิเศษ/ครู ผู้ปกครอง ชุมชน	1. เหมือนกัน คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม และมีบทบาทในการจัดการศึกษา 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนมัธยมเรียนรวมวิทยาครูผู้สอนท่านอื่นจะมีบทบาทในการจัดการเรียนร่วม แต่ครูในโรงเรียนประถมวิทยายังไม่มีบทบาทมากนัก นอกจากหน้าที่สอน
A-activities 1.3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร	ปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนปกติมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	ปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนปกติมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ	1. เหมือนกัน คือ ปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนปกติมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมหลักสูตรเน้นทักษะสังคมและการดำรงชีวิต พร้อมทั้งปลูกฝังทางด้านคุณธรรมให้แก่กับนักเรียน ส่วนโรงเรียนมัธยมเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชีวิต ความสนใจ และความถนัด

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม (ต่อ)

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
A-activities 1.3.2 การจัดทำ IEP และ IIP	มีการจัดทำแผน IEP ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน มีการจัดทำแผน IIP ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในเนื้อหาวิชาที่นักเรียนมีความบกพร่อง หรือทักษะที่อ่อน ในห้องเสริมวิชาการ	มีการจัดทำแผน IEP ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน มีการจัดทำแผน IIP ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคนในเนื้อหาวิชาที่นักเรียนมีความบกพร่อง หรือทักษะที่อ่อน	1. เหมือนกัน คือ มีการจัดทำแผน IEP และ แผน IIP ให้กับนักเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นรายบุคคล 2. ต่างกัน คือ ในโรงเรียนมัธยมจะมีการจัดทำแผน IIP เพื่อซ่อมเสริมในเนื้อหาที่นักเรียนบกพร่องโดยครูผู้สอนเป็นคนจัดทำ และจัดทำให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคนในความดูแล ส่วนโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาครูสอนห้องเรียนร่วมไม่ได้จัดทำแผน IIP ให้กับนักเรียน จะมีเพียงห้องเสริมวิชาการเท่านั้นที่จัดทำ
A-activities 1.3.3 การตรวจสอบทางการศึกษา	ครูการศึกษาพิเศษเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาของนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้าน การสอบถามผู้ปกครอง สอบถามจากหัวหน้าชุมชน จากนั้นนำมาจัดเก็บลงแผน IEP	ครูประจำชั้นเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาของนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้าน การสอบถามผู้ปกครอง สอบถามจากหัวหน้าชุมชน จากนั้นนำมาจัดเก็บลงแผน IEP	1. เหมือนกัน คือ ครูประจำชั้นเป็นผู้ตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาของนักเรียน ทุกคน 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจะเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษที่ตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษานักเรียน ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาจะเป็นหน้าที่ของครูประจำชั้นห้องเรียนร่วมทุกคน
A-activities 1.3.4 เทคนิคการสอน	มีการเน้นใช้สื่อประกอบการสอน อุปกรณ์ที่กระตุ้นความสนใจ มีความหลากหลาย เพื่อดึงความสนใจของนักเรียน	มีการใช้เทคนิคที่เน้นกระบวนการกลุ่ม การทำโครงการเพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ เสริมสร้างความสามัคคี และการเข้าสังคม	1. ความเหมือน คือ ใช้เทคนิคการสอนที่มีความหลากหลาย ตอบสนองความต้องการของนักเรียน 2. ความต่าง คือ โรงเรียนประถมเน้นสื่อที่มีความน่าสนใจ สีสันดึงดูดความสนใจ ส่วนโรงเรียนมัธยม เน้นการได้ลงมือปฏิบัติ
A-activities 1.3.5 การรายงานความก้าวหน้าของ	สอบและคิดเป็นคะแนน และเกรดเหมือนกับนักเรียนปกติ และรายงานผลการพัฒนาลงในแผน IEP ของนักเรียน	สอบและคิดเป็นคะแนน และเกรดเหมือนกับนักเรียนปกติ และรายงานผลการพัฒนาลงในแผน IEP ของนักเรียน	1. เหมือนกัน คือ มีการสอบและคิดเป็นคะแนน และเกรด 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจะเป็นเฉพาะห้องเสริมวิชาการ ที่ครูการศึกษาพิเศษจะรายงานผลใน IEP ของนักเรียน ในห้องเรียนร่วมปกติไม่มีการรายงานผลลงใน IEP

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม (ต่อ)

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
A-activities 1.3.6 การจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน	มีการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา เข้าค่ายพักแรมที่จัดทุกปี ปีละ 4 ครั้ง กิจกรรมวันสำคัญ	มีการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น กิจกรรมทัศนศึกษา เข้าค่ายพักแรม ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ	1. ความเหมือน คือ มีการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน 2. ความต่าง คือ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนประถมเป็นลักษณะจัดรวมกับนักเรียนปกติ ส่วนโรงเรียนมัธยม มีทั้งการจัดรวม และจัดแยกพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างเดียว
A-activities 1.3.7 การประกันคุณภาพ	มีการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ไม่มีของการเรียนร่วม โดยเฉพาะ	มีการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม ไม่มีของการเรียนร่วม โดยเฉพาะ แต่ให้ความสำคัญในคุณภาพการจัดการเรียนร่วมมาก	1. เหมือนกัน คือ เป็นการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งโรงเรียน 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมวิทยา มีการกำหนดเป้าหมายการศึกษาที่มุ่งเน้นคุณธรรม ควบคู่วิชาการแก่นักเรียนทั้งหมด ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมในแต่ละด้านให้มีคุณภาพ
A-activities 1.3.8 การรับนักเรียนเข้าเรียน	รับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหู ที่สูญเสียการได้ยินไม่เกิน 90 เดซิเบล	รับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภทเข้าเรียน เช่น บกพร่องทางหู ออทิสติก บกพร่องทางสติปัญญา	1. เหมือนกัน คือ รับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหูเข้าเรียนร่วม 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยารับนักเรียนเฉพาะที่มีความบกพร่องทางหูเข้าเรียนเท่านั้น ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมรับนักเรียนหลายประเภทเข้าเรียน
A-activities 1.3.9 การจัดตารางเรียน	ครูจะสอนเสริมให้นักเรียนในกรณีที่ครูเห็นว่านักเรียนมีความบกพร่องในบางเนื้อหาที่เรียนไม่ทันเพื่อน	ครูสอนเสริมจัดตารางสอนและประสานงานกับครูทั่วไปทุกชั้นเรียนให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมาเรียนเสริมในเวลาว่างจากห้องเรียนปกติ	1. เหมือนกัน คือ มีการสอนเสริมให้นักเรียนได้ซ่อมเสริม ความรู้ 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมวิทยา ไม่มีกำหนดการ หรือการจัดตารางเรียนเพื่อสอนเสริม แต่สอนเมื่อครูเห็นว่านักเรียนคนนั้นๆ มีความบกพร่องในบางเนื้อหาที่เรียนไม่ทันเพื่อน ส่วนโรงเรียนมัธยมจะมีตารางกำหนดการสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนเลย

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม (ต่อ)

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
A-activities 1.3.10 การประสานความร่วมมือ	เป็นหน้าที่ของครูที่รับผิดชอบงานประสานงาน	ทางโรงเรียนมีฝ่ายงานที่ทำหน้าที่ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น การประสานงานภายในโรงเรียนจะเป็นหน้าที่ของครูที่รับผิดชอบงาน	1. ความเหมือน คือ มีการประสานงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมการประสานงานจะเป็นหน้าที่ของครูผู้รับผิดชอบงานเป็นผู้ประสาน ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา จะมีฝ่ายงานที่รับผิดชอบการประสานงานโรงเรียน
A-activities 1.3.11 การนิเทศติดตามผลปรับปรุงงาน	มีฝ่ายงานที่รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการศึกษาภายในโรงเรียน มีการนิเทศหลายระดับ เป็นลักษณะช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในการจัดการศึกษา	มีฝ่ายงานที่รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการศึกษาภายในโรงเรียน มีการนิเทศหลายระดับ โดยเป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร	1.เหมือนกัน คือ มีการนิเทศการศึกษาหลายระดับ 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจะมีการนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยครูการศึกษาพิเศษด้วยกัน และถ้ามีการนิเทศจากทางโรงเรียนจะมีการแจ้งก่อนทุกครั้ง ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ผู้อำนวยการจะให้ความสนใจ และเป็นผู้นิเทศเองบ่อยครั้ง
T-tools 1.4.1 นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ	ทางโรงเรียนกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาโดยภาพรวมไม่ได้เน้นในเรื่องการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ	ทางโรงเรียนกำหนดการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมไว้ใน นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน และระบบการให้บริการอย่างชัดเจน	1.เหมือนกัน คือ มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การจัดการศึกษา 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจในการจัดการศึกษาโดยภาพรวมไม่ได้เน้นในเรื่องการศึกษาพิเศษโดยเฉพาะ ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการกำหนดการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมไว้ใน นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจด้วย
T-tools 1.4.2 งบประมาณ, เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก, สื่อ, อุปกรณ์ ตำรา	ทางโรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณ เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์ให้ในทุกระดับชั้นรวมถึงห้องเสริมวิชาการด้วย และตำราที่ใช้ใช้ตำราเดียวกับนักเรียนปกติ	จัดสรรงบประมาณ เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์ให้ในทุกระดับชั้นรวมไปถึงห้องออกทิสติกด้วย มีการจัดทำแบบฝึกหัดเพื่อเสริมทักษะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง	1.เหมือนกัน คือ ทางโรงเรียนจะจัดสรรงบประมาณ เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์ให้ในทุกระดับชั้น 2. ต่างกัน คือ ในเรื่องของตำรา ที่โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาใช้ตำราเหมือนกับนักเรียนปกติ ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการจัดทำแบบฝึกหัดเพื่อเสริมทักษะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม (ต่อ)

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
T-tools	การบริหารจัดการเรียนร่วมจะเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 คน ที่ดูแลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การจัดการศึกษา การจัดเก็บระบบข้อมูล และการประสานงาน	มีการจัดฝ่ายงาน การศึกษาพิเศษและเรียนร่วมโดยตรง มีหัวหน้างานการศึกษาพิเศษ และคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม	1. เหมือนกัน คือ มีการจัดตั้งครูการศึกษาพิเศษเป็นคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วม 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา มีครูการศึกษาพิเศษ 3 คนดูแลการเรียนร่วมทั้งหมด ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการจัดฝ่ายงานการศึกษาพิเศษและเรียนร่วมโดยตรง มีหัวหน้างานการศึกษาพิเศษ
1.4.3 ระบบบริหารจัดการ			
T-tools	จัดบริการต่างๆที่ช่วยทั้งสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และช่วยในด้านการพยาบาล รักษาสุขภาพ	จัดบริการเพื่อบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียน โดยมีการจัดบริการ	1. เหมือนกัน คือ จัดบริการต่างๆที่ช่วยทั้งสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานำเน้นบริการรักษาสุขภาพ นักเรียนรับประชานมน ทานอาหารครบสารอาหาร ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา เน้นกิจกรรมบำบัด เนื่องจากนักเรียนมีความบกพร่องหลายประเภท
1.4.4 บริการ			
T-tools	หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนช่วยทางการศึกษา เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ กระทรวง โรงพยาบาล ชุมชนทั้งทางด้านเงิน และวัสดุอุปกรณ์	หน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนช่วยทางการศึกษา เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ กระทรวง โรงพยาบาล ชุมชน ทั้งทางด้านเงิน และวัสดุอุปกรณ์	1. เหมือนกัน คือ หน่วยงานภายนอกเข้ามาให้การสนับสนุนทางการศึกษา เช่น ช่วยเหลือด้านงบประมาณ เครื่องมือ อุปกรณ์ สื่อ 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมเป็นโรงเรียนในเขตพระราชฐาน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนการศึกษาอีกด้วย
1.4.5 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา			
T-tools	ทางโรงเรียนมีครูการศึกษาพิเศษที่จบมาทางด้านนี้โดยตรง 3 คน และที่ผ่านการอบรมโดยทางโรงเรียนจัดส่งไปอบรม มีนักวิชาชีพ วิทยากรมาช่วยเหลือทางการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง	ทางโรงเรียนมีครูการศึกษาพิเศษจำนวนมากทั้งที่จบมาทางด้านนี้โดยตรง และที่ผ่านการอบรมโดยทางโรงเรียน จัดส่งไปอบรม มีนักวิชาชีพ วิทยากรมาช่วยเหลือทางการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง	1. เหมือนกัน คือ มีครูการศึกษาพิเศษที่จบมาทางด้านนี้โดยตรง และที่ผ่านการอบรม 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยามีครูการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอต่อความต้องการ คือมีจำนวน 3 คน ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีครูการศึกษาพิเศษจำนวนมาก
1.4.6 ครูการศึกษาพิเศษและนักวิชาชีพ			

ตารางที่ 16 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม (ต่อ)

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
2. ผลการปฏิบัติงาน	นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตในเบื้องต้นได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม	การพัฒนาตามศักยภาพของนักเรียนที่เห็นชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม ในด้านวิชาการยังเห็นไม่มาก นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีผลการเรียนในระดับปานกลางไปจนถึงระดับต่ำเมื่อเทียบกับนักเรียนปกติ	1. เหมือนกัน คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา จะเห็นผลพัฒนาการทางวิชาการนักเรียนว่าดีขึ้น ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ผลการพัฒนาทางวิชาการยังเห็นไม่มาก
2.1 นักเรียนมีการพัฒนาตามศักยภาพ			
2. ผลการปฏิบัติงาน	มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาและการพัฒนาการของนักเรียน โดยเห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการต่างๆดีขึ้น สามารถใช้ชีวิตในสังคมเหมือนนักเรียนปกติได้	ผู้ปกครองมีความพอใจกับการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่เห็นได้อย่างชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมมากกว่าวิชาการ	1. เหมือนกัน คือ ผู้ปกครองมีความพอใจกับการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2. ต่างกัน คือ โรงเรียนผู้ปกครองพอใจในทุกด้าน ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ผู้ปกครองมีความพึงพอใจกับการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมของนักเรียนมากกว่าด้านอื่น
2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน			

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม (ต่อ)

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
ปัจจัยที่สนับสนุน	<ol style="list-style-type: none"> ระบบการจัดการเรียนร่วมโรงเรียน ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม การสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานอื่น ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจ และให้การสนับสนุน ครูการศึกษาพิเศษมีความรู้ ความสามารถ ผู้ปกครองให้การสนับสนุนการศึกษา นักเรียนปกติมีความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดี คอยช่วยเหลือทางการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> ระบบการจัดการเรียนร่วมโรงเรียน บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน นักเรียนปกติมีความเข้าใจ และมีเจตคติที่ดี คอยช่วยเหลือทางการศึกษา การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ความเพียงพอของบุคลากรในการปฏิบัติงาน 	<ol style="list-style-type: none"> เหมือนกัน คือ บุคลากรมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ผู้ปกครองให้การสนับสนุน นักเรียนปกติมีความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ต่างกัน คือ ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค	<ol style="list-style-type: none"> ครูมีภาระงานมากเกินไป ครูการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอ ครูประจำชั้น/ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจ ไม่มีเวลาดูแล ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี 	<ol style="list-style-type: none"> รับนักเรียนหลายประเภท ทำให้ดูแลลำบาก ความคาดหวังของผู้ปกครอง ผู้ปกครองขาดความเข้าใจ ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี 	<ol style="list-style-type: none"> เหมือนกัน คือ ฐานะทางครอบครัวของนักเรียนไม่ดี และผู้ปกครองขาดความเข้าใจ ต่างกัน คือ ครูมีภาระงานมาก ขาดครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติในการจัดการเรียนร่วม

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานโรงเรียนเรียนร่วม (ต่อ)

เปรียบเทียบการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม			
ประเด็น	โรงเรียนประถม	โรงเรียนมัธยม	ความเหมือน/ความต่าง
กระบวนการพัฒนาการศึกษา	1. วางแผนพัฒนาการปฏิบัติงาน 2. ปฏิบัติตามแผนการพัฒนาที่วางไว้ 3. ประเมินการปฏิบัติงาน 3.1 ผ่านเกณฑ์ จะมีการยกระดับให้ดีขึ้น 3.2 ไม่ผ่านเกณฑ์ นำไปปรับปรุงและพัฒนา 4. นำผลที่ได้ไปวางแผนพัฒนาการปฏิบัติงานครั้งต่อไป	1. เตรียมความพร้อมของบุคลากร และมอบหมายงาน 2. วางแผนการปฏิบัติงาน กำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน 3. ปฏิบัติงานตามแผน 4. ตรวจสอบและประเมินการปฏิบัติงาน 5. นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา 6. รายงานผล 7. นำผลที่ได้ไปวางแผนการปฏิบัติงานครั้งต่อไป	1. เหมือนกัน คือ มีกระบวนการบริหารและปฏิบัติงานตามวงจรเดมมิ่ง (PDCA) 2. ต่างกันคือ โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของบุคลากร และมอบหมายงาน เพื่อให้บุคลากรที่ทำงานมีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน

จากตารางสามารถสรุปได้ดังนี้

1. โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมมีการปฏิบัติงาน ดังนี้ (1) ด้านนักเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ และอารมณ์ พฤติกรรม (2) ด้านสภาพแวดล้อม มีการปรับสภาพแวดล้อมจัดบรรยากาศเป็นธรรมชาติเอื้อต่อความพิการของนักเรียน (3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 2 โรงเรียนมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP)ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อพัฒนานักเรียนได้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล มีการตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาและรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ครูใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียน โดยมีการจัดทัศนศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอนเสริมให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่บกพร่องในเนื้อหานั้นๆ มีการประสานความร่วมมือภายในและภายนอกโรงเรียน มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมแบบกัลยาณมิตร (4) ด้านเครื่องมือ ทั้ง 2 โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ ดำเนินการเรียนร่วม หน่วยงานภายนอก เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ กระทรวง โรงพยาบาล ชุมชน เข้ามามีบทบาทช่วยเหลือทางการจัดการเรียนร่วม มีครูที่จบทางการศึกษาพิเศษโดยตรงและผ่านการอบรม

2. ผลของการปฏิบัติงานของทั้ง 2 โรงเรียนมีลักษณะคล้ายกัน คือ นักเรียนมีพัฒนาการตามศักยภาพสามารถช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตในเบื้องต้นได้ มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม และผู้ปกครองชุมชนมีความพึงพอใจต่อศักยภาพของนักเรียนที่ดีขึ้น และที่ต่างกัน คือ โรงเรียนประถม จะเห็นถึงพัฒนาการทางด้านวิชาการของนักเรียนที่ดีขึ้น ส่วนโรงเรียนมัธยม ผลการพัฒนาทางด้านวิชาการยังเห็นผลไม่มากนักนักเรียนมีผลการเรียนในระดับปานกลางไปจนถึงต่ำ

3. ปัจจัยสนับสนุนของทั้ง 2 โรงเรียนที่เหมือนกัน คือ บุคลากรมีเจตคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ผู้ปกครองให้การสนับสนุน นักเรียนปกติเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ปัจจัยการสนับสนุนที่ต่างกัน คือ ขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม

4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของทั้ง 2 โรงเรียนที่เหมือนกัน คือ สถานะเศรษฐกิจครอบครัวของนักเรียนไม่ดี ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคที่ต่างกัน คือ รับนักเรียนหลายประเภททำให้ดูแลลำบาก งานภาระครูมีมากเกินไป ขาดครูการศึกษาพิเศษ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลและขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติต่อนักเรียน

5) กระบวนการพัฒนาการศึกษาของทั้ง 2 โรงเรียนที่เหมือนกัน คือ มีกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานตามวงจรบริหารคุณภาพเดมมิ่ง(PDCA) ที่ต่างกันคือ โรงเรียนมัธยมศึกษาในขั้นตอนการวางแผนมีการจัดทำนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจที่ระบุถึงการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่วนโรงเรียนประถมเรียนวิทยามีการจัดทำนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจที่ระบุถึงการปฏิบัติงานโดยภาพรวมไม่ได้ระบุถึงการเรียนร่วมโดยเฉพาะ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการปฏิบัติงานที่ยอดเยี่ยมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม: การวิจัยพหุกรณีศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุน และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม 3) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม 4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และกระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมในระดับประถมและมัธยมศึกษา โดยวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพ แบบพหุกรณีศึกษา 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยา และโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธี วิเคราะห์เอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สร้างข้อสรุปแบบอุปนัยและเปรียบเทียบ

สรุปผลการวิจัย

1. การปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม

การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมมีการบริหารการจัดการเรียนร่วมเป็นไปตามโครงสร้าง ชีท โดยมี การปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ 1. ด้านนักเรียน(S-Students) 2. ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) 3. กิจกรรมการเรียนการสอน(A-Activities) และ 4. ด้านเครื่องมือ(T-Tools) โดยมี รายละเอียดของการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

1.1 ด้านนักเรียน

1.1.1 การเตรียมพร้อมให้แก่ นักเรียนพิการหรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

มีการสอนปรับพื้นฐานทางด้านวิชาการให้แก่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเปิดภาค การศึกษา โดยโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานั้นจะมีการจัดเตรียมความพร้อมทางด้านอารมณ์ และปรับพฤติกรรมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้เหมาะสมในเดือนแรกของการเปิดเรียน ในห้องเสริมวิชาการ ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานั้นมีการเตรียมความพร้อมทางด้านอารมณ์ และพฤติกรรมไม่ชัดเจนนัก จะเป็นการสอน การเตือนในเรื่องของการปฏิบัติตัวของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในวันปฐมนิเทศ หรือในคาบโฮมรูมตอนเช้าก่อนที่จะมีการเรียนการสอนเท่านั้น

1.1.2 การเตรียมความพร้อมให้แก่นักเรียนปกติหรือนักเรียนทั่วไป

มีความคล้ายคลึงกับการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยมีการสอนปรับพื้นฐานก่อนเปิดเรียน และทางโรงเรียนมีการให้ความรู้ในเรื่องการปฏิบัติตัว การใช้ชีวิต ร่วมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแก่นักเรียนปกติในวันแรกของการเปิดเรียน คือ วันปฐมนิเทศ และในคาบโฮมรูม โดยการสร้างความตระหนักให้นักเรียนปกติเห็นใจต่อความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวให้นักเรียนปกติสามารถช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถอยู่ในสังคมโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

1.2 สภาพแวดล้อม (E-Environment)

1.2.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

การปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น การปฏิบัติงานทางด้านนี้ของทั้ง 2 โรงเรียนมีความแตกต่างกัน คือ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานันท์ ไม่ได้มีการปรับสภาพแวดล้อมอันใดที่เอื้อต่อความพิการของนักเรียน เห็นว่าควรให้นักเรียนได้ฝึกการใช้ชีวิตเหมือนนักเรียนปกติ เพราะในชีวิตจริงที่เขาต้องเจอในสังคมก็ไม่ได้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของเขามากนัก ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานันท์มีการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น มีทางลาด ลิฟต์ขึ้นอาคารเรียน รววจับบันได รววจับริ้วระหว่างทางเดินขึ้นอาคาร ปรับระดับพื้นดินให้เสมอกัน เนื่องจากโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานันท์มีนักเรียนที่มีความบกพร่องหลายประเภท ตั้งแต่ความบกพร่องจากมาก ไปจนถึงมีความบกพร่องน้อย การปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง

2.1 บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของเด็ก

บุคคลที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นทั้ง 2 โรงเรียนมีความคล้ายคลึงกัน คือ เป็นบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการส่งเสริมและร่วมกันจัดการศึกษาให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามศักยภาพของตนได้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นผู้นำ ในการส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมประสบความสำเร็จ ครูการศึกษาพิเศษ/ครูผู้สอน เป็นผู้จัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรม ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษา จัดกิจกรรม เช่น มีการจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง/สมาคมผู้ปกครองโดยแต่งตั้งตัวแทนผู้ปกครองขึ้น เพื่อช่วยในการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองนักเรียน จัดให้มีการประชุมผู้ปกครองเพื่อให้รับรู้ รับทราบถึงการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของทางโรงเรียนให้ตรงกับความต้องการ

ต้องการของนักเรียน และผู้ปกครองมากที่สุด และนักเรียนปกติ ที่มีส่วนช่วยในการดูแล เอาใจใส่ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข

1.3 กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)

1.3.1 การบริหารจัดการหลักสูตร

ทั้ง 2 โรงเรียน ใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกระทรวงศึกษาธิการ และมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนปกติมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยคำนึงถึงความพิการของนักเรียนแต่ละบุคคลตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยโรงเรียนประถมนรธรรมวิทย์วิทยานันจะเน้นให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ตรงในแต่ละวิชา ควบคู่กับการปลูกฝังในด้านคุณธรรมให้กับนักเรียน ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานันจะเน้นการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนการจัดกระบวนการเรียนรู้จะจัดให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เน้นการพัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และการดำรงชีวิต

1.3.2 การจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)และแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP)

(1) แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP)

ทางโรงเรียนมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษทุกคน เพื่อบอกรายละเอียดของนักเรียน ข้อมูลทางการศึกษา แผนการจัดการศึกษา ความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละคน จากนั้นครูการศึกษาพิเศษก็จะรวบรวมแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียนทุกคนมาวิเคราะห์และจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้รวมทั้งสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน

(2) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP)

มีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อเป็นแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษคนนั้นๆเป็นรายบุคคล เพื่อซ่อมเสริมในวิชาที่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษบกพร่องหรือในเนื้อหาที่นักเรียนไม่เข้าใจ โดยทางโรงเรียนประถมนรธรรมวิทย์วิทยานันเป็นหน้าที่ของครูการศึกษาพิเศษทั้ง 3 คนเป็นผู้จัดทำให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเสริมวิชาการในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1-4 ส่วนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในห้องเรียนร่วมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ไม่ได้มีการจัดทำ ส่วนทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานันจะเป็นหน้าที่ครูผู้สอนห้องเรียนร่วมในการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) ให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในวิชาที่ตนสอน

1.3.3 การตรวจสอบทางการศึกษา

การตรวจสอบข้อมูลของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษของทั้ง 2 โรงเรียน มีลักษณะการปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน คือ โดยจะมีการตรวจสอบข้อมูลทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ตนดูแล เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมดเกี่ยวกับนักเรียน ในการกำหนดปัญหา และหาทางแก้ปัญหาทั้ง 3 ด้านคือ 1. ด้านวิชาการ 2. ด้านพฤติกรรม และ 3. ด้านร่างกาย ครูการศึกษาพิเศษและครูประจำชั้นจะเป็นผู้ตรวจสอบและจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โดยวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามสภาพจริง ดังนี้ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน สัมภาษณ์นักเรียน และสัมภาษณ์หัวหน้าชุมชน

1.3.4 เทคนิคการสอน

เทคนิควิธีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนมีใช้หลายเทคนิควิธีเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เช่น การใช้สื่อประกอบการสอน การวิเคราะห์งาน การใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน และการสอนโดยให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม นอกเหนือจากที่กล่าวมานั้นโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจะใช้เทคนิคการสอนที่เน้นการกระตุ้นความสนใจ เนื่องจากนักเรียนในโรงเรียนเป็นนักเรียนระดับประถม สมาธิ การสนใจในการเรียนมีค่อนข้างน้อย ครูจึงต้องอาศัยสื่อการสอนรูปภาพ อุปกรณ์ที่มีสีสัน มีความหลากหลายเข้ามาช่วยในการเรียนการสอนในห้องเรียน ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา จะเน้นการสอนที่ใช้กระบวนการกลุ่ม การทำโครงการ เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติส่งเสริมความสามัคคีและการเข้าสังคม

1.3.5 การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียน

การรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน ใช้การทบทวนและปรับจากแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ทุกๆปี ครูจะรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสรุปจาก IIP ผลคะแนนเก็บทั้งหมด และผลการสอบ โดยครูจะนำเสนอออกมาเป็นรูปแบบของเกรด ครูแต่ละวิชาเป็นผู้รับผิดชอบในการประเมินผล และรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนในวิชาที่ตนรับผิดชอบ และครูประจำชั้นจึงนำผลการประเมินของครูแต่ละคนมาตัดสินร่วมกันเป็นเกรดเฉลี่ยรวม

1.3.6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนอกห้องเรียน ชุมชน

มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพิ่มพูนประสบการณ์ตรงให้แก่ให้นักเรียนให้รู้จักหาความรู้ด้วยตนเอง โดยจัดทัศนศึกษาให้นักเรียนตามสถานการณ์จริง ซึ่งโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาจะมีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาในกับนักเรียน ภายใต้ชื่อที่เรียกว่า “กิจกรรมหา

ความรู้ในโลกกว้าง” โดยจัดทัศนศึกษาให้กับนักเรียนในทุกระดับชั้น ปีการศึกษาละ 4 ครั้งโดยไม่แบ่งแยกว่าเป็นนักเรียนปกติ หรือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ก็มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาให้กับนักเรียน เช่นเดียวกัน และมีการจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายพักแรม ค่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมนี้ในทุกปี เนื่องจากเล็งเห็นความสำคัญและต้องการปลูกฝังให้นักเรียนทุกคนรักในธรรมชาติ ส่งเสริมการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงของนักเรียน

1.3.7 การประกันคุณภาพ

มีการจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขึ้น เพื่อกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน กำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาตัวชี้วัดของกระทรวงวางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ดำเนินการพัฒนาตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินภายใน โดยทั้ง 2 โรงเรียนนั้นมีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนครอบคลุมไปถึงการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมด้วยโดยไม่ได้แบ่งแยก

1.3.8 การรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าเรียน

การดำเนินการรับนักเรียนที่มีความบกพร่องเข้าเรียนทางโรงเรียนมีการปฏิบัติงาน ดังนี้ มีการประชุมฝ่ายบริหาร ประชุมครู เพื่อวางแผนการรับสมัครก่อน และมีการประกาศรับสมัครนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ โดยโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานั้นจะรับเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหูเข้าเรียน ทางโรงเรียนมีการจัดคัดเลือกนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหูเอง โดยมีการ ทดสอบความพร้อม มีการสัมภาษณ์ ส่วนทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการประกาศรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหลายประเภทเข้าเรียนร่วม เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ออทิสติก และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหู ทางโรงเรียนจะขอความร่วมมือและประสานงานกับบุคคลหลายฝ่าย เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด แพทย์ นักจิตวิทยา นักการศึกษา ช่วยในการคัดเลือก กอปรกับทดสอบระดับความสามารถของนักเรียน สัมภาษณ์ และคัดแยกนักเรียน ว่าควรจัดให้เรียนร่วมหรือต้องแยกไปเรียนที่ห้องเรียนคูขนานออทิสติก ตามเกณฑ์ระดับความพิการของนักเรียนที่กระทรวงระบุไว้

1.3.9 การจัดตารางเรียนให้เวลาบริการสอนเสริม

ทางโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานั้นจะไม่มีการจัดตารางเรียนบริการสอนเสริมให้นักเรียนอย่างชัดเจน แต่จะเป็นการจัดสอนเสริมเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ครู

1.4.2 งบประมาณ,เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก(AT), สิ่งอำนวยความสะดวก และสื่อ

การจัดสรรงบประมาณ /เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (AT)/ สิ่งอำนวยความสะดวก ของทั้ง 2 โรงเรียนมีลักษณะคล้ายกัน คือ โรงเรียนจะจัดสรรให้แต่ละห้องเรียนในระดับชั้นนั้นๆได้เท่าเทียมกัน และห้องการศึกษาพิเศษก็ถือเป็นห้องเรียนหนึ่งในโรงเรียน ด้านนอกจากทางโรงเรียนจัดสรรให้โดยการศึกษาพิเศษมีความต้องการในการใช้ สามารถเขียนโครงการเสนอขอไปทางโรงเรียนได้ โดยแต่ละโครงการจะอยู่ในดุลยพินิจของทางโรงเรียน หรือทางฝ่ายบริหารเป็นผู้พิจารณา

1.4.3 ระบบบริหารจัดการ

ระบบบริหารจัดการเรียนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียนมีความคล้ายคลึงกัน คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมที่ประกอบไปด้วย ผู้อำนวยการ ครูการศึกษาพิเศษทุกท่าน ครูผู้สอน และคณะกรรมการโรงเรียนที่ดูแลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้งหมดทั้งทางด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดบริการสนับสนุนการเรียนร่วม ประชาสัมพันธ์และประสานงานการจัดการเรียนร่วมกับทางโรงเรียน และหน่วยงานอื่น โดยโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยามีการบริหารการจัดการเรียนร่วมโดยมีฝ่ายงานการเรียนร่วมและการศึกษาพิเศษเป็นกลุ่มงานหนึ่งในฝ่ายวิชาการ มีหัวหน้างานการศึกษาพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบงาน

1.4.4 บริการ

บริการต่างๆที่แต่ละโรงเรียนจัดให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้น คำนึงถึงสภาพบริบท และความพร้อมของโรงเรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ โรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาเป็นโรงเรียนระดับประถม สอนเด็กเล็กจำเป็นต้องมีการจัดบริการต่างๆที่ช่วยทั้งสนับสนุนการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และช่วยในด้านการพยาบาลรักษาสุขภาพ เช่น บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ จัดบริการการแนะแนวการศึกษา จัดบริการให้มีพยาบาล ประจำห้องพยาบาล จัดบริการคลินิกฟัน จัดให้มีบริการอาหาร และบริการดื่มนมบำรุงสุขภาพทุกวัน ส่วนทางโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยานั้นมีนักเรียนที่มีความบกพร่องหลายประเภท นอกจากต้องจัดบริการสนับสนุนช่วยเหลือทางการศึกษาแล้วยังต้องจัดบริการเพื่อบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียน โดยมีการจัดบริการ ดังนี้ บริการเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้ จัดบริการการแนะแนวการศึกษา จัดบริการสอนเสริม และจัดบริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพ

1.4.5 ตำรา

ทางโรงเรียนทั้ง 2 ใช้ตำราในการจัดการเรียนการสอนโดยเป็นตำราเดียวกับนักเรียนปกติของกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2550 นอกจากตำราแล้วทางโรงเรียนมุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีการพัฒนาทางด้านทักษะโดยเน้นให้เด็กทำแบบฝึกหัด มากกว่าที่จะเรียนแต่เนื้อหาอย่างเดียว จะเห็นว่าหนังสือแบบฝึกหัดของเขาจะมีหลายเล่มมาจากหลายสำนักพิมพ์ ทั้งครูยังทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมให้กับนักเรียน ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาลัยใช้ตำราเรียนของกระทรวงศึกษา ปี 2550 เช่นเดียวกัน แต่ทางโรงเรียนมีการจัดทำแบบฝึกหัดเพื่อเสริมทักษะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ

14.6 ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา

ความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่ทั้ง 2 โรงเรียนได้รับจากหน่วยงานภายนอกมีลักษณะเช่นเดียวกัน คือ การให้ความช่วยเหลือทางการศึกษาจากศูนย์การศึกษาพิเศษ โดยให้ครูประจำชั้นนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ 2,000 บาทต่อหัว เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยน อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางการเรียนรู้ของนักเรียน และครูประจำชั้นก็สามารถนำไปแลกเปลี่ยนกับครูผู้สอนได้โดยแต่ละใบมีมูลค่า 50 บาท ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มีผลการเรียนดี ประพฤติดี แต่ขาดทุนทรัพย์ในการเรียนในแต่ละปีการศึกษา ได้รับความช่วยเหลือจากมหาวิทยาลัย โดยส่งวิทยากรผู้มีความรู้ ความสามารถมาบรรยายให้ความรู้ในเรื่องการจัดการเรียนร่วมหรือการศึกษาพิเศษแก่ครู ได้รับความช่วยเหลือจากโรงพยาบาลที่ใกล้เคียงในการให้ความรู้ในการปฏิบัติตัวต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้อุปกรณ์สื่อสารแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องทางหู เช่น การได้รับบริจาคเครื่องช่วยฟัง

1.4.7 ครูการศึกษาพิเศษ

ครูการศึกษาพิเศษ จบการศึกษาระดับปริญญาทางการศึกษาพิเศษและผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนทางการศึกษาพิเศษมาทุกคน จึงถือได้ว่าเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนร่วมได้เป็นอย่างดี ซึ่งโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยาลัยมีครูการศึกษาพิเศษจำนวน 3 คน ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนการเรียนร่วม ปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้งหมด และเป็นพี่ปรึกษาในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ครูผู้สอนห้องเรียนร่วมท่านอื่นๆ ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาลัยมีครูการศึกษาพิเศษจำนวน 12 คน มีหัวหน้างานการศึกษาพิเศษที่ทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้งหมด

2. ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนประถมและโรงเรียนมัธยม

2.2.1 คุณภาพนักเรียน

2.1 นักเรียนมีการพัฒนาตามศักยภาพ

ผลการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียนมีลักษณะคล้ายกัน คือ นักเรียนสามารถช่วยเหลือตนเองในการดำรงชีวิตในเบื้องต้นได้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม พัฒนาตามศักยภาพของนักเรียนที่เห็นชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการจะเห็นได้ว่าโรงเรียนประถมเรียนร่วมวิทยานักเรียนมีการพัฒนาตามศักยภาพทั้งทางด้านพฤติกรรมและทางด้านวิชาการ ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาชั้นทางด้านวิชาการยังเห็นไม่มาก นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีผลการเรียนในระดับปานกลางไปจนถึงระดับต่ำเมื่อเทียบกับนักเรียนปกติ การพัฒนาด้านวิชาการยังเห็นผลไม่มากยังไม่ได้มีความโดดเด่นมากนัก

2.2 ความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนต่อพัฒนาการนักเรียน

ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างมาก ทั้งทางพัฒนาการทางด้านวิชาการ ที่ได้รับการพัฒนาตามศักยภาพที่เขาควรจะเป็นที่ระบุไว้ในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และการพัฒนาด้านพฤติกรรมนักเรียนที่มีความบกพร่องแต่ละคนได้มีการพัฒนาตนเองอย่างเห็นได้ชัด ส่วนโรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยา ผู้ปกครองมีความพอใจกับการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ที่เห็นได้ชัดชัดเจน คือ การเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม โดยเห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการต่างๆดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางด้านพัฒนาการด้านบุคลิกภาพ การปรับพฤติกรรม การช่วยเหลือตนเอง ทักษะสังคมและการดำรงชีวิต ส่วนในด้านวิชาการยังเห็นผลไม่มากยังไม่ได้มีความโดดเด่นมากนัก แต่เป็นลักษณะที่ว่านักเรียนสามารถเรียนได้ และช่วยเหลือตนเองได้ในชีวิตประจำวัน

3. ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม

3.1 ปัจจัยสนับสนุนในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการเรียนร่วม ให้สามารถดำเนินการต่อไปตามเป้าหมายที่กำหนดและประสบความสำเร็จได้นั้น จากการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานของโรงเรียนร่วมมีปัจจัยที่สนับสนุนดังนี้

3.1.1 การที่โรงเรียนมีระบบการจัดการเรียนร่วมที่ดี โดยการจัดการทำงานเรียนร่วมให้เป็นระบบมีฝ่ายงานที่ดูแลรับผิดชอบงานการเรียนร่วมโดยเฉพาะมีผู้รับผิดชอบงานดูแลการปฏิบัติงานได้ครอบคลุมทุกการปฏิบัติงาน รวมไปถึงการจัดรูปแบบ การจัดขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการแลพบบริบทของโรงเรียนล้วนส่งผลให้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมประสบผลสำเร็จได้

3.1.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครู/ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน ปกติ และหน่วยงานอื่นๆ มีเจตคติที่ดี มีความรู้ มีความเข้าใจ ให้ความร่วมมือ สนับสนุนในการ ปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญเนื่องจากการเรียนร่วมเป็นการ ทำงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายประกอบเข้าด้วยกัน จึงสามารถทำให้การปฏิบัติงาน บรรลุเป้าหลายที่วางไว้ได้

3.2 ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม เป็นสิ่งที่มีผลในการปฏิบัติงานต้องมีปัญหา ดังนั้นต้องเร่งแก้ไขให้หมดไป เพื่อให้การปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียนดำเนินไป ได้และประสบความสำเร็จจากการวิจัย พบว่า การปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วมมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ดังนี้

3.2.1 ครูมีภาระงานมากเกินไป โรงเรียนต้องให้ครูรับผิดชอบงานสอนและรับผิดชอบงาน อื่นๆ ที่นอกเหนือจากการสอนของโรงเรียนด้วย ซึ่งมีผลทำให้ครูไม่มีเวลาในการพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพ

3.2.2 บุคลากรไม่เพียงพอ การหาบุคลากรที่จบการศึกษาทางการศึกษาพิเศษโดยตรงมา จัดการศึกษาพิเศษหรือการจัดการเรียนร่วมนั้นหายาก ไม่สามารถหามาทดแทนครูที่เกษียณหรือ ลาออกได้ทัน จึงทำให้ครูการศึกษาพิเศษนั้นมีน้อย ทั้งครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้จบหรือผ่านการอบรม พิเศษมา ไม่มีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในการจัดการศึกษาเรียนรวมให้สอดคล้องกับ ความต้องการและความบกพร่องของนักเรียนแต่ละประเภท ทำให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาตาม ศักยภาพเท่าที่ควร

3.2.3 ผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทำให้นักเรียน ไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควรจากครอบครัว ซึ่งการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนั้นต้อง อาศัยการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากที่โรงเรียนและที่บ้าน การที่นักเรียนได้รับการพัฒนาจากที่ โรงเรียนอย่างเดียว ไม่สามารถทำให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษพัฒนาตนเองได้เต็มที่ เนื่องจากในบางครั้งทางโรงเรียนก็สามารถให้การพัฒนาได้อย่างจำกัด ตามความพร้อมของทาง โรงเรียนเช่นกัน

3.2.4 นักเรียนมีฐานะครอบครัวไม่ดีนัก ซึ่งอุปกรณ์ เครื่องอำนวยความสะดวกของนักเรียน ที่มีความต้องการพิเศษในบางประเภทค่อนข้างมีราคาแพง ผู้ปกครองไม่สามารถจัดซื้อที่มี ประสิทธิภาพให้นักเรียนได้ และกิจกรรมบางอย่างที่นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาไม่เป็นไปตามที่ มุ่งหวัง นักเรียนไม่ได้รับการฟื้นฟูที่ดี ไม่ได้เข้ารับการฝึกตามความต้องการจำเป็น เพราะความจำ กัดในเรื่องของการเงินทางครอบครัว

4. กระบวนการพัฒนาการศึกษาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

กระบวนการพัฒนาการศึกษาสู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วมของทั้ง 2 โรงเรียนมีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือ มาจากโครงสร้างการปฏิบัติงานคุณภาพตามวงจรเดมมิ่ง PDCA คือ มีการวางแผนการปฏิบัติงาน(Plan) ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้(Do) ตรวจสอบการปฏิบัติงาน(Check) และมีการปรับปรุงการปฏิบัติงาน(Action) และที่กระบวนการพัฒนาการศึกษาของทั้ง 2 โรงเรียน ที่ต่างกันคือ โรงเรียนมัธยมเรียนร่วมวิทยาลัยมีการจัดทำนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่ระบุถึงการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนของทางโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เป็นรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการที่เป็นแรงเสริมให้โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมได้มีกำลังใจในการพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ และเป็นแรงผลักดันให้โรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมอื่นๆได้ปฏิบัติตามการจัดการเรียนร่วมให้ได้ตามมาตรฐานและมีพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าโรงเรียนมีกรอบในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม (SEAT) ที่ครอบคลุมการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน คือ 1. ด้านนักเรียน 2. ด้านสภาพแวดล้อม 3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และ 4. ด้านเครื่องมือ แต่ในทางปฏิบัติ การปฏิบัติงานของทั้ง 2 โรงเรียนก็ไม่ได้เป็นไปตามกรอบที่วางไว้ 100 เปอร์เซ็นต์ แต่เป็นลักษณะปรับการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามบริบทและความพร้อมของสถานศึกษามากกว่า และยังต้องมีการพัฒนาคุณภาพให้มีต่อไปจนเข้าสู่มาตรฐานในที่สุด ตอนนี้เป็นเพียงความสำเร็จในส่วนหนึ่งยังต้องพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่องอีก ในอนาคตจึงจะเห็นภาพความสำเร็จของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมอย่างแท้จริง จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม: การวิจัยพหุกรณีศึกษา ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตสำหรับนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การปฏิบัติงานที่เป็นเลิศของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

จากผลการวิจัย พบว่าการปฏิบัติงานด้านนักเรียนนั้น โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านวิชาการ อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อให้เด็กมีความพร้อม และได้เตรียมตัวในการเข้าเรียนร่วม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในชั้นเรียนร่วม ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะบุคคล มีการจัดเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปกติ ให้เด็กปกติได้เข้าใจ

ข้อจำกัดของเพื่อนพิการ ด้านสภาพแวดล้อม โรงเรียนมีการปรับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียน เช่น มีทางลาด ลิฟต์ขึ้นอาคารเรียน รวบรวมได้ โรงเรียนรับนักเรียนที่มีความบกพร่องหลายประเภทการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียนยิ่งต้องมีเพิ่มมากขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักเรียนในประเภทนั้นๆระหว่างที่อยู่ในโรงเรียน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนมีการปรับหลักสูตรที่ใช้กับนักเรียนปกติมาใช้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน และมีการจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล เพื่อเสริมทักษะที่เป็นจุดอ่อนของนักเรียน โดยครูประจำชั้นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในการเรียนการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความปกครองเป็นที่สุด ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูประจำชั้นนั้นต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจที่มีต่อการศึกษาพิเศษและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างมาก ถึงจะสามารถจัดให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนได้ แต่ที่พบนั้นครูบางท่านไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษาพิเศษเลย แต่เป็นการจัดการศึกษาให้นักเรียนแบบปกติในห้องเรียนร่วม ไม่ได้มีการเสริมบริการให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเหมือนอย่างห้องที่ครูประจำชั้นมีความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพิเศษจัดให้ แต่ครูก็พยายามพัฒนาตนเอง หาความรู้ให้ตนเองสามารถจัดการศึกษาให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในความดูแลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเทียบเท่ากับห้องเรียนร่วมอื่นๆ ด้านเครื่องมือ โรงเรียนมีการจัดบริการทางด้าน สื่อ อุปกรณ์ ตำรา เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีจำนวนมาก แต่ในบางอย่างไม่ได้ตรงกับความต้องการใช้ของนักเรียน และการใช้ประโยชน์ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทางโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการจัดบริการสนับสนุนทางด้านเครื่องมือเหล่านี้ให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละบุคคล

2. ผลของการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม

จากผลการวิจัย พบว่า จากการปฏิบัติงานจัดการเรียนร่วม ตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษ โรงเรียนเรียนร่วมนักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรมและทางร่างกายอย่างชัดเจน อาจเนื่องมาจากทางโรงเรียนได้ฝึกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ช่วยเหลือตนเองมากที่สุด โดยที่ทางโรงเรียนไม่เอื้ออำนวยความสะดวกให้กับความพิการของนักเรียนมากนัก มีการกิจกรรม บริการเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนาฟื้นฟูทางด้านร่างกาย มีการปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ส่วนทางด้านวิชาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษยังไม่ได้มีความโดดเด่นนัก นักเรียนสามารถเรียนร่วมกับเพื่อนนักเรียนปกติได้ตามศักยภาพที่เขามีอยู่ โดยนักเรียนบางคนที่มีความบกพร่องมาก ความพิการของเขาส่งผลไปถึงการเรียนรู้ การรับรู้ของสมองทำให้ไม่ได้รับเทียบเท่ากับนักเรียนปกติที่เรียนด้วยกัน

ซึ่งครูผู้สอน และผู้ปกครองนักเรียนควรประสานความร่วมมือในการพัฒนานักเรียนเหล่านี้อย่างจริงจัง ในการให้เวลา ให้ความสนใจความบกพร่องและความต้องการของเขา พัฒนาเขาอย่างต่อเนื่องจากที่โรงเรียนและที่บ้าน

3. ปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วม

จากผลการวิจัย พบว่าบุคคลเหล่านี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครองที่มีความรู้ความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการทำงานเป็นทีมแต่ละคนต่างช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ โดยผู้บริหารผู้ซึ่งเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานเกิดการพัฒนาคูผู้สอนหรือครูการศึกษาพิเศษที่เป็นแรงกำลังในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมในแต่ละการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้และจำเป็นต้องมีการประสานให้ความร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างครู ซึ่งส่งผลต่อความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ปกครองนักเรียนเป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งที่ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนักเรียน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของทางโรงเรียนจึงจะสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ นักเรียนปกติมีความรู้ ความเข้าใจต่อขีดจำกัดความพิการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งทางโรงเรียนมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวของนักเรียนปกติอย่างจริงจัง จัดให้มีกิจกรรมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติได้เข้าร่วมเพื่อส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดี เสริมสร้างความเข้าใจระหว่างกัน ให้นักเรียนปกติได้เรียนรู้ในการปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเข้ารับการเรียนร่วม มีการปลูกฝังให้เพื่อนนักเรียนปกติได้ช่วยเหลือ มีความเห็นใจต่อความพิการไม่แกล้ง ไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และอีกปัจจัยหนึ่งที่สนับสนุนการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จ คือ การจัดขนาดชั้นเรียนที่เหมาะสม ช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จได้ทางโรงเรียนมีจัดให้ในแต่ละห้องเรียนร่วมมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษจำนวนไม่มากนัก ห้องละไม่เกิน 3 คน เพื่อการจัดการเรียนการสอนที่ครอบคลุมและสามารถพัฒนานักเรียนได้เป็นรายบุคคล และมีการจัดให้มีห้องพิเศษสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่มาสามารถเข้าเรียนร่วมได้ โดยมีครูการศึกษาพิเศษดูแลอย่างใกล้ชิด ซึ่งการจัดห้องเรียนดังกล่าวสอดคล้องกับที่ ผดุง อารยะวิญญู (2542) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบในการจัดการเรียนร่วมที่ประสบผลสำเร็จไว้ว่า ห้องเรียน ไม่ควรจัดให้เด็กเข้าเรียนร่วมในห้องเดียวกันมากนัก หากให้ได้ผลดีควรมีห้องละ 1-2 คน แต่ถ้ามีเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีความบกพร่องมากขึ้น ควรจัดเป็นชั้นเรียนพิเศษในโรงเรียนปกติ ให้มีเด็กห้องละ 4-5 คน มีครูการศึกษาพิเศษประจำ 1 คน ในกรณีนี้จำเป็นต้องใช้ห้องเรียนเพิ่ม ควรจัดหาสถานที่เงียบ ไม่มีเสียงรบกวน ไม่มีสิ่งรบกวนทางสายตา

4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนร่วม

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม คือ การที่โรงเรียนเรียนร่วมรับนักเรียนหลายประเภททำให้ต้องเพิ่มการดูแล ซึ่งการที่มีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลายประเภทในโรงเรียนนั้น โรงเรียนจะต้องมีความพร้อมหลายๆด้าน เพื่อการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมที่ได้ประสิทธิภาพ ต้องมีกำลัง มีความพร้อมมากพอ เพราะต้องมีการเพิ่มการปฏิบัติงานที่จัดเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนที่มีประเภทความบกพร่องนั้นๆ ต้องเพิ่มบุคลากรผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการประเภทความบกพร่องนั้นๆ เพื่อสามารถพัฒนานักเรียนได้ตรงความต้องการ และส่งผลให้เกิดอุปสรรคในเรื่องอื่นๆตามมา ซึ่งจากผลงานวิจัยที่พบ คือ อุปสรรคในเรื่องบุคลากร คือ ครูทางการศึกษาพิเศษไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหานี้ยังไม่มีแก้ไขอย่างเด่นชัด เพราะเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องแก้ไขทั้งระบบประเทศ โรงเรียนเรียนร่วมจึงใช้วิธีการแก้ไขโดยให้ครูผู้สอนรับผิดชอบงานสอนการเรียนร่วมและรับผิดชอบงานฝ่ายต่างๆในโรงเรียนอีกด้วย ส่งผลให้ครูมีภาระงานมากเกินไป และอีกปัญหาหนึ่ง คือ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม เนื่องจากไม่ได้จบตรงตามสาขาที่ต้องการมาสอน หรือถึงแม้ว่าผ่านการอบรมมาแล้วก็ตาม แต่ด้วยระยะเวลาในการอบรมที่สั้นจึงยังไม่ได้ทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจเพียงพอในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมมากนัก และครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนมีอายุมาก ประมาณ 35-50 ปีขึ้นไปทำให้การเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิมทำได้ยาก นอกจากนั้นยังมีอุปสรรคในเรื่อง การที่ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่มีเวลาดูแล และขาดความรู้ทักษะในการปฏิบัติฟื้นฟูพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ ทำให้การพัฒนานักเรียนไม่ได้ต่อเนื่อง เพราะการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษนอกจากจะต้องได้รับการพัฒนาจากทางโรงเรียนแล้วผู้ปกครองต้องเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยพัฒนานักเรียนถึงจะได้รับการพัฒนาสูงสุด

5. กระบวนการพัฒนาการศึกษา สู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

จากผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาการศึกษา สู่มาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม มีขั้นตอนของการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ 1. มีการวางแผนการพัฒนา 2. ปฏิบัติตามแผนการพัฒนา 3. มีการตรวจสอบและประเมินการพัฒนา และ 4. นำผลมาปรับปรุง ซึ่งมีความสอดคล้องกับกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) คือ 1. Plan(การวางแผน) 2. Do (ปฏิบัติ) 3. Check(การตรวจสอบ) และ 4. Action(การปรับปรุง) ซึ่งโรงเรียนทั้ง 2 นำมาจัดระบบเป็นขั้นตอนของการพัฒนาการศึกษาพิเศษให้มีการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งในความเป็นจริงกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) นี้ทางโรงเรียนได้นำมาเป็นกรอบในการจัดระบบการปฏิบัติงานในทุกๆด้านของโรงเรียนไม่เพียงแต่ในการ

ปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมเท่านั้น เพราะกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (PDCA) เป็นที่ยอมรับว่าเป็นกระบวนการเชิงระบบที่นิยมใช้ในการปฏิบัติงานและปรับปรุงคุณภาพได้ทุกองค์กร

นอกจากข้อค้นพบข้างต้นที่ได้ในการวิจัยครั้งนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้ข้อค้นพบทางด้านวิธีวิทยาการวิจัยเพิ่มขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

วิธีวิทยาการวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัยที่ใช้ในครั้งนี้ คือ วิจัยเชิงคุณภาพ สามารถศึกษาการปฏิบัติงานในเชิงลึกอธิบายการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนได้อย่างเป็นระบบครบถ้วน การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง นักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้วิจัยจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญกับผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มาก ไม่ให้ได้รับความเสียหายและการเปลี่ยนแปลงอันอาจเกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจ บุคลิกภาพและความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองในการให้ข้อมูลวิจัย โดยระมัดระวังในเรื่องของภาษาคำถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลและในรายงานการวิจัยผู้วิจัยใช้นามสมมติในการใช้แทนชื่อ ทั้งชื่อโรงเรียน ชื่อบุคคลต่าง ๆ ล้วนเป็นชื่อสมมติทั้งสิ้น เพื่อไม่ให้มีผลอันอาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ให้ข้อมูลวิจัย และการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษค่อนข้างจะมีขอบเขตที่ลงรายละเอียดไม่ได้หรือการสื่อสารกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางหู นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสมอง และนักเรียนออทิสติก ผู้วิจัยค่อนข้างมีปัญหาเรื่องการสื่อสารโดยตรงกับนักเรียนที่มีความบกพร่องเหล่านี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจึงต้องมองในแง่อื่น เช่นการสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ ครูผู้สอน ครูประจำชั้น การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง หรือศึกษาจากเอกสารนักเรียน เช่น แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ประกอบการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ และในการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยเห็นว่านักวิจัยเชิงคุณภาพท่านอื่น ควรนำ โปรแกรมที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาช่วยในการวิเคราะห์ด้วย เพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่มีความตรง มีความสะดวกรวดเร็วและเก็บข้อมูลไว้ได้อย่างเป็นระบบครบถ้วนไม่มีการสูญหาย และสามารถเรียกใช้ได้ตลอดเวลาตรงกับประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนเรียนร่วมขาดครูการศึกษาพิเศษ ทางกระทรวง สถาบันอุดมศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมมือในการผลิตครูการศึกษาพิเศษให้เพียงพอ ต่อความต้องการ

2. ควรมีการพัฒนาครูทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้สามารถดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับการพัฒนาและจัดการเรียนร่วมให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

3. สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ หรือความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาควรพิจารณาการจัดใช้ให้เหมาะสม หรือสอดคล้องต่อความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างแท้จริง

4. ทางโรงเรียนควรมีการให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการปฏิบัติตัวเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นกรณีศึกษาเฉพาะโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ในเขตภาคกลาง ข้อมูลที่ได้อาจไม่ครอบคลุมการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศในเขตภาคอื่นๆ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่มีการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศในเขตภาคอื่นๆ เพื่อเป็นตัวแทนในแต่ละภาค และมีการเปรียบเทียบภาพรวมในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมทั้งหมด

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการจากการสนับสนุนจากภาครัฐในการส่งเสริมการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม ให้ตรงความต้องการจำเป็นของโรงเรียนเรียนร่วม

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการจำเป็นในการสนับสนุนการศึกษาของโรงเรียนที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภท

4. ควรมีการวิจัยถึงความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดการเรียนร่วม และความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครองในความบกพร่องของนักเรียน การพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ และการจัดการเรียนร่วมของทางโรงเรียน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.

จรัส ทองชัยภูมิ. (2531). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนในโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จิรวดี วิจิตรานนท์. (2534). การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยินปกติครู และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

จิราพร โฉมยงค์. (2537). การศึกษาสมรรถภาพทางกายของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในกรุงเทพมหานคร โรงเรียนในโครงการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฬาลักษณ์ ชันธบุตร. (2544). การพัฒนาตัวบ่งชี้ร่วมของความสำเร็จในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการ คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เจษฎาภรณ์ แก่นนาคำ. (2545). การศึกษาสภาพการดำเนินงานและปัญหาในการจัดการเรียนร่วมของเด็กพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

นิตยา นิลคูหา. (2539). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเรียนร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

นิตา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พริ้นท์โพร.

- นิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา, สำนักงาน, สำนักงานกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
(2542). รายงานการประเมินคุณภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ปีการศึกษา 2541.
กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- นงลักษณ์ มีศิลป์. (2548). การศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา
พิเศษโรงเรียนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต
1 และเขต2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2544). คู่มือครูรูปแบบการจัดการเรียนร่วมแบบรวมพลัง. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค.
- ปิยพร ผ่องแผ้ว. (2544). สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การใช้สื่อการเรียนการสอน
เด็กพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีชา สวัสดิ์ทา. (2546). การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ปรีชา ศุขคุณ. (2543). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในโครงการเด็กพิเศษเรียนร่วมกับ
เด็กปกติ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2541). รายงานการวิจัยการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การเรียนร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ.
ภาควิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เรืองเวช ผาสุข. (2544). การปฏิบัติงานของโรงเรียนศึกษาพิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา
เขตการศึกษา 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ละม้าย กิตติพร. (2542). ประเมินการดำเนินงานการจัดการเรียนรวมในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วลัยทิพย์ สิริจงวัฒนา. (2548). *สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม
สำนักเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- วารี ธีรจิตร. (2537). *การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- วิเชียร แดงสาย. (2545). *การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). *พระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ 2542 (ฉบับปรับปรุง 2545). กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว.*
- ศึกษาธิการ, กระทรวง, สำนักงานปลัดกระทรวง. (2546). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ครุสภาลาดพร้าว.*
- สมศักดิ์ ไสธถาวร. (2543). *การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและข้อเสนอแนะการเรียนร่วมกัน
ของเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหาร
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- ส่องแสง สารบรรณ. (2543). *ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- สุชาดา ชัยวรศิลป์. (2541). *สภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการปรับตัวของนักเรียน
ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่เรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- สุพิทยา แก้วมณี. (2539). *การศึกษาความร่วมมือระหว่างครูกับผู้ปกครองในการพัฒนานักเรียน
ประถมศึกษาที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเรียนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุธิดา ภัคดีบุญ. (2548). *การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. (2547). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

- สุวัธชัย สายแก้ว. (2546). *ปัญหาการจัดการศึกษาพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระนองที่มีนักเรียนพิการเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อุไรวรรณ เจริญถาวรพาณิชย์. (2545). *การบริหารจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กออทิสติกในโรงเรียน
ปกติ เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำพรพรรณ รัตนโสด. (2546). *สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขการจัดการเรียนร่วมระหว่างเด็ก
ปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับก่อนประถมศึกษาใน โรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ภาษาอังกฤษ

- Bright, Eather. (1986). *A study of Certain Characteristics of Successful Mainstreaming*.
Doc's Thesis Michigan: University of Michigan.
- Gearheart, Bill R. And Mel W. Weissahn. (1980). *The Handicapped Student in
the Regular Classroom*. London: The C.V. Mosby Company.
- Good, Carter V. (1973). *Dictionary of Education*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Heward, W.L. and M.D. Orlansky. (1980). *Exceptional Children*. Columbus, Ohio:
Charles E. Merrill.
- Kauffman, M.J. and other. (1975). *M.B. Mainstreaming: Toward and Application of
The Construct, Focus on Exceptional Children*. Boston: The Council for
Exceptional Children.
- Kirt, S.A. and J.J. Gallagher. (1979). *Educating Exceptional Children*. Boston: Houghton
Mifflin.
- Robert K. Yin. (1986). *Applied Social Research Methods Series Volume 5*. London:
SAGE Publications.

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 แผนปฏิบัติการวิจัย

ปฏิบัติการวิจัย	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	
1. กำหนดประเด็นปัญหาวิจัย ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	←→											
2. เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้า		←→										
3. เขียนโครงการเสนอวิทยานิพนธ์		←→										
4. สร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ			←→									
5. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล				←→								
5.1 การศึกษาก่อนลงภาคสนาม				←→								
5.2 การศึกษาภาคสนาม					←→							
(กรณีที่ 1)					←→							
ระยะที่ 1 } เก็บรวบรวมข้อมูล					←→							
ระยะที่ 2 } โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม					←→							
ระยะที่ 3 } ตรวจสอบข้อมูล(ดูความ ครบถ้วน)					←→							
ระยะที่ 4 } เก็บข้อมูลซ้ำ เก็บส่วนที่ขาดหาย					←→							
(กรณีที่ 2)						←→						
ระยะที่ 1 } เก็บรวบรวมข้อมูล						←→						
ระยะที่ 2 } โดยการสังเกต สัมภาษณ์ และสนทนากลุ่ม						←→						
ระยะที่ 3 } ตรวจสอบข้อมูล(ดูความ ครบถ้วน)						←→						
ระยะที่ 4 } เก็บข้อมูลซ้ำ เก็บส่วนที่ขาดหาย						←→						
6. รายงานผลการวิจัย									←→			
7. สอบหัวข้อวิจัย										←→		
8. ส่งเล่มวิทยานิพนธ์											←→	

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสังเกตสภาพโรงเรียน

โรงเรียน.....

ผู้บริหาร.....

จำนวนครู..... ชาย..... หญิง

จำนวนผู้เรียน..... ชาย..... หญิง

.....

จำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ..... ชาย..... หญิง

เวลาบันทึก.....

1. สถานที่ตั้งและชุมชน

1.1 สถานที่ตั้งของโรงเรียน

.....

ลักษณะของชุมชนใกล้เคียง

.....

2. ลักษณะทางกายภาพ

2.1 สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน

.....

2.2 สภาพแวดล้อมรอบๆบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน

.....

2.3 ลักษณะภูมิทัศน์ (มีต้นไม้, ดอกไม้, ร่มรื่นสวยงาม, มีสนามเด็กเล่น)

.....

2.4 อาคารสถานที่ได้ออกแบบเพื่อต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร

.....

3. วิถีชีวิต

1. สัมพันธภาพระหว่างผู้บริหารและครู

.....

.....

2. สัมพันธภาพระหว่างครู (ครูผู้สอน/ครูการศึกษาพิเศษ/ครูประจำชั้น)

.....

.....

3. สัมพันธภาพระหว่างครูและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ (ระหว่างเรียน/การเข้าร่วมกิจกรรม/นอกห้องเรียน)

.....

.....

4. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ (ระหว่างเรียน/การเข้าร่วมกิจกรรม/นอกห้องเรียน)

.....

.....

5. สัมพันธภาพระหว่างครูและผู้ปกครองนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

.....

.....

6. สัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนและชุมชน

.....

.....

4. ข้อสังเกตอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

แบบสังเกตสภาพชั้นเรียน

โรงเรียน..... ชั้น

ผู้สอน..... วิชา

จำนวนผู้เรียน..... ชาย..... หญิง

จำนวนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ชาย หญิง

เวลาที่บันทึก

1. สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

1.1 บรรยากาศภายในห้องเรียน (ความสะอาด, แสงสว่างภายในห้อง, เสียงรบกวน)

.....

1.2 การจัดห้องเรียน (การจัดโต๊ะเรียน เก้าอี้ให้เหมาะกับการเรียนร่วม, การจัดที่แสดงผลงานของนักเรียน, มุมความรู้)

.....

1.3 เครื่องมือ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

.....

2. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2.1 การเตรียมความพร้อมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนมีการเรียนการสอน

.....

2.2 การใช้เทคนิค เครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

.....

2.3 การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนการสอน

.....

2.4 เนื้อหาวิชา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และวิธีการประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

.....

.....

3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู/นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ/นักเรียนปกติ

3.1 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในห้องเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

.....

.....

3.2 ความกล้าแสดงออกในชั้นเรียนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

.....

.....

3.3 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับครู

.....

.....

3.4 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติ

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กรอบการสัมภาษณ์ผู้บริหาร

ประเด็นคำถามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

- 1) โรงเรียนมีการดำเนินการจัดการเรียนร่วมมาตั้งแต่เมื่อใด มีการเตรียมการในการปฏิบัติงานอย่างไร
- 2) โรงเรียนกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่อย่างไร
- 3) ทางโรงเรียนมีทีมงานในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุงงานหรือไม่ การนิเทศตรงตามความต้องการจำเป็นในการแก้ปัญหา และนำผลมาใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร
- 4) ท่านมีการนิเทศงาน และให้คำแนะนำที่เหมาะสม เกี่ยวกับการเรียนการสอน และการประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแก่ครูอย่างไร
- 5) ท่านมีการส่งเสริมและจัดให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาพิเศษ เช่น การเข้าอบรม, สัมมนา, เรียนต่อ, หรือไม่อย่างไร
- 6) ท่านมีการส่งเสริมให้ครูการศึกษาพิเศษใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร
- 7) ท่านได้จัดระบบการประสานงานภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนอย่างไร
- 8) บุคลากรโรงเรียนให้ความร่วมมือในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไรบ้าง
- 9) ท่านมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงานกิจกรรมการเรียนการสอนเรียนร่วมในโรงเรียนให้บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร
- 10) ท่านรู้สึกประทับใจกับความร่วมมือจากชุมชน และผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านบวกและด้านลบอย่างไร
- 11) ผลการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
 - นักเรียนมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยเพียงใด
 - ผู้ปกครองพอใจต่อพัฒนาการของเด็กหรือไม่
 - ความเข้าใจ การยอมรับของนักเรียนปกติที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างไร
 - ท่านพอใจผลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ อย่างไร

ปัจจัยที่สนับสนุน เป็นอุปสรรค และแนวทาง/กระบวนการพัฒนา

- 12) ท่านคิดว่าปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จมีอะไรบ้าง
- 13) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมมีอะไรบ้าง
- 14) ท่านมีแนวทางพัฒนาหรือ กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จอย่างไร

กรอบการสัมภาษณ์ครูการศึกษาพิเศษ

ประเด็นคำถามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

- 1) ทางโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการเรียนร่วมอย่างไร
 - เตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
 - เตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ
- 2) ทางโรงเรียนมีการจัดตารางเวลาบริการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร
- 3) ท่านมีการส่งเสริมและจัดให้บุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองด้านการศึกษาพิเศษ เช่น การเข้ารับอบรม, สัมมนา, เรียนต่อ, หรือไม่อย่างไร
- 4) ท่านมีการจัดทำหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ อย่างไร
- 5) ทางโรงเรียนมีการปฏิบัติงานในการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการเรียนร่วมอย่างไร
- 6) โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในการจัดตั้งคณะจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างไรบ้าง
- 7) ทางโรงเรียนมีการจัดตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพการจัดการเรียนร่วมหรือไม่ อย่างไร
- 8) บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไรบ้าง
- 9) โรงเรียนมีการปฏิบัติงานด้านการจัดสรรงบประมาณใช้ในการจัดการเรียนร่วมอย่างไรบ้าง
- 10) โรงเรียนมีการปฏิบัติงานในด้านการจัดสรร เทคโนโลยี สื่อ อุปกรณ์การเรียนร่วมอย่างไรบ้าง
- 11) ท่านคิดว่าในภาพรวมโรงเรียนมีความพร้อมในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนหรือไม่
พิจารณาทั้งในด้านอาคารสถานที่ ความพร้อมของบุคลากร การเงิน และวัสดุอุปกรณ์
- 12) ทางโรงเรียนมีการประสานงานขอความร่วมมือภายในโรงเรียน หน่วยงานภายนอก ผู้ปกครอง และชุมชนอย่างไรบ้าง
- 13) ทางโรงเรียนมีการนิเทศการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วมอย่างไรบ้าง
- 14) ผลการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
 - นักเรียนมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยเพียงใด
 - ผู้ปกครองพอใจต่อการพัฒนาการของนักเรียนหรือไม่เพียงใด
 - ท่านพอใจผลการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ อย่างไร

ปัจจัยที่สนับสนุน เป็นอุปสรรค และแนวทาง/กระบวนการพัฒนา

- 15) ท่านคิดว่าปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จมีอะไรบ้าง
- 16) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมมีอะไรบ้าง
- 17) ท่านมีแนวทางพัฒนาหรือ กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จอย่างไร

กรอบการสัมภาษณ์ครู

ประเด็นคำถามการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาพิเศษโรงเรียนเรียนร่วม

- 1) ท่านมีการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) อย่างไร
- 2) ท่านมีการเตรียมการในเรื่องของสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภทอย่างไร
- 3) ครูมีวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่ใช้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างไรบ้าง
- 4) ท่านมีวิธีการวัด ประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร(วิธีการ/เกณฑ์ที่ใช้แตกต่างกับนักเรียนปกติหรือไม่)
- 5) ท่านคิดว่าทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ อย่างไร
 - (1) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วม (กิจกรรมเตรียมความพร้อม/กิจกรรมฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนเพื่อการเรียนรู้ร่วม) มีกิจกรรมใดบ้าง/ความสม่ำเสมอในการจัด/ควรลดหรือเพิ่มกิจกรรมใด
 - (2) การจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมการเรียนรู้ร่วม (การจัดห้องเรียน/ป้ายความรู้/การจัดสวน/จัดสภาพบริเวณโรงเรียน)
 - (3) การจัดกิจกรรมการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วม (วิธีการสอน/สื่อการสอน/เครื่องมืออุปกรณ์สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ/บอร์ดความรู้ในห้องเรียน)
- 6) ท่านมีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนจากแหล่งข้อมูลใดบ้าง ใช้เครื่องมือ และวิธีการตรวจสอบอย่างไร
- 7) บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไรบ้าง
- 8) ท่านคิดว่าท่านมีความพร้อมในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมากน้อยเพียงใด
 - ด้านความรู้
 - เวลา
 - ความเต็มใจ
- 9) ผลการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
 - นักเรียนมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยเพียงใด
 - ผู้ปกครองพอใจต่อการพัฒนาการของนักเรียนหรือไม่เพียงใด
 - ท่านพอใจผลการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ อย่างไร

ปัจจัยที่สนับสนุน เป็นอุปสรรค และแนวทาง/กระบวนการพัฒนา

- 10) ท่านคิดว่าปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จมีอะไรบ้าง
- 11) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมมีอะไรบ้าง
- 12) ท่านมีแนวทางพัฒนาหรือ กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จอย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบการสัมภาษณ์นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – สกุล
2. วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....
3. สถานที่.....
4. เพศ.....
5. ระดับชั้น.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการเรียนการสอน และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในโรงเรียน

1. วิธีการสอน/เทคนิคการสอนของครู/สื่อการสอนที่ใช้ในการเรียนในห้องเรียนเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกับนักเรียนปกติหรือไม่ อย่างไร
2. ทางโรงเรียนมีการจัดตารางบริการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร
3. ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมใดบ้างที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
4. ความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นอย่างไรบ้าง
5. ความรู้ ความเข้าใจของครูและเพื่อนนักเรียนปกติที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างไร
6. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู/ระหว่างเพื่อนนักเรียนปกติเป็นอย่างไร
7. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องอย่างไรบ้าง
8. ปัจจุบันใดเป็นปัจจัยที่สนับสนุนต่อการพัฒนาทางการเรียนรู้/ต่อพัฒนาการ(ร่างกาย อารมณ์ สังคม)
9. ปัจจุบันใดเป็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางการเรียนรู้/ต่อพัฒนาการ(ร่างกาย อารมณ์ สังคม)

กรอบการสัมภาษณ์นักเรียนปกติ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – สกุล
2. วันที่สัมภาษณ์..... เวลา.....
3. สถานที่.....
4. เพศ.....
5. ระดับชั้น.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามเกี่ยวกับการเรียนการสอน และปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในโรงเรียน

1. ทางโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร
2. วิธีการสอน/เทคนิคการสอนของครู/สื่อการสอนที่ใช้ในการเรียนในห้องเรียนเป็นอย่างไร มีความแตกต่างกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ อย่างไร
3. ทางโรงเรียนมีการจัดตารางบริการสอนเสริมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร
4. ทางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมใดบ้างที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
5. ความสม่ำเสมอในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้นเป็นอย่างไรบ้าง
6. ทักษะที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และการเรียนร่วมเป็นอย่างไร
7. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ/ระหว่างเพื่อนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษกับนักเรียนปกติเป็นอย่างไร
8. โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความบกพร่องของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไรบ้าง
9. สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร(การจัดโต๊ะ/บรรยากาศในห้องเรียน/อากาศถ่ายเท/เสียงรบกวน/จำนวนนักเรียนในห้องเรียน)

แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชื่อ – สกุล
2. วันที่สัมภาษณ์.....เวลา.....
3. สถานที่.....
4. เพศ.....
5. วุฒิการศึกษา.....
6. ความเกี่ยวข้องกับนักเรียน.....

ตอนที่ 2 พัฒนาการของนักเรียน และการมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน

1.1 ความพึงพอใจต่อพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

- ความสามารถในการช่วยตนเอง (การเคลื่อนไหว, การขับถ่าย, การรับประทานอาหาร, การแต่งตัว และการทำความสะอาดร่างกาย)

- พัฒนาการด้านบุคลิกภาพ และการปรับพฤติกรรม

- พัฒนาการอื่นๆที่จำเป็นตามประเภทความบกพร่อง (การฝึกฟัง, การฝึกพูด, การเดินทางโดยที่ไม่เฝ้า)

- พัฒนาการในด้านทักษะสังคมและการดำรงชีวิต (การอยู่ร่วมกับผู้อื่น, การปรับตัว , การควบคุมตัวเองและการดำรงชีวิตในบ้าน)

- พัฒนาการในด้านทักษะการทำงานพื้นฐานอาชีพตามศักยภาพ (การตรงต่อเวลา, การควบคุมตัวเอง, การคิดการจำ, การตัดสินใจ, ความคิดสร้างสรรค์, การทำงานให้เสร็จตามเป้าหมาย, นันทนาการต่างๆ)

1.2 ความรู้ ความเข้าใจ และการดูแลในนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมกับทางโรงเรียน

แบบสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

ชื่อ – สกุล 1.2.
 3..... 4.....
 5.....6.....
 7.....8.....
 9.....10.....

วันที่.....เวลา.....

สถานที่.....

ตอนที่ 2 ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสนทนากลุ่มบุคลากรการจัดการเรียนร่วม

- 1) ท่านมีบทบาทหน้าที่ใดในการปฏิบัติงานการจัดการเรียนร่วม
- 2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างไร
- 3) ท่านได้จัดระบบการประสานงานภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียนอย่างไร
- 4) บุคลากรโรงเรียนให้ความร่วมมือในการสอนนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างไรบ้าง
- 5) ท่านรู้สึกประทับใจกับความร่วมมือจากชุมชน และผู้ปกครองของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านบวกและด้านลบอย่างไร
- 6) โดยทั่วไปท่านคิดว่าการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรมีลักษณะอย่างไร
- 7) ผลการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในปีที่ผ่านมาเป็นอย่างไร
 - นักเรียนมีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงจากเดิมมากน้อยเพียงใด
 - ผู้ปกครองพอใจต่อพัฒนาการของเด็กหรือไม่
 - ความเข้าใจ การยอมรับของนักเรียนปกติที่มีต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างไร
 - ท่านพอใจผลการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือไม่ อย่างไร

ปัจจัยที่สนับสนุน เป็นอุปสรรค และแนวทาง/กระบวนการพัฒนา

- 8) ท่านคิดว่าปัจจัยที่สนับสนุนในการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จมีอะไรบ้าง
- 9) ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการจัดการเรียนร่วมมีอะไรบ้าง
- 10) ท่านมีแนวทางพัฒนาหรือ กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนร่วมให้ประสบผลสำเร็จอย่างไร

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอัจฉริยา กุดหอม เกิดวันที่ 12 ตุลาคม 2526 ที่จังหวัดร้อยเอ็ด สำเร็จการศึกษา
ครุศาสตรบัณฑิต โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เมื่อ
ปีการศึกษา 2549 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา
2549

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย